TITAN

Χτίζοντας το μέλλον μας μαζί

Ενιαία
Ετήσια Έκθεση
Απολογισμού 2016

Περιεχόμενα

		σελ.
	Μήνυμα Διευθύνοντος Συμβούλου	**3**
1	**Έκθεση Διαχείρισης Διοικητικού Συμβουλίου**	**5**
	Επιχειρηματικό μοντέλο	
	Οικονομικά στοιχεία	
	Ανασκόπηση μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων	
	Κίνδυνοι και αβεβαιότητες	
2	**Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης**	**21**
	Αποκλίσεις από τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης	
	Σύσταση και τρόπος λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου και των άλλων φορέων και επιτροπών	
	Εσωτερικός έλεγχος και εσωτερικά συστήματα ελέγχων και διαχείριση κινδύνων	
	Γενικές Συνελεύσεις και δικαιώματα των Μετόχων	
3	**Επεξηγηματική Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου**	**44**
4	**Δηλώσεις Μελών Διοικητικού Συμβουλίου**	**47**
5	**Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή**	**48**
6	**Οικονομικές Καταστάσεις**	**50**
	Κατάσταση Αποτελεσμάτων	
	Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος	
	Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης	
	Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων	
	Κατάσταση Ταμειακών Ροών	
	Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων	
7	**Μη Χρηματοοικονομικοί Δείκτες Επιδόσεων**	**135**
	Δήλωση Επαλήθευσης μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων ανεξάρτητου ελεγκτή	
	Αρχές και όρια της ανασκόπησης μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων	
	Ανασκόπηση μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων σύμφωνα με τα κριτήρια του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ	
	Δείκτες μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων σύμφωνα με το WBCSD/CSI	
	Συμμετοχές σε οργανισμούς και συνεργασίες 2016	

Σχετικά με την Ενιαία Ετήσια Έκθεση Απολογισμού

Η Ενιαία Ετήσια Έκθεση Απολογισμού 2016 συντάχθηκε σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες του Διεθνούς Συμβουλίου Ολοκληρωμένων Αναφορών (IIRC), τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS) και είναι επίσης σύμφωνη με τι σχετικές υποχρεώσεις που απορρέουν από την ελληνική νομοθεσία και τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες.

Η Έκθεση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα www.titan-cement.com

Μήνυμα Διευθύνοντος Συμβούλου

Αγαπητοί Μέτοχοι και Συμ-μέτοχοι,

Η χρονιά που πέρασε χαρακτηρίζεται από ανάμικτες αλλά συνολικά θετικές εξελίξεις στην αγορά για τον Τιτάνα, ο οποίος κατάφερε να καταγράψει περαιτέρω πρόοδο και στις τρεις βασικές του προτεραιότητες: την εξισορρόπηση κερδοφορίας και ανάπτυξης, την συστηματική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δραστηριοτήτων του.

Μοχλός ανάπτυξης του Ομίλου, η ισχυρή κερδοφορία στις ΗΠΑ

Ο κύκλος εργασιών και η κερδοφορία του Τιτάνα βελτιώθηκαν για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, κυρίως ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης της αγοράς στις ΗΠΑ και σε μικρότερο βαθμό, των παραγωγικών βελτιώσεων που πραγματοποιήθηκαν στην Αίγυπτο. Ο ενοποιημένος κύκλος εργασιών ανήλθε σε €1.509 εκατ., παρουσιάζοντας αύξηση 8% σε σύγκριση με το 2015, ενώ τα λειτουργικά κέρδη, προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων αυξήθηκαν κατά 28,7% και ανήλθαν σε €279 εκατ. Τα καθαρά κέρδη μετά τα δικαιώματα μειοψηφίας και την πρόβλεψη για φόρους ανήλθαν σε €127 εκατ., στα οποία περιλαμβάνεται η αναγνώριση πρόσθετων φορολογικών απαιτήσεων από ζημίες παρελθουσών χρήσεων στις ΗΠΑ, γεγονός που αύξησε τα κέρδη κατά €90 εκατ.

Στις ΗΠΑ, μέσα σε ένα ευνοϊκό οικονομικό περιβάλλον με χαμηλή ανεργία, καταναλωτική εμπιστοσύνη και αυξημένες επενδύσεις στις υποδομές, η βελτίωση της ζήτησης για οικοδομικά υλικά συνεχίστηκε. Έχοντας υλοποιήσει ένα επενδυτικό πρόγραμμα ύψους €200 εκατ. τα τελευταία τρία χρόνια, μπορέσαμε να επωφεληθούμε από την ανάπτυξη της αγοράς, επιτυγχάνοντας βελτίωση στις πωλήσεις, στους συντελεστές λειτουργίας των εργοστασίων και στην κερδοφορία μας, τόσο στον κλάδο τσιμέντου, όσο και στις καθετοποιημένες δραστηριότητες.

Στην Αίγυπτο, όπου σημειώθηκε αύξηση της ζήτησης τσιμέντου επωφεληθήκαμε σημαντικά από τη μείωση του κόστους παραγωγής που επιτεύχθηκε παράλληλα με την εξασφάλιση της ενεργειακής επάρκειας των εργοστασίων μας. Το σχετικό πρόγραμμα επενδύσεων ολοκληρώθηκε με την λειτουργία του μύλου άνθρακα στο εργοστάσιο της Αλεξάνδρειας τον Δεκέμβριο. Έτσι, παρά την υποτίμηση της αιγυπτιακής λίρας πάνω από 50% εντός του έτους, η κερδοφορία των δραστηριοτήτων μας σημείωσε βελτίωση, ακόμα και σε όρους ευρώ, ξεκινώντας βέβαια από μια χαμηλή βάση σύγκρισης.

Η Ελλάδα διανύει τον έβδομο χρόνο λιτότητας και ο κατασκευαστικός κλάδος παραμένει σε βαθιά ύφεση, με περιορισμένες δαπάνες σε έργα υποδομής και ουσιαστικά ανύπαρκτη ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα. Τα εργοστάσια στην Ελλάδα συνέχισαν την έντονη εξαγωγική τους δραστηριότητα, η κερδοφορία όμως επηρεάστηκε αρνητικά υπό την πίεση του διεθνούς ανταγωνισμού.

Οι αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης παρουσίασαν μία μικτή εικόνα, με τις δραστηριότητές μας πάντως να διατηρούν συνολικά μια σταθερή απόδοση. Η κοινοπραξία μας στην Τουρκία επωφελήθηκε της αυξημένης ζήτησης για ιδιωτικά και δημόσια έργα υποδομής, αλλά επηρεάστηκε αρνητικά, σε όρους ευρώ, από τη διολίσθηση της τουρκικής λίρας.

Επενδύσεις σε οργανική ανάπτυξη και γεωγραφική επέκταση

Κάνοντας πράξη τη στρατηγική μας για γεωγραφική διαφοροποίηση σε επιλεγμένες περιοχές, επεκτείναμε το γεωγραφικό μας αποτύπωμα στη Νότια Αμερική μέσω της απόκτησης ποσοστού συμμετοχής στην τσιμεντοβιομηχανία Cimento Apodi στη Βραζιλία. Η Cimento Apodi διαθέτει ένα σύγχρονο εργοστάσιο παραγωγής τσιμέντου και μια μονάδα άλεσης τσιμέντου στην πολιτεία Ceara στη βορειοανατολική Βραζιλία, με παραγωγική δυναμικότητα που ξεπερνά τους 2 εκατ. τόνους τσιμέντου ετησίως. Η τρέχουσα ζήτηση για οικοδομικά υλικά στη Βραζιλία είναι χαμηλή, ωστόσο η αύξηση του πληθυσμού στα αστικά κέντρα υποδηλώνει θετικές μακροπρόθεσμες προοπτικές.

Οι επενδυτικές δαπάνες που πραγματοποιήσαμε στις υφιστάμενες δραστηριότητές μας ανήλθαν σε €151 εκατ. και αφορούσαν κυρίως στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων μας στις ΗΠΑ και σε έργα για τη διασφάλιση της ενεργειακής επάρκειας των εργοστασίων μας στην Αίγυπτο. Επενδύσεις πραγματοποιήθηκαν και στους άλλους γεωγραφικούς τομείς των δραστηριοτήτων μας και αφορούσαν κυρίως σε λειτουργικές επενδύσεις και περιβαλλοντικές βελτιώσεις.

Αναφορικά με την χρηματοδότηση του Ομίλου, ο Τιτάνας κατάφερε να αντλήσει το 2016 €300 εκατ. μέσω της έκδοσης ομολογιακού δανείου πενταετούς διάρκειας, με ετήσιο επιτόκιο 3,5%. Ο οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης Standard & Poor's επιβεβαίωσε την πιστοληπτική ικανότητα του Ομίλου ως «BB» διατηρώντας τη θετική προοπτική του, εστιάζοντας στην ισχυρή ρευστότητά του Ομίλου.

Πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας

Ο Τιτάνας επενδύει σταθερά στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του, τόσο μέσα από τοπικές πρωτοβουλίες στα κέντρα δραστηριοτήτων του, όσο και σε κεντρικό επίπεδο Ομίλου. Οι τομείς στους οποίους δίνεται ιδιαίτερη έμφαση είναι η βελτιστοποίηση της συντήρησης των λειτουργικών μονάδων, νέες ψηφιακές υποδομές, η ανάπτυξη της καινοτομίας στις διεργασίες και στα προϊόντα μας, καθώς και δύο μεγάλες, ομιλικές πρωτοβουλίες που αφορούν στις προμήθειες και στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Στις προμήθειες, ολοκληρώθηκε το 2016 η πρώτη φάση ενός προγράμματος μετασχηματισμού των σχετικών λειτουργιών Ομίλου, με το οποίο βελτιστοποιούμε τον αριθμό των προμηθευτών μας και χτίζουμε πάνω σε μακροχρόνιες σχέσεις που

προσθέτουν αξία, με στόχο τη μείωση του «συνολικού κόστους», τη διασφάλιση διαφάνειας και την προαγωγή των αρχών της βιωσιμότητας σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα.

Όσον αφορά στην ανάπτυξη του ανθρωπίνου δυναμικού, εφαρμόστηκε σε όλες τις χώρες του Ομίλου η «Πλατφόρμα Ηγεσίας» (Titan Leadership Platform), ένα σημαντικό πρόγραμμα με στόχο την ενίσχυση των συμπεριφορών που αναδεικνύουν ηγέτες, μέσα από μια νέα διαδικασία προσωπικής ανάπτυξης. Το πρόγραμμα απαντά στα πιο ουσιώδη ζητήματα που προέκυψαν από την έρευνα ικανοποίησης εργαζομένων που έγινε το 2015 και αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέσο για την περαιτέρω διάδοση των αρχών και αξιών μας.

Ευθυγράμμιση με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ

Στο πλαίσιο υποστήριξης της Ατζέντας 2030 του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών που ανακοινώθηκε στο τέλος του 2015, προχωρήσαμε στην ολοκλήρωση σε τοπικό επίπεδο, όπου ο Τιτάνας έχει δραστηριότητες με μετοχική πλειοψηφία, των αξιολογήσεων των ουσιωδών θεμάτων ή των κοινωνικών επιπτώσεων. Τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων ευθυγραμμίστηκαν σε πρώτο βαθμό ανάλυσης με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ (SDGs), τους οποίους και στηρίζουμε μέσα από υπάρχουσες αλλά και νέες τοπικές και διεθνείς συνεργασίες μας. Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των τοπικών αξιολογήσεων, εξετάσαμε την υφιστάμενη καταγραφή των ουσιωδών θεμάτων του Ομίλου, η οποία επιβεβαιώθηκε ως επίκαιρη βάση για την ανάπτυξη της στρατηγικής του Τιτάνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Η εταιρική μας διακυβέρνηση σε θέματα βιώσιμης ανάπτυξης ενισχύθηκε περαιτέρω με τη σύσταση της Επιτροπής Βιώσιμης Ανάπτυξης, όπου συμμετέχουν μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της Εκτελεστικής Επιτροπής του Ομίλου, για την εποπτεία της μακροχρόνιας δέσμευσής μας για βιώσιμη ανάπτυξη.

Ενδεικτικά, σημαντικά στοιχεία των προσπαθειών που έγιναν το 2016 προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης αποτελούν: η σταθερή προσήλωση του Ομίλου στην ασφάλεια, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του αριθμού ατυχημάτων που οδήγησαν σε απώλεια χρόνου εργασίας εργαζομένων (LTI), η αυξημένη χρήση των αποβλήτων και παραπροϊόντων ως πρώτων υλών, ο χαρακτηρισμός των εγκαταστάσεών μας στο Pennsuco της Φλόριντα ως «zero waste» και η ενίσχυση των συνεργασιών του Ομίλου με ακαδημαϊκά ιδρύματα και προγράμματα εκπαιδευτικής υποστήριξης, συνυφασμένα και με τη δέσμευσή μας απέναντι στο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Νεολαία (European Pact for Youth).

Οι επενδύσεις μας στον έλεγχο των εκπομπών και τη μείωση τους, όπου χρειάζονταν, συνεχίστηκαν και οδήγησαν σε περαιτέρω αξιοσημείωτη μείωση των εκπομπών σκόνης. Στον αντίποδα, οι εκπομπές CO_2 σημείωσαν οριακή αύξηση, καθώς η βελτίωση που σημειώθηκε από την αυξημένη χρήση δευτερογενών καυσίμων δεν ήταν αρκετή ώστε να αντισταθμίσει δυσμενείς μεταβολές στο μίγμα προϊόντων και στο μίγμα καυσίμων. Στο πλαίσιο της χάραξης της στρατηγικής μας, με στόχο την ευθυγράμμισή της με την Ατζέντα 2030 του ΟΗΕ, θα επαναπροσδιορίσουμε μέσα στο 2017 τους μακροπρόθεσμους στόχους για τις εκπομπές των εργοστασίων μας.

Θετικές προοπτικές για το 2017

Οι προοπτικές του Ομίλου για το 2017 διαγράφονται θετικές, παρά τις σημαντικές αβεβαιότητες και διεθνείς προκλήσεις. Στην παρούσα συγκυρία, οι δραστηριότητές μας στις ΗΠΑ αναμένεται να αποτελέσουν την ισχυρότερη πηγή ανάπτυξης και κερδοφορίας του Τιτάνα, λόγω του συνδυασμού της αυξημένης ζήτησης της αγοράς με τα οφέλη από τις εκτεταμένες επενδύσεις μας.

Στην Ελλάδα, η ζήτηση εκτιμάται ότι θα μειωθεί περαιτέρω καθώς τα τρέχοντα έργα υποδομής ολοκληρώνονται και η έναρξη νέων έργων καθυστερεί. Οι εξαγωγές θα συνεχιστούν, αλλά κάτω από την αυξανόμενη πίεση του διεθνούς ανταγωνισμού. Η Νοτιοανατολική Ευρώπη, σε μία ευρύτερη περιοχή πολιτικής αστάθειας και οικονομικής δυσπραγίας, θα παραμείνει στα τρέχοντα επίπεδα δραστηριότητας. Στην Αίγυπτο, παρά τη βραχυπρόθεσμη αστάθεια, η ζήτηση εκτιμάται ότι θα επιδείξει ανθεκτικότητα, ενώ η δραστηριότητά μας θα ωφεληθεί από την ολοκλήρωση των επενδύσεών μας στα τέλη του 2016. Στην Τουρκία, η θετική μέχρι τώρα τάση ενδέχεται να αναστραφεί, καθώς αυξάνεται το παραγωγικό δυναμικό τσιμέντου ενώ οι τοπικές προκλήσεις μπορεί να επηρεάσουν τη ζήτηση. Τέλος, στη Βραζιλία, η ζήτηση αναμένεται να αρχίσει να σταθεροποιείται μέσα στο 2017.

Τα αποτελέσματα του Ομίλου για το 2016 σε συνδυασμό με τις θετικές προοπτικές του 2017, επιτρέπουν στο Διοικητικό Συμβούλιο να προτείνει στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων την διανομή μερίσματος €0,10 ανά μετοχή καθώς και την επιστροφή κεφαλαίου €1,00 ανά μετοχή.

Ευχαριστούμε τους μετόχους και τους συμ-μετόχους μας για τη στήριξη που μας παρέχουν στην υλοποίηση της στρατηγικής μας, που θα αποφέρει ανάπτυξη και κερδοφορία, ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του Τιτάνα.

Δημήτρης Παπαλεξόπουλος

Διευθύνων Σύμβουλος

Έκθεση Διαχείρισης Διοικητικού Συμβουλίου Χρήσης 1.1.2016-31.12.2016

Επιχειρηματικό μοντέλο

Ο Όμιλος TITAN

Ο Όμιλος TITAN είναι ένας ανεξάρτητος παραγωγός τσιμέντου και άλλων δομικών υλικών με περισσότερα από 110 έτη ιστορίας. Οι δραστηριότητές του περιλαμβάνουν την παραγωγή, τη μεταφορά και τη διανομή τσιμέντου, σκυροδέματος, αδρανών υλικών, ιπτάμενης τέφρας, κονιαμάτων και άλλων δομικών υλικών.

Έχοντας έδρα την Ελλάδα, ο Όμιλος δραστηριοποιείται σε 14 χώρες, οργανωμένες σε τέσσερις γεωγραφικούς τομείς: τις ΗΠΑ, την Ελλάδα μαζί με τη Δυτική Ευρώπη, τη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο.

Το 2016, ο κύκλος εργασιών του Ομίλου ανήλθε σε €1.509 εκατ. και τα λειτουργικά κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων (EBITDA) σε €279 εκατ.. Στο τέλος του 2016 ο Όμιλος απασχολούσε συνολικά 5.482 εργαζόμενους (2015: 5.654).

Κυρίαρχος στόχος

Ο Τιτάνας στοχεύει να αναπτυχθεί ως πολύ-περιφερειακή και καθετοποιημένη δύναμη στη διεθνή αγορά των δομικών υλικών, συνδυάζοντας την επιχειρηματικό πνεύμα και ανταγωνιστικότητα με το σεβασμό για τον άνθρωπο, την κοινωνία και το περιβάλλον. Ο στόχος αυτός μεταφράζεται σε τέσσερις στρατηγικές προτεραιότητες:

- Γεωγραφική διαφοροποίηση: Διεύρυνση των δραστηριοτήτων του Ομίλου μέσω εξαγορών και εγκατάστασης νέων μονάδων σε νέες ελκυστικές αγορές.
- Καθετοποίηση δραστηριοτήτων: Επέκταση του Ομίλου σε άλλους παραγωγικούς τομείς στην αλυσίδα προϊόντων τσιμέντου.
- Συνεχής βελτίωση της ανταγωνιστικότητας: Εφαρμογή νέων αποτελεσματικών μεθόδων στις επιχειρηματικές δραστηριότητες του Ομίλου με στόχο τη μείωση του κόστους και την βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του.
- Έμφαση στο ανθρώπινο δυναμικό και την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: Φροντίδα και ανάπτυξη του ανθρωπίνου δυναμικού και συνεχής βελτίωση των καλών σχέσεων με όλους τους εξωτερικούς και εσωτερικούς συμ-μετόχους.

Αξίες

Οι αξίες του Τιτάνα εκπορεύονται από τις αρχές, τις πεποιθήσεις και το όραμα των ιδρυτών του το 1902. Αποτελούν τον πυρήνα της κουλτούρας και του οικογενειακού πνεύματος που χαρακτηρίζουν τον Τιτάνα, και αποτελούν τα θεμέλια για τις δραστηριότητες και την ανάπτυξη του Ομίλου.

- Ακεραιότητα
  - Ηθικές επιχειρηματικές πρακτικές
  - Διαφάνεια
  - Ανοιχτή επικοινωνία
- Γνώση
  - Διεύρυνση γνωστικού αντικειμένου
  - Επαγγελματισμός σε κάθε λειτουργία
  - Αριστεία στις βασικές ικανότητες.
- Αξία στον πελάτη
  - Πρόβλεψη των αναγκών των πελατών
  - Καινοτόμες λύσεις
  - Προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας
- Δέσμευση έναντι στόχων
  - Αξία για τους μετόχους
  - Σαφήνεια στόχων
  - Υψηλές προδιαγραφές
- Συνεχής βελτίωση
  - Διαρκής μάθηση
  - Πρόθεση για αλλαγή
  - Ανταπόκριση στις προκλήσεις
- Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη
  - Προτεραιότητα στην ασφάλεια
  - Βιώσιμη ανάπτυξη
  - Σύμπραξη με τους συμ-μετόχους

Δημιουργία αξίας

Ο Τιτάνας δημιουργεί αξία μέσω προϊόντων του και υπηρεσιών που εξυπηρετούν την ανάγκη για ασφαλή, ανθεκτικά, προσιτά και βιώσιμα έργα στέγασης και υποδομών. Οι βασικές δραστηριότητες του Ομίλου περιλαμβάνουν την εξόρυξη πρώτων υλών και τη μετατροπή τους σε δομικά προϊόντα, τη διανομή των προϊόντων στους πελάτες και τη μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειρίας μέσω συνεργασιών με πελάτες και επιχειρηματικούς εταίρους, τοπικές κοινωνίες και την ακαδημαϊκή κοινότητα.

Οι βασικές πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται είναι ασβεστόλιθος, άργιλος, γύψος, αδρανή υλικά, ενέργεια και νερό. Ο Τιτάνας λειτουργεί επίσης συστήματα για την ανακύκλωση, επεξεργασία και αξιοποίηση των αποβλήτων ως εναλλακτικές πρώτες ύλες και δευτερογενή καύσιμα, προστατεύοντας

πολύτιμους φυσικούς πόρους και μειώνοντας το αποτύπωμα του άνθρακα.

Οι δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης του Τιτάνα περιλαμβάνουν την παρακολούθηση, επεξεργασία και εφαρμογή εντός του Ομίλου των διεθνών τάσεων για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, την βελτίωση των ιδιοτήτων των προϊόντων τσιμέντου και σκυροδέματος και την ανάπτυξη νέων προϊόντων.

Το 2016 ο Τιτάνας επένδυσε €150,6 εκατ., εκ των οποίων τα €60,7 εκατ. για περιβαλλοντικές βελτιώσεις.

Η οικονομική αξία που δημιουργήθηκε και διανεμήθηκε άμεσα στους βασικούς συμ-μετόχους κατά το 2016 είχε ως εξής:

- €272,6 εκατ. σε εργαζόμενους για μισθούς, συντάξεις και κοινωνικές παροχές, συμπεριλαμβανομένων των πρόσθετων παροχών πέραν αυτών που προβλέπονται από τον νόμο.
- €938,7 εκατ. σε τοπικούς και διεθνείς προμηθευτές.
- €80,6 εκατομμύρια ευρώ σε φόρους στις κρατικές και τις τοπικές αρχές.
- €30,5 εκατ. στους μετόχους υπό τη μορφή μερισμάτων και δικαιωμάτων μειοψηφίας σε μετρητά.
- €2,6 εκατ. σε έργα για τις τοπικές κοινωνίες.

Οικονομικά στοιχεία

Πορεία εργασιών – Σημαντικά γεγονότα

Το 2016 η πορεία του Ομίλου TITAN παρουσίασε σημαντική βελτίωση ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης ανάκαμψης της αγοράς των ΗΠΑ και της βελτίωσης των αποτελεσμάτων στην Αίγυπτο. Ο ενοποιημένος κύκλος εργασιών ανήλθε σε €1.509 εκατ., παρουσιάζοντας αύξηση 8,0% σε σύγκριση με το 2015. Τα λειτουργικά κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων αυξήθηκαν κατά 28,7% και ανήλθαν σε €279 εκατ. Τα καθαρά κέρδη μετά τα δικαιώματα μειοψηφίας και την πρόβλεψη για φόρους ανήλθαν σε €127 εκατ., σε σύγκριση με κέρδη €34 εκατ. το 2015. Στα αποτελέσματα του 2016 περιλαμβάνεται η αναγνώριση πρόσθετων φορολογικών απαιτήσεων από ζημίες παρελθουσών χρήσεων στις ΗΠΑ, γεγονός που αύξησε τα κέρδη κατά €90 εκατ.

Το 2016 οι ελεύθερες λειτουργικές ταμειακές ροές του Ομίλου ανήλθαν σε €125 εκατ. έναντι €64 εκατ. το 2015, κυρίως ως αποτέλεσμα της αύξησης των λειτουργικών κερδών EBITDA κατά €62 εκατ.

Ο καθαρός δανεισμός του Ομίλου στο τέλος του 2016 διαμορφώθηκε στα €661 εκατ., υψηλότερος κατά €39 εκατ. σε σύγκριση με το τέλος του 2015. Η αύξηση του δανεισμού επηρεάστηκε κυρίως από τις επενδυτικές δαπάνες και από την εξαγορά συμμετοχής στην Cimento Apodi, ενώ θετικός ήταν ο αντίκτυπος της υποτίμησης της Αιγυπτιακής Λίρας από την αποτίμηση των δανείων τοπικού νομίσματος σε ευρώ.

Τον Ιούνιο του 2016, η TITAN GLOBAL FINANCE Plc (TGF) εξέδωσε ομολογιακό δάνειο ονομαστικής αξίας €300 εκατ., 5-ετούς διάρκειας, με ετήσιο επιτόκιο 3,5%. Από τα κεφάλαια που αντλήθηκαν, €197 εκατ. χρησιμοποιήθηκαν για την εξαγορά ομολογιών έκδοσης της TGF λήξης Ιανουαρίου 2017. Τα υπόλοιπα κεφάλαια χρησιμοποιήθηκαν κυρίως για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων του Ομίλου.

Στις 7 Ιουνίου του 2016, ο οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης Standard & Poor's επιβεβαίωσε την πιστοληπτική ικανότητα του Τιτάνα ως «BB» διατηρώντας τη θετική προοπτική του εστιάζοντας στην ισχυρή ρευστότητα του Ομίλου.

Τα αποτελέσματα του Ομίλου για το 2016, τα οποία ενσωματώνουν τα έκτακτα φορολογικά αποτελέσματα από τις ΗΠΑ, σε συνδυασμό με τις θετικές προοπτικές για το 2017, επιτρέπουν στο Διοικητικό Συμβούλιο να προτείνει στην τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, που έχει προγραμματιστεί για την 12.5.2017, τη διανομή μερίσματος €0,10 ανά μετοχή καθώς και την επιστροφή κεφαλαίου €1,00 ανά μετοχή. Σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 8 του νόμου 2190/1920, τα τελικά ποσά που θα διανεμηθούν ανά μετοχή θα προσαυξηθούν κατά το ποσό που αντιστοιχεί στις ίδιες μετοχές που κατέχει η Εταιρία.

Η κοινή μετοχή της Εταιρίας έκλεισε στις 31.12.2016 στα €22,30 καταγράφοντας αύξηση 26,6% από τις 31.12.2015. Κατά την αντίστοιχη περίοδο, ο Γενικός Δείκτης του Χρηματιστηρίου Αθηνών (ΧΑ) αυξήθηκε κατά 1,9%.

Ανασκόπηση αγορών

Η αμερικανική αγορά αποτέλεσε και το 2016 κύριο μοχλό ανάπτυξης του Ομίλου. Οι θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης της οικονομίας, η μείωση της ανεργίας σε πολύ χαμηλά επίπεδα και η βελτίωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και του οικονομικού κλίματος, ώθησαν τη ζήτηση και οδήγησαν σε υψηλότερα επίπεδα λειτουργίας των εργοστασίων τσιμέντου, καθώς και των καθετοποιημένων δραστηριοτήτων μας. Η αύξηση των πωλήσεων σε συνδυασμό με επενδύσεις άνω των €200 εκατ. που υλοποίησε ο Όμιλος την τελευταία τριετία στις ΗΠΑ, έχουν οδηγήσει σε σημαντική βελτίωση των αποτελεσμάτων.

Συνολικά, το 2016 ο κύκλος εργασιών στις ΗΠΑ παρουσίασε αύξηση 16,9% και ανήλθε σε €794 εκατ. ενώ τα λειτουργικά κέρδη αυξήθηκαν κατά 44,0% και ανήλθαν σε €145 εκατ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στις οικονομικές καταστάσεις των ΗΠΑ, αναγνωρίστηκε κατά το 3ο τρίμηνο του 2016 αναβαλλόμενο φορολογικό έσοδο ύψους €90 εκατ. και σχετίζεται με την αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης για μεταφερόμενες, μη αναγνωρισμένες καθαρές λειτουργικές ζημίες που δημιουργήθηκαν σε περιόδους πριν από το 2016.

Στην Ελλάδα ο κατασκευαστικός κλάδος παρέμεινε κοντά στα ιστορικά χαμηλά επίπεδα πεντηκονταετίας, με τη ζήτηση να προέρχεται κυρίως από δημόσια έργα. Η κατανάλωση τσιμέντου ήταν αντίστοιχη του 2015, έτος που εφαρμόστηκαν περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων και η οικοδομή οδηγήθηκε σε αδράνεια για μήνες. Ο όγκος των εγχώριων πωλήσεων αντιπροσώπευσε περίπου το 6% των συνολικών πωλήσεων τσιμέντου του Ομίλου. Προκειμένου να αντισταθμιστεί έστω και μερικώς η ισχνή εγχώρια ζήτηση, ο Όμιλος συνέχισε να εξάγει το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής των Ελληνικών εργοστασίων, επωφελούμενος των χαμηλών θαλάσσιων ναύλων και του ενισχυμένου δολαρίου, αντιμετωπίζοντας όμως όλο και πιο έντονο διεθνή ανταγωνισμό.

Συνολικά, ο κύκλος εργασιών του τομέα Ελλάδας και Δυτικής Ευρώπης το 2016 ανήλθε σε €261 εκατ. και ήταν χαμηλότερος κατά 2,8% σε σύγκριση με το 2015. Τα λειτουργικά κέρδη ανήλθαν σε €36 εκατ. από €45 εκατ. το 2015, παρουσιάζοντας μείωση 18,9% έναντι του προηγούμενου έτους.

Στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης η κατασκευαστική δραστηριότητα παρουσίασε τοπικές διαφορές, με άνοδο της ζήτησης στα κεντρικά Βαλκάνια, αλλά πτώση ανατολικά και δυτικά. Συνολικά οι όγκοι των πωλήσεων παρουσίασαν αύξηση, αλλά τα επίπεδα των τιμών κατά μέσο όρο μειώθηκαν. Η συνεισφορά της περιοχής έχει αποτελέσει σταθερό πυλώνα της κερδοφορίας του Ομίλου τα τελευταία χρόνια, παρόλο που η ζήτηση κινείται σε επίπεδα σημαντικά χαμηλότερα της δυναμικότητας των εργοστασίων.

Το 2016, ο κύκλος εργασιών στην Νοτιοανατολική Ευρώπη παρουσίασε μείωση 2,0% και ανήλθε σε €204 εκατ., ενώ τα λειτουργικά κέρδη εμφάνισαν οριακή βελτίωση 0,8% και ανήλθαν σε €56 εκατ., βελτιώνοντας το περιθώριο λειτουργικού κέρδους (EBITDA margin) σε 27,5% από 26,8% το 2015.

Στην Αίγυπτο, η ζήτηση τσιμέντου το 2016 αυξήθηκε κατά 5% περίπου και η παραγωγή των εργοστασίων μας επανήλθε σε υψηλά επίπεδα. Έχοντας ολοκληρώσει τις επενδύσεις για δυνατότητα τοπικής άλεσης και χρήση στερεών καυσίμων (το Νοέμβριο 2016 ολοκληρώθηκε η επένδυση και στον τρίτο κλίβανο), εξασφαλίσαμε ενεργειακή επάρκεια για πλήρη λειτουργία και σημαντική μείωση κόστους παραγωγής. Τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων μας παρουσίασαν σημαντική βελτίωση για τέσσερα συνεχόμενα τρίμηνα. Αρνητική επίδραση είχε η κατά πάνω από 50% υποτίμηση της Αιγυπτιακής Λίρας εντός του 2016, η οποία μεταξύ άλλων οδήγησε και σε έντονη μεταβλητότητα των τιμών στην αγορά.

Συνολικά τα αποτελέσματα της Αιγύπτου το 2016 βελτιώθηκαν σημαντικά, καθώς ο κύκλος εργασιών παρουσίασε αύξηση 28,3% σε τοπικό νόμισμα, ενώ αυξήθηκε κατά 3,5% σε Ευρώ, φθάνοντας τα €249 εκατ. Τα λειτουργικά κέρδη, EBITDA, ανήλθαν σε €41 εκατ., υπερδιπλάσια σε σύγκριση με το 2015 που ήταν €15 εκατ.

Στην Τουρκία, η Adocim στην οποία συμμετέχει κατά 50% ο Όμιλος TITAN επωφελήθηκε της αυξημένης ζήτησης για δημόσια και ιδιωτικά έργα.

Τα καθαρά κέρδη της θυγατρικής μας εταιρίας, τα οποία αναλογούν στον Όμιλο, ανήλθαν σε €3,6 εκατ. το 2016, έναντι €4,0 εκατ. το 2015 επηρεασμένα αρνητικά από την υποτίμηση της Τουρκικής Λίρας κατά 14% το 2016.

Προοπτικές για το 2017

Οι προοπτικές του Ομίλου για το 2017 διαγράφονται θετικές, παρά τις σημαντικές αβεβαιότητες και προκλήσεις που διαγράφονται διεθνώς. Στην παρούσα συγκυρία, η ανάπτυξη της αγοράς των ΗΠΑ παραμένει η ισχυρότερη πηγή ανάπτυξης και κερδοφορίας του Τιτάνα.

Η ανάκαμψη του κλάδου κατασκευών στις ΗΠΑ εκτιμάται ότι θα συνεχιστεί, καθώς οι μεσοπρόθεσμες τάσεις εμφανίζονται θετικές. Η Ένωση Τσιμεντοβιομηχανιών (PCA) των ΗΠΑ εκτιμά ότι η ζήτηση τσιμέντου θα αυξηθεί κατά 3,6% κατά μέσο όρο το 2017 και υψηλότερα στις ανατολικές πολιτείες όπου δραστηριοποιείται ο Όμιλος, αναμένοντας αύξηση και από τις τρεις κύριες πηγές ζήτησης, οικιστικά ακίνητα, ακίνητα εμπορικού χαρακτήρα και δημόσια έργα. Η άνοδος της ζήτησης σε συνδυασμό με τα οφέλη από το πρόγραμμα επενδύσεων που έχει πρόσφατα υλοποιήσει ο Όμιλος, ισχυροποιούν τη θέση του Τιτάνα στην αγορά και επιτρέπουν αισιόδοξες εκτιμήσεις για τις επιδόσεις των δραστηριοτήτων.

Στην Ελλάδα εκτιμάται ότι η ζήτηση θα κυμανθεί σε επίπεδα αντίστοιχα ή κάπως χαμηλότερα του 2016. Τα σχεδιαζόμενα έργα υποδομών δε φαίνονται ικανά να αναπληρώσουν μέσα στο 2017 το κενό που αφήνει η ολοκλήρωση των μεγάλων οδικών αξόνων. Όσον αφορά στην ιδιωτική οικοδομή, η οποία παραδοσιακά αποτελούσε την κύρια πηγή ζήτησης, οι προσδοκίες είναι πολύ χαμηλές. Κατά συνέπεια, η παραγωγή τσιμέντου στην Ελλάδα και το 2017 αναμένεται να συνεχιστεί να διοχετεύεται κατά το μεγαλύτερο μέρος σε εξαγωγικούς προορισμούς παρά την εντεινόμενη ανισορροπία προσφοράς/ζήτησης.

Η κατασκευαστική δραστηριότητα στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης όπου έχει παρουσία ο Όμιλος εκτιμάται ότι γενικά θα κινηθεί σε επίπεδα ανάλογα του 2016. Η ευρύτερη περιοχή εξακολουθεί να επηρεάζεται από πολιτική αστάθεια και οικονομική δυσπραγία. Αν και η κατασκευαστική δραστηριότητα έχει σημειώσει άνοδο σε ορισμένες χώρες της περιοχής, γενικότερα στερείται δυναμικής.

Η υιοθέτηση από την Αίγυπτο ενός εκτενούς προγράμματος εξυγίανσης και μεταρρυθμίσεων, παράλληλα με την υποτίμηση του νομίσματος κατά πάνω από 50%, δημιουργεί βραχυχρόνια

ανισορροπίες και δυσκολίες. Ωστόσο, θέτει τις βάσεις για διατηρήσιμη μακροχρόνια ανάπτυξη. Παρά τις αβεβαιότητες και τις άμεσες προκλήσεις, η ζήτηση δομικών υλικών το πιθανότερο είναι να επιδείξει ανθεκτικότητα, λόγω των αναγκών του συνεχούς αυξανόμενου πληθυσμού, τις τάσεις αστικοποίησης, καθώς και την πραγματοποίηση μεγαλόπνοων δημόσιων έργων. Ο Όμιλος TITAN έχοντας ολοκληρώσει τα έργα για τη λειτουργία των γραμμών παραγωγής με στερεά καύσιμα εξασφάλισε ενεργειακή επάρκεια, βελτιώνοντας τα κοστολόγια παραγωγής και τις επιδόσεις των εργοστασίων του. Με στόχο τον περαιτέρω περιορισμό του κόστους και τη μείωση του περιβαλλοντικού του αποτυπώματος, προχωρά σε επενδύσεις και για τη χρήση εναλλακτικών καυσίμων.

Στην Τουρκία, έπειτα από χρόνια συνεχούς οικονομικής ανάπτυξης και παράλληλης ανόδου του κλάδου κατασκευών, εκτιμάται ότι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα σε συνδυασμό με το υφιστάμενο υπερβάλλον παραγωγικό δυναμικό, θα επηρεάσουν αρνητικά τον κλάδο της τσιμεντοβιομηχανίας.

Στη Βραζιλία, η πολιτική και οικονομική κρίση είναι ακόμη αισθητή. Μετά από μείωση πάνω από 10% το 2016, εκτιμάται ότι η ζήτηση τσιμέντου θα αρχίσει να σταθεροποιείται εντός του 2017.

Επενδύσεις και εκποιήσεις

Οι επενδυτικές δαπάνες το 2016, πέραν των εξαγορών, ανήλθαν σε €151 εκατ. έναντι €173 εκ το 2015. Οι επενδύσεις αφορούν κυρίως στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων στις ΗΠΑ και σε έργα για τη διασφάλιση της ενεργειακής επάρκειας των εργοστασίων στην Αίγυπτο.

Ο Όμιλος βρίσκεται κοντά στην ολοκλήρωση ενός φιλόδοξου επενδυτικού προγράμματος με δαπάνες που ξεπέρασαν τα €320 εκατ. τη διετία 2015-2016, με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του.

Κάνοντας πράξη τη στρατηγική του για γεωγραφική διαφοροποίηση, ο Όμιλος το 3ο τρίμηνο του 2016 επέκτεινε τις δραστηριότητές του στη Νότια Αμερική, επενδύοντας στην τσιμεντοβιομηχανία Cimento Apodi στη Βραζιλία, ενώνοντας τις δυνάμεις του με ισχυρούς τοπικούς εταίρους. Η Cimento Apodi διαθέτει ένα σύγχρονο εργοστάσιο παραγωγής τσιμέντου στο Quixeré, το οποίο άρχισε να λειτουργεί το 2015 και μία μονάδα άλεσης τσιμέντου στο λιμάνι του Pecém, κοντά στην πόλη Fortaleza, η οποία λειτουργεί από το 2011. Η συνολική παραγωγική δυναμικότητά της ξεπερνά τους 2 εκατ. τόνους τσιμέντου ετησίως. Με την επένδυση αυτή ύψους €99 εκατ. ο Όμιλος TITAN εισέρχεται σε μία αγορά η οποία παρά την κρίση που διανύει, παρουσιάζει ελκυστικές προοπτικές μεσοπρόθεσμα. Η συμμετοχή ενοποιείται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Η επίδραση στα αποτελέσματα του Ομίλου για το 2016 ήταν επουσιώδης.

Οικονομικά αποτελέσματα Εταιρίας

Το 2016 ο κύκλος εργασιών της «Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ TITAN» μειώθηκε κατά 3,9% στα €262 εκατ., ενώ τα λειτουργικά κέρδη ανήλθαν σε €30 εκατ. από €44 εκατ. το 2015. Τα καθαρά κέρδη μετά από φόρους (NPAT) ανήλθαν το 2016 σε €17 εκατ. έναντι €60 εκατ. το 2015 και συμπεριλαμβάνουν μερίσματα €29 εκατ. από θυγατρικές εταιρίες του εξωτερικού ενώ το 2015 το αντίστοιχο ποσό ήταν €55 εκατ.

Ίδιες μετοχές

Στις 31.12.2016, ο συνολικός αριθμός ιδίων μετοχών που είχε στην κατοχή της η Εταιρία ήταν 3.957.191, από τις οποίες, 3.871.677 ήταν κοινές και 85.514 προνομιούχες χωρίς ψήφο μετοχές. Η ονομαστική αξία των ανωτέρω μετοχών ανερχόταν σε €15.828.764, και οι μετοχές αυτές αντιπροσώπευαν ποσοστό 4,68% του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας. Οι ίδιες κοινές μετοχές που είχε στην κατοχή της στις 31 Δεκεμβρίου 2016 η Εταιρία αντιπροσώπευαν ποσοστό 5,02% των συνολικών δικαιωμάτων ψήφου της Εταιρίας

Αγορά Ιδίων μετοχών

Σε εκτέλεση της από 17.6.2016 απόφασης της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων και της από 17.6.2016 σχετικής απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου, η Εταιρία προέβη το 2016 στην αγορά 1.219.658 ιδίων κοινών μετοχών αξίας κτήσεως €24.264.346 και 79.595 ιδίων προνομιούχων μετοχών αξίας κτήσεως €928.266. Η συνολική ονομαστική αξία των ιδίων μετοχών που αγοράστηκαν το 2016 από την Εταιρία ανέρχεται σε €5.197.012 και οι μετοχές αυτές αντιπροσωπεύουν ποσοστό 1,54% του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας.

Πώληση ιδίων μετοχών στα πλαίσια Προγράμματος Παροχής Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών

Το 2016, στα πλαίσια των εγκεκριμένων Προγραμμάτων Παροχής Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών, η Εταιρία προέβη στην πώληση (εξω-χρηματιστηριακή μεταβίβαση) σε στελέχη του Ομίλου TITAN που άσκησαν τα σχετικά δικαιώματά τους, 108.574 κοινών ιδίων μετοχών της Εταιρίας, ονομαστικής αξίας €434.296. Το συνολικό τίμημα πώλησης ανήλθε σε €434.296, οι δε πωληθείσες μετοχές αντιπροσωπεύουν ποσοστό 0.13% του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας.

Σημαντικά γεγονότα μετά την ημερομηνία του ισολογισμού

Στις 19 Ιανουαρίου 2017, η θυγατρική εταιρία του Ομίλου TITAN Global Finance PLC αποπλήρωσε στη λήξη τους τις εγγυημένες ομολογίες ετήσιου επιτοκίου 8,75% ύψους €88 εκατ..

Σημαντικές συναλλαγές μεταξύ Εταιρίας και συνδεδεμένων προσώπων

Οι συναλλαγές της Εταιρίας με συνδεδεμένα με αυτήν πρόσωπα κατά την έννοια του ΔΛΠ 24 πραγματοποιήθηκαν υπό τους συνήθεις όρους της αγοράς.

Τα ποσά των πωλήσεων και αγορών το 2016 και τα υπόλοιπα των απαιτήσεων και υποχρεώσεων στις 31.12.2016 για τον Όμιλο και την Εταιρία, που έχουν προκύψει από συναλλαγές με τα συνδεδεμένα μέρη εμφανίζονται στην σημείωση 32 των οικονομικών καταστάσεων.

Τα έσοδα που εμφανίζονται στην σημείωση αφορούν πωλήσεις προϊόντων και υπηρεσιών προς τις θυγατρικές της Εταιρίας, ενώ οι αγορές αφορούν αγορές προϊόντων και υπηρεσιών που πραγματοποίησε η Εταιρία από τις θυγατρικές της.

Οι απαιτήσεις της Εταιρίας αφορούν κυρίως απαιτήσεις από την πώληση προϊόντων σε θυγατρικές.

Οι υποχρεώσεις της Εταιρίας αφορούν τέσσερεις δανειακές συμβάσεις συνολικού ύψους €356 εκατ. (εκ των οποίων €42 εκατ. αποπληρώθηκαν τον Ιανουάριο του 2017) συναφθείσες με τη θυγατρική εταιρία «TITAN GLOBAL FINANCE PLC», που εδρεύει στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Οι συνολικές αμοιβές των διευθυντικών στελεχών και μελών της Διοίκησης του Ομίλου ανήλθαν σε €8,2 εκατ. σε σύγκριση με €6,2 εκατ. το προηγούμενο έτος.

Δρώσα οικονομική μονάδα (Going concern):

Το Διοικητικό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπ' όψιν:

- Την οικονομική κατάσταση της Εταιρίας
- Τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η Εταιρία που θα μπορούσαν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο επιχειρηματικό μοντέλο της Εταιρίας και στην κεφαλαιακή της επάρκεια
- Και το γεγονός ότι δεν εντοπίζονται σημαντικές αβεβαιότητες σε σχέση με την ικανότητα της Εταιρίας να συνεχίσει λειτουργεί ως «δρώσα οικονομική μονάδα» για το προβλεπτό μέλλον και σε κάθε περίπτωση για διάστημα τουλάχιστον 12 μηνών από την ημερομηνία έγκρισης των Οικονομικών Καταστάσεων

δηλώνει ότι εξακολουθεί να θεωρεί ως κατάλληλη βάση για τη σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων την αρχή της «δρώσας οικονομικής μονάδας» και ότι δεν υφίστανται σημαντικές αβεβαιότητες σε σχέση με την ικανότητα της Εταιρίας να συνεχίσει να εφαρμόζει ως κατάλληλη βάση για τη σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων την αρχή της «δρώσας οικονομικής μονάδας» για το προβλεπτό μέλλον και σε κάθε περίπτωση για διάστημα τουλάχιστον 12 μηνών από την ημερομηνία έγκρισης των Οικονομικών Καταστάσεων.

Βιωσιμότητα της Εταιρίας και του Ομίλου

Το Διοικητικό Συμβούλιο, δηλώνει ότι έχει αξιολογήσει τις προοπτικές της Εταιρίας λαμβάνοντας υπόψη την τρέχουσα κατάστασή της και τους κυριότερους κινδύνους που αντιμετωπίζει σε βάθος πενταετίας, χρονικό διάστημα το οποίο κρίνει κατάλληλο για την εξαγωγή των σχετικών συμπερασμάτων. Συνεπώς, το Διοικητικό Συμβούλιο έχει την εύλογη προσδοκία ότι η Εταιρία θα είναι σε θέση να συνεχίσει να λειτουργεί και να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της, όταν αυτές καθίστανται απαιτητές κατά τη διάρκεια της ανωτέρω περιόδου.

Ετήσια έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου και οικονομικές καταστάσεις χρήσης 2016

Το Διοικητικό Συμβούλιο δηλώνει ότι η Ετήσια Έκθεση του Δ.Σ. και οι Οικονομικές Καταστάσεις της χρήσης 2016, λαμβανόμενες ως ενιαίο σύνολο, είναι αντικειμενικές, ισορροπημένες και κατανοητές και παρέχουν την απαιτούμενη πληροφόρηση στους μετόχους, για να εκτιμήσουν τις επιδόσεις, το επιχειρηματικό μοντέλο και τη στρατηγική της Εταιρίας.

Ανασκόπηση μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων

Ουσιώδη θέματα

Η αξιολόγηση και ιεράρχηση των θεμάτων με στόχο την ανάδειξη αυτών που είναι ουσιώδη για τον Όμιλο και τους συμ-μετόχους αποτελεί τη βάση για την ευθυγράμμιση των επιχειρηματικών προτεραιοτήτων με τις ανάγκες των συμ-μετόχων, εξασφαλίζοντας έτσι τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του Ομίλου.

Η σύμπραξη με τους συμ-μετόχους αποτελεί σημαντικό στοιχείο της πολιτικής Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης του Τιτάνα καθώς κτίζει εμπιστοσύνη, βελτιώνει την κατανόηση των επιπτώσεων των δραστηριοτήτων του Ομίλου και ανταποκρίνεται στις ανησυχίες των συμ-μετόχων, παρέχοντας ταυτόχρονα νέα στοιχεία στην διαδικασία αξιολόγησης των ουσιωδών θεμάτων. Η μέθοδος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης με τους συμ-μετόχους ποικίλλει ανά περιοχή, ανάλογα με τις τοπικές πρακτικές.

Το 2016, όλες οι τοπικές δραστηριότητες του Ομίλου, με εξαίρεση το εργοστάσιο τσιμέντου Antea (Αλβανία) και το εργοστάσιο τσιμέντου Adocim (Τουρκία) αναθεώρησαν – και επικαιροποίησαν όπου χρειαζόταν – τις αξιολογήσεις των ουσιωδών θεμάτων, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των ερευνών γνώμης των εργαζομένων (οι οποίες ολοκληρώθηκαν το 2015), τις διαβουλεύσεις με τους συμ-μετόχους μέσω πρωτοβουλιών βιώσιμης ανάπτυξης, όπως η Πρωτοβουλία για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον κλάδο Τσιμέντου (CSI), παρουσιάσεις σε επενδυτές και συναντήσεις με τοπικούς συμ-μετόχους.

Τα αποτελέσματα συγκεντρώθηκαν από τη Διεύθυνση Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης για να χρησιμεύσουν σαν βάση για την κατάρτιση της επόμενης αξιολόγησης ουσιωδών θεμάτων του 2017. Για το 2016 κρίθηκε πως τα ουσιώδη θέματα παραμένουν τα ίδια με αυτά του 2015. Έχουν χαρτογραφηθεί σύμφωνα με τους Στόχους για την Βιώσιμη Ανάπτυξη της Ατζέντας 2030 του ΟΗΕ (SDGs 2030) και ενδεικτικούς βασικούς δείκτες επίδοσης και αναφορές στην παρούσα Έκθεση, ως εξής:

Ουσιώδες θέμα για τον Όμιλο TITAN και τους βασικούς συμ-μετόχους	Συσχετισμός ουσιωδών θεμάτων με επιλεχθέντες Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs)	Ενδεικτικοί Βασικοί Δείκτες επίδοσης (KPIs) και αναφορές στην Έκθεση
Οικονομική ρευστότητα και πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης	SDG4, SDG8, SDG17	Ταμειακές ροές Κόστος δανεισμού
Περιβαλλοντική Διαχείριση	SDG6, SDG7, SDG15, SDG17	CO_2· εκπομπές σκόνης και αερίων· νερό και βιοποικιλότητα
Κλιματική Αλλαγή	SDG7, SDG13, SDG17	CO_2· εκπομπές σκόνης και αερίων· νερό και βιοποικιλότητα·
Κυκλική Οικονομία	SDG12, SDG17	Δευτερογενή καύσιμα και εναλλακτικές πρώτες ύλες
Υγεία και Ασφάλεια	SDG3, SDG17	Δείκτης Συχνότητας Ατυχημάτων που οδήγησαν σε απώλεια ωρών εργασίας (LTIFR) / ανθρωποώρες για εκπαίδευση με σκοπό την ενίσχυση της ασφάλειας
Διαχείριση και ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού	SDG4, SDG5, SDG17	Εφαρμογή «TITAN Leadership Platform» Ανθρωποώρες εκπαίδευσης ανά κατηγορία εργαζομένων, φύλο και ηλικιακή ομάδα
Βιωσιμότητα τοπικών κοινοτήτων	SDG4, SDG9, SDG11, SDG17	Προγράμματα σύμπραξης με τις τοπικές κοινότητες Προγράμματα και συνεργασίες για πρακτική άσκηση
Διακυβέρνηση, διαφάνεια και ηθική	SDG4, SDG8, SDG17	Ενσωμάτωση των πολιτικών του Ομίλου Μη χρηματοοικονομικοί δείκτες επιδόσεων – Ενότητα 7
Κοινωνικοί και πολιτικοί κίνδυνοι και αστάθεια	SDG8, SDG17	Επιχειρηματικό μοντέλο Εταιρική διακυβέρνηση

Σύμφωνα με την αναθεώρηση της αξιολόγησης των ουσιωδών θεμάτων, στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται οι σχετικές αναφορές για τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιδόσεις του Ομίλου. Μια πιο αναλυτική παρουσίαση των μη χρηματοοικονομικών δεικτών επίδοσης περιλαμβάνεται στην ενότητα 7 του παρόντος.

Όπως αναφέρθηκε στον ετήσιο Απολογισμό του Ομίλου TITAN για το 2015, έπειτα από την αξιολόγηση των στόχων που είχαν τεθεί το 2010 προς επίτευξη έως το 2015, αποφασίσθηκε η διατήρησή τους και για το 2016 έτσι ώστε η αναθεώρησή τους να συνδυασθεί με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για το 2030. Η διαδικασία αυτή αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2017. Περισσότερες λεπτομέρειες για τη σύμπραξη με τους συμ-μετόχους είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Εταιρίας: http://www.titan-cement.com/el/corporate-social-responsibility/stakeholders-engagement/.

Περιβαλλοντική διαχείριση

Συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης

Όλα τα εργοστάσια τσιμέντου του Ομίλου διαθέτουν συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, σύμφωνα με το πρότυπο ISO14001 ή άλλο παρόμοιο. Το 2016 ξεκίνησε η αναθεώρηση των συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης με σκοπό την εκπλήρωση των νέων προδιαγραφών πιστοποίησης όπως καθορίζονται από το πρότυπο ISO14000/2015. Τα τρία εργοστάσια τσιμέντου του Τιτάνα στην Ελλάδα και το ένα εργοστάσιο τσιμέντου στη Βουλγαρία έχουν ήδη ενσωματώσει αυτές τις προδιαγραφές και έχουν λάβει τη σχετική πιστοποίηση.

Εκπομπές αερίων ρύπων[1]

Σε πλήρη ευθυγράμμιση με τις απαιτήσεις που ορίζονται και από το WSBCD/CSI, κύριοι ρύποι όπως οι εκπομπές σκόνης, NOx και SOx ελέγχονται συνεχώς με εξοπλισμό παρακολούθησης και καταγραφής, ενώ όλοι οι δευτερεύοντες ρύποι ελέγχονται μέσω δειγματοληπτικών μετρήσεων.

Ο Τιτάνας πραγματοποίησε σημαντικές επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες με στόχο να μειώσει το αποτύπωμα των αέριων εκπομπών του. Το 2016, οι ειδικές εκπομπές σκόνης του Ομίλου ανήλθαν σε 23,9 g/τόνο$_{\text{Κλίνκερ}}$, παρουσιάζοντας μείωση περίπου 33,0% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (2015: 35,7g/τόνο$_{\text{Κλίνκερ}}$).

Οι ειδικές εκπομπές NOx and SOx διατηρήθηκαν στα ίδια επίπεδα με το 2015 και ανήλθαν σε 1.702,9 g/τόνο$_{\text{Κλίνκερ}}$ (2015: 1.705,8g/τόνο$_{\text{Κλίνκερ}}$) και 205,6 g/τόνο$_{\text{Κλίνκερ}}$ (2015: 206,0 g/τόνο$_{\text{Κλίνκερ}}$) αντίστοιχα.[2]

Αποκατάσταση λατομείων και βιοποικιλότητα

Η αποκατάσταση των λατομείων και η διαχείριση της βιοποικιλότητας αποτελούν βασικούς τομείς ενδιαφέροντος για τον Όμιλο, προκειμένου να περιοριστούν οι ανεπιθύμητες επιπτώσεις από τη διαδικασία εξόρυξης ή ακόμα και να ενισχυθεί η βιοποικιλότητα, όπου αυτό είναι δυνατόν.

Το 2016 εκπονήθηκαν νέα σχέδια αποκατάστασης για τα λατομεία που συνδέονται με το εργοστάσιο τσιμέντου Beni Suef στην Αίγυπτο, αυξάνοντας σε 87% το ποσοστό των λατομείων του Ομίλου με ολοκληρωμένα σχέδια αποκατάστασης (2015:82%).

Ο Τιτάνας εστιάζει επίσης στην αξιολόγηση της βιοποικιλότητας στα λατομεία του, στοχεύοντας στην εκπόνηση ειδικών σχεδίων διαχείρισης για την προστασία της. Οκτώ από τα λατομεία του Ομίλου (ποσοστό 16% επί του συνόλου) έχουν αναγνωριστεί ως περιοχές υψηλής αξίας βιοποικιλότητας και σε έξι από αυτά (75% επί του συνόλου) έχουν εκπονηθεί Σχέδια Διαχείρισης Βιοποικιλότητας, σύμφωνα με την σχετική Κατευθυντήρια Οδηγία για την Κατάρτιση Σχεδίου Διαχείρισης Βιοποικιλότητας που εκδόθηκε από το WBCSD/CSI. Σχέδια Διαχείρισης Βιοποικιλότητας για τα υπόλοιπα δύο λατομεία θα αρχίσουν να αναπτύσσονται εντός του 2017.

Την 31η Δεκεμβρίου 2016, το 93% των ενεργών λατομείων πλήρους ιδιοκτησίας του Ομίλου διέθετε σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης σύμφωνα με το πρότυπο ISO14001 ή άλλο παρόμοιο.

Διαχείριση νερού

Ο Τιτάνας εφαρμόζει στις εγκαταστάσεις του συστήματα για την παρακολούθηση και αποτελεσματική διαχείριση της χρήσης του νερού. Σκοπός των συστημάτων αυτών είναι η βελτιστοποίηση της χρήσης και η συλλογή και αναφορά πληροφοριών με συστηματικό τρόπο, σύμφωνα και με τις σχετικές οδηγίες του WBCSD/CSI. Το 2016, η ειδική κατανάλωση νερού στα εργοστάσια παραγωγής και άλεσης τσιμέντου και τα συνδεδεμένα λατομεία ήταν 255,1lt/τόνο τσιμέντου, σημειώνοντας περαιτέρω μείωση κατά 11% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (2015: 287,1lt/ τόνο τσιμέντου).

Σε επίπεδο Ομίλου, αντλήθηκαν συνολικά 30,5 εκατομμύρια m^3 νερού (2015: 31,8 εκατομμύρια m^3), από τα οποία καταναλώθηκαν τα 9,1 εκατομμύρια m^3 (2015: 9,1 εκατομμύρια m^3) και απορρίφθηκαν 21,4 εκατομμύρια m^3 (2015: 22,7 εκατομμύρια m^3).

Ειδικά για τα εργοστάσια τσιμέντου, το 2016 η συνολική άντληση νερού διαμορφώθηκε σε 7,9 εκατομμύρια m^3 (2015: 8,2 εκατομμύρια m^3), η κατανάλωση 3,8 εκατομμύρια m^3 (2015: 3,9 εκατομμύρια m^3) και η απόρριψη σε 4,1 εκατομμύρια m^3 (2015: 4,3 εκατομμύρια m^3).

[1] Πληροφορίες για τις εκπομπές CO_2 περιλαμβάνονται στην «Κλιματική αλλαγή»

[2] Επιπλέον δεδομένα σχετικά με τις εκπομπές αερίων ρύπων συμπεριλαμβάνονται στην ενότητα 7

Η πλειοψηφία των εργοστασίων παραγωγής τσιμέντου του Ομίλου (92%) διαθέτουν συστήματα ανακύκλωσης νερού. Σχεδόν το 30% των μονάδων παραγωγής αδρανών υλικών του Ομίλου χρησιμοποιούν νερό στην παραγωγική τους διαδικασία και το 80% εξ αυτών διαθέτουν συστήματα ανακύκλωσής του. Επιπλέον, 25,0 εκατομμύρια m^3 (2015: 23,6 εκατομμύρια m^3) νερού ανακυκλώθηκαν σε επίπεδο Ομίλου το 2016, ποσότητα που ισοδυναμεί σε ποσοστό 82% του νερού που αντλήθηκε. Ο συνολικός όγκος ανακυκλωμένου νερού στα εργοστάσια τσιμέντου διαμορφώθηκε σε 18,1 εκατομμύρια m^3 (2015: 17,4 εκατομμύρια m^3), ποσότητα που αντιστοιχεί περίπου στο 230%, υπερδιπλάσια αυτής που αντλήθηκε.

Μία νέα εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων κατασκευάστηκε στο εργοστάσιο τσιμέντου Sharr στο Κόσοβο και λειτουργεί με επιτυχία από το Μάρτιο του 2016. Στόχος αυτού του προγράμματος είναι η βελτίωση της ποιότητας των συλλεγμένων υδάτων πριν από την διοχέτευσή τους στον γειτνιάζοντα ποταμό. Εκτός από τις ανάγκες του εργοστασίου τσιμέντου Sharr, η εν λόγω εγκατάσταση εξυπηρετεί επίσης τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας, με την επεξεργασία μέρους των οικιακών λυμάτων στις εγκαταστάσεις του εργοστασίου.

Κλιματική αλλαγή

Η κλιματική αλλαγή συγκαταλέγεται ανάμεσα στις πιο σημαντικές παγκόσμιες προκλήσεις της σημερινής εποχής. Ήδη από το 2006, αναγνωρίζοντας το ζήτημα των εκπομπών CO_2 και των επιπτώσεών τους στη βιώσιμη ανάπτυξη, ο Όμιλος έχει υιοθετήσει μία στρατηγική αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, με κύριους άξονες την ενεργειακή αποδοτικότητα, τη χρήση δευτερογενών καυσίμων και την περιεκτικότητα του τσιμέντου σε κλίνκερ.

Ο Τιτάνας ενίσχυσε τις προσπάθειές του και ευθυγράμμισε τις ενέργειές του σε όλες του τις εγκαταστάσεις στοχεύοντας στην αύξηση της χρήσης δευτερογενών καυσίμων, κατά προτίμηση βιομάζας και στη μείωση της κατανάλωσης θερμικής ενέργειας. Το 2016, η κατανάλωση θερμικής ενέργειας του Ομίλου παρουσίασε οριακή βελτίωση, όπως καταδεικνύει η μείωση κατά 1,0% της μέσης ειδικής κατανάλωσης σε 848,0kcal/$kg_{Κλίνκερ}$ (2015: 856,0kcal/$kg_{Κλίνκερ}$). Η χρήση δευτερογενών καυσίμων αυξήθηκε, φτάνοντας σε ποσοστό σχεδόν 8,6%$_{Θερμιδικής\ βάσης}$ (2015: 6,8%$_{Θερμιδικής\ βάσης}$) συμπεριλαμβανομένης της χρήσης βιομάζας, η οποία αυξήθηκε σε περίπου 2,1%$_{Θερμιδικής\ βάσης}$ (2015: 1,6%$_{Θερμιδικής\ βάσης}$). Νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες, με τη μορφή θυγατρικών εταιρειών, όπως η GAEA Βουλγαρίας και Αιγύπτου, λειτούργησαν με σκοπό τη συλλογή και την παραγωγή κατάλληλων δευτερογενών καυσίμων για τα εργοστάσια του Ομίλου.

Το 2016, παρά την σημαντική αύξηση της συνολικής χρήσης δευτερογενών καυσίμων και την οριακή μείωση της ειδικής κατανάλωσης θερμικής ενέργειας, οι ειδικές εκπομπές CO_2 παρουσίασαν οριακή αύξηση κατά περίπου 1,7% και διαμορφώθηκαν στα 718,0kgCO_2/$τόνο_{Προϊόντος}$ (2015: 706,1kgCO_2/$τόνο_{Προϊόντος}$), κυρίως λόγω της αναγκαστικής αλλαγής στο μίγμα καυσίμων στην Αίγυπτο, όπως και της μείωσης στις πωλήσεις επεξεργασμένων υποκατάστατων τσιμέντου που παράχθηκαν από την θυγατρική μας στην Αμερική, Separation Technologies (ST).

Κυκλική οικονομία

Η χρήση εναλλακτικών πρώτων υλών (2016: 5,1% του συνόλου των πρώτων υλών που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή κλίνκερ και τσιμέντου) συμβάλλει στη μείωση της κατανάλωσης φυσικών πρώτων υλών, όπως και των ποσοτήτων παραπροϊόντων, που διαφορετικά θα έπρεπε να οδηγηθούν σε ταφή. Στην Ελλάδα και στις ΗΠΑ, ο Τιτάνας έχει υιοθετήσει προγράμματα για τη συλλογή και ανάκτηση απορρίψεων σκυροδέματος και τη χρησιμοποίησή τους ως εναλλακτική πρώτη ύλη για την παραγωγή κλίνκερ και τσιμεντόλιθων ή ως αδρανές υλικό για επιστρώσεις και άλλες χρήσεις.

Παρομοίως, η χρήση δευτερογενών καυσίμων (2016: 163.357 τόνοι) συμβάλλει στη προστασία των μη ανανεώσιμων ορυκτών καυσίμων, επιτρέπει την ανάκτηση ενέργειας και ελαχιστοποιεί την ταφή, ενώ συμβάλλει ταυτόχρονα στη μείωση των εκπομπών CO_2. Δευτερογενή καύσιμα, όπως αποξηραμένη ιλύς βιολογικού καθαρισμού, ιλύς διυλιστηρίων, απόβλητα γεωργικής παραγωγής και υπολείμματα από την ανακύκλωση συσκευασιών (RDF) χρησιμοποιούνται σε διαφορετικά εργοστάσια τσιμέντου του Ομίλου.

Η θυγατρική του Ομίλου στις ΗΠΑ, Separation Technology (ST) παρέχει λύσεις για την διαχείριση της ιπτάμενης τέφρας, ελαχιστοποιώντας έτσι την ανάγκη, το κόστος και τους κινδύνους που συνδέονται με την ταφή και παράγοντας προϊόντα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν είτε ως εναλλακτικές πρώτες ύλες είτε για ανάκτηση ενέργειας.

Το 2016, το 80,8% των αποβλήτων που παρήχθησαν από τις καθημερινές δραστηριότητες του Ομίλου συλλέχθηκαν, αποθηκεύτηκαν και στη συνέχεια διατέθηκαν μέσω εξουσιοδοτημένων εργολάβων με σκοπό την επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση ή ανάκτησή τους. Επιπλέον, το Συγκρότημα Pennsuco του Τιτάνα στις ΗΠΑ πιστοποιήθηκε από το Συμβούλιο για Μηδενική Παραγωγή Αποβλήτων (Zero Waste Council) ως Βιομηχανική Εγκατάσταση Μηδενικών Αποβλήτων (Gold Level Zero Waste Facility), η πρώτη του είδους της στις ΗΠΑ που απέφυγε την ταφή ποσοστού μεγαλύτερου του 90% των αποβλήτων της μέσω της μείωσης, της επαναχρησιμοποίησης, της ανακύκλωσης ή της κομποστοποίησης αποβλήτων

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη στον Όμιλο περιλαμβάνονται στη

διεύθυνση: http://www.titan-cement.com/el/corporate-social-responsibility/sustainable-development/

Υγεία και ασφάλεια

Ο Τιτάνας επιδιώκει συνεχώς τη βελτίωση των επιδόσεων του στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων και των εργολάβων του και παροτρύνει τους προμηθευτές του και άλλους συνεργάτες να υιοθετήσουν σε αυτό το θέμα παρόμοιες πρακτικές.

Η Διοίκηση του Ομίλου, από τα ανώτατα διοικητικά στελέχη μέχρι το επίπεδο εργοστασίου, συμμετέχει ενεργά στην εφαρμογή της πολιτικής του Ομίλου για την υγεία και την ασφάλεια. Η διαδικασία, που περιλαμβάνει αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης, έγκαιρο προγραμματισμό, στοχοθέτηση και παρακολούθηση της προόδου σε όλα τα επίπεδα, έχει οδηγήσει κατά την τελευταία δεκαετία σε σημαντικές βελτιώσεις. Ο Τιτάνας αποσκοπεί να ενταχθεί στο ανώτατο τεταρτημόριο των μελών του WBCSD/CSI, όσον αφορά την επίδοση με βάση τον δείκτη συχνότητας ατυχημάτων που οδηγούν σε απώλεια χρόνου εργασίας.

Το 2016 καταγράφηκαν συνολικά 29 ατυχήματα που οδήγησαν σε απώλεια χρόνου εργασίας (LTI), παρουσιάζοντας μείωση κατά 14,7% συγκριτικά με το προηγούμενο έτος (2015: 34 LTI). Ο δείκτης συχνότητας ατυχημάτων εργαζομένων που οδήγησαν σε απώλεια χρόνου εργασίας (LTIFR) μειώθηκε σε 1,92 LTI ανά εκατομμύριο ώρες (2015: 2,00 LTI ανά εκατομμύριο ώρες), παρουσιάζοντας βελτίωση κατά 4% συγκριτικά με το 2015. Ο δείκτης συχνότητας ατυχημάτων που οδήγησαν σε απώλεια χρόνου εργασίας εργολάβων σημείωσε περαιτέρω βελτίωση σε 0,73 LTI ανά εκατομμύριο ώρες (2015: 1,10 LTI ανά εκατομμύριο ώρες), παρουσιάζοντας μείωση κατά 33,6% σε σχέση με το 2015.

Παρόλες τις προσπάθειες που καταβάλλονται στον τομέα της ασφάλειας, υπήρξε δυστυχώς ένα θανατηφόρο οδικό ατύχημα τρίτου, στο οποίο εμπλέκεται φορτηγό μεταφοράς σκυροδέματος που οδηγούσε εργολάβος της Εταιρίας στην Ελλάδα.

Ανταποκρινόμενος στη δέσμευση για συνεχή βελτίωση των επιδόσεων στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας σε όλες τις δραστηριότητές του, το 2016 ο Τιτάνας δρομολόγησε μια σειρά από πρωτοβουλίες σε όλον τον Όμιλο.

Η απόφαση για την υιοθέτηση από όλες τις επιχειρηματικές μονάδες ενός συστήματος παρακολούθησης και καταγραφής των επιπέδων σκόνης, εισπνεύσιμου κρυσταλλικού πυριτίου και θορύβου ήταν ένα σημαντικό ορόσημο. Στο πλαίσιο αυτό, οι ενέργειες, που μέχρι πρόσφατα γίνονταν ανεξάρτητα από μεμονωμένες επιχειρηματικές μονάδες θα ευθυγραμμιστούν το 2017 κάτω από μία νέα κατευθυντήρια οδηγία του Ομίλου.

Εξαιτίας σειράς περιστατικών τα προηγούμενα χρόνια σχετικών με το ζήτημα της ανάγκης για απομόνωση των πηγών ενέργειας, ο Τιτάνας ξεκίνησε σε επίπεδο Ομίλου μία μεγάλη εκστρατεία ευαισθητοποίησης για την εφαρμογή της διαδικασίας απομόνωσης και επισήμανσης κινδύνων (Lock-out Tag-Out LO-TO), ενώ παράλληλα εξέδωσε πρακτικές εργασιακές οδηγίες εξειδικευμένες για κάθε εγκατάσταση. Η εκστρατεία αυτή βοήθησε στη μείωση του αριθμού των σχετικών ατυχημάτων εργαζομένων με απώλεια χρόνου εργασίας από 9 το 2015, σε 2 το 2016.

Η εκπαίδευση σε θέματα ασφαλείας ενισχύθηκε από την προσθήκη του προγράμματος «*Εκπαίδευση για την πρόληψη σοβαρών ατυχημάτων*», μια σειρά από περιγραφικές επεξηγηματικές συνεδρίες αφιερωμένες στην ανάλυση της ακολουθίας γεγονότων και αποφάσεων, οι οποίες συνέβαλλαν σε σοβαρά συμβάντα ή παρ' ολίγον ατυχήματα σε διάφορες εγκαταστάσεις του Ομίλου κατά την διάρκεια των περασμένων ετών. Το πρόγραμμα, το οποίο απευθύνεται σε εργαζόμενους όλων των εργοστασίων, ξεκίνησε το 2016 και αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2018.

Ο «*Εξοπλισμός για υψηλά επίπεδα ασφαλείας*», μία συλλογή πληροφοριών για τον εξοπλισμό ασφαλείας που καλύπτει το σύνολο των λειτουργιών των εργοστασίων, ολοκληρώθηκε όπως ήταν προγραμματισμένο και διανεμήθηκε σε όλες τις μονάδες για εφαρμογή.

Στοχεύοντας στην καλύτερη προετοιμασία πριν την εκτέλεση μιας εργασίας σε όλες τις επιχειρηματικές μονάδες, ο Όμιλος κοινοποίησε έναν Οδηγό Ασφαλούς Εργασίας, ο οποίος συμπληρώνει τους ήδη υπάρχοντες κανονισμούς. Η πρακτική εφαρμογή του οδηγού σε επιλεγμένες εργασίες θα ξεκινήσει το 2017.

Ο TITAN επιδιώκει διαρκώς την άντληση όσο το δυνατόν περισσοτέρων πληροφοριών από τα ατυχήματα που οδήγησαν σε απώλεια χρόνου εργασίας και τα παρ' ολίγον ατυχήματα. Για να βοηθήσει τις επιχειρηματικές μονάδες σε αυτόν τον στόχο, ο Όμιλος κατάρτισε και διένειμε έναν λεπτομερή οδηγό για την ανάλυση των πρωταρχικών αιτίων που οδήγησαν σε ατυχήματα και το 2017 θα προχωρήσει στην σχετική εκπαίδευση και εφαρμογή.

Οι έλεγχοι από τεχνικούς ασφάλειας συνεχίστηκαν και το 2016 με ιδιαίτερη έμφαση στην ασφαλή οδήγηση και στα προγράμματα συντήρησης δημόσιων υποδομών.

Το 2016 αναφέρθηκαν 1.304 (2015: 1.793) παρ' ολίγον ατυχήματα από εργαζόμενους και εργολάβους.

Οι ώρες εκπαίδευσης για θέματα υγείας και ασφάλειας το 2016 ανήλθαν κατά μέσο όρο σε 12,3 (2015: 8,6) ανά εργαζόμενο.

Οι προσπάθειες του Ομίλου TITAN να συμβάλλει στην ενίσχυση της υγείας και της ασφάλειας σε ευρύτερο κοινωνικό επίπεδο συνεχίστηκαν και το 2016, με δράσεις που απευθύνονταν ειδικά σε μαθητές και φοιτητές. Στην Ελλάδα τα εργοστάσια τσιμέντου

TITAN, στο πλαίσιο της πάγιας συνεργασίας τους με τον ευρωπαϊκό φοιτητικό οργανισμό «*Board of European Students of Technology - BEST*» συνέχισαν το 2016 τα προγράμματα εκπαίδευσης για σπουδαστές Πολυτεχνικών Σχολών. Το πρόγραμμα «*Ασφάλεια στο σπίτι*», που απευθύνεται σε παιδιά σχολικής ηλικίας συνεχίστηκε το 2016, εκπαιδεύοντας περισσότερα από 50.000 παιδιά. Όλοι οι εκπαιδευτές ήταν εργαζόμενοι του Τιτάνα οι οποίοι συμμετείχαν σε εθελοντική βάση.

Περισσότερες πληροφορίες για τις πολιτικές του Ομίλου σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια στον χώρο εργασίας είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα του: http://www.titan-cement.com/el/corporate-social-responsibility/care-for-our-people/occupational-health-and-safety/

Διαχείριση και ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού

Ο Τιτάνας αναγνωρίζει τη θεμελιώδη σημασία της υπεύθυνης εργοδοσίας και της ανάπτυξης μακροχρόνιων σχέσεων με τους εργαζόμενους, οι οποίες βασίζονται στην εμπιστοσύνη, στην αξιοπιστία και στις κοινές αξίες.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Όμιλος ανταποκρίθηκε άμεσα στις προτεραιότητας που ανέδειξε η έρευνα ικανοποίησης των εργαζομένων του 2015, οι οποίες αφορούν κυρίως τους τομείς της ηγεσίας και της διοίκησης της απόδοσης. Το 2016, σχεδιάσθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή η νέα πλατφόρμα για την ηγεσία, με τίτλο «*Leading the TITAN Way*», όπως είχε ήδη ανακοινωθεί το 2015. Η πλατφόρμα περιγράφει τις θεμελιώδεις συμπεριφορές που προσδιορίζουν για τον Όμιλο την αποτελεσματική ηγεσία και υποστηρίζει τους εργαζόμενους στην ανάπτυξη των σχετικών δεξιοτήτων. Η ανάπτυξη και η ένταξη της νέας πλατφόρμας στις καθημερινές επιχειρησιακές λειτουργίες αποτέλεσε βασική ομιλική προτεραιότητα.

Επίσης σχεδιάστηκε μια νέα Διαδικασία Απόδοσης και Ανάπτυξης, η οποία ενσωματώνει της αρχές του «*Leading the TITAN Way*». Όλα τα διευθυντικά στελέχη του Ομίλου εκπαιδεύθηκαν και συμμετείχαν στην εφαρμογή της νέας διαδικασίας.

Η δημιουργία ευκαιριών για μακροχρόνια απασχόληση ικανών και ταλαντούχων ατόμων δεν ωφελεί μόνο τις επιχειρηματικές δραστηριότητες του Τιτάνα σε καθημερινή βάση, αλλά συμβάλλει και στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών. Σε αυτό το πλαίσιο, διαχρονικές πρωτοβουλίες για τους νέους ενισχύθηκαν περαιτέρω με ιδιαίτερη έμφαση στην συνεργασία με ακαδημαϊκούς και εκπαιδευτικούς φορείς.

Οι συνθήκες απασχόλησης που παρέχει ο Τιτάνας, το επίπεδο δέσμευσης με τους εργαζομένους του και η συνεχής προσπάθεια για βελτίωση των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων τους, είναι τα στοιχεία τα οποία διαφοροποιούν τον Όμιλο στις τοπικές αγορές όπου δραστηριοποιείται. Το 2016, το ποσοστό αποχωρήσεων διαμορφώθηκε στο 14% (2015:11%) και οφείλεται κυρίως στην αναδιοργάνωση και μετεγκατάσταση τοπικών υπηρεσιών.

Ως εργοδότης, ο Τιτάνας στοχεύει στην προώθηση της δια βίου μάθησης των ανθρώπων του και στην ενίσχυση των επαγγελματικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των τοπικών και διεθνών προκλήσεων. Οι ανθρωποώρες εκπαίδευσης στον Όμιλο TITAN αυξήθηκαν κατά 43%, και ανήλθαν σε 158.210 ανθρωποώρες εκπαίδευσης (σε σύγκριση με 110.776 το 2015). Πέρα από την υγεία, την ασφάλεια και τις τεχνικές δεξιότητες, δόθηκε επιπλέον έμφαση στην βελτίωση των διοικητικών ικανοτήτων, απορροφώντας το 15% των ωρών εκπαίδευσης.

Η δέσμευση του Ομίλου στα διεθνή πρότυπα για την πολυμορφία και την ισότητα των ευκαιριών αποτέλεσε το έναυσμα για την επικαιροποίηση των σχετικών πρακτικών που αφορούν στις προσλήψεις και στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ενδυνάμωση των γυναικών σε συγκεκριμένες περιοχές, όπου η ισότητα των φύλων δεν διασφαλίζεται επαρκώς από την εθνική νομοθεσία, με σκοπό να τις εφοδιάσει με δεξιότητες που θα ενισχύσουν την ένταξη και παραμονή τους στην αγορά εργασίας.

Τα εργασιακά δικαιώματα αποτελούν ουσιώδες θέμα για όλους τους εργαζόμενους, τις ρυθμιστικές αρχές και τις τοπικές κοινότητες. Οι πολιτικές του Ομίλου TITAN στοχεύουν στη διασφάλιση της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι των εργαζομένων. Το πρόγραμμα ένταξης των νέων εργαζομένων παρέχει τη σχετική ενημέρωση. Τα σωματεία που ιδρύονται από τους εργαζόμενους συμμετέχουν σε διμερείς συναντήσεις με τη Διοίκηση σε ετήσια βάση, όπως και στο διάλογο με τους εταιρικούς συμ-μετόχους σχετικά με τα σημαντικά θέματα που αφορούν τη βιώσιμη ανάπτυξη. Σε περιπτώσεις όπου δεν έχει ιδρυθεί τοπικό σωματείο εργαζομένων, όπως στην Adocim, στην Τουρκία, ο Τιτάνας διασφαλίζει την εφαρμογή της νομοθεσίας και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας.

Οι εκπρόσωποι των σωματείων στον Τιτάνα έχουν το δικαίωμα να προκαλούν συναντήσεις με την τοπική Διοίκηση, ώστε να συζητούν τα θέματα που τους απασχολούν, να υποβάλλουν προτάσεις για βελτιώσεις και να διαπραγματεύονται συμφωνίες για διάφορα ζητήματα. Οι προτάσεις τους σχετικά με τις συνθήκες υγείας και ασφάλειας φέρουν ιδιαίτερη βαρύτητα.

Βιωσιμότητα των τοπικών κοινοτήτων

Η κατανόηση θεμάτων σε παγκόσμια διάσταση, σε συνδυασμό με την ανάληψη δράσης σε τοπικό επίπεδο στις χώρες όπου δραστηριοποιείται ο Τιτάνας είναι καθοριστικής σημασίας για την εφαρμογή του επιχειρηματικού μοντέλου που ακολουθεί ο Όμιλος. Ο Τιτάνας μοιράζεται τη γνώση, τις εμπειρίες και άλλους διαθέσιμους πόρους με τους τοπικούς συμ-μετόχους, συμβάλλοντας έτσι στη μακροπρόθεσμη

βιωσιμότητα και την ευημερία των τοπικών κοινοτήτων.

Η αξιολόγηση ουσιωδών θεμάτων σε τοπικό επίπεδο ανέδειξε τη σημασία της ποιοτικής εκπαίδευσης και της ανάπτυξης νέων δεξιοτήτων για την απασχόληση και την οικονομική ανάπτυξη. Πρόκειται για ένα κοινό πεδίο ενδιαφέροντος των συμ-μετόχων λόγω των υψηλών ποσοστών ανεργίας σε χώρες όπως η Ελλάδα, το Κόσσοβο και η Αίγυπτος και της έλλειψης δεξιοτήτων σε όλες τις αγορές, μεταξύ των οποίων και αυτή των ΗΠΑ. Για την αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης, ο Τιτάνας συμμετέχει στην υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τη Νεολαία (European Pact for Youth), μία συλλογική προσπάθεια που συμπεριλαμβάνει επιχειρήσεις, κοινωνικούς εταίρους, φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης, οργανισμούς νεολαίας, εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές και ακαδημαϊκά ιδρύματα, προωθώντας τον διάλογο και τη συνεργασία με στόχο την ενίσχυση της απασχολησιμότητας και της κοινωνικής ένταξης των νέων.

Το 2016 πραγματοποιήθηκε μία αναλυτική καταγραφή όλων των σχετικών προγραμμάτων που υποστηρίζει ο Όμιλος σε κάθε περιοχή δραστηριότητάς του, η οποία ανέδειξε παραδείγματα καλών πρακτικών που αξίζουν ευρύτερης εφαρμογής. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι, μεταξύ άλλων, η απευθείας συνεργασία με την ακαδημαϊκή και φοιτητική κοινότητα στην Ελλάδα (όπως η ένωση φοιτητών «*BEST*»), η υλοποίηση του «*Leaders Academy*» στη Βουλγαρία και η σύμπραξη με το "*Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης*" της Αλεξάνδρειας και την ένωση τοπικών επιχειρήσεων στην Αίγυπτο. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις συμμετοχές του Ομίλου και των θυγατρικών εταιριών σε φορείς όπως και τις συνεργασίες με συμ-μετόχους περιλαμβάνονται στην ενότητα 7 του παρόντος.

Ο Τιτάνας συμμετείχε στο «*REGENERATION*», ένα πρωτοποριακό πρόγραμμα το οποίο πρόσφερε συνολικά 54 μήνες εργασιακής εκπαίδευσης σε πολλά υποσχόμενους απόφοιτους πανεπιστημίων. Το πρόγραμμα σχεδιάστηκε από την "*Global Shapers Community*", μία πρωτοβουλία του "*Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ*". Ο Τιτάνας στήριξε επίσης το «*RELOAD Greece*», μία οργάνωση με έδρα στο Ηνωμένο Βασίλειο, η οποία παρέχει καθοδήγηση και εκπαίδευση σε φοιτητές των κορυφαίων πανεπιστημίων του Ηνωμένου Βασιλείου με σκοπό την ανάπτυξη νέων εγχειρημάτων με οικονομικό ή κοινωνικό αντίκτυπο στην Ελλάδα.

Συνολικά από το Νοέμβριο του 2015, όταν υιοθετήθηκε η πρωτοβουλία Pact for Youth σε επίπεδο Ομίλου, έως τον Σεπτέμβριο του 2016 καταγράφηκαν σε όλον τον Όμιλο περισσότερες από 400 συμφωνίες συνεργασίας (οι περισσότερες από αυτές με Πανεπιστήμια), οι οποίες αφορούν προγράμματα εργασιακής εμπειρίας, πρακτικής άσκησης, μαθητείας και εκπαίδευσης για νέους, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά και τα διεθνή πρότυπα. Συνολικά 730 νέοι ωφελήθηκαν από προγράμματα που υλοποιήθηκαν σε εννέα χώρες κατά την περίοδο αναφοράς.

Πέραν των ανωτέρω, συνεχίστηκε η υλοποίηση ενός αριθμού προγραμμάτων σύμπραξης με τις τοπικές κοινότητες, τα οποία συμβάλλουν στην αντιμετώπιση ουσιωδών θεμάτων υψηλής προτεραιότητας σε τοπικό επίπεδο. Ενδεικτικά αναφέρεται η σύμπραξη για το πρόγραμμα LAB στο Κόσσοβο (περισσότερες πληροφορίες σχετικά στην διεύθυνση http://www.titan-cement.com/el/corporate-social-responsibility/csr-in-action/?entryID=601&pageNo=1) και η σύμπραξη για την υποψηφιότητα και την επιτυχή ανάδειξη της Ελευσίνας, της πόλης όπου χτίστηκε το πρώτο εργοστάσιο του Ομίλου το 1902, σε Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης το έτος 2021.

Το 2016 ο Όμιλος διέθεσε συνολικά €2.643.704 (2015: 2.674.316) [3] σε δωρεές σε είδος και μετρητά για αναπτυξιακά προγράμματα στις τοπικές κοινότητες τα οποία αφορούν κυρίως τους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας και της ασφάλειας, της προστασίας του περιβάλλοντος, της καταπολέμησης της φτώχειας και της ανεργίας.

Διακυβέρνηση, διαφάνεια και ηθική

Η έννοια της καλής εταιρικής διακυβέρνησης είναι συνυφασμένη με ηθικές επιχειρηματικές πρακτικές, διαφάνεια, ανοιχτή επικοινωνία, λογοδοσία και βιώσιμη ανάπτυξη. Ο Τιτάνας έχει δεσμευτεί να τηρεί τα διεθνή πρότυπα γνωστοποίησης σε ετήσια βάση των χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών επιδόσεών του στους συμ-μετόχους. Περισσότερα στοιχεία παρουσιάζονται στην ενότητα «*Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης*» του παρόντος.

Αναθεώρηση πολιτικών

Μετά από την ανασκόπηση όλων των πολιτικών του Ομίλου το 2015, εκδόθηκε το 2016 μία λεπτομερής Πολιτική για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, επεκτείνοντας τις σχετικές αναφορές του Κώδικα Δεοντολογίας του Ομίλου. Πρόσθετες πολιτικές του Ομίλου που εκδόθηκαν το 2016 είναι η αναθεωρημένη Πολιτική για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας και της Διαφθοράς, η Πολιτική και Οδηγίες Συμμόρφωσης με τη Νομοθεσία περί Ανταγωνισμού και η Πολιτική Συμμόρφωσης με τις Διεθνείς Κυρώσεις κατά Προσώπων ή Κρατών.

Το πρόγραμμα με γενικό τίτλο «*Principles Day*» το οποίο εγκαινιάσθηκε το 2015 και αποσκοπεί στο να υπογραμμίσει τις Εταιρικές Αξίες και Αρχές

[3] Συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ, οι οποίες δεν συμπεριλαμβάνονταν στον Ενιαίο Ετήσιο Απολογισμός 2015

συνεχίστηκε καθ' όλη τη διάρκεια του 2016 με συμμετέχοντες από την Αίγυπτο και την Τουρκία. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που συνδέει τον Κώδικα Δεοντολογίας του Ομίλου με τις αξίες και τις πολιτικές του, ενώ προσφέρει καθοδήγηση σε ηθικά διλήμματα, αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση των εργαζομένων και διευκολύνοντας το διάλογο σε ζητήματα σχετικά με την επιχειρηματική ηθική. Μέχρι στιγμής το πρόγραμμα έχει καλύψει το 40% των διευθυντικών ομάδων και η εφαρμογή του θα συνεχιστεί στις υπόλοιπες ομάδες το 2017. Περισσότερες πληροφορίες για τις σχετικές πολιτικές και διαδικασίες του Ομίλου περιλαμβάνονται στην ενότητα 7, στην «*Ανασκόπηση μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων σύμφωνα με τα κριτήρια του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ (UN Global Compact)*».

Ανθρώπινα δικαιώματα

Η τήρηση του κράτους δικαίου και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελούν θεμελιώδεις προϋποθέσεις για υγιή επιχειρηματική δραστηριότητα και κοινωνική πρόοδο. Ο Τιτάνας έχει δεσμευτεί να προστατεύει και να προάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα όπως ορίζονται από την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (UNDHR) και τις συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO).

Ο Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου και η σχετική πολιτική διασφαλίζουν τις δεσμεύσεις του και στοχεύουν στην προαγωγή του σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα στους τομείς επιρροής του Τιτάνα και ιδιαίτερα την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, την αξία της πολυμορφίας, την ισότητα των ευκαιριών και την εξάλειψη των διακρίσεων κάθε είδους.

Η ευθύνη του τακτικού ελέγχου για πιθανούς κινδύνους παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα αποτελεί ευθύνη όλων των διευθυντικών στελεχών κάθε επιπέδου, ενώ όλοι οι εργαζόμενοι ενθαρρύνονται να αναφέρουν οποιοδήποτε πιθανό παράπτωμα.

Όλοι οι σημαντικοί προμηθευτές –σε διεθνές ή τοπικό επίπεδο- αναμένεται να κατανοούν τη σημασία των ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων και να συμμορφώνονται με την σχετική νομοθεσία και τα διεθνή πρότυπα. Το 2016, το εργοστάσιο τσιμέντου Sharr στο Κόσσοβο έγινε η δεύτερη θυγατρική μετά το εργοστάσιο τσιμέντου Antea στην Αλβανία, που έλαβε πιστοποίηση σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο Κοινωνικής Λογοδοσίας SA8000. Επιπρόσθετα, η έκδοση από τον Όμιλο νέας Πολιτικής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έδωσε το έναυσμα για πλήρη αναθεώρηση των συμβάσεων με τρίτους στην Αίγυπτο, κάτι που σχεδιάζεται να επεκταθεί και σε άλλες χώρες μέχρι το τέλος του 2017.

Όλα τα κέντρα δραστηριότητας του Ομίλου TITAN διαθέτουν μηχανισμούς αναφοράς παραπόνων. Στην Ελλάδα και στις ΗΠΑ, που καλύπτουν το 59% των εργαζομένων του Τιτάνα, οι μηχανισμοί ανώνυμων παραπόνων παρέχονται με τη μορφή εμπιστευτικών τηλεφωνικών γραμμών και διαδικτυακών διευθύνσεων που επιτρέπουν στους εργαζόμενους να διατυπώσουν τις όποιες ανησυχίες τους απευθείας στα ανώτερα διοικητικά στελέχη. Το 2016, δέκα περιστατικά καταγράφηκαν μέσω των ανωτέρω συστημάτων στις ΗΠΑ, εκ των οποίων τα δύο σχετίζονταν με παραπτώματα και ανάρμοστη συμπεριφορά. Εννέα από αυτά επιλύθηκαν πριν το τέλος του έτους και ένα βρίσκεται ακόμα υπό εξέταση. Τρία περιστατικά τα οποία αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των ευκαιριών καταγράφηκαν στην Ελλάδα και επιλύθηκαν. Οι τακτικές επιθεωρήσεις ασφαλείας περιλαμβάνουν και βασικούς ελέγχους σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως οι ώρες εργασίας.

Πολυμορφία και ίσες ευκαιρίες

Η δημιουργία μιας κουλτούρας ίσων ευκαιριών δεν αποτελεί μόνο προϋπόθεση για την εκπλήρωση της εθελοντικής δέσμευσης του Τιτάνα στα πρότυπα του Παγκόσμιου Συμφώνου του ΟΗΕ και της Οικουμενικής Διακήρυξης του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, αλλά και έναν σημαντικό μέρος της εταιρικής στρατηγικής του. Η πολυμορφία και η πολυπολιτισμική ανάπτυξη αναγνωρίζονται ως ουσιώδη θέματα και από τους κύριους συμ-μετόχους ,τόσο σε επίπεδο Ομίλου όσο και τοπικά.

Η Πολιτική του Ομίλου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και το Πλαίσιο Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού του Ομίλου διασφαλίζουν ίσες ευκαιρίες και δίκαιη μεταχείριση ανεξαρτήτως φύλου, εθνικότητας, κοινωνικής προέλευσης ή θέσης, θρησκείας ή σεξουαλικού προσανατολισμού, στις προσλήψεις και στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Οι γυναίκες σε διευθυντικές θέσεις αυξήθηκαν το 2016 κατά 8% και ανέρχονται σε ποσοστό 16% σε όλο τον Όμιλο, με τα υψηλότερα ποσοστά να καταγράφονται στη Σερβία (37%), τη Βουλγαρία (35%) και την Π.Γ.Δ. της Μακεδονίας (30%) και τα χαμηλότερα στην Αίγυπτο (περίπου 3%). Σχεδόν το 13% των νέων προσλήψεων ήταν γυναίκες και το συνολικό ποσοστό των γυναικών που απασχολούνται στον Τιτάνα παραμένει στο 11% των εργαζομένων, χωρίς μεταβολή σε σχέση με το 2015. Οι μισθοί καθορίζονται με βάση τις αρχές της εξάλειψης των διακρίσεων και των ίσων ευκαιριών για όλους.

Ενισχύοντας την πολυμορφία, ο Τιτάνας συνέχισε να επενδύει και στη δια βίου μάθηση και στην ανάπτυξη των εργαζομένων ανεξαρτήτως ηλικίας. Η πολιτική απασχόλησης του Τιτάνα εστιάζει στην οικοδόμηση μακροχρόνιων σχέσεων με τους εργαζόμενους και δίνει αξία στην γνώση, τις ικανότητες, τις δεξιότητες και την εμπειρία που πηγάζουν από τη μακροχρόνια θητεία ενός εργαζόμενου στον Τιτάνα. Το 2016, ποσοστό μεγαλύτερο από το 30% των εργαζόμενων που συμμετείχαν σε προγράμματα κατάρτισης ήταν άνω των πενήντα ετών.

Διαχείριση της αλυσίδας αξίας

Ο Τιτάνας δεσμεύεται στην οικοδόμηση ισχυρών και μακροχρόνιων σχέσεων με τους πελάτες και τους προμηθευτές του, οι οποίες βασίζονται στην εμπιστοσύνη και τα αμοιβαίο όφελος. Ο Όμιλος αναζητά κατά προτίμηση επιχειρηματικούς εταίρους οι οποίοι έχουν επίσης δεσμευθεί να εφαρμόζουν τις Αρχές του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ εντός της σφαίρας επιρροής τους. Παράλληλα, η ενίσχυση των τοπικών κοινοτήτων στις περιοχές όπου βρίσκονται τα εργοστάσια του Τιτάνα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εταιρικής φιλοσοφίας του Ομίλου και απεικονίζεται στην προτεραιότητα που δίνεται στη συνεργασία με τοπικούς προμηθευτές.

Στο πλαίσιο των συνεχών προσπαθειών του να ενισχύσει την ανταγωνιστική θέση καθεμίας από τις επιχειρήσεις του, ο Τιτάνας έχει θέσει σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα μετασχηματισμού της διαδικασίας προμηθειών του Ομίλου. Σκοπός του προγράμματος είναι η διαχείριση των δαπανών σε προμήθειες καθώς και η συνολική επιχειρηματική αποτελεσματικότητα μέσα από βελτιωμένες διαδικασίες, προδιαγραφές και διαχείριση ποιότητας και κινδύνων. Ειδικότερα, στόχος είναι η βελτιστοποίηση του αριθμού των προμηθευτών και η δημιουργία και ανάπτυξη μακροπρόθεσμων σχέσεων που προσθέτουν αξία, με έμφαση στην μείωση του «συνολικού κόστους» κάθε προϊόντος, την διαφάνεια στη συνεργασία και την προαγωγή μιας βιώσιμης εφοδιαστικής αλυσίδας.

Οι ετήσιες δαπάνες του Ομίλου ανέρχονται περίπου σε ένα δισεκατομμύριο ευρώ. Σύμφωνα με μία τυπική κατηγοριοποίηση, περίπου το 30-35% των ετήσιων δαπανών του Ομίλου θα μπορούσε να ενταχθεί στην κατηγορία «διεθνείς» (π.χ. στερεά καύσιμα, υλικά συσκευασίας, θαλάσσιες μεταφορές), 30-35% στις «περιφερειακές» (π.χ. ηλεκτρικό ρεύμα, επιλεγμένα ανταλλακτικά) και 30-35% στις «τοπικές» (π.χ. οδικές μεταφορές, δευτερογενή καύσιμα, τοπικοί εργολάβοι). Το 2016, 4.500 άτομα κατά μέσον όρο απασχολήθηκαν από τοπικούς προμηθευτές για να υποστηρίξουν τις δραστηριότητες του Τιτάνα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Ο Οδηγός Προμηθειών του Ομίλου παρέχει το πλαίσιο για την προεπιλογή υποψηφίων και την διαμόρφωση προτάσεων για την ανάδειξη του προτιμητέου προμηθευτή. Η διαδικασία περιλαμβάνει έναν κατάλογο συγκεκριμένων κριτηρίων, τα οποία λαμβάνουν υπόψη, εκτός από τις προϋποθέσεις για θέματα υγείας και ασφάλειας και ρήτρες που αφορούν την τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, την ποιότητα, τη συμμόρφωση με τεχνικές προδιαγραφές την αξιοπιστία, τη βιωσιμότητα και την εντοπιότητα.

Διαφάνεια

Ο Τιτάνας συγκαταλέγεται μεταξύ των 500 πρώτων εταιριών που έχουν συνυπογράψει το Οικουμενικό Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών και συμμετέχει στα αντίστοιχα τοπικά δίκτυα στην Ελλάδα, την Αίγυπτο, την Π.Γ.Δ. της Μακεδονίας και τη Σερβία. Ο Τιτάνας είναι επίσης κύριο μέλος της Πρωτοβουλίας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον κλάδο Τσιμέντου (CSI), μίας μοναδικής παγκόσμιας εμβέλειας συμμετοχικής πρωτοβουλίας του κλάδου για την βιώσιμη ανάπτυξη. Το CSI, στο οποίο συμμετέχουν κορυφαίες τσιμεντοβιομηχανίες, τελεί υπό την αιγίδα του Παγκόσμιου Επιχειρηματικού Συμβουλίου για την Βιώσιμη Ανάπτυξη (WBCSD). Επίσης, ο Τιτάνας είναι από το 2004 μέλος του δικτύου CSR Europe, του Ευρωπαϊκού επιχειρηματικού δικτύου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη και των αντίστοιχων τοπικών δικτύων που λειτουργούν ως Εθνικοί εταίροι του CSR Europe στην Αλβανία, την Ελλάδα, το Κόσσοβο και τη Σερβία.

Ο Τιτάνας έχει δεσμευτεί στη διενέργεια ελέγχου από ανεξάρτητους φορείς σχετικά με τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει εθελοντικά έναντι του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ και του WBCSD/CSI, υπογραμμίζοντας έτσι την προτεραιότητα που αποδίδει ο Όμιλος στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης με τους συμ-μετόχους του, στην αξιοποίηση των παρατηρήσεών τους και στην συνεχή βελτίωσή του στα θέματα βιώσιμης ανάπτυξης. Από το 2007 μέχρι το 2015, ο Τιτάνας ανέθεσε στην διεθνή εταιρία ανεξάρτητων ελεγκτών Det Norske Veritas (DNV) το έργο της αξιολόγησης των μη χρηματοοικονομικών του επιδόσεων. Το 2016 το έργο αυτό ανατέθηκε στην εταιρία ERM Certification and Verification Services Ltd. (ERM CVS), έναν επίσης εξειδικευμένο σε θέματα βιωσιμότητας, διεθνούς εμβέλειας και κύρους φορέα.

Η Α.Ε. Τσιμέντων ΤΙΤΑΝ, η μητρική εταιρία του Ομίλου, συμπεριελήφθη στο FTSE4Good Emerging Index, μετά από αξιολόγηση με βάση σχετικά κοινωνικά, περιβαλλοντικά κριτήρια, καθώς και κριτήρια εταιρικής διακυβέρνησης.

Αναφορικά με την επένδυση του Διεθνούς Χρηματοπιστωτικού Οργανισμού (IFC) στις δραστηριότητες του Τιτάνα στην Αίγυπτο, το 2016 η Ανεξάρτητη Αρχή Συμμόρφωσης (Compliance Advisor Ombudsman - CAO) του IFC διενήργησε έρευνα σχετικά με την εφαρμογή των δικών του προτύπων περιβαλλοντικής και κοινωνικής επίδοσης στο εργοστάσιο τσιμέντου στην Αλεξάνδρεια. Ο Τιτάνας στηρίζει την διαδικασία αυτή, ενώ συνεχίζει να συνεργάζεται με τον IFC στο σχεδιασμό και την υλοποίηση σχεδίων δράσης και πρωτοβουλιών που προάγουν τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιδόσεις του την Αίγυπτο.

Κίνδυνοι και αβεβαιότητες

Οι κυριότεροι κίνδυνοι το 2016

Κατά τη διάρκεια του 2016, Διοικητικό Συμβούλιο πραγματοποίησε εις βάθος συζήτηση και συστηματική αξιολόγηση των κυριότερων στρατηγικών, λειτουργικών και χρηματοοικονομικών κινδύνων που αντιμετωπίζει ο Όμιλος, οι οποίοι θα μπορούσαν να επηρεάσουν ουσιωδώς τη λειτουργία και τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του.

Οι κίνδυνοι αυτοί παρατίθενται κατωτέρω και παρακολουθούνται στενά τόσο σε επίπεδο επί μέρους επιχειρηματικών μονάδων όσο και σε επίπεδο Ομίλου. Η διαχείρισή των εν λόγω κινδύνων πραγματοποιείται στη βάση πολιτικών και συστημάτων που έχουν εγκριθεί από την Εκτελεστική Επιτροπή.

Η διαχείριση κινδύνων έχει δομηθεί μέσα στις καθημερινές δραστηριότητες του Ομίλου και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του τρόπου με τον οποίο ο Τιτάνας λειτουργεί και επιχειρεί. Ως εκ τούτου, οι κυριότεροι κίνδυνοι μπορούν να ανιχνευθούν μέσα από διάφορες πηγές.

Η υπευθυνότητα και η σαφής κατανομή των ρόλων και αρμοδιοτήτων σε όλους του τομείς της οργάνωσής του Ομίλου, αποτελούν μέρος της εφαρμοζόμενης πολιτικής διαχείρισης κινδύνων. Οι επιχειρηματικές μονάδες και οι επί μέρους λειτουργίες είναι υπεύθυνες για την αναγνώριση και τη διαχείριση των κινδύνων, σύμφωνα με τις σχετικές πολιτικές του Ομίλου. Παράλληλα, μέσω των προγραμμάτων ενημέρωσης και επιμόρφωσης του προσωπικού επί θεμάτων δεοντολογίας και συμμόρφωσης που πραγματοποιούνται σε όλες τις χώρες όπου δραστηριοποιείται ο Όμιλος , οι αρχές και οι αξίες του Τιτάνα ενσωματώνονται στις καθημερινές και δραστηριότητες και με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η κουλτούρα διαχείρισης κινδύνων σε ολόκληρο τον Όμιλο.

Η αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων συστημάτων και πολιτικών τόσο σε επίπεδο λειτουργικών μονάδων όσο και σε επίπεδο Ομίλου ελέγχονται συστηματικά, συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης με τα σχετικά πρότυπα του Ομίλου, και όπου διαπιστώνονται αδυναμίες, λαμβάνονται διορθωτικά μέτρα.

Κατά τη διάρκεια του έτους 2016, το Διοικητικό Συμβούλιο προέβη τακτικά σε παρακολούθηση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και σε διαχείρισης κινδύνων και σε εξέταση της αποτελεσματικότητάς τους.

Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι η διαχείριση κινδύνων και οι εσωτερικοί έλεγχοι παρέχουν εύλογη, αλλά όχι απόλυτη εξασφάλιση, καθώς έχουν σχεδιαστεί με στόχο να περιορίζουν την πιθανότητα εμφάνισης των σχετικών κινδύνων και να μετριάζουν τις επιπτώσεις τους, αλλά δεν μπορούν να τους αποκλείσουν.

Χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι

Ο Όμιλος, λόγω της φύσης και της γεωγραφικής διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων του, εκτίθεται σε χρηματοοικονομικούς κινδύνους, τους οποίους διαχειρίζεται η Οικονομική Διεύθυνση και η Διεύθυνσης Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης Ομίλου.

Ο Όμιλος δεν εκτελεί συναλλαγές κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή συναλλαγές που δε σχετίζονται με τις εμπορικές, επενδυτικές ή δανειοληπτικές δραστηριότητές του.

Κίνδυνος ρευστότητας

Ο Όμιλος, για να διαχειρισθεί τον κίνδυνο ρευστότητας και για να διασφαλίσει την εκπλήρωση των χρηματοοικονομικών του υποχρεώσεων, διατηρεί επιπλέον των λειτουργικών ταμειακών ροών του, επαρκή μετρητά και άλλα ρευστά περιουσιακά στοιχεία και εκτενείς διαθέσιμες πιστωτικές γραμμές σε διεθνείς τράπεζες.

Η οικονομική κατάσταση του Ομίλου του επιτρέπει να έχει πρόσβαση σε διεθνείς χρηματοοικονομικές αγορές και να αντλεί την απαιτούμενη ρευστότητα.

Τον Ιούνιο 2016, η TITAN GLOBAL FINANCE Plc εξέδωσε πενταετές ομόλογο συνολικής ονομαστικής αξίας 300.000.000€ με ετήσιο επιτόκιο 3,5%, με εγγυήτρια την Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ. Οι ομολογίες έχουν τεθεί σε διαπραγμάτευση στο Global Exchange Market – GEM του Χρηματιστηρίου Αξιών της Ιρλανδίας.

Η χρηματοδότηση του Ομίλου και η διαχείριση των ρευστών περιουσιακών του στοιχείων επιβλέπεται από τη Διεύθυνση Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης Ομίλου.

Κίνδυνος επιτοκίου

Η σχέση σταθερών/κυμαινόμενων επιτοκίων στον συνολικό δανεισμό του Ομίλου διαμορφώνεται με βάση τις συνθήκες της αγοράς, τη στρατηγική και τις χρηματοδοτικές ανάγκες του Ομίλου. Περιστασιακά, για να μετριασθεί ο κίνδυνος επιτοκίου και να εξισορροπηθεί η σχέση σταθερών/κυμαινόμενων επιτοκίων, χρησιμοποιούνται παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα επιτοκίου.

Με την έκδοση των ομολογιών ποσού €300 εκατ., μέσω των οποίων αποπληρώθηκαν πριν από τη λήξη τους, μέρος υφισταμένων ομολογιών σταθερού επιτοκίου 8,75%, η σχέση σταθερών /κυμαινόμενων επιτοκίων του συνολικού δανεισμού του Ομίλου, λαμβανομένων υπόψη εκκρεμών συμβάσεων παραγώγων ανταλλαγής επιτοκίων, ανήλθε στις 31 Δεκεμβρίου 2016 σε 62%/38% (31.12.2015: 43%/57%). Σήμερα, λαμβάνοντας υπ΄όψιν τις υφιστάμενες συμφωνίες ανταλλαγής επιτοκίων (από κυμαινόμενο δολαριακό δανεισμό σε δολαριακό δανεισμό σταθερού επιτοκίου) καθώς επίσης την αποπληρωμή, στη λήξη τους, των λοιπών

εγγυημένων ομολογιών συνολικού ποσού €88 εκατ. με επιτόκιο 8,75%, η σχέση σταθερών/κυμαινόμενων επιτοκίων όσον αφορά τον συνολικό δανεισμό του Ομίλου, ανέρχεται σε 75%/25%.

Το 2016, η ευαισθησία του Ομίλου στις μεταβολές των επιτοκίων ήταν μικρότερη από αυτή το 2015, κυρίως λόγω του χαμηλότερου κυμαινόμενου δανεισμού του Ομίλου σε απόλυτα ποσά και της μεγάλης υποτίμησης της Αιγυπτιακής λίρας.

(Για περισσότερες λεπτομέρειες σας παραπέμπουμε στη Σημείωση 33 των Οικονομικών Καταστάσεων)

Συναλλαγματικός κίνδυνος

Η έκθεση του Ομίλου σε συναλλαγματικούς κινδύνους προέρχεται κυρίως από υπάρχουσες ή προσδοκώμενες ταμιακές ροές καθώς επίσης από εξαγορές/επενδύσεις εκφρασμένες σε νόμισμα διάφορο του ευρώ.

Η διαχείριση των συναλλαγματικών κινδύνων γίνεται με τη χρήση φυσικών αντισταθμιστικών μέσων, με παράγωγα σε συνάλλαγμα/ανταλλαγή νομισμάτων και με προθεσμιακά συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης σε συνάλλαγμα. Για επενδύσεις σε θυγατρικές εξωτερικού, που είναι εκτεθειμένες σε συναλλαγματικό κίνδυνο μετατροπής, χρησιμοποιείται ως φυσικό αντισταθμιστικό μέσο ο δανεισμός στο αντίστοιχο νόμισμα των περιουσιακών στοιχείων που χρηματοδοτούνται. Παρόλα αυτά, μέρος της χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων του Ομίλου σε Η.Π.Α., Αίγυπτο και Αλβανία, έχει συναφθεί σε ευρώ και όχι στα τοπικά νομίσματα. Για τον λόγο αυτό, εξετάζεται τακτικά η δυνατότητα αναχρηματοδότησης των δραστηριοτήτων αυτών σε τοπικό νόμισμα και η σύναψη συμβολαίων κάλυψης συναλλαγματικών κινδύνων.

Ο καθαρός συναλλαγματικός κίνδυνος του Ομίλου προκύπτει κυρίως από τα Δολάριο ΗΠΑ, Λίρα Αιγύπτου, Δηνάριο Σερβίας, Λεκ Αλβανίας, Λίρα Αγγλίας και Λίρα Τουρκίας.

(Για περισσότερες λεπτομέρειες σας παραπέμπουμε στη Σημείωση 33 των Οικονομικών Καταστάσεων)

Πιστωτικός κίνδυνος

Ο Όμιλος δεν έχει σημαντική έκθεση σε πιστωτικούς κινδύνους από απαιτήσεις κατά πελατών. Οι απαιτήσεις κατά πελατών προέρχονται από μία ευρεία πελατειακή βάση. Η χρηματοοικονομική κατάσταση των πελατών του Ομίλου παρακολουθείται διαρκώς από τις λειτουργικές μονάδες, και όπου κρίνεται απαραίτητο ζητείται πρόσθετη ασφάλεια για την κάλυψη των σχετικών αξιώσεων. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, όλες οι επισφαλείς απαιτήσεις ήταν επαρκώς καλυμένες με ανάλογες προβλέψεις.

Ο πιστωτικός κίνδυνος, που μπορεί να προκύψει από αδυναμία των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους προς τον Όμιλο, μετριάζεται μέσω της θέσης προκαθορισμένων ορίων σε σχέση με τον επιτρεπόμενο βαθμό έκθεσης του Ομίλου έναντι κάθε χρηματοοικονομικού ιδρύματος. Στις 31 Δεκεμβρίου του 2016, η πλειονότητα των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων του Ομίλου καθώς και των χρηματοοικονομικών παραγώγων, είχαν συναφθεί με χρηματοοικονομικά ιδρύματα υψηλής επενδυτικής πιστοληπτικής διαβάθμισης.

Στρατηγικοί και λειτουργικοί κίνδυνοι

Γεωπολιτικοί κίνδυνοι

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται και ενδέχεται να αναζητήσει ευκαιρίες ανάπτυξης σε χώρες και σε περιοχές, όπου κατά καιρούς επικρατούν συνθήκες πολιτικής αστάθειας και γενικά καταστάσεις που χαρακτηρίζονται από μεγάλη μεταβλητότητα και ενέχουν σημαντικούς κινδύνους για τον έλεγχο, την ομαλή λειτουργία και την απόδοση των επενδύσεών του.

Η διαχείριση των εν λόγω πολιτικών κινδύνων υλοποιείται με τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων από τις τοπικές λειτουργικές μονάδες, με στόχο τη μεγαλύτερη δυνατή θωράκιση των τοπικών επενδύσεων του Τιτάνα.

Κλιματική αλλαγή και τιμολόγηση άνθρακα

Αλλαγές στη νομοθεσία και τις δημόσιες πολιτικές σε σχέση με την κλιματική αλλαγή ενδέχεται να προκαλέσουν αύξηση των κεφαλαιουχικών δαπανών και μείωση των μελλοντικών εσόδων και των ευκαιριών στρατηγικής ανάπτυξης.

Ο Όμιλος παρακολουθεί στενά τις σχετικές νομοθετικές εξελίξεις και λαμβάνει προληπτικά μέτρα προκειμένου να ελαχιστοποιήσει τις ενδεχόμενες αρνητικές συνέπειες.

Παράλληλα, συνεχίζει την προσπάθεια μείωσης του περιβαλλοντικού του αποτυπώματος.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη στρατηγική Αντιμετώπισης της Κλιματικής Αλλαγής του Ομίλου είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα μας: http://www.titan-cement.com/UserFiles/File/csr/stratigiki_politiki_klima_gr.pdf

Κίνδυνοι από τις φυσικές καταστροφές

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται σε περιοχές, όπως η Ελλάδα, η Αίγυπτος, η Τουρκία και η Φλόριντα (ΗΠΑ), οι οποίες έχουν έκθεση σε κινδύνους από φυσικά (κλιματικά και γεωλογικά) φαινόμενα, όπως τυφώνες, αμμοθύελλες, σεισμούς κ.λπ.

Μεταξύ των μέτρων που λαμβάνονται από τον Όμιλο για τον μετριασμό των καταστροφικών συνεπειών από ανάλογα φαινόμενα, είναι η εφαρμογή στα αυστηρότερων προδιαγραφών στα εργοστάσια που βρίσκονται στις περιοχές αυτές από τις

προβλεπόμενες στο νόμο. Επιπλέον, ο Όμιλος διαθέτει σχέδια έκτακτης ανάγκης και εκπαιδεύει σχετικά τους εργαζομένους, με στόχο τη διασφάλιση της ακεραιότητας των υποδομών του και την προστασία της ζωής των εργαζομένων.

Υγεία και ασφάλεια στην εργασία

Η εξασφάλιση της υγείας και ασφάλειας και η πρόληψη ατυχημάτων στην εργασία αποτελούν προτεραιότητα για τον Τιτάνα. Η προσπάθεια βελτίωσης της ασφάλειας σε όλες τις λειτουργίες του Ομίλου είναι διαρκής και, μεταξύ άλλων, προβλέπει τη στελέχωση των παραγωγικών μονάδων με ικανό αριθμό τεχνικών ασφαλείας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εκπαίδευση και στη δημιουργία συνείδησης ασφαλείας, καθώς και στην αυστηρή εφαρμογή συστημάτων και διαδικασιών ασφαλείας.

Η Πολιτική Υγείας και Ασφάλειας του Ομίλου προβλέπει αξιολόγηση όλων των περιστατικών, προληπτικό σχεδιασμό, καθορισμό συγκεκριμένων στόχων, εκπαιδευτικά προγράμματα ασφαλείας και παρακολούθηση της προόδου που επιτυγχάνεται. Ως αποτέλεσμα, το 2016 σημειώθηκε περαιτέρω μείωση των ωρών εργασίας που χάθηκαν λόγω ατυχημάτων εργαζομένων.

Μεταξύ των υπόλοιπων προληπτικών μέτρων, περιλαμβάνεται ο τακτικός έλεγχος όλων των μονάδων παραγωγής και των εργοταξίων από τους τεχνικούς ασφαλείας του Ομίλου. Περισσότερες πληροφορίες για την υγεία και την ασφάλεια είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα μας: http://www.titan-cement.com/el/corporate-social-responsibility/care-for-our-people/occupational-health-and-safety/

Περιβαλλοντικοί κίνδυνοι

Με στόχο τη συνεχή βελτίωση του περιβαλλοντικών επιπτώσεων των λειτουργιών του Τιτάνα, σε όλα τα εργοστάσια εφαρμόζονται συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης με στόχο την παρακολούθηση και την αναφορά των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων.

Η περιβαλλοντική διαχείριση του Ομίλου θέτει στόχους για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων, την προστασία της βιοποικιλότητας, τη διαχείριση των υδάτων, την ανακύκλωση και την αποκατάσταση των λατομείων. Περισσότερες πληροφορίες για την περιβαλλοντική πολιτική του Ομίλου είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα μας: http://www.titan-cement.com/UserFiles/File/csr/peribantologiki_politiki_gr.pdf

Κίνδυνοι κόστους παραγωγής

Η θερμική ενέργεια, η ηλεκτρική ενέργεια και οι πρώτες ύλες αποτελούν τους σημαντικότερους συντελεστές κόστους του Ομίλου. Η μεταβλητότητα των τιμών των ορυκτών καυσίμων αποτελεί κίνδυνο που επηρεάζει το κόστος παραγωγής. Με στόχο τη μείωση του κόστους παραγωγής και του περιβαλλοντικού του αποτυπώματος, ο Όμιλος επενδύει σε εξοπλισμό χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης και στην υποκατάσταση των ορυκτών καυσίμων από εναλλακτικά καύσιμα.

Η εξασφάλιση πρόσβασης στην απαιτούμενη ποσότητα και ποιότητα πρώτων υλών αποτελεί πρόσθετη προτεραιότητα κατά το σχεδιασμό των νέων επενδύσεων του Ομίλου. Ως προς τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις, λαμβάνεται μέριμνα για την εξασφάλιση επάρκειας κοιτασμάτων πρώτων υλών για όλη τη διάρκεια ζωής τους.

Ο Όμιλος επενδύει στη χρήση εναλλακτικών πρώτων υλών με στόχο τον σταδιακό περιορισμό της εξάρτησής του από φυσικές πρώτες ύλες. Ως εκ τούτου, ο Όμιλος έχει θέσει συγκεκριμένους στόχους για την υποκατάσταση των φυσικών πρώτων υλών από εναλλακτικές πρώτες ύλες, όπως απόβλητα και παρακολουθεί στενά την επίτευξη αυτών των στόχων.

Κίνδυνος διαφθοράς

Σύμφωνα με τον δείκτη αντίληψης για τη διαφθορά της Διεθνούς Διαφάνειας, ο κίνδυνος διαφθοράς σε πολλές από τις χώρες όπου δραστηριοποιείται ο Όμιλος βαίνει αυξανόμενος.

Ο δείκτης αυτός και οι σχετικές αναφορές ανά χώρα παρακολουθούνται συστηματικά τόσο από τις τοπικές διοικήσεις όσο και σε επίπεδο Ομίλου από την Επιτροπή Βιωσιμότητας, ώστε να γίνεται ο κατάλληλος σχεδιασμός των αναγκαίων πολιτικών και να λαμβάνονται τα απαιτούμενα μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του εν λόγω κινδύνου.

Οι ρητές σχετικές διατάξεις που έχουν συμπεριληφθεί στον Κώδικα Δεοντολογίας του Ομίλου, η θέσπιση και εφαρμογή το 2016 ειδικής Πολιτικής κατά της Δωροδοκίας και της Διαφθοράς, η συστηματική σχετική εκπαίδευση των εργαζομένων, η λειτουργία των γραμμών άμεσης επικοινωνίας (hotlines) για την καταγγελία περιπτώσεων διαφθοράς, η διενέργεια εσωτερικών ελέγχων σε όλες τις λειτουργίες, είναι μεταξύ των πολιτικών που εφαρμόζονται για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του εν λόγω κινδύνου.

Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης

Η παρούσα Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης αποτελεί ειδικό τμήμα της Ετήσιας Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 43ββ του Ν.2190/20, όπως ισχύει σήμερα.

Η Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ (η Εταιρία), με την από 16.12.2010 απόφαση του Διοικητικού της Συμβουλίου έχει οικειοθελώς αποφασίσει να εφαρμόζει τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου (ο Κώδικας). Αντίγραφο του Κώδικα (έκδοση Σεπτεμβρίου 2014) ευρίσκεται αναρτημένο στον ιστότοπο του UK Financial Reporting Council (https://www.frc.org.uk/Our-Work/Publications/Corporate-Governance/UK-Corporate-Governance-Code-2014.pdf). Μετάφραση αυτού στην Ελληνική Γλώσσα έχει αναρτηθεί στον ιστότοπο της Εταιρίας (http://www.titan-cement.com) στη διεύθυνση http://www.titan-cement.com/UserFiles/File/omilos/190118_Code-company-government.pdf.

Η Εταιρία συμμορφώθηκε κατά τη διάρκεια του 2016 με τις διατάξεις του ανωτέρω Κώδικα με τις αποκλίσεις που αναφέρονται κατωτέρω στην παράγραφο Αποκλίσεις από τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, όπου και παρέχεται αιτιολόγηση των σχετικών αποκλίσεων.

Η Εταιρία, επιπροσθέτως των διατάξεων του Κώδικα, συμμορφώθηκε κατά τη διάρκεια του 2016 με όλες τις σχετικές διατάξεις της Ελληνικής Νομοθεσίας (ήτοι του Κ. Ν. 2190/1920 όπως ισχύει σήμερα και του Ν. 3016/2002).

Αποκλίσεις από τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης

1.Αξιολόγηση του Διοικητικού Συμβουλίου από εξωτερικό αξιολογητή (Διάταξη Β.6.2 του Κώδικα)

Το Διοικητικό Συμβούλιο, μέχρι σήμερα, δεν έχει αναθέσει την αξιολόγηση της απόδοσής του σε εξωτερικούς συμβούλους, διότι κρίνει ότι η εφαρμοζόμενη διαδικασία αξιολόγησης της λειτουργίας του από τα ίδια τα μέλη του συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης της ατομικής απόδοσης ενός εκάστου, υπήρξε αποδοτική και αποτελεσματική. Ειδικότερα, το Διοικητικό Συμβούλιο κρίνει ότι η διαδικασία ανώνυμης αυτοαξιολόγησης επιτρέπει στα μέλη του να απαντήσουν με ειλικρίνεια και να υποδείξουν, χωρίς αναστολές, αδυναμίες και δυσλειτουργίες που διαπιστώνουν και να προτείνουν τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση της απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου και των μελών του. Παρά τις ανωτέρω διαπιστώσεις, το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε, αρχής γενομένης από τη θητεία του τρέχοντος Συμβουλίου, να αναθέτει την αξιολόγηση της απόδοσής του, μία φορά κάθε τρία χρόνια, σε εξωτερικό σύμβουλο. Με δεδομένο ότι το Διοικητικό Συμβούλιο εξελέγη τον Ιούνιο 2016 καθώς επίσης ότι σε αυτό εισήλθαν τρία νέα μέλη, αποφασίστηκε να ανετεθεί η αξιολόγηση της απόδοσης του Συμβουλίου σε εξωτερικό αξιολογητή είτε το έτος 2017 είτε το έτος 2018.

2.Δεν υφίσταται συμβατική πρόβλεψη παρέχουσα δυνατότητα ανάκτησης μεταβλητών τμημάτων αποδοχών των εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ούτε υποχρέωση διατήρησης των μετοχών που απέκτησαν στο πλαίσιο προγραμμάτων προαίρεσης απόκτησης μετοχών για κάποιο διάστημα μετά την αποχώρησή τους από την Εταιρία (διάταξη D.1.1 του Κώδικα).

Η Εταιρία κρίνει ότι αυτό δεν είναι αναγκαίο, διότι οι σχετικές αποδοχές καταβάλλονται μετά την ατομική αξιολόγηση της απόδοσης κάθε εκτελεστικού μέλους και σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να υπερβούν τα προκαθορισμένα ανώτατα όρια επί των ετήσιων τακτικών αποδοχών τους.

Επιπλέον, τα προγράμματα παροχής δικαιωμάτων προαίρεσης απόκτησης μετοχών συμπεριλαμβανομένου και του τρέχοντος Προγράμματος (Πρόγραμμα 2014) προβλέπουν υποχρέωση διατήρησης ενός σημαντικού αριθμού μετοχών ανάλογα με το ιεραρχικό επίπεδο του δικαιούχου, για όσο διάστημα το στέλεχος ή το εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου παραμένει στην Εταιρία, η δε παράβαση του ορίου έχει ως αποτέλεσμα τη χορήγηση μειωμένου αριθμού δικαιωμάτων κατά την επόμενη περίοδο χορήγησης.

Το Πρόγραμμα 2014 δεν προβλέπει υποχρέωση διακράτησης αριθμού μετοχών μετά την αποχώρηση του εκτελεστικού μέλους από την Εταιρία. Αυτό δεν κρίθηκε απαραίτητο διότι τέσσερα από τα επτά εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ταυτίζονται με τον μετοχικό πυρήνα της Εταιρίας, ενώ τα υπόλοιπα εκτελεστικά μέλη έχουν μακρά υπηρεσία ως ανώτατα στελέχη του Ομίλου. Επισημαίνεται, επίσης, ότι όλα τα ανάλογα προγράμματα που έχει διαχρονικά εφαρμόσει η Εταιρία παρέχουν δικαιώματα με περίσκεψη και φειδώ και προβλέπουν μακρά χρονική περίοδο και αυστηρές προϋποθέσεις για την ωρίμανση και τη δυνατότητα άσκησής τους.

Σύσταση και τρόπος λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου και των άλλων φορέων και επιτροπών

Διοικητικό Συμβούλιο

Βιογραφικά Σημειώματα του Διοικητικού Συμβουλίου

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Μη Εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. από την 17.6.2016

Ανεξάρτητο, μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. από 18.5.2010 έως 17.6.2016 (2 θητείες).

Μέλος της Επιτροπής Ορισμού Υποψηφίων και Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Ο κ. Αράπογλου έχει διατελέσει ανώτατο στέλεχος διεθνών επενδυτικών τραπεζών στο Λονδίνο (1977-1991) και έχει διευθύνει ελληνικές τράπεζες και θυγατρικές ξένων τραπεζών στην Ελλάδα (1991-2000). Υπήρξε Διευθύνων Σύμβουλος και Παγκόσμιος Επικεφαλής του Τομέα Ασφαλειών για τη CITIGROUP στο Λονδίνο (1999-2004) και Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (2004-2009). Εξελέγη Πρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών (2005-2009) και διετέλεσε Διευθύνων Σύμβουλος εμπορικής τραπεζικής και εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. του επενδυτικού ομίλου EFG HERMES HOLDING (2010-2013).

Είναι Πρόεδρος και μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. της ναυτιλιακής εταιρίας TSAKOS ENERGY NAVIGATION (TEN) LIMITED, εισηγμένης στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. της EFG HERMES HOLDING SAE, εισηγμένης στα χρηματιστήρια Καΐρου και Λονδίνου, και μη εκτελεστικό μέλος της CREDIT LIBANAIS SAL και της Τράπεζας Alfalah, εισηγμένης στο Χρηματιστήριο του Καράτσι, εκπροσωπώντας στο Δ.Σ. της Τράπεζας τον Διεθνή Οργανισμό Χρηματοδοτήσεων (International Finance Corporation - IFC).

Είναι κάτοχος πτυχίων Μαθηματικών, Ναυπηγικής και Διοίκησης Επιχειρήσεων από ελληνικά και βρετανικά πανεπιστήμια. Έχει ελληνική υπηκοότητα και είναι 66 ετών.

ΝΕΛΛΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
Εκτελεστικό μέλος από την 24.6.1992

Ο κ. Κανελλόπουλος υπήρξε Διευθυντής Εξωτερικών Σχέσεων Ομίλου TITAN από το 1996 έως τον Μάιο 2016.

Προηγουμένως ήταν στέλεχος της Διεύθυνσης Πωλήσεων του Ομίλου TITAN(1990-1996) και στέλεχος της ΙΩΝΙΑ Α.Ε. (1989-1990).

Ο κ. Κανελλόπουλος είναι Πρόεδρος του Ιδρύματος Παύλου και Αλεξάνδρας Κανελλοπούλου και μέλος του Δ.Σ. της Ένωσης Τσιμεντοβιομηχανιών Ελλάδος. Έχει ελληνική υπηκοότητα και είναι 53 ετών.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
Εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. από την 24.6.1992.

Διευθύνων Σύμβουλος της Εταιρίας από το 1996.

Ο κ. Παπαλεξόπουλος ξεκίνησε την καριέρα του ως σύμβουλος επιχειρήσεων στη McKinsey & Company Inc στις ΗΠΑ και στη Γερμανία.

Στον TITANA εργάζεται από το 1989.

Είναι Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ) και της Επιτροπής του ΣΕΒ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΣΕΒ BIAN), καθώς και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), του Ελληνικού Ιδρύματος Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) και της Ευρωπαϊκής Στρογγυλής Τράπεζας Βιομηχάνων (ERT).

Σπούδασε Ηλεκτρολόγος – Μηχανικός (Dip. EL-Ing. ETH, 1985) στο Ομοσπονδιακό Πολυτεχνείο της Ζυρίχης και Διοίκηση Επιχειρήσεων στο Πανεπιστήμιο Harvard(MBA, 1987). Έχει ελληνική υπηκοότητα και είναι 55 ετών.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΛΑΚΙΔΗΣ

ΕΝΤΕΤΑΛΜΕΝΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΜΙΛΟΥ TITAN
Εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. από την 12.1.2016.

Ο κ. Κολακίδης είναι Οικονομικός Διευθυντής του Ομίλου TITAN και Ανώτερος Σύμβουλος Στρατηγικού Σχεδιασμού από το 2014.

Ξεκίνησε την καριέρα του ως Επικεφαλής του Τμήματος Εταιρικής Χρηματοδότησης και Τοπικής Εταιρικής Τραπεζικής στη Citibank Ελλάδος (1979-1993). Το 1993 διετέλεσε Εκτελεστικός Αντιπρόεδρος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και Αντιπρόεδρος της Τράπεζας ΕΤΕΒΑ Α.Ε.

Την περίοδο 1994 – 2000 υπήρξε Οικονομικός Διευθυντής του Ομίλου TITAN και υπεύθυνος εξαγορών στη Ν.Α. Ευρώπη και την Αμερική. Διετέλεσε, επίσης, εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. της Εταιρίας (1998-2001).

Από το 2000 έως το 2007 διετέλεσε Αντιπρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς και υπεύθυνος για την Επιχειρηματική και Λιανική Τραπεζική και για τις Διεθνείς Δραστηριότητες. Από το 2007 έως το 2013 υπήρξε Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος και Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνου του Ομίλου EFG Eurobank ErgasiasA.E..

Είναι, επίσης, μέλος του Δ.Σ. της EUROBANK CYPRUS Ltd.

Σπούδασε Οικονομικά στο London School of Economics και είναι κάτοχος MBA από το London Business School. Έχει κυπριακή υπηκοότητα και είναι 63 ετών.

ΔΩΡΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ανεξάρτητο μη Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ. από την 14.6.2013 (2η θητεία).

Ανώτατο Ανεξάρτητο Μέλος

Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου.

Ο κ. Κωνσταντίνου είναι μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ και μέλος της Ελεγκτικής Επιτροπής του Διοικητικού Συμβουλίου της Frigoglass S.A.I.C.

Υπήρξε Διευθύνων Συμβούλος του ομίλου της Coca-Cola Hellenic (2003-2011) και της Frigoglass S.A.I.C. (2001-2003).

Ξεκίνησε την καριέρα του στην PriceWaterhouse (1975-1985) και στη συνέχεια εντάχθηκε στη διοικητική ομάδα της Ελληνικής Εταιρείας Εμφιαλώσεως (3Ε), όπου ανέλαβε Οικονομικός Διευθυντής του Βιομηχανικού Κλάδου του Ομίλου (1992-1995) και στη συνέχεια Αναπληρωτής Οικονομικός Διευθυντής Ομίλου (1995-1996) και Οικονομικός Διευθυντής (1996-2000).

Σπούδασε οικονομικά στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, από όπου αποφοίτησε το 1974 με ειδίκευση στη Διοίκηση Επιχειρήσεων. Έχει κυπριακή υπηκοότητα και είναι 67 ετών.

ΗΡΩ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Ανεξάρτητο, μη εκτελεστικό μέλος από την 17.6.2016 (1η θητεία)

Πρόεδρος της Επιτροπής Αμοιβών

Μέλος της Επιτροπής Ορισμού Υποψηφίων και Εταιρικής Διακυβέρνησης

Η κα Αθανασίου είναι Πρόεδρος και Διευθύνουσα Σύμβουλος του Ομίλου Unilever στην Ελλάδα και την Κύπρο από την 1η Δεκεμβρίου 2013.

Είναι, επίσης, ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. της Τράπεζας Πειραιώς, μέλος του Δ.Σ. του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), μέλος του Δ.Σ. του Συνδέσμου Ελληνικών Επιχειρήσεων Τροφίμων (ΣΕΕΤ), μέλος του Δ.Σ. του Ελληνο-Ολλανδικού Συνδέσμου (HEDA), μέλος του Δ.Σ. της Ελληνικής Εταιρείας Διοικήσεως Επιχειρήσεων (ΕΕΔΕ) και ενεργό μέλος του Ελληνικού Ινστιτούτου Maketing (ΕΙΜ), του Τομέα Ανάπτυξης Γυναικών Managers και Επιχειρηματιών (ΤΟΓΜΕ), του Τομέα Ηγεσίας (ΤΗΓΕ) και της Εταιρίας Ανωτάτων Στελεχών Επιχειρήσεων (ΕΑΣΕ).

Είναι κάτοχος BA στο Marketing και Management από το Deree, Αμερικάνικο Κολέγιο Ελλάδος και MSc στις Διεθνείς Σχέσεις και στη Διαχείριση Ανθρώπινου Δυναμικού από το London School of Economics and Political Sciences. Έχει ελληνική υπηκοότητα και είναι 57 ετών.

ΤΑΚΗΣ – ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

Εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. από την 10.5.2007.

Ο κ. Κανελλόπουλος διετέλεσε Διευθυντής Επενδυτικών Σχέσεων του Ομίλου TITAN από το 2001 έως τον Μάιο 2016.

Κατά την περίοδο 1995-2001 ήταν ανώτερο στέλεχος της Οικονομικής Διεύθυνσης του Ομίλου TITAN. Προηγουμένως είχε εργασθεί ως οικονομικός αναλυτής στην AIG και στη Διεύθυνση Χρηματοδοτήσεων της EFG EUROBANK.

Είναι, επίσης, μέλος του Δ.Σ. των εταιριών ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΑΔΗΣ Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις (AIG ΕΛΛΑΣ) και GRIVALIA PROPERTIES Α.Ε.Ε.Α.Π. και μέλος της Ένωσης Εισηγμένων Εταιριών (ΕΝΕΙΣΕΤ).

Σπούδασε Οικονομικά (BA) στο Πανεπιστήμιο Brown και Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA) στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης –Stern School of Business, Η.Π.Α. Έχει ελληνική υπηκοότητα και είναι 49 ετών.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΚΡΙΔΗΣ

Ανεξάρτητο, μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. από την 17.6.2016 (1η θητεία)

Μέλος της Επιτροπής Ορισμού Υποψηφίων

Ο κ. Μακρίδης είναι Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της εμπορικής εταιρίας βιομηχανικών ειδών «Χρυσαφίδης Α.Ε.», που ιδρύθηκε το 1882 και δραστηριοποιείται στις Βαλκανικές χώρες και στην Αφρική.

Είναι μέλος του Δ.Σ. των Αερογραμμών Αιγαίου, του ΙΟΒΕ, του Αμερικάνικου Κολεγίου Ελλάδος και του Alba.

Σήμερα είναι Ταμίας του ΣΕΒ και μέλος του Προεδρικού Συμβουλίου του Πανεπιστημίου Yale στον Τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων.

Έχει σπουδάσει Οικονομικά και Πολιτικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Yale, Νομικά στη Νομική Σχολή Yale και Διοίκηση Επιχειρήσεων στο Πανεπιστήμιο Harvard. Έχει ελληνική υπηκοότητα και είναι 55 ετών.

ΔΟΜΝΑ ΜΙΡΑΣΓΕΖΗ – ΜΠΕΡΝΙΤΣΑ

Ανεξάρτητο, μη Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ. από την 14.6.2013 (2η θητεία)

Πρόεδρος της Επιτροπής Ορισμού Υποψηφίων και Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Η κα Μιράσγεζη – Μπερνίτσα είναι Δικηγόρος Αθηνών, μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και εταίρος της «Δικηγορικής Εταιρίας Μπερνίτσας».

Έχει εργασθεί ως επιστημονική συνεργάτης στην Ειδική Νομική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών (1986-1987) και στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών (1985-1990). Είναι, επίσης, μέλος του Δ.Σ. του St. Catherine's British School.

Φοίτησε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου (LLM) στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο από το London School of Economics. Έχει ελληνική υπηκοότητα και είναι 57 ετών.

ΙΩΑΝΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ανεξάρτητο, Μη Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ. από την 17.6.2016 (1η θητεία)

Μέλος της Επιτροπής Ελέγχου

Η κα Παπαδοπούλου είναι από το 1996 Πρόεδρος και Διευθύνουσα Σύμβουλος της Βιομηχανίας Μπισκότων και Ειδών Διατροφής Ε.Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε, η οποία ιδρύθηκε το 1922.

Είναι, επίσης, Πρόεδρος και Διευθύνουσα Σύμβουλος των εταιριών ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΡΟΦΙΜΑ Α.Ε. και ΙΚΕ ΑΚΙΝΗΤΑ Α.Ε.

Έχει σπουδάσει Χημεία Τροφίμων στην Αγγλία. Έχει ελληνική υπηκοότητα και είναι 65 ετών.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΠΕΝΟΠΟΥΛΟΥ
Εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. από την 23.5.1995

Διευθύντρια Στρατηγικού Σχεδιασμού του Ομίλου TITAN από το 1997

Από το 1992 έως το 1997 ήταν στέλεχος της Διεύθυνσης Εξαγωγών του Ομίλου. Προηγουμένως εργάσθηκε στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) και στην εταιρία συμβούλων BOOZ, ALLEN & HAMILTON στο Παρίσι.

Διετέλεσε μέλος του Δ.Σ. της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (από το 2010 έως τον Ιούλιο 2015), της εταιρίας FRIGOGLASS (από το 2003 έως τον Φεβρουάριο 2015) και της ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (από το 2007 έως το 2009).

Είναι μέλος του Δ.Σ. του Ιδρύματος Παύλου και Αλεξάνδρας Κανελλοπούλου και μέλος του Δ.Σ. του ALBA Graduate Business School και μέλος του Συμβουλίου Επιτρόπων του Αμερικάνικου Κολεγίου Ελλάδος. Από τον Ιούνιο του 2015 είναι μέλος του Δ.Σ. της εταιρίας COCA - COLA HBC AG.

Σπούδασε Οικονομικά στο Κολέγιο Swarthmore στις ΗΠΑ και Διοίκηση Επιχειρήσεων στο INSEAD, Fontainebleau, Γαλλία. Έχει ελληνική υπηκοότητα και είναι 51 ετών.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΗΣ

Ανεξάρτητο μη Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ. από την 14.6.2013 (2η θητεία).

Μέλος της Επιτροπής Ελέγχου.

Ο κ. Σακελλάρης είναι Καθηγητής Οικονομικών και Χρηματοοικονομικών στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Υπήρξε Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (2008-2012) και προηγουμένως Πρόεδρος του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνωμόνων στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών και εκπρόσωπος της Ελλάδας στην Οικονομική και Νομισματική Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενεργώντας ως Αναπληρωτής του Υπουργού Οικονομικών στα Συμβούλια του Eurogroup και του ECOFIN, καθώς και ως Αναπληρωτής Διοικητής της Παγκόσμιας Τράπεζας για την Ελλάδα. Επίσης, διετέλεσε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ και του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους.

Δίδαξε στο Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου του Maryland, στις ΗΠΑ και σε άλλα Πανεπιστήμια και έχει εργασθεί ως Οικονομολόγος στην Κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ (Board of Governors of the Federal Reserve System) και ως Επισκέπτης Εμπειρογνώμων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο Brandeis, στις ΗΠΑ (B.A. στα Οικονομικά και Πληροφορική Επιστήμη) και έκανε διδακτορικό (Ph.D.) στα Οικονομικά στο Πανεπιστήμιο Yale. Έχει ελληνική υπηκοότητα και είναι 53 ετών.

ΠΕΤΡΟΣ ΣΑΜΠΑΤΑΚΑΚΗΣ

Ανεξάρτητο, Μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. από το 2010 (3η θητεία)

Μέλος της Επιτροπής Αμοιβών.

Ο κ. Σαμπατακάκης από το 2010 είναι μέλος του Δ.Σ. της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. Υπήρξε Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Citigroup Inc.(1999-2004), μέλος της Διοικούσας Επιτροπής και Διευθυντής των CITICORP και CITIBANK, N.A.. Από το 1992 έως το 1997 ήταν επικεφαλής των θυγατρικών παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών του ομίλου AMERICAN INTERNATIONAL, των υπηρεσιών διαχείρισης διαθεσίμων του ομίλου και των εργασιών διαχείρισης κινδύνων αγοράς και πιστωτικού κινδύνου. Διετέλεσε μέλος της εκτελεστικής επιτροπής και εταίρος της C.V. Starr. Έχει, επίσης, εργασθεί στην

CHEMICAL BANK (νυν JP MORGAN CHASE). Έχει διατελέσει Πρόεδρος της μη κερδοσκοπικής οργάνωσης PLAN INTERNATIONAL and CHILDREACH, Επίτροπος του Κολλεγίου Αθηνών στην Ελλάδα και διευθυντής της ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ.

Διαθέτει τρεις τίτλους σπουδών από το Πανεπιστήμιο Columbia: πτυχίο (BsC) και μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών (MBA) στη Διοίκηση Επιχειρήσεων και διδακτορικό (Ph.D.) στα Οικονομικά. Έχει ελληνική υπηκοότητα και είναι 71 ετών.

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΒΙΔΑΛΗΣ

Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ. από την 15.6.2011.

Σύμβουλος Ομίλου επί θεμάτων Στρατηγικού Σχεδιασμού και Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Από το 2004 μέχρι την 15.6.2011 υπήρξε Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ.

Ο κ. Βιδάλης υπήρξε Διευθύνων Σύμβουλος (2001-2011) και Εντεταλμένος Σύμβουλος / COO (1998-2001) της εταιρίας S&B Βιομηχανικά Ορυκτά Α.Ε. και μέλος του Δ.Σ. της για 15 χρόνια. Από το 1981 έως το 1998 εργάστηκε στην εταιρία OWENS CORNING στις Η.Π.Α. και από το 1994 έως το 1998 ήταν διαδοχικά Πρόεδρος των Παγκόσμιων Δραστηριοτήτων Συνθετικών Υλικών (Composites) και Μονωτικών Υλικών.

Είναι μέλος του Δ.Σ. της ALPHA BANK και της FUTURE PIPE INDUSTRIES του Ντουμπάι.

Διετέλεσε Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ) από το 2010 έως το 2014, Γενικός Γραμματέας του ΣΕΒ από το 2014 μέχρι τον Ιούνιο 2016 και Πρόεδρος της Επιτροπής του ΣΕΒ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη από την ίδρυσή της το 2008 μέχρι τον Ιούνιο 2016. Από το 2005 μέχρι το 2009 διετέλεσε Πρόεδρος του Συνδέσμου Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων (Σ.Μ.Ε.).

Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες (BA) και Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA) στο Πανεπιστήμιο Harvard. Έχει ελληνική υπηκοότητα και είναι 63 ετών.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΖΑΡΚΑΛΗΣ

Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ. από την 14.6.2013.

Διευθυντής Τομέα ΗΠΑ.

Ο κ. Ζαρκαλής υπήρξε Οικονομικός Διευθυντής του Ομίλου TITAN από το 2010 μέχρι τον Μάιο 2014 και Εντεταλμένος Σύμβουλος Επιχειρηματικής Ανάπτυξης και Στρατηγικού Σχεδιασμού του Ομίλου από το 2008 μέχρι το 2010.

Προηγουμένως, επί 18 χρόνια, εργάσθηκε στην Dow Chemical Co, όπου κατείχε διάφορες διευθυντικές θέσεις με έδρα κυρίως στις ΗΠΑ και την Ελβετία. Μεταξύ άλλων, υπήρξε Αντιπρόεδρος της Dow Automotive, Διευθυντής Τομέα Ειδικότητας Πλαστικών & Ελαστομερών, Διευθυντής Συνθετικού Latex, κλπ.

Είναι απόφοιτος της Σχολής Χημικών Μηχανικών του Μετσοβείου Πολυτεχνείου (1985) και κάτοχος Master (Msc) του State University της Πενσυλβάνια, ΗΠΑ (1987). Έχει ελληνική υπηκόοτητα και είναι 56 ετών.

Ρόλος και αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το ανώτατο διοικητικό όργανο της Εταιρίας, το οποίο είναι αποκλειστικά υπεύθυνο έναντι των μετόχων για τον στρατηγικό σχεδιασμό και την απόδοση της Εταιρίας. Ρόλος και καθήκον του Διοικητικού Συμβουλίου είναι να καθορίζει τους μακροπρόθεσμους στόχους, τη στρατηγική και τη διάθεση ανάληψης κινδύνων του Ομίλου, να παρέχει επιχειρηματική ηγεσία, να προσδιορίζει τις εταιρικές αρχές και αξίες, να διασφαλίζει την ύπαρξη και λειτουργία επαρκών συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων, να παρακολουθεί και να επιλύει περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των διευθυντικών στελεχών με τα συμφέροντα της Εταιρίας, να ελέγχει την απόδοση της Διοίκησης και να καθορίζει τις αμοιβές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των ανωτάτων στελεχών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει αποκλειστική αρμοδιότητα για τη λήψη αποφάσεων επί σημαντικών θεμάτων, όπως η έγκριση των Οικονομικών Καταστάσεων της Εταιρίας οι οποίες στη συνέχεια υποβάλλονται προς έγκριση στη Γενική Συνέλευση, η έγκριση του ετήσιου προϋπολογισμού, η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας στις περιπτώσεις που προβλέπονται από το νόμο και το Καταστατικό της Εταιρίας, η έκδοση ομολογιακών δανείων παράλληλα με την αρμοδιότητα της Γενικής Συνέλευσης και με την επιφύλαξη των άρθρων 8 και 9 του Ν. 3156/2003, η σύγκληση Γενικών Συνελεύσεων των Μετόχων, η εισήγηση επί των θεμάτων της Γενικής Συνέλευσης, η σύνταξη της Ετήσιας Έκθεσης Διαχείρισης και των λοιπών Εκθέσεων, που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία και τον Κώδικα, ο ορισμός των εσωτερικών ελεγκτών της Εταιρίας και ο καθορισμός των νομίμων εκπροσώπων και των ειδικών εκπροσώπων και υπευθύνων της Εταιρίας και η εισήγηση προς ψήφιση στην Γενική Συνέλευση προγραμμάτων παροχής δικαιωμάτων προαίρεσης απόκτησης μετοχών από εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τα ανώτερα στελέχη του Ομίλου.

Σύμφωνα με το Καταστατικό της Εταιρίας, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να μεταβιβάσει μέρος των εξουσιών του σε διευθύνουσα επιτροπή, οι όροι λειτουργίας και το αντικείμενο της οποίας αναφέρονται κατωτέρω, καθώς και σε εκπροσώπους της Εταιρίας, οι οποίοι εντέλλονται να εκπροσωπούν την Εταιρία πάντοτε ενεργώντας ανά δύο. Κανείς δεν

έχει εξουσία να αποφασίζει και να εκπροσωπεί μόνος την Εταιρία.

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τα διευθυντικά στελέχη της Εταιρίας είναι ασφαλισμένα για αστική ευθύνη έναντι τρίτων. Η κάλυψη επεκτείνεται και στα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των θυγατρικών εταιριών του Ομίλου.

Σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

Το σημερινό Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας, αποτελείται από δέκα πέντε (15) μέλη, τα οποία εξελέγησαν από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων που έλαβε χώρα την 17.6.2016, με τριετή θητεία, η οποία λήγει κατά την Τακτική Γενική Συνέλευση του 2019.

Η πλειοψηφία των μελών του Δ.Σ., ήτοι τα 8 από τα 15 μέλη είναι μη εκτελεστικά μέλη, ενώ τα 7 από αυτά είναι και ανεξάρτητα. Τα υπόλοιπα 7 μέλη είναι εκτελεστικά.

Τα καθήκοντα του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και αυτά του Διευθύνοντος Συμβούλου ασκούνται από διαφορετικά πρόσωπα, οι δε αρμοδιότητές τους είναι διακριτές και ορίζονται ρητά στο Καταστατικό και στον Κανονισμό Λειτουργίας της Εταιρίας.

Ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη Διοικητικού Συμβουλίου

Τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. εξελέγησαν ως ανεξάρτητα μέλη από την Τακτική Γενική Συνέλευση που έλαβε χώρα την 17.06.2016, κατόπιν σχετικής εισήγησης της Επιτροπής Ορισμού Υποψηφίων και Εταιρικής Διακυβέρνησης, και στη συνέχεια του Διοικητικού Συμβουλίου.

Τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη πληρούν όλες τις προϋποθέσεις ανεξαρτησίας που έχει θέσει ο νόμος 3016/2002 και ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου. Πληρούν, επίσης, το πρόσθετο κριτήριο ανεξαρτησίας που έχει θέσει η Εταιρία, σύμφωνα με το οποίο τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δεν πρέπει να κατέχουν μετοχές σε ποσοστό μεγαλύτερο του 0,1% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας.

Εν συνόλω, τα κριτήρια ανεξαρτησίας που ακολουθούνται από την Εταιρία αναφέρονται στην αμέσως επόμενη παράγραφο. Μπορεί κανείς να τα αναζητήσει και στην ιστοσελίδα της Εταιρίας http://www.titan-cement.com και συγκεκριμένα στη διεύθυνση:

http://www.titan-cement.com/el/titan-group/corporate-governance/board-of-directors

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου πρέπει:

1. να είναι ανεξάρτητα στον χαρακτήρα και στην κρίση τους και να μην συντρέχουν στο πρόσωπό τους περιστάσεις που θα μπορούσαν να θέσουν υπό αμφισβήτηση την ανεξαρτησία τους.
2. να μην κατέχουν αμέσως ή εμμέσως μετοχές που να αντιπροσωπεύουν ποσοστό μεγαλύτερο του 0,1% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας και να μην έχουν σχέση εξάρτησης με την Εταιρία ή με συνδεμένα με αυτή πρόσωπα.
3. να μην είναι ή να μην έχουν υπάρξει Πρόεδρος ή Διευθύνων Σύμβουλος ή εκτελεστικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή στελέχη ή υπάλληλοι της Εταιρίας ή του Ομίλου κατά τα τελευταία πέντε έτη.
4. να μη διατηρούν ή να μη διατηρούσαν κατά τα τελευταία τρία έτη, οποιαδήποτε ουσιώδη επιχειρηματική ή επαγγελματική σχέση, αμέσως ή εμμέσως, με την Εταιρία.
5. να μην έχουν λάβει ή να μη λαμβάνουν οποιαδήποτε πρόσθετη οικονομική παροχή από την Εταιρία πέραν της αμοιβής τους ως μελών του Δ.Σ.
6. να μην έχουν στενούς συγγενικούς δεσμούς με οποιοδήποτε από τα παραπάνω πρόσωπα.
7. να μη συμμετέχουν ως εκτελεστικά μέλη σε διοικητικά συμβούλια άλλων εταιριών, στα οποία μετέχουν εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας ως ανεξάρτητα και εν γένει να μη διατηρούν σημαντικούς δεσμούς με άλλα μέλη του διοικητικού συμβουλίου μέσω κοινής ενασχόλησης σε άλλες εταιρίες ή όργανα.
8. να μην είναι εκπρόσωποι σημαντικών μετόχων.
9. να μην έχουν υπηρετήσει στο Διοικητικό Συμβούλιο για περισσότερα από εννέα έτη από την ημερομηνία της πρώτης εκλογής τους.

Τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δεν ασκούν εκτελεστικά ή διαχειριστικά καθήκοντα, αλλά συμβάλλουν με τη συμμετοχή τους στο Διοικητικό Συμβούλιο και στις Επιτροπές του, στη χάραξη της στρατηγικής της Εταιρίας, στην εποπτεία της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας των ανώτατων διοικητικών στελεχών, του εσωτερικού ελέγχου και των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων, στον καθορισμό του επιπέδου αμοιβών των εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, στην επιλογή καταλλήλων νέων υποψηφίων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και στην ύπαρξη σχεδίων διαδοχής.

Τα ανεξάρτητα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου συνεδριάζουν, όπως προβλέπεται στον Κώδικα, μία φορά το έτος υπό τον Ανώτερο Ανεξάρτητο Διοικητικό Σύμβουλο, χωρίς την παρουσία του Προέδρου και των εκτελεστικών μελών, για την αξιολόγηση της απόδοσης του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου, και τουλάχιστον μία φορά το έτος υπό τον Πρόεδρο, χωρίς την παρουσία των εκτελεστικών μελών.

Τέτοιες συνεδριάσεις των μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου υπό τον Ανώτερο Ανεξάρτητο Διοικητικό Σύμβουλο και υπό τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου πραγματοποιήθηκαν στις 16.12.2016.

Μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου – Εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, ήτοι οκτώ (8) μέλη επί συνόλου δεκαπέντε (15), αποτελείται από μη εκτελεστικά μέλη.

Τα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είναι οι κ.κ. Ευστράτιος – Γεώργιος Αράπογλου, Ηρώ Αθανασίου, Δώρος Κωνσταντίνου, Αλέξανδρος Μακρίδης, Δόμνα Μιράσγεζη – Μπερνίτσα, Ιωάννα Παπαδοπούλου, Πλούταρχος Σακελλάρης και Πέτρος Σαμπατακάκης.

Παρόλο που τα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δεν ασκούν εκτελεστικά και διαχειριστικά καθήκοντα, συμβάλλουν με τη συμμετοχή τους στο Διοικητικό Συμβούλιο και στις Επιτροπές του: στη χάραξη της στρατηγικής της Εταιρίας, στην εποπτεία της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας των ανώτατων διοικητικών στελεχών, του εσωτερικού ελέγχου και των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων μέσω της συμμετοχής τους στην Επιτροπή Ελέγχου, στον καθορισμό του επιπέδου αμοιβών των εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου μέσω της συμμετοχής τους στην Επιτροπή Αμοιβών, στην επιλογή κατάλληλων νέων υποψηφίων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, στην ύπαρξη σχεδίων διαδοχής και στην προώθηση της Εταιρικής Διακυβέρνησης μέσω της συμμετοχής τους στην Επιτροπή Ορισμού Υποψηφίων και Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Το Διοικητικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τη σχετική διάταξη Β.1.1. του Κώδικα, προσδιορίζει τα κατωτέρω επτά (7) από τα συνολικά οκτώ (8) μη εκτελεστικά μέλη του ως ανεξάρτητα, ήτοι τους κ.κ. Ηρώ Αθανασίου, Δώρο Κωνσταντίνου, Αλέξανδρο Μακρίδη, Δόμνα Μιράσγεζη–Μπερνίτσα, Ιωάννα Παπαδοπούλου, Πλούταρχο Σακελλάρη και Πέτρο Σαμπατακάκη.

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου κ. Ευστράτιος – Γεώργιος Αράπογλου (μη εκτελεστικό μέλος), πληρούσε κατά την εκλογή του τα κριτήρια ανεξαρτησίας που προβλέπονται από τη διάταξη Β.1.1 του Κώδικα.

Τα επτά (7) εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είναι οι κ.κ. Ευθύμιος Βιδάλης, Μιχαήλ Κολακίδης, Βασίλειος Ζαρκαλής, Νέλλος Κανελλόπουλος, Τάκης – Παναγιώτης Κανελλόπουλος, Δημήτριος Παπαλεξόπουλος και Αλεξάνδρα Παπαλεξοπούλου – Μπενοπούλου.

Έξι (6) από τα εν συνόλω επτά (7) εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, μεταξύ των οποίων και ο Διευθύνων Σύμβουλος, προέρχονται από τον μετοχικό πυρήνα ή το ανώτατο στελεχειακό δυναμικό της Εταιρίας και παρέχουν τις υπηρεσίες τους στην Εταιρία με σχέση εξαρτημένης εργασίας.

Πρόεδρος του Δ.Σ.

Ο κ. Ευστράτιος – Γεώργιος Αράπογλου, εξελέγη από το Δ.Σ. στις 17.06.2016 ως Πρόεδρος αυτού. Ο κ. Αράπογλου είχε διατελέσει Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. και Ανώτερος Ανεξάρτητος Διοικητικός Σύμβουλος κατά την περίοδο 2013-2016 και έχει μακρά και διακεκριμένη πορεία στην εμπορική και επενδυτική τραπεζική στις Η.Π.Α., το Ηνωμένο Βασίλειο, την Αίγυπτο, την Τουρκία και την Ελλάδα.

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου πληρούσε κατά την εκλογή του τα κριτήρια ανεξαρτησίας που προβλέπονται από τη διάταξη Β.1.1 του Κώδικα.

Κύριο μέλημα του Προέδρου είναι η διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου, η αρμονική συνεργασία των μελών του και η λήψη αποφάσεων που ανταποκρίνονται στο σύστημα αρχών και αξιών που έχει θεσπίσει η Εταιρία.

Ο Πρόεδρος συντονίζει τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και είναι υπεύθυνος για την κατάρτιση της ημερήσιας διάταξης των συνεδριάσεων, την έγκαιρη αποστολή της στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου μαζί με την αναγκαία πληροφόρηση και το απαραίτητο υλικό, την εξασφάλιση διαρκούς και πλήρους πληροφόρησης των μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, ώστε να ασκούν αποτελεσματικά το εποπτικό και αποφασιστικό τους έργο, και τη διευκόλυνση της επικοινωνίας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου με τους μετόχους.

Ο κ. Αράπογλου μετέχει, επίσης, ως μέλος στην Επιτροπή Ορισμού Υποψηφίων και Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Αντιπρόεδρος του Δ.Σ.

Με την από 17.06.2016 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. ορίστηκε ο κ. Νέλλος Κανελλόπουλος, εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ.

Ο κ. Κανελλόπουλος προέρχεται από τον μετοχικό πυρήνα της Εταιρίας και έχει διατελέσει για σχεδόν είκοσι χρόνια Διευθυντής Εξωτερικών Σχέσεων Ομίλου.

Ανώτερος Ανεξάρτητος Διοικητικός Σύμβουλος

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει ορίσει ως Ανώτερο Ανεξάρτητο Διοικητικό Σύμβουλο, σύμφωνα με τη διάταξη Α.4.1 του Κώδικα, τον κ. Δώρο Κωνσταντίνου, ο οποίος είχε ήδη διατελέσει (2013-2016) ανεξάρτητο μέλος του Δ.Σ. και είναι πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου. Υπό αυτή του την ιδιότητα υποχρεούται, εφόσον παραστεί ανάγκη, να συνεπικουρεί τον Πρόεδρο στο έργο του και να λειτουργεί ως διαμεσολαβητής των υπολοίπων μελών.

Ο Ανώτερος Ανεξάρτητος Διοικητικός Σύμβουλος οφείλει να είναι στη διάθεση των μετόχων για την επίλυση προβλημάτων, τα οποία δεν έχουν επιλυθεί μέσω της επικοινωνίας τους με τον Πρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο ή άλλα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή για την επίλυση των οποίων δεν ενδείκνυται η επικοινωνία των μετόχων με τους ανωτέρω.

Γραμματέας Διοικητικού Συμβουλίου

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει ορίσει ως Γραμματέα τη δικηγόρο της Εταιρίας, κα Ελένη Παπαπάνου, η οποία παρέχει συμβουλευτική και νομική υποστήριξη σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης και λειτουργίας του Δ.Σ. σε όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Η Γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου ενεργεί ως γραμματέας του Συμβουλίου και των Επιτροπών του διασφαλίζοντας τη συμμόρφωση αυτών προς τις απαιτήσεις της εταιρικής διακυβέρνησης. Η Γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου κατά την άσκηση των καθηκόντων της αναφέρεται στο Διοικητικό Συμβούλιο και δεν υπάγεται ιεραρχικά σε άλλη Υπηρεσία της Εταιρίας.

Συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου

Το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει όσο συχνά απαιτείται για την αποτελεσματική λειτουργία του και την εκτέλεση του ρόλου του.

Οι ημερομηνίες των προγραμματισμένων συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου, καθορίζονται κατά τους τελευταίους μήνες του προηγουμένου χρόνου, με στόχο την εξασφάλιση στις συνεδριάσεις του της μέγιστης δυνατής απαρτίας.

Για τη λήψη αποφάσεων απαιτείται αυτοπρόσωπη ή δι' αντιπροσώπου παρουσία των μισών πλέον ενός συμβούλων και απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων ή αντιπροσωπευόμενων συμβούλων. Σε κάθε περίπτωση πάντως απαιτείται η αυτοπρόσωπη παρουσία τριών κατ' ελάχιστον συμβούλων.

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου που απουσιάζουν ή κωλύονται να παραστούν στη συνεδρίαση για οποιοδήποτε λόγο, δικαιούνται να αντιπροσωπεύονται από άλλο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο ψηφίζει στο όνομά τους.

Κάθε μέλος δικαιούται να εκπροσωπήσει ένα μόνο μέλος και να ψηφίσει στο όνομά του.

Τα ανεξάρτητα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου αντιπροσωπεύονται από άλλα ανεξάρτητα μέλη.

Στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου δύνανται να παρίστανται χωρίς δικαίωμα ψήφου και μετά από πρόσκληση του Προέδρου, στελέχη της Εταιρίας του Ομίλου, εφόσον συζητούνται θέματα της αρμοδιότητάς τους.

Η ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων καταρτίζεται από τον Πρόεδρο και αποστέλλεται εγκαίρως στα μέλη, μαζί με το αναγκαίο υλικό για τα υπό συζήτηση θέματα και τη λήψη αποφάσεων από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

Σε κάθε συνεδρίαση υπογράφονται τα πρακτικά της προηγούμενης συνεδρίασης, τα οποία τηρεί η Γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου και στα οποία καταγράφονται, περιληπτικά, οι συζητήσεις και οι απόψεις που διατυπώνουν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και οι αποφάσεις που ελήφθησαν.

Ανάδειξη υποψηφίων μελών Διοικητικού Συμβουλίου

Η Επιτροπή Ορισμού Υποψηφίων και Εταιρικής Διακυβέρνησης είναι υπεύθυνη για τον σχεδιασμό της διαδικασίας επιλογής των υποψήφιων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και τις σχετικές εισηγήσεις προς το Διοικητικό Συμβούλιο.

Η Επιτροπή αξιολογεί την απαιτούμενη ισορροπία ικανοτήτων, γνώσεων και εμπειρίας μεταξύ των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και επί τη βάσει αυτής της αξιολόγησης το ρόλο και τις ικανότητες για την ανάδειξη ενός συγκεκριμένου υποψηφίου. Επιπλέον, εξετάζει αν υπάρχει ανάγκη για προοδευτική ανανέωση του Διοικητικού Συμβουλίου.

Η Επιτροπή οφείλει να διασφαλίζει ότι τα υποψήφια μη εκτελεστικά μέλη θα μπορούν να αφιερώνουν το χρόνο που απαιτείται για την αποτελεσματική εκπλήρωση των καθηκόντων τους. Στην επιστολή που τους αποστέλλεται για την επιλογή τους ως υποψηφίων προσδιορίζεται μεταξύ άλλων και ο χρόνος που απαιτείται για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους.

Οι τελικοί υποψήφιοι επιλέγονται προσεκτικά, επί τη βάσει των προσόντων, της εμπειρίας, των γνώσεων, της ανεξαρτησίας, της διαθεσιμότητας χρόνου και του χαρακτήρα τους, καθώς επίσης και της αξίας που αναμένεται να προσδώσουν στο Διοικητικό Συμβούλιο. Για την επιλογή των καταλληλότερων υποψηφίων, η Επιτροπή δικαιούται, εφόσον το κρίνει απαραίτητο, να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες ειδικών συμβούλων ή να καταφύγει σε δημοσίευση αγγελιών. Ωστόσο, μέχρι σήμερα, η Επιτροπή προχωρεί μόνη της στην επιλογή των κατάλληλων υποψηφίων.

Η ανάδειξη υποψηφιοτήτων και η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου διέπεται από τις ακόλουθες αρχές:

1. Ο ανώτατος αριθμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι δεκαπέντε (15).
2. Τα μισά τουλάχιστον μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, μη υπολογιζόμενου του Προέδρου, θα πρέπει να πληρούν τα κριτήρια ανεξαρτησίας όπως προβλέπονται από την Ελληνική Νομοθεσία και τον Κώδικα. Επιπλέον των ανωτέρω κριτηρίων, θα πρέπει να μην κατέχουν, αμέσως ή εμμέσως, μετοχές της Εταιρίας σε ποσοστό ανώτερο του 0,1% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας.

3. Ο ανώτατος αριθμός θητειών των ανεξαρτήτων μελών είναι τρεις, ήτοι εννέα έτη θητείας εν συνόλω.
4. Εφόσον ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου πληροί κατά την εκλογή του τα κριτήρια ανεξαρτησίας της παραγράφου Α, ο Αντιπρόεδρος μπορεί να εκλέγεται από τα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Εάν ο Πρόεδρος δεν πληροί κατά την εκλογή του τα ανωτέρω κριτήρια ανεξαρτησίας, θα πρέπει τουλάχιστον ένας Αντιπρόεδρος να εκλέγεται από τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.
5. Τα μη εκτελεστικά μέλη θα πρέπει να δεσμεύονται ότι θα διαθέτουν τον απαραίτητο χρόνο για την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Πολιτική πολυμορφίας

Η Εταιρία αναγνωρίζει την σπουδαιότητα της προώθησης της πολυμορφίας στο Διοικητικό Συμβούλιο αλλά και σε όλα τα επίπεδα του Ομίλου, ειδικότερα όσον αφορά το φύλο, αλλά και άλλες πτυχές, όπως η ηλικία, το εκπαιδευτικό και επαγγελματικό υπόβαθρο, ο τόπος κατοικίας, η υπηκοότητα, κ.λπ. Ο Όμιλος μέσω της Πολιτικής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα την οποία εφαρμόζει, προωθεί την πολυμορφία σε όλες τις λειτουργίες του Ομίλου TITAN και υποστηρίζει τη στελέχωση και την εξέλιξη των ταλαντούχων εργαζομένων, ανεξαρτήτως του φύλου ή του εθνικού υποβάθρου τους. Ομοίως, το Διοικητικό Συμβούλιο προωθεί την πολυμορφία στη σύνθεσή του μέσω της επιλογής ως υποψηφίων περισσότερων γυναικών, καθώς και προσώπων με διαφορετικές ηλικίες, εκπαιδευτικό και επαγγελματικό υπόβαθρο (βλ. κατωτέρω στη σελ. 31, Επιτροπή Ορισμού Υποψηφίων και Εταιρικής Διακυβέρνησης). Το Διοικητικό Συμβούλιο, στην ετήσια αξιολόγησή του, λαμβάνει υπόψη του την πολυμορφία ως μέρος της απόδοσης και της αποτελεσματικότητάς του.

Υποχρεώσεις μελών Δ.Σ.

Με την ανάληψη των καθηκόντων τους, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου λαμβάνουν επίσημη εισαγωγική ενημέρωση. Παράλληλα και καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας τους, ο Πρόεδρος μεριμνά για τη συνεχή διεύρυνση των γνώσεων τους σε θέματα που αφορούν την Εταιρία και την εξοικείωσή τους με την Εταιρία.

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν την υποχρέωση να συμμετέχουν στις προγραμματισμένες συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών στις οποίες συμμετέχουν και να αφιερώνουν το χρόνο που απαιτείται για την ικανοποιητική εκπλήρωση των καθηκόντων τους. Για το σκοπό αυτό, οφείλουν να γνωστοποιούν στο Διοικητικό Συμβούλιο, πριν την εκλογή τους, τις λοιπές σημαντικές επαγγελματικές υποχρεώσεις τους και τις συμμετοχές τους σε διοικητικά συμβούλια άλλων εταιριών, όπως και να ενημερώνουν το Διοικητικό Συμβούλιο για κάθε μεταβολή στις ως άνω επαγγελματικές υποχρεώσεις και συμμετοχές τους.

Τα εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ., τα οποία συνδέονται με την Εταιρία με σχέση εξαρτημένης εργασίας ή εντολής, δεν μπορούν να συμμετέχουν σε διοικητικά συμβούλια περισσοτέρων των δύο άλλων εισηγμένων εταιριών.

Τα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου οφείλουν να γνωστοποιούν έγκαιρα στον Πρόεδρο του Δ.Σ. οποιοδήποτε γεγονός θα μπορούσε να προκαλέσει μεταβολή της ιδιότητάς τους ως μη εκτελεστικών ή ανεξαρτήτων μελών του Δ.Σ.

Σύγκρουση συμφερόντων

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου οφείλουν να αποκαλύπτουν αμέσως στο Διοικητικό Συμβούλιο τα ίδια συμφέροντά τους, που ενδέχεται να ανακύψουν από συναλλαγές της Εταιρίας, καθώς και κάθε άλλη σύγκρουση ιδίων συμφερόντων με αυτών της Εταιρίας ή συνδεδεμένων επιχειρήσεων της Εταιρίας. Δεδομένου δε ότι έχουν πρόσβαση σε προνομιακή πληροφόρηση, υποχρεούνται να μην χρησιμοποιούν τις πληροφορίες αυτές για την αγορά ή διάθεση, αμέσως ή εμμέσως, για τους ίδιους ή για μέλη της οικογενείας τους, μετοχών της Εταιρίας ή συνδεδεμένων επιχειρήσεων της Εταιρίας που είναι υπό διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά. Υποχρεούνται, επίσης, να μην ανακοινώνουν τις πληροφορίες αυτές σε άλλα πρόσωπα ούτε να παρακινούν τρίτους, με βάση τις εν λόγω προνομιακές πληροφορίες, να προβούν σε αγορές ή πωλήσεις μετοχών της Εταιρίας ή συνδεδεμένων επιχειρήσεων της Εταιρίας που είναι υπό διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά.

Επίσης, κατά τη διάρκεια της θητείας τους, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου οφείλουν να μην αποκτούν την ιδιότητα μέλους Δ.Σ., στελέχους ή υπαλλήλου σε οικονομικές οντότητες που λειτουργούν ανταγωνιστικά προς την Εταιρία και γενικά να μην ενεργούν, χωρίς άδεια της Γενικής Συνέλευσης, για δικό τους λογαριασμό ή για λογαριασμό τρίτων, πράξεις που υπάγονται σε κάποιον από τους σκοπούς που επιδιώκει η Εταιρία. Σε περίπτωση που αποκτήσουν μία από τις ανωτέρω ιδιότητες, θα πρέπει αμέσως να ενημερώσουν τον Πρόεδρο του Δ.Σ. και να υποβάλουν την παραίτησή τους από το Δ.Σ. της Εταιρίας.

Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου

Οι Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν συσταθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο και αποτελούνται εξ ολοκλήρου από ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του, με την εξαίρεση της Επιτροπής Ορισμού Υποψηφίων και Εταιρικής Διακυβέρνησης, όπου μετέχει ως μέλος και ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου, ο οποίος είναι μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

Όλες οι Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε ειδικούς τεχνικούς, οικονομικούς, νομικούς και λοιπούς συμβούλους.

Επιτροπή Ελέγχου

Προέδρος:
Δώρος Κωνσταντίνου, Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Μέλη:
Πλούταρχος Σακελλάρης, Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Ιωάννα Παπαδοπούλου, Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Αναπληρωματικά Μέλη:
Αλέξανδρος Μακρίδης, Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος Δ.Σ

Πέτρος Σαμπατακάκης, Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος Δ.Σ

Η Επιτροπή Ελέγχου συγκροτείται αποκλειστικά από ανεξάρτητα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, με ευρεία διοικητική, λογιστική και ελεγκτική γνώση και εμπειρία. Τα μέλη της (τακτικά και αναπληρωματικά) εξελέγησαν από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της 17.06.2016.

Στις ευρύτατες ελεγκτικές της δικαιοδοσίες περιλαμβάνονται η παρακολούθηση των οικονομικών καταστάσεων, η παρακολούθηση της ορθής και αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και του συστήματος διαχείρισης κινδύνων, η παρακολούθηση του υποχρεωτικού ελέγχου των ετήσιων εταιρικών και ενοποιημένων λογαριασμών και η παρακολούθηση και εποπτεία της ανεξαρτησίας των εξωτερικών ελεγκτών, και ιδίως της παροχής συμπληρωματικών υπηρεσιών από αυτούς στην Εταιρία. Επίσης, η Επιτροπή Ελέγχου έχει την ευθύνη της εποπτείας και παρακολούθησης της εφαρμογής της διαδικασίας εμπιστευτικής αναφοράς των εργαζομένων προς τη Διοίκηση τυχόν παραβάσεων των Εταιρικών Αξιών ή του Κώδικα Δεοντολογίας της Εταιρίας, μέσω της «τηλεφωνικής γραμμής άμεσης επικοινωνίας» (Hotline) που έχει τεθεί σε λειτουργία.

Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Ελέγχου και ο κανονισμός λειτουργίας της έχουν αναρτηθεί στον ιστότοπο της Εταιρίας http://www.titan.gr/en/ στη διεύθυνση http://www.titan-cement.com/el/titan-group/corporate-governance/board-of-directors-committees/audit-committee/

Η Επιτροπή Ελέγχου πραγματοποιεί τουλάχιστον 4 τακτικές συνεδριάσεις ετησίως. Πραγματοποιεί, επίσης, έκτακτες συνεδριάσεις, όποτε κρίνεται αναγκαίο.

Το 2016 η Επιτροπή Ελέγχου πραγματοποίησε 5 συνεδριάσεις, στις 8/3, 10/5, 26/7, 31/10 και 7/12.

Κατά τη διάρκεια του 2016 η Επιτροπή Ελέγχου πραγματοποίησε επίσης 2 ξεχωριστές συνεδριάσεις (8/3/2016 και 26/7/2016) με τους εξωτερικούς ελεγκτές χωρίς την παρουσία οποιουδήποτε εκτελεστικού μέλους του Δ.Σ. ή άλλου στελέχους της Εταιρίας. Κατά τη διάρκεια των ανωτέρω συνεδριάσεων η Επιτροπή Ελέγχου διαπίστωσε την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας ελέγχου που εφαρμόζεται από τους τακτικούς ορκωτούς ελεγκτές, καθώς και την αντικειμενικότητα και την ανεξαρτησία τους.

Η Επιτροπή Ελέγχου εισηγήθηκε τον επαναδιορισμό για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά της PwC ως εξωτερικών ορκωτών ελεγκτών για το οικονομικό έτος 2016. Το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε ομόφωνα τη σχετική εισήγηση της Ελεγκτικής Επιτροπής και τον επαναδιορισμό της PwC ως τακτικών ορκωτών ελεγκτών για το οικονομικό έτος 2016, απόφαση η οποία εγκρίθηκε στη συνέχεια από την Ετήσια Γενική Συνέλευση της 17.06.2016. Η αμοιβή των εξωτερικών ορκωτών ελεγκτών για το οικονομικό έτος 2016, σύμφωνα με σχετική εισήγηση της Επιτροπής Ελέγχου και του Διοικητικού Συμβουλίου, ορίστηκε από την Ετήσια Γενική Συνέλευση ως ακολούθως:

-Για τον τακτικό έλεγχο των εταιρικών οικονομικών καταστάσεων, μέχρι του ποσού των 105.000 Ευρώ πλέον Φ.Π.Α.

-Για τον τακτικό έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, μέχρι του ποσού των 105.000 Ευρώ πλέον Φ.Π.Α. και

-Για τον φορολογικό έλεγχο της Εταιρίας, μέχρι του ποσού των 70.000 Ευρώ πλέον Φ.Π.Α.

Κατά τη διάρκεια του 2016, η PwC ανέλαβε επίσης τον τακτικό έλεγχο 45 θυγατρικών εταιριών του Ομίλου TITAN στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Η συνολική δαπάνη για τον τακτικό έλεγχο της Εταιρίας και των ως άνω 45 θυγατρικών εταιριών του Ομίλου για το 2016, συμπεριλαμβανομένου του φορολογικού ελέγχου της Εταιρίας και των θυγατρικών της εταιριών στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ίσχυαν κατά τον χρόνο σύναψης των σχετικών συμβάσεων, υπολογίζεται ότι ανήλθε σε ποσό 1.196.000 Ευρώ έναντι ποσού 1.220.000 Ευρώ για το 2015.

Κατόπιν προηγούμενης εγκρίσεως της Επιτροπής Ελέγχου, η PwC προσέφερε κατά τη διάρκεια του 2016 πρόσθετες υπηρεσίες ελεγκτικής φύσης, συνολικού ποσού 61.000 Ευρώ (για έλεγχο ενόψει της έκδοσης των νέων ομολογιών καθώς επίσης λόγω διεύρυνσης του ελεγκτικού έργου μετά την απόκτηση συμμετοχών στη Βραζιλία και την Τουρκία) και μη ελεγκτικές υπηρεσίες, συνολικού ποσού 82.350 Ευρώ που αντιστοιχούν σε ποσοστό 11,98% της συνολικής αμοιβής που έλαβε για τον τακτικό έλεγχο της Εταιρίας και των θυγατρικών του Ομίλου ανά τον κόσμο. Οι μη ελεγκτικές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν από την PwC αφορούσαν φορολογικές και λογιστικές υπηρεσίες, οι οποίες

παρασχέθηκαν στην Εταιρία και τις θυγατρικές της για κάλυψη ανάλογων αναγκών τους.

Για το οικονομικό έτος 2015, το συνολικό ποσό της αμοιβής που είχε πληρωθεί στην PwC για πρόσθετες ελεγκτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες, πέραν του τακτικού ελέγχου, είχε ανέλθει σε ποσό 156.505 Ευρώ.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν όλα τα ανωτέρω, η Επιτροπή Ελέγχου έκρινε ότι η αντικειμενικότητα και ανεξαρτησία των ορκωτών ελεγκτών κατά τη χρήση 2016 διασφαλίστηκε πλήρως. Η ανεξαρτησία των ορκωτών ελεγκτών βεβαιώθηκε, επίσης, εγγράφως από την ίδια την ελεγκτική εταιρία με επιστολή της προς την Επιτροπή Ελέγχου.

Επιτροπή αμοιβών

Πρόεδρος:
Ηρώ Αθανασίου, Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Μέλη:
Αλέξανδρος Μακρίδης, Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Πέτρος Σαμπατακάκης, Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Η Επιτροπή Αμοιβών συγκροτείται αποκλειστικά από ανεξάρτητα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

Τα μέλη της Επιτροπής Αμοιβών αποφασίστηκαν με την από 17.06.2016 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου.

Έργο της Επιτροπής είναι η εισήγηση του ύψους της ετήσιας αμοιβής των εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των ανώτατων διευθυντικών στελεχών επί τη βάσει της αποδοτικότητάς τους και της σπουδαιότητας της θέσης τους, καθώς και η αναθεώρηση σε τακτική βάση της εφαρμοζόμενης από την Εταιρία πολιτικής αμοιβών σύμφωνα με τις τάσεις που επικρατούν στην αγορά σχετικά με τις αμοιβές και τη διαχείριση ανθρωπίνων πόρων.

Κατά τη διάρκεια του έτους η Επιτροπή Αμοιβών, συνεδρίασε μία φορά στις 6.5.2016. Κύριο θέμα της εν λόγω συνεδρίασης αποτέλεσε η διαμόρφωση της εισήγησής της για το ύψος των πάσης φύσεως ετήσιων αποδοχών (ετήσιων μισθών, μεταβλητών αμοιβών, παροχών δικαιωμάτων προαίρεσης απόκτησης μετοχών και συνταξιοδοτικών προγραμμάτων) τους Διευθύνοντος Συμβούλου και των εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς επίσης των ανωτάτων διευθυντικών στελεχών του Ομίλου συμπεριλαμβανομένης και της Διευθύντριας Εσωτερικού Ελέγχου για το έτος 2016.

Η Επιτροπή Αμοιβών εισηγήθηκε, επίσης, την αποζημίωση λόγω συνταξιοδότησης του πρώην Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου, ο οποίος ολοκλήρωσε τη θητεία του τον Ιούνιο 2016, σύμφωνα με την Πολιτική Αμοιβών που εφαρμόζει η Εταιρία και με βάση τα χρόνια υπηρεσίας του στην Εταιρία.

Η Επιτροπή Αμοιβών εισηγήθηκε, επιπλέον, το ύψος της ετήσιας αμοιβής του νέου Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και των άλλων μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για το έτος 2016, με βάση την απόδοση, τη χρονική δέσμευση και τις ευθύνες του ρόλου τους.

Οι ανωτέρω εισηγήσεις της Επιτροπής Αμοιβών έγιναν αποδεκτές από το Διοικητικό Συμβούλιο. Όσον αφορά τις εισηγήσεις της Επιτροπής Αμοιβών για το ύψος των αμοιβών των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών) για τη συμμετοχή τους στο Διοικητικό Συμβούλιο και τις Επιτροπές του Συμβουλίου για το 2016, αυτές υποβλήθηκαν για προέγκριση στην Ετήσια Γενική Συνέλευση.

Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Αμοιβών και ο κανονισμός λειτουργίας της έχουν αναρτηθεί στον ιστότοπο της Εταιρίας http://www.titan-cement.com στη διεύθυνση http://www.titan-cement.com/el/titan-group/corporate-governance/board-of-directors-committees/remuneration-committee/

Επιτροπή ορισμού υποψηφίων και εταιρικής διακυβέρνησης

Πρόεδρος:
Δόμνα Μιράσγεζη - Μπερνίτσα, Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Μέλη:
Ευστράτιος – Γεώργιος Αράπογλου, μη εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Ηρώ Αθανασίου, Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Η Επιτροπή συγκροτείται από τρία μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, από τα οποία δύο είναι ανεξάρτητα. Το τρίτο μέλος της Επιτροπής είναι ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου. Η σημερινή σύνθεση της Επιτροπής Ορισμού Υποψηφίων και Εταιρικής Διακυβέρνησης αποφασίστηκε με την από 17.06.2016 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου.

Τα μέλη της Επιτροπής έχουν εμπειρία στον τομέα της διοίκησης επιχειρήσεων και της εταιρικής διακυβέρνησης.

Το κύριο έργο της Επιτροπής είναι η υπόδειξη κατάλληλων υποψηφίων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, ο σχεδιασμός της διαδοχής και συνέχειας του Διοικητικού Συμβουλίου και της ανώτατης διοίκησης της Εταιρίας, η αξιολόγηση της ισορροπίας των ικανοτήτων, εμπειρίας, ανεξαρτησίας και γνώσεων εντός του Διοικητικού Συμβουλίου και η διασφάλιση της προοδευτικής και κατάλληλης ανανέωσής του.

Κατά τη διάρκεια του 2016 και εν όψει της λήξης της θητείας του Διοικητικού Συμβουλίου τον Ιούνιο 2016 και της εκλογής νέου Διοικητικού Συμβουλίου από την Τακτική Γενική Συνέλευση για μία νέα τριετή θητεία, η

Επιτροπή προέβη σε επίσημη, αυστηρή και διαφανή διαδικασία για την επιλογή τριών νέων υποψηφίων ανεξαρτήτων μελών σε αντικατάσταση των τριών αποχωρούντων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, δύο εκ των οποίων λόγω συμπλήρωσης του ανώτατου 9 έτους ορίου θητείας τους και ενός, του Προέδρου, λόγω συνταξοδότησής του, μετά από 45 χρόνια θητείας του στο Διοικητικό Συμβούλιο, από οποία, 20 ως Πρόεδρος αυτού.

Η Επιτροπή, μετά από εξέταση της ισορροπίας ικανοτήτων, εμπειρίας, ανεξαρτησίας και γνώσεων εντός του Διοικητικού Συμβουλίου, προετοίμασε μία περιγραφή του ρόλου και των απαιτούμενων χαρακτηριστικών των τριών νέων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και αποφάσισε ότι τα τρία νέα μέλη θα έπρεπε:

Α. να πληρούν τα κριτήρια ανεξαρτησίας του Κώδικα, της Ελληνικής Νομοθεσίας και την Εταιρίας

Β. να έχουν διακεκριμένη επαγγελματική πορεία και να διαθέτουν επιχειρηματική εμπειρία και παγκόσμια οπτική και

Γ. να είναι σε θέση να διαθέτουν επαρκή χρόνο ώστε να εκτελούν αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους.

Η αναζήτηση των κατάλληλων υποψηφίων έγινε αξιοκρατικά και με αντικειμενικά κριτήρια. Δεδομένης δε της σπουδαιότητας της πολυμορφίας, η Επιτροπή εισηγήθηκε την αύξηση του αριθμού των γυναικών του Διοικητικού Συμβουλίου από δύο σε τέσσερις και ως εκ τούτου δύο από τα τρία νέα υποψήφια μέλη ήταν γυναίκες.

Η Επιτροπή είναι ικανοποιημένη γιατί η πολυμορφία εντός του Διοικητικού Συμβουλίου επιτεύχθηκε επίσης και μέσω του διαφορετικού εκπαιδευτικού και επαγγελματικού υπόβαθρου των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς επίσης και μέσω της συμμετοχής στο Διοικητικό Συμβούλιο δύο μελών με μόνιμη κατοικία στις Η.Π.Α.

Πάντως, δεδομένης της γεωγραφικής παρουσίας του Ομίλου, το Διοικητικό Συμβούλιο έχει θέσει ως στόχο να επιδιώξει, κατά την επόμενη εκλογή του Διοικητικού Συμβουλίου, τη συμμετοχή σε αυτό περισσότερων αλλοδαπών που κατά προτίμηση θα προέρχονται από χώρες όπου ο Όμιλος έχει παρουσία.

Η Επιτροπή συνέβαλε επίσης στην επιλογή του νέου μη εκτελεστικού Προέδρου, κ. Αράπογλου, ο οποίος ανέλαβε την ευθύνη της ηγεσίας του Διοικητικού Συμβουλίου τον Ιούνιο 2016. Ο κ. Αράπογλου υπηρετούσε ήδη ως Αντιπρόεδρος και Ανώτερος Ανεξάρτητος Διοικητικός Σύμβουλος στο Διοικητικό Συμβούλιο και ως εκ τούτου η Επιτροπή διέθετε επαρκείς αποδείξεις για τη διαθεσιμότητα και τις ικανότητές του. Εξ άλλου, η παγκόσμια οπτική του άποψη και η υγιής επιχειρηματική του κρίση συντέλεσαν αποφασιστικά για την υπόδειξή του για τη θέση του Προέδρου από την Επιτροπή.

Το 2016, η Επιτροπή πραγματοποίησε 2 συνεδριάσεις, στις 22/2 και 7/3, στις οποίες συζητήθηκαν τα ακόλουθα:

α. Η αξιολόγηση της απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του για το 2015 επί τη βάσει του ετήσιου ερωτηματολογίου αξιολόγησης και της υποβολής της σχετικής έκθεσης στο Διοικητικό Συμβούλιο

β. Η εξέταση του περιεχομένου της Δήλωσης Εταιρικής Διακυβέρνησης που αποτέλεσε μέρος της Ετήσιας Έκθεσης Εταιρικής Διακυβέρνησης για τη χρήση 2015.

γ. Η ολοκλήρωση της αναζήτησης και της διαδικασίας επιλογής των νέων υποψηφίων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και η υποψηφιότητα των τριών νέων μελών του.

δ. Η εξέταση των υφισταμένων σχεδίων διαδοχής του Προέδρου, του Διευθύνοντος Συμβούλου και των ανωτάτων στελεχών της Εταιρίας.

Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Ορισμού Υποψηφίων και Εταιρικής Διακυβέρνησης και ο κανονισμός λειτουργίας της έχουν αναρτηθεί στον ιστότοπο της Εταιρίας http://www.titan.gr/en/ στη διεύθυνση:

http://www.titan-cement.com/el/titan-group/corporate-governance/board-of-directors-committees/nomination-and-corporate-governance-committee/

Λοιπές επιτροπές στις οποίες συμμετέχουν μέλη του διοικητικού συμβουλίου

Επιπλέον των τριών ανωτέρω Επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου, το Διοικητικό Συμβούλιο έχει συστήσει τις πιο κάτω Επιτροπές οι οποίες συγκροτούνται από εκτελεστικά μέλη του και αρμόδια στελέχη του Ομίλου.

Εκτελεστική Επιτροπή

Πρόεδρος:
Δημήτριος Παπαλεξόπουλος, Διευθύνων Σύμβουλος

Μέλη:
Μιχαήλ Κολακίδης, εκτελεστικό μέλος Δ.Σ., Οικονομικός Διευθυντής Ομίλου

Βασίλειος Ζαρκαλής, εκτελεστικό μέλος Δ.Σ., Διευθυντής Τομέα Η.Π.Α.

Αλεξάνδρα Παπαλεξοπούλου – Μπενοπούλου, εκτελεστικό μέλος, Διευθύντρια Στρατηγικού Σχεδιασμού

Σωκράτης Μπαλτζής, Διευθυντής Τομέα Αιγύπτου και Εμπορίας Ομίλου

Κωνσταντίνος Δερδεμέζης, Διευθυντής Τομέα Σερβίας, ΠΔΓΜ, Αλβανίας και Κοσόβου

Ιωάννης Κόλλας, Διευθυντής Ανθρωπίνων Πόρων Ομίλου

Χρήστος Παναγόπουλος, Διευθυντής Τομέα Τουρκίας και Βουλγαρίας

Ιωάννης Πανιάρας, Διευθυντής Τομέα Ελλάδας και Εταιρικών Υποθέσεων Ομίλου

Φωκίων Τασούλας, Διευθυντής Τεχνολογικής Διεύθυνσης Ομίλου

Η καθημερινή διοίκηση έχει ανατεθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο στην Εκτελεστική Επιτροπή. Συνεπώς, η Εκτελεστική Επιτροπή, με Πρόεδρο τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Εταιρίας, είναι η ανώτατη διοικητική αρχή για όλα τα θέματα της στρατηγικής και των δραστηριοτήτων του Τιτάνα. Η Εκτελεστική Επιτροπή, ανάλογα με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, καλεί στις συνεδριάσεις της τα αρμόδια στελέχη του Ομίλου.

Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες της Εκτελεστικής Επιτροπής και ο κανονισμός λειτουργίας της έχουν αναρτηθεί στον ιστότοπο της Εταιρίας http://www.titan-cement.com στη διεύθυνση:

http://www.titan-cement.com/el/titan-group/corporate-governance/other-committees/executive-committee/

Επιτροπή Βιωσιμότητας

Πρόεδρος:
Δημήτριος Παπαλεξόπουλος, Διευθύνων Σύμβουλος

Μέλη:
Νέλλος Κανελλόπουλος, Αντιπρόεδρος, εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Τάκης – Παναγιώτης Κανελλόπουλος, εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Ευθύμιος Βιδάλης, εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Φωκίων Τασούλας, Διευθυντής Τεχνολογικής Διεύθυνσης Ομίλου

Ιωάννης Κόλλας, Διευθυντής Ανθρωπίνων Πόρων Ομίλου

Συγκαλών:

Ιωάννης Πανιάρας, Διευθυντής Τομέα Ελλάδας και Εταιρικών Υποθέσεων Ομίλου

Σκοπός της Επιτροπής είναι η περαιτέρω ενίσχυση της μακροπρόθεσμης δέσμευσης της Εταιρίας σε τρία επίπεδα, τα οποία περιλαμβάνουν την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα, και αποτελούν αδιάσπαστο τρίπτυχο της στρατηγικής και λειτουργίας του Ομίλου. Η Επιτροπή εισηγείται στην Εκτελεστική Επιτροπή την στρατηγική κατεύθυνση επί θεμάτων βιωσιμότητας και εταιρικών σχέσεων.

Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Βιωσιμότητας και ο κανονισμός λειτουργίας της έχουν αναρτηθεί στον ιστότοπο της Εταιρίας http://www.titan-cement.com στη διεύθυνση: http://www.titan-cement.com/el/titan-group/corporate-governance/other-committees/sustainability-committee/

Γνωμοδοτικό Συμβούλιο

Πρόεδρος:
Ανδρέας Κανελλόπουλος, πρώην Πρόεδρος Δ.Σ.

Μέλη:
Νέλλος Κανελλόπουλος, Αντιπρόεδρος, εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Τάκης – Παναγιώτης Κανελλόπουλος, εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Ευθύμιος Βιδάλης, Εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Μιχαήλ Σιγάλας, πρώην εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.

Το Διοικητικό Συμβούλιο συνέστησε το νέο αυτό σώμα, για να εκφράζει την μακροπρόθεσμη οπτική άποψη των μετόχων. Το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες στην Εκτελεστική Επιτροπή και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, επί σημαντικών στρατηγικών αποφάσεων του Ομίλου, επί τοποθετήσεων ανωτάτων στελεχών και εν γένει επί θεμάτων ειδικού ενδιαφέροντος για τους μετόχους.

Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου έχουν αναρτηθεί στον ιστότοπο της Εταιρίας http://www.titan.gr/en/ στη διεύθυνση: http://www.titan-cement.com at the link:

http://www.titan-cement.com/el/titan-group/corporate-governance/other-committees/advisory-council/

Παρουσιολόγιο των μελών του Δ.Σ. και των μελών των Επιτροπών κατά το 2016

Το 2016, το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας πραγματοποίησε έξι (6) τακτικές συνεδριάσεις στις 10/3, 12/5, 17/6, 28/7, 2/11 και 16/12 και πέντε (5) έκτακτες στις 12/1, 2/2, 22/2, 6/6 και 7/7. Πίνακας με τις παρουσίες των μελών στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, των Επιτροπών του, καθώς και της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης κατά τη διάρκεια του 2016 παρατίθεται κατωτέρω:

	Διοικητικό Συμβούλιο	Επιτροπές	Ετήσια Γενική Συνέλευση
ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ	6/6	2/2	1/1
ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ- ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ	10/11	1/1	1/1
ΝΕΛΛΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ	11/11		1/1
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ	11/11		1/1
ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΛΑΚΙΔΗΣ	10/10		1/1
ΔΩΡΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	10/11	5/5	1/1
ΗΡΩ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	4/5		
ΤΑΚΗΣ-ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ	11/11		1/1
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΦΟΥΡΛΗΣ	5/6	2/2	
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΚΡΙΔΗΣ	5/5		
ΔΟΜΝΑ ΜΙΡΑΣΓΕΖΗ-ΜΠΕΡΝΙΤΣΑ	11/11	2/2	1/1
ΙΩΑΝΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	3/5	3/3	
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΠΕΝΟΠΟΥΛΟΥ	11/11	2/2	1/1
ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΗΣ	9/11	5/5	1/1
ΠΕΤΡΟΣ ΣΑΜΠΑΤΑΚΑΚΗΣ	6/11	1/1	
ΕΥΤΥΧΙΟΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ	5/6	3/3	
ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΒΙΔΑΛΗΣ	11/11	1/1	
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΖΑΡΚΑΛΗΣ	9/11		

Ετήσια αξιολόγηση της απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου

Το Διοικητικό Συμβούλιο το 2016 πραγματοποίησε την ετήσια αυτοαξιολόγηση της απόδοσής του και της απόδοσης των Επιτροπών του, καθώς και των επιμέρους μελών του συμπληρώνοντας ένα ειδικό, αναλυτικό ερωτηματολόγιο το οποίο έχει καταρτίσει η Γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου. Το ερωτηματολόγιο είναι κατανεμημένο σε 8 ενότητες με τους εξής τίτλους: Ηγεσία, Σύνθεση – Αποτελεσματικότητα, Λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου, Χρηματοοικονομική πληροφόρηση – Σχέσεις με τους Μετόχους, Αμοιβές, Λειτουργία των Επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου, Παρουσία των μελών του Δ.Σ. στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, των Επιτροπών και των Γενικών Συνελεύσεων των Μετόχων και Αξιολόγηση της Ατομικής Απόδοσης των Μελών του Δ.Σ.. Η συνεισφορά κάθε μέλους στο Διοικητικό Συμβούλιο αξιολογήθηκε με βαθμολογία, η οποία διακυμάνθηκε από 1 έως 4, που αντιστοιχεί σε χαμηλή, μέτρια, πολύ καλή και εξαιρετική απόδοση.

Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε ανωνύμως από όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και απεστάλη στη Γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου.

Αμοιβές μελών Διοικητικού Συμβουλίου κατά το 2016

Η Γενική Συνέλευση των μετόχων της 17.6.2016, ακολουθώντας την εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου και της Επιτροπής Αμοιβών, αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 2 του Κ.Ν. 2190/20, την αύξηση κατά 25% των ετήσιων αμοιβών των

μελών του Δ.Σ. για τη χρήση 2016, με δεδομένο ότι οι αμοιβές είχαν παραμείνει ίδιες κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών (2014 και 2015) και ότι το επίπεδο των αμοιβών ήταν σημαντικά χαμηλότερο σε σχέση με τις αντίστοιχες αμοιβές ομοειδών επιχειρήσεων.

Ειδικότερα, η Ετήσια Γενική Συνέλευση αποφάσισε την καταβολή συνολικού μικτού ποσού 580.000 Ευρώ (το 2015 το ποσό αυτό ανερχόταν σε 464.000 Ευρώ) ως ακολούθως:

- Συνολικό μικτό ποσό 450.000 Ευρώ ως αποζημίωση για τη συμμετοχή των μελών στο Διοικητικό Συμβούλιο, ήτοι μικτό ποσό 30.000 Ευρώ για κάθε μέλος.

- Συνολικό μικτό ποσό 65.000 Ευρώ για τα τρία μέλη της Επιτροπής Ελέγχου, ήτοι μικτό ποσό 25.000 Ευρώ για τον Πρόεδρο και μικτό ποσό 20.000 Ευρώ για κάθε μέλος

- Συνολικό μικτό ποσό 32.500 Ευρώ για τα τρία μέλη της Επιτροπή Αμοιβών, ήτοι μικτό ποσό 12.500 Ευρώ για τον Πρόεδρο και μικτό ποσό 10.000 Ευρώ για κάθε μέλος, και

- Συνολικό μικτό ποσό 32.000 Ευρώ για τα τρία μέλη της Επιτροπής Ορισμού Υποψηφίων και Εταιρικής Διακυβέρνησης, ήτοι μικτό ποσό 12.500 για τον Πρόεδρο και μικτό ποσό 10.000 Ευρώ για κάθε μέλος.

Η Ετήσια Γενική Συνέλευση της 17.06.2016 προ ενέκρινε, επίσης, ακολουθώντας τη σχετική εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 2 του Κ.Ν. 2190/1920:

- την καταβολή ετήσιας πρόσθετης μικτής αποζημίωσης συνολικού ποσού 168.000 Ευρώ πλέον χαρτοσήμου προς τον νέο μη εκτελεστικό Πρόεδρο του Δ.Σ. κ. Αράπογλου (ήτοι ποσό 84.000 Ευρώ πλέον χαρτοσήμου για το εξάμηνο Ιουνίου – Δεκεμβρίου 2016) και

- την καταβολή πρόσθετης μικτής αποζημίωσης συνολικού ποσού 135.000 Ευρώ πλέον χαρτοσήμου προς το μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. κ. Βιδάλη, ο οποίος δεν έχει σχέση εξαρτημένης εργασίας ή εντολής με την Εταιρία, για τα αυξημένα καθήκοντα που έχει αναλάβει κυρίως στους τομείς της βιώσιμης ανάπτυξης και της στρατηγικής.

Σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 2 του Κ.Ν. 2190/20, οι ανωτέρω αποζημιώσεις θα υποβληθούν προς τελική έγκριση στην Τακτική Γενική Συνέλευση για τη χρήση 2016, η οποία θα συγκληθεί εντός του πρώτου εξαμήνου του έτους 2017.

Αμοιβή των εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου κατά το 2016

Το 2016, οι μισθοί και οι πάσης φύσεως ακαθάριστες αποδοχές και αποζημιώσεις των έξι εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου που παρείχαν τις υπηρεσίες τους προς την Εταιρία με σχέση εξαρτημένης εργασίας, ανήλθαν σε συνολικό μικτό ποσό 3.987.357 Ευρώ έναντι συνολικού μικτού ποσού 3.422.000 Ευρώ για το 2015. Για τα συνταξιοδοτικά – αποταμιευτικά προγράμματα των έξι εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, η Εταιρία κατέβαλε επιπλέον ποσό 918.478 Ευρώ (520.000 Ευρώ για το 2015).

Το 2016 , οι μικτές αποδοχές του πρώην Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου κου Ανδρέα Κανελλόπουλου, ανήλθαν σε ποσό Ευρώ 151.220. Έλαβε επίσης αποζημίωση συνταξιοδότησης μικτού ποσού 336.000 Ευρώ.

Τα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, στα οποία έχει επιτραπεί από την Εταιρία η συμμετοχή τους, ως μη εκτελεστικά μέλη σε Διοικητικά Συμβούλια άλλων εταιριών και η διατήρηση από αυτούς των αμοιβών/αποζημιώσεων που λαμβάνουν λόγω της σχετικής ιδιότητας τους, έλαβαν για το 2016 τις ακόλουθες αμοιβές:

Η κα Αλεξάνδρα Παπαλεξοπούλου - Μπενοπούλου έλαβε μικτό ποσό 83.500 Ευρώ ως αποζημίωση για τη συμμετοχή της στο Δ.Σ. COCA- COLA HBC AG.

Ο κ. Τάκης – Παναγιώτης Κανελλόπουλος έλαβε μικτό ποσό 10.000 Ευρώ ως αποζημίωση για τη συμμετοχή του στο Δ.Σ. της εταιρίας «GRIVALIA PROPERTIES Α.Ε.Ε.Α.Π.».

Ο κ. Ευθύμιος Βιδάλης έλαβε μικτό ποσό 46.000 Ευρώ ως αποζημίωση για τη συμμετοχή του στο Δ.Σ. της ALPHA BANK.

Ο κ. Μιχαήλ Κολακίδης έλαβε μικτό ποσό 17.500 Ευρώ για τη συμμετοχή του στο Δ.Σ. της EUROBANK CYPRUS LIMITED.

Πολιτική αμοιβών εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και ανωτάτων στελεχών

Το ύψος των αμοιβών των εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των ανωτάτων στελεχών αποφασίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο μετά από σχετική εισήγηση της Επιτροπής Αμοιβών.

Οι αμοιβές αυτές αποτελούνται από ένα τμήμα σταθερό, δηλαδή τον μισθό, ο οποίος καθορίζεται με βάση το εφαρμοζόμενο μισθολογικό σύστημα και την ετήσια αξιολόγηση απόδοσης του στελέχους και από ένα τμήμα μεταβλητό, που εξαρτάται από την επίτευξη των ατομικών και εταιρικών στόχων. Οι εταιρικοί στόχοι συνδέονται με τις οικονομικές επιδόσεις (EBITDA και ROACE) σε επίπεδο Ομίλου αλλά και γεωγραφικών τομέων, καθώς και με τις επιδόσεις σε άλλους τομείς, όπως η ασφάλεια στον χώρο εργασίας, ενώ οι ατομικοί στόχοι είναι άμεσα συνδεδεμένοι με τη θέση που καλύπτει κάθε στέλεχος.

Το μεταβλητό τμήμα των ετήσιων αποδοχών διακυμαίνεται ανάλογα με τη βαρύτητα της θέσης κάθε στελέχους αλλά δεν μπορεί να υπερβεί:

Α. το 100% του σταθερού τμήματος των ετήσιων αποδοχών του (ήτοι του μισθού) σε περίπτωση πλήρους επίτευξης των τεθέντων στόχων, και

Β. το 120% του σταθερού τμήματος των ετησίων αποδοχών του (ήτοι του μισθού) σε περίπτωση υπέρβασης των τεθέντων στόχων.

Η αξιολόγηση της απόδοσης των εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου γίνεται από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και η αξιολόγηση της απόδοσης του Διευθύνοντος Συμβούλου από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Διευκρινίζεται ότι κανένα εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου δεν συμμετέχει στη συζήτηση που αφορά τον καθορισμό των ατομικών του αποδοχών.

Η Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού παρέχει στην Επιτροπή Αμοιβών, σε ετήσια βάση, στοιχεία από την αγορά εργασίας, ώστε να προσαρμόζεται ανάλογα το επίπεδο των αμοιβών ή/και τα προγράμματα μεταβλητών αμοιβών. Στόχος είναι η προσέλκυση και η παραμονή στον Τιτάνα υψηλής ποιότητας στελεχών, που με τις γνώσεις, την ικανότητα και το ήθος τους προσθέτουν αξία στην Εταιρία.

Στα εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. και στα Διευθυντικά Στελέχη του Ομίλου παρέχονται, επίσης, μακροπρόθεσμα κίνητρα με τη μορφή προγραμμάτων παροχής δικαιωμάτων προαίρεσης απόκτησης μετοχών με βάση την απόδοση, που αποφασίζονται από την Γενική Συνέλευση της Εταιρίας, ωριμάζουν μετά την πάροδο τριετίας και τελούν υπό προϋποθέσεις, όπως υπό τον όρο επίτευξης συγκεκριμένων στόχων.

Η Εταιρία παρέχει επίσης στα εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. που έχουν σχέση εξαρτημένης εργασίας με την Εταιρία και στα Διευθυντικά Στελέχη του Ομίλου, πρόσθετα δικαιώματα επί των συνταξιοδοτικών – αποταμιευτικών προγραμμάτων βάσει της πρακτικής των αντίστοιχων αγορών όπου λειτουργεί η Εταιρία, τα οποία μπορεί οποτεδήποτε κατά την κρίση της να τα ανακαλεί ή να τα τροποποιεί.

Προγράμματα διάθεσης μετοχών σε εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και ανώτερα στελέχη της Εταιρίας και του Ομίλου με τη μορφή παροχής δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών.

Η Εταιρία, με στόχο την ταύτιση των μακροπρόθεσμων προσωπικών επιδιώξεων των ανωτέρων στελεχών της με τα συμφέροντα αυτής και των Μετόχων της, έχει θεσπίσει και εφαρμόζει από το 2000 και μέχρι σήμερα προγράμματα παροχής δικαιωμάτων προαίρεσης απόκτησης μετοχών (Stock Option Plans). Όλα τα σχετικά προγράμματα (Πρόγραμμα 2000, 2004, 2007, 2010 και 2014) έχουν εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, είχαν τριετή περίοδο ωρίμανσης και δικαιούχους εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. της Εταιρίας και ανώτερα στελέχη του Ομίλου. Μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δεν δικαιούνται να συμμετέχουν σε σχετικά Προγράμματα.

Κατ' εφαρμογή του Προγράμματος 2000, ασκήθηκαν συνολικά από 48 δικαιούχους δικαιώματα προαίρεσης αγοράς 119.200 κοινών μετοχών, με τιμή διάθεσης 29,35 Ευρώ ανά μετοχή και δικαιώματα προαίρεσης 451.900 κοινών μετοχών, με τιμή διάθεσης 14,68 Ευρώ ανά μετοχή.

Κατ' εφαρμογή του Προγράμματος 2004 ασκήθηκαν συνολικά από 63 δικαιούχους δικαιώματα προαίρεσης αγοράς 186.000 κοινών μετοχών, με τιμή αγοράς ίση με την ονομαστική αξία της μετοχής, ήτοι τέσσερα (4) Ευρώ ανά μετοχή.

Κατ' εφαρμογή του Προγράμματος 2007 ασκήθηκαν συνολικά από 103 δικαιούχους δικαιώματα προαίρεσης αγοράς 61.804 κοινών μετοχών της Εταιρίας, με τίμημα ίσο με την ονομαστική αξία κάθε μετοχής, ήτοι τέσσερα (4) Ευρώ ανά μετοχή.

Τέλος, κατ' εφαρμογή του Προγράμματος 2010 ασκήθηκαν συνολικά από 104 δικαιούχους δικαιώματα προαίρεσης αγοράς 459.678 κοινών μετοχών της Εταιρίας, με τίμημα ίσο με την ονομαστική αξία κάθε μετοχής, ήτοι τέσσερα (4) Ευρώ ανά μετοχή.

Συνολικά μέχρι σήμερα, στα πλαίσια των ανωτέρω Προγραμμάτων, έχουν αποκτηθεί από τους δικαιούχους συνολικά 1.278.582 κοινές μετοχές, που αντιπροσωπεύουν ποσοστό 1,51% του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας.

Σήμερα, μόνο το Πρόγραμμα 2014 είναι σε ισχύ.

Το Πρόγραμμα 2014, όπως και τα προηγούμενα προγράμματα, ευνοεί τη μακροχρόνια διακράτηση ενός σημαντικού αριθμού μετοχών από τα στελέχη, προβλέποντας όρο διατήρησης ενός ελάχιστου αριθμού μετοχών ανάλογα με το ιεραρχικό επίπεδο των στελεχών, η δε παράβαση του ορίου έχει ως αποτέλεσμα τη χορήγηση μειωμένου αριθμού δικαιωμάτων κατά την επόμενη περίοδο χορήγησης.

Επισημαίνεται ότι όλα τα ανωτέρω Προγράμματα έχουν σχεδιασθεί ώστε να λειτουργούν αποτρεπτικά ως προς την ανάληψη υπέρμετρων κινδύνων από τους δικαιούχους – εκτελεστικά μέλη και ανώτερα στελέχη της Εταιρίας, που σε περίπτωση ατυχούς έκβασης, θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε κατακρήμνιση της τιμής της μετοχής. Προϋποθέτουν, συνεπώς, όλα ελκυστική τιμή άσκησης δικαιωμάτων σε σχέση με την τιμή διαπραγμάτευσης κατά τη χορήγησή τους.

Λεπτομερής περιγραφή όλων των ανωτέρω Προγραμμάτων παρατίθεται στον ιστόποπο της Εταιρίας http://www.titan.gr/ στη σελίδα http://ir.titan.gr/titan/app/cms?lang=en&page=programma.paroxis.dikaiomaton.proairesis.metoxon

Εσωτερικός έλεγχος και εσωτερικά συστήματα ελέγχων και διαχείριση κινδύνων

Τα κύρια χαρακτηριστικά των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων που

ακολουθούνται κατά τη διαδικασία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, με στόχο την αποφυγή σφαλμάτων και την παροχή αξιόπιστης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης είναι τα εξής:

Ο μηχανισμός διασφάλισης της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων του Ομίλου, επιτυγχάνεται μέσω του συνδυασμού των ενσωματωμένων διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, των εφαρμοζόμενων διαδικασιών χρηματοοικονομικού ελέγχου, των χρησιμοποιούμενων μηχανογραφικών συστημάτων και των χρηματοοικονομικών πληροφοριών που παράγονται, διαβιβάζονται και παρακολουθούνται.

Κάθε μήνα, οι θυγατρικές εταιρίες του Ομίλου, αποστέλλουν χρηματοοικονομικά και μη χρηματοοοικονομικά στοιχεία στη Διεύθυνση Ενοποίησης του Ομίλου και παρέχουν επεξηγηματικές πληροφορίες όπου χρειάζεται.

Για την ενοποίηση των αποτελεσμάτων, ο Όμιλος χρησιμοποιεί ένα εξειδικευμένο λογισμικό ενοποίησης, καθώς και ένα εξειδικευμένο λογισμικό για τις ενδοεταιρικές συναλλαγές. Τα παραπάνω εργαλεία έχουν ενσωματωμένους ελεγκτικούς μηχανισμούς και παραμέτρους σύμφωνα με τις ανάγκες του Ομίλου. Τέλος, τα παραπάνω εργαλεία υποδεικνύουν βέλτιστες διαδικασίες (best practices) ενοποίησης, τις οποίες ο Όμιλος έχει σε μεγάλο βαθμό υιοθετήσει.

Η διοίκηση του Ομίλου, παρακολουθεί σε μηνιαία βάση τα ενοποιημένα οικονομικά αποτελέσματα, καθώς και τη διοικητική πληροφόρηση (Group Management Information – MI), πληροφορίες οι οποίες παράγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και συντάσσονται με τρόπο που να διευκολύνει την κατανόησή τους.

Η μηνιαία παρακολούθηση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων και της διοικητικής πληροφόρησης του Ομίλου (MI), καθώς και η ανάλυσή τους από τα αρμόδια τμήματα, αποτελούν βασικό εργαλείο ελέγχου ποιότητας και ακεραιότητας των οικονομικών αποτελεσμάτων.

Οι ανεξάρτητοι εξωτερικοί ελεγκτές επισκοπούν τις εξαμηνιαίες οικονομικές καταστάσεις της Εταιρίας, του Ομίλου, καθώς και των σημαντικών θυγατρικών, και ελέγχουν τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των αντίστοιχων εταιριών. Επίσης, οι εξωτερικοί ελεγκτές ενημερώνουν την Επιτροπή Ελέγχου για το αποτέλεσμα των επισκοπήσεων και των ελέγχων τους.

Η Επιτροπή Ελέγχου, κατά τη διάρκεια των τριμηνιαίων, εξαμηνιαίων και ετησίων συνεδριάσεων της, λαμβάνει την απαιτούμενη πληροφόρηση από τον Οικονομικό Διευθυντή και τα άλλα αρμόδια στελέχη του Ομίλου για τις επιδόσεις του Ομίλου, παρακολουθεί τους λογαριασμούς της Εταιρίας και τους ενοποιημένους λογαριασμούς του Ομίλου, καθώς επίσης τη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και ενημερώνει το Διοικητικό Συμβούλιο.

Κατά τη διάρκεια αυτών των συνεδριάσεων, η Επιτροπή Ελέγχου ενημερώνεται επίσης για τον τρόπο διαχείρισης των χρηματοοικονομικών κινδύνων και παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα του συστήματος διαχείρισης κινδύνων.

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις (Εταιρικές και Ενοποιημένες) εγκρίνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο, κατόπιν σχετικής εισήγησης της Επιτροπής Ελέγχου.

Εσωτερικός Έλεγχος

Ο εσωτερικός έλεγχος ασκείται από τη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου, η οποία είναι ανεξάρτητη υπηρεσία, με γραπτό κανονισμό λειτουργίας, και αναφέρεται λειτουργικά στην Ελεγκτική Επιτροπή του Διοικητικού Συμβουλίου.

Το έργο του εσωτερικού ελέγχου διενεργήθηκε κατά τη χρήση 2016 από 17 στελέχη, με την απαιτούμενη κατάρτιση και εμπειρία για την άρτια επιτέλεση του έργου τους.

Ο πρωταρχικός ρόλος του Εσωτερικού Ελέγχου είναι η αξιολόγηση των ασφαλιστικών δικλείδων που υπάρχουν σε όλο το εύρος των λειτουργιών του Ομίλου ως προς την επάρκεια και την αποτελεσματικότητά τους. Στις αρμοδιότητες του εσωτερικού ελέγχου συμπεριλαμβάνονται επίσης:

- Η παρακολούθηση της εφαρμογής και της τήρησης του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας, του Κώδικα Δεοντολογίας και του Καταστατικού της Εταιρίας, καθώς και των νόμων εν γένει οπουδήποτε κι αν λειτουργεί κι έχει δραστηριότητες ο Όμιλος.
- Η αναφορά στο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας περιπτώσεων σύγκρουσης των συμφερόντων των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ή των διευθυντικών στελεχών με τα συμφέροντα της Εταιρίας, τις οποίες διαπιστώνει κατά την άσκηση των καθηκόντων του
- Ο έλεγχος των σχέσεων και συναλλαγών της Εταιρίας με τα συνδεδεμένα με αυτή μέρη, κατά την έννοια του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 24, όπως ισχύει και των σχέσεων της Εταιρίας με εταιρίες στο κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν με ποσοστό τουλάχιστον 10% μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή μέτοχοι της Εταιρίας με ποσοστό τουλάχιστον 10%.

Κατά τη διάρκεια του 2016, υποβλήθηκαν στην Ελεγκτική Επιτροπή και μέσω αυτής στο Διοικητικό Συμβούλιο 42 έγγραφες εκθέσεις της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου, σχετικά με όλους τους διενεργηθέντες ελέγχους των λειτουργιών του Ομίλου. Από τους διενεργηθέντες ελέγχους, 27 ήταν προγραμματισμένοι, 5 ήταν ειδικοί και 10 ήταν επαναληπτικοί.

Στην Ελεγκτική Επιτροπή υποβλήθηκαν επίσης τριμηνιαίες αναφορές προόδου, καθώς και ο ετήσιος απολογισμός του έργου της Διεύθυνσης Εσωτερικού

Ελέγχου, με συγκεντρωτική αναφορά στα σημαντικότερα ευρήματα των ελέγχων.

Κατά τη διάρκεια του 2016 η Ελεγκτική Επιτροπή είχε τακτικές κατ' ιδίαν συναντήσεις με τη Διευθύντρια Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου, κατά τις οποίες συζητήθηκαν λειτουργικά και οργανωτικά θέματα και παρασχέθηκαν όλες οι ζητηθείσες πληροφορίες και ενημέρωση σχετικά με τα εφαρμοζόμενα συστήματα ελέγχου, την αποτελεσματικότητά τους και την πορεία των ελέγχων. Μετά από σχετική αναφορά της Ελεγκτικής Επιτροπής, το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε τον σχεδιασμό ελέγχων για το 2017 και προσδιόρισε τις λειτουργίες και τα σημεία στα οποία θα πρέπει να επικεντρωθεί ο εσωτερικός έλεγχος.

Πληροφοριακά στοιχεία που απαιτούνται σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 της Οδηγίας 2004/25/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Τα πληροφοριακά στοιχεία που απαιτούνται σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 της Οδηγίας 2004/25/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου εμπεριέχονται σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 7 του ν. 3556/2007 στην Επεξηγηματική Έκθεση, η οποία αποτελεί τμήμα της Ετήσιας Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου και παρατίθεται ανωτέρω.

Γενικές Συνελεύσεις και δικαιώματα των Μετόχων

Γενική Συνέλευση

Τρόπος Λειτουργίας Γενικής Συνέλευσης – Εξουσίες

Σύμφωνα με το άρθρο 12 του Καταστατικού της Εταιρίας, η Γενική Συνέλευση των Μετόχων είναι το ανώτατο όργανο της Εταιρίας και δικαιούται να αποφασίζει για κάθε υπόθεση που αφορά την Εταιρία.

Η Γενική Συνέλευση είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει για:

α) Τροποποιήσεις του Καταστατικού εκτός από εκείνες που σύμφωνα με το νόμο (άρθρο 11 παρ. 5, άρθρο 13 παρ. 2 και 13 και άρθρο 17β παρ. 4 του Κ.Ν. 2190/20) αποφασίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο.

β) Αυξήσεις ή μειώσεις του μετοχικού κεφαλαίου, με εξαίρεση τις περιπτώσεις εκείνες που, σύμφωνα με το Νόμο ή το Καταστατικό, η αρμοδιότητα ανήκει στο Διοικητικό Συμβούλιο, καθώς και αυξήσεις ή μειώσεις που επιβάλλονται από διατάξεις άλλων νόμων.

γ)Τη διάθεση των ετήσιων κερδών, εξαιρουμένης της περίπτωσης του εδ. στ της παρ. 2 του άρθρου 34 του Κ.Ν. 2190/20

δ) Την εκλογή μελών και αναπληρωματικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 25 του Καταστατικού, που αφορούν την εκλογή μελών από το ίδιο το Διοικητικό Συμβούλιο σε αντικατάσταση μελών που παραιτήθηκαν, πέθαναν ή απώλεσαν την ιδιότητά τους, για το υπόλοιπο της θητείας των μελών που αντικαθίστανται και με την προϋπόθεση ότι η αντικατάσταση αυτών δεν είναι εφικτή από αναπληρωματικά μέλη που έχουν εκλεγεί από τη Γενική Συνέλευση.

ε) Την έγκριση των ετήσιων λογαριασμών (ετήσιων οικονομικών καταστάσεων)

στ) Την έκδοση ομολογιακών δανείων, εκ παραλλήλου με το σχετικό δικαίωμα του Διοικητικού Συμβουλίου σύμφωνα με το άρθρο 28 του Καταστατικού

ζ) Την εκλογή των ελεγκτών

η) Την παράταση της διάρκειας, τη συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση ή διάλυση της Εταιρίας

θ) Το διορισμό εκκαθαριστών,

ι) Για την άσκηση αγωγής κατά μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για υπέρβαση εντολής τους ή για παράβαση του νόμου και του Καταστατικού και

ια) Για κάθε άλλο ζήτημα που αφορά την Εταιρία και καθορίζεται η αρμοδιότητά της από το νόμο ή από το Καταστατικό.

Η Γενική Συνέλευση συνέρχεται στην έδρα της Εταιρίας ή στην περιφέρεια άλλου δήμου, εντός του νομού της έδρας ή άλλου δήμου όμορου της έδρας, τουλάχιστον μία φορά κάθε εταιρική χρήση και εντός έξι (6) το πολύ μηνών από τη λήξη της χρήσης αυτής. Μπορεί επίσης να συνέρχεται στην περιφέρεια του δήμου όπου ευρίσκεται η έδρα του Χρηματιστηρίου Αθηνών.

Η πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης περιλαμβάνει τουλάχιστον τις πληροφορίες που ορίζονται στο άρθρο 26 του Κ.Ν. 2190/20 και δημοσιεύεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κ.Ν. 2190/20. Ειδικότερα, η πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης περιέχει το οίκημα με ακριβή διεύθυνση, τη χρονολογία και την ώρα της συνεδρίασης, τα θέματα της ημερήσιας διάταξης με σαφήνεια, τους μετόχους που έχουν δικαίωμα συμμετοχής, καθώς και ακριβείς οδηγίες για τον τρόπο με τον οποίο οι μέτοχοι θα μπορέσουν να μετάσχουν στη συνέλευση και να ασκήσουν τα δικαιώματά τους αυτοπροσώπως ή δι' αντιπροσώπου και ιδίως τα έντυπα που χρησιμοποιεί η Εταιρία για το σκοπό αυτό.

Στο ελάχιστο περιεχόμενο της πρόσκλησης περιλαμβάνονται επίσης πληροφορίες για τα δικαιώματα μειοψηφίας και το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο μπορούν να ασκηθούν, την ημερομηνία καταγραφής, με επισήμανση ότι μόνο τα πρόσωπα που είναι μέτοχοι κατά την ημερομηνία καταγραφής έχουν δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου στη Γενική Συνέλευση, γνωστοποίηση του τόπου στον οποίο είναι διαθέσιμο το πλήρες κείμενο εγγράφων και των σχεδίων αποφάσεων που προτείνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο για κάθε θέμα της ημερήσιας διάταξης και αναφορά στη διεύθυνση της

ιστοσελίδας της Εταιρίας, όπου είναι διαθέσιμες όλες οι ανωτέρω πληροφορίες και τα έντυπα που πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την ψήφο μέσω αντιπροσώπου.

Η πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης δημοσιεύεται, ολόκληρη ή σε περίληψη (η οποία περιλαμβάνει οπωσδήποτε και ρητή αναφορά στη διεύθυνση της ιστοσελίδας, στην οποία διατίθενται το πλήρες κείμενο της πρόσκλησης και οι πληροφορίες που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 27 του κ.ν. 2190/20), στα έντυπα μέσα που ορίζει το άρθρο 26 παρ. 2 του Κ.Ν. 2190/20, στο τεύχος Α.Ε. και ΕΠΕ της Εφημερίδας της Κυβέρνησης και στην ιστοσελίδα του Χρηματιστηρίου Αθηνών και της Εταιρίας.

Η πρόσκληση τακτικής Γενικής Συνέλευσης, τα σχέδια των αποφάσεων και όλα τα λοιπά σχετικά έγγραφα δημοσιεύονται σύμφωνα με την πιο πάνω παράγραφο τουλάχιστον είκοσι εργάσιμες ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση. Αντίστοιχα, η πρόσκληση έκτακτης Γενικής Συνέλευσης, τα σχέδια αποφάσεων και τα λοιπά σχετικά έγγραφα δημοσιεύονται δεκατέσσερις εργάσιμες μέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση.

Το πλήρες κείμενο της πρόσκλησης δημοσιεύεται επίσης σε ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης με εθνική και πανευρωπαϊκή εμβέλεια, με στόχο την αποτελεσματική διάχυση των πληροφοριών στο επενδυτικό κοινό και τη διασφάλιση της ταχείας και χωρίς διακρίσεις πρόσβασης σε αυτήν.

Δικαίωμα Παράστασης στις Γενικές Συνελεύσεις

Στη Γενική Συνέλευση δικαιούται να συμμετέχει κάθε μέτοχος.

Η ιδιότητα του μετόχου πρέπει να υφίσταται κατά την έναρξη της πέμπτης ημέρας πριν από την ημέρα συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης (ημερομηνία καταγραφής).

Η απόδειξη της μετοχικής ιδιότητας γίνεται με την προσκόμιση σχετικής έγγραφης βεβαίωσης από τα Ελληνικά Χρηματιστήρια ΑΕ ή, εναλλακτικά, με απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση της Εταιρίας με τα αρχεία του παραπάνω φορέα.

Η σχετική έγγραφη βεβαίωση ή η ηλεκτρονική πιστοποίηση σχετικά με τη μετοχική ιδιότητα πρέπει να περιέλθει στην Εταιρία το αργότερο την τρίτη ημέρα πριν από τη συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης.

Πέραν των ανωτέρω, η άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής στη Γενική Συνέλευση δεν προϋποθέτει τη δέσμευση των μετοχών του δικαιούχου ούτε την τήρηση άλλης διαδικασίας, που να περιορίζει τη δυνατότητα πώλησης και μεταβίβασης των μετοχών κατά το χρονικό διάστημα ανάμεσα στην ημερομηνία καταγραφής και την ημερομηνία της Γενικής Συνέλευσης.

Μέτοχοι ή εκπρόσωποι μετόχων, που δεν έχουν συμμορφωθεί με τα ανωτέρω, μετέχουν στη Γενική Συνέλευση, μόνο μετά από άδειά της.

Οι μέτοχοι δικαιούνται να παρίστανται στις Γενικές Συνελεύσεις είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω ενός ή περισσοτέρων αντιπροσώπων, μετόχων ή μη. Κάθε μέτοχος μπορεί να διορίζει μέχρι τρεις (3) αντιπροσώπους. Ωστόσο, αν ο μέτοχος κατέχει μετοχές της Εταιρίας, οι οποίες εμφανίζονται σε περισσότερους του ενός λογαριασμούς αξιών, ο περιορισμός αυτός δεν εμποδίζει τον μέτοχο να ορίζει διαφορετικούς αντιπροσώπους για τις μετοχές που εμφανίζονται στον κάθε λογαριασμό αξιών.

Αντιπρόσωπος που ενεργεί για περισσότερους μετόχους μπορεί να ψηφίζει διαφορετικά για κάθε μέτοχο.

Νομικά πρόσωπα μετέχουν στη Γενική Συνέλευση ορίζοντας ως εκπροσώπους τους μέχρι τρία (3) φυσικά πρόσωπα.

Ο διορισμός και η ανάκληση αντιπροσώπου γίνεται εγγράφως ή με ηλεκτρονικά μέσα, με την αποστολή του σχετικού εντύπου αντιπροσώπευσης είτε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή με τηλεομοιοτυπία που αποστέλλεται στην Εταιρία, τουλάχιστον τρεις (3) ημέρες πριν από την ημερομηνία της Γενικής Συνέλευσης.

Η Εταιρία αναρτά στην ιστοσελίδα της τα έντυπα που πρέπει να συμπληρώσει και κοινοποιήσει ο μέτοχος για τον ορισμό των αντιπροσώπων τους, τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα στους μετόχους να εξουσιοδοτούν τους αντιπροσώπους τους να ψηφίσουν υπέρ, κατά ή αποχή από την ψηφοφορία ξεχωριστά για κάθε θέμα της ημερήσιας διάταξης. Ψήφος αποχής από την ψηφοφορία ουδέποτε προσμετράται στο σχηματισμό του ποσοστού των ψήφων υπέρ ή κατά μιας απόφασης.

Το Καταστατικό της Εταιρίας δεν προβλέπει δυνατότητα συμμετοχής στη Γενική Συνέλευση και άσκησης του δικαιώματος ψήφου με ηλεκτρονικά μέσα ή δι' αλληλογραφίας.

Οι αντιπρόσωποι μετόχων υποχρεούνται να γνωστοποιούν την Εταιρία, πριν από την έναρξη της συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης κάθε γεγονός που θα είναι χρήσιμο να γνωρίζουν οι μέτοχοι, ώστε να μπορούν να αξιολογήσουν αν υπάρχει κίνδυνος εξυπηρέτησης άλλων συμφερόντων από τον αντιπρόσωπο πλην των δικών τους.

Σύγκρουση συμφερόντων μπορεί να προκύπτει ιδίως αν ο αντιπρόσωπος :

α. είναι μέτοχος που ασκεί τον έλεγχο της Εταιρίας ή άλλο νομικό πρόσωπο ή οντότητα , η οποία ελέγχεται από τον μέτοχο αυτόν

β. είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ή της διοίκησης της Εταιρίας ή μετόχου που ασκεί τον έλεγχο της Εταιρίας ή άλλου νομικού προσώπου ή οντότητας που ελέγχεται από μέτοχο, ο οποίος ασκεί τον έλεγχο της Εταιρίας.

γ. είναι υπάλληλος ή ορκωτός ελεγκτής της Εταιρίας ή μετόχου που ασκεί τον έλεγχο της Εταιρίας ή άλλου

νομικού προσώπου ή οντότητας που ελέγχεται από μέτοχο, ο οποίος ασκεί τον έλεγχο της Εταιρίας

δ. είναι σύζυγος ή συγγενής πρώτου βαθμού με ένα από τα φυσικά πρόσωπα που αναφέρονται ανωτέρω.

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου μεριμνά ώστε να παρίστανται στη Γενική Συνέλευση όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και οι πρόεδροι των επιτροπών του να είναι διαθέσιμοι για την απάντηση ερωτήσεων.

Απαρτία – Πλειοψηφία

Σύμφωνα με το νόμο και το Καταστατικό, η Γενική Συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως επί των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης, όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτή μέτοχοι που εκπροσωπούν τουλάχιστον το ένα πέμπτο (1/5) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Εάν δεν συντελεστεί τέτοια απαρτία κατά την πρώτη συνεδρίασή της, η Συνέλευση συνέρχεται και πάλι μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τη χρονολογία της συνεδρίασης που ματαιώθηκε, βρίσκεται δε τότε σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως για τα θέματα της αρχικής ημερήσιας διάταξης οποιοδήποτε και αν είναι το εκπροσωπούμενο σ' αυτήν τμήμα του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων που εκπροσωπούνται στη Συνέλευση.

Κατ' εξαίρεση, προκειμένου για αποφάσεις που αφορούν στη μεταβολή της εθνικότητας της Εταιρίας, στη μεταβολή του αντικειμένου της επιχείρησης αυτής, στην επαύξηση των υποχρεώσεων των μετόχων, στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου που δεν προβλέπεται από το Καταστατικό, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 13 του Κ.Ν. 2190/20, εκτός εάν επιβάλλεται από διάταξη νόμου ή γίνεται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών, στη μείωση του εταιρικού κεφαλαίου εκτός αν γίνεται σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 16 του Κ.Ν. 2190/20, στη μεταβολή του τρόπου της διάθεσης των κερδών, στη συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή λύση της Εταιρίας, παροχή ή ανανέωση εξουσίας προς το Διοικητικό Συμβούλιο για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου , σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 13, και σε κάθε άλλη περίπτωση που ορίζεται στο νόμο, η Γενική Συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως επί των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης, όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτήν μέτοχοι που εκπροσωπούν τα δύο τρίτα (2/3) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των ψήφων που εκπροσωπούνται στη Συνέλευση.

Μη συντελεσθείσης της ανωτέρω αυξημένης απαρτίας, η Γενική Συνέλευση προσκαλείται και συνέρχεται εκ νέου μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τη χρονολογία της συνεδρίασης που ματαιώθηκε, βρίσκεται δε σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως επί των θεμάτων της αρχικής ημερήσιας διάταξης, όταν εκπροσωπείται σε αυτήν το ήμισυ (1/2) τουλάχιστον του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Εάν δεν συντελεστεί και η απαρτία αυτή, η Συνέλευση προσκαλείται και συνέρχεται εκ νέου μέσα σε είκοσι (20) ημέρες, βρίσκεται δε σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα για τα θέματα της αρχικής ημερήσιας διάταξης, όταν εκπροσωπείται σ' αυτήν το ένα πέμπτο (1/5) τουλάχιστον του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου.

Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των ψήφων που εκπροσωπούνται στη Συνέλευση.

Νεότερη πρόσκληση δεν απαιτείται, εάν στην αρχική πρόσκληση ορίζονται ο τόπος και ο χρόνος των επαναληπτικών συνεδριάσεων εφόσον δεν επιτευχθεί απαρτία, υπό την προϋπόθεση ότι μεσολαβούν τουλάχιστον δέκα (10) πλήρεις ημέρες ανάμεσα στη ματαιωθείσα συνεδρίαση και την επαναληπτική.

Δικαιώματα Μετόχων

Δικαίωμα Παράστασης στις Γενικές Συνελεύσεις

Όπως αναγράφεται αναλυτικά ανωτέρω , οι μέτοχοι δικαιούνται να παρίστανται στις Γενικές Συνελεύσεις είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω αντιπροσώπων, μετόχων ή μη.

Δικαίωμα ψήφου στις Γενικές Συνελεύσεις

Κάθε μετοχή, εκτός από τις προνομιούχες χωρίς ψήφο μετοχές, παρέχει δικαίωμα μιας ψήφου.

Δικαιώματα προνομιούχων μετόχων

Σύμφωνα με την από 27.6.90 απόφαση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Εταιρίας που είχε αποφασίσει την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας με την έκδοση προνομιούχων χωρίς ψήφο μετοχών, τα προνόμια των προνομιούχων χωρίς ψήφο μετοχών συνίστανται:

Α. Στην απόληψη, πριν από τις κοινές μετοχές, πρώτου μερίσματος από τα κέρδη εκάστης χρήσης, σε περίπτωση δε μη διανομής μερίσματος ή διανομής μερίσματος μικρότερου του πρώτου, κατά μια ή περισσότερες χρήσεις, στην προνομιακή καταβολή του πρώτου αυτού μερίσματος σωρευτικά και για τις χρήσεις αυτές, από τα κέρδη των επομένων χρήσεων. Οι προνομιούχες χωρίς ψήφο μετοχές δικαιούνται, ισότιμα προς τις κοινές μετοχές, σε απόληψη του πρόσθετου μερίσματος που τυχόν θα διανεμηθεί με οποιαδήποτε μορφή.

Σημειωτέον πάντως ότι, μετά την τροποποίηση σύμφωνα με το άρθρο 79 παρ. 8 του Ν 3604/2007 των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 45 του ΚΝ 2190/20, περί των διανεμομένων κερδών ανωνύμων εταιριών,

καταργήθηκε η υποχρέωση διανομής ελάχιστου υποχρεωτικού πρώτου μερίσματος 6% επί του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου και ισχύει πλέον η υποχρεωτική διανομή του 35% των καθαρών κερδών. Ως εκ τούτου, το προνόμιο απόληψης πρώτου μερίσματος έχει καταστεί άνευ αντικειμένου.

Β. Στην προνομιακή απόδοση του κεφαλαίου που έχει καταβληθεί από τους μετόχους των προνομιούχων χωρίς ψήφο μετοχών, από το προϊόν της εκκαθάρισης της εταιρικής περιουσίας σε περίπτωση λύσης της Εταιρίας. Οι κάτοχοι των προνομιούχων χωρίς ψήφο μετοχών δικαιούνται ισότιμα προς τους κατόχους κοινών μετοχών και περαιτέρω συμμετοχής, αναλογικά, στο προϊόν της εκκαθάρισης, εάν αυτό είναι ανώτερο από το συνολικά καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο.

Δικαιώματα προτίμησης

Σε κάθε περίπτωση αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας, που δεν γίνεται με εισφορά σε είδος ή έκδοσης ομολογιών με δικαίωμα μετατροπής τους σε μετοχές, παρέχεται δικαίωμα προτίμησης σε ολόκληρο το νέο κεφάλαιο ή το ομολογιακό δάνειο στους, κατά την εποχή της έκδοσης, μετόχους της Εταιρίας, ανάλογα με τη συμμετοχή τους στο υφιστάμενο μετοχικό κεφάλαιο.

Σε περίπτωση αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας με μετοχές μιας μόνο από τις κατηγορίες μετοχών που έχει εκδώσει η Εταιρία, το δικαίωμα προτίμησης παρέχεται στους μετόχους της άλλης κατηγορίας μόνο μετά τη μη άσκηση του δικαιώματος από τους μετόχους της κατηγορίας στην οποία ανήκουν οι νέες μετοχές.

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 10 του ν. 2190/1920, το δικαίωμα προτίμησης μπορεί να περιορισθεί ή καταργηθεί, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων, που λαμβάνεται με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία, σύμφωνα με διατάξεις των άρθρων 29 παρ. 3 και 4 και 31 παρ. 2 του ν. 2190/1920.

Δικαίωμα λήψης αντιγράφου οικονομικών καταστάσεων και εκθέσεων Δ.Σ. και ελεγκτών

Δέκα (10) ημέρες πριν από την Τακτική Γενική Συνέλευση, κάθε Μέτοχος μπορεί να πάρει από την Εταιρία τις ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις της και τις σχετικές εκθέσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και των Ελεγκτών.

Δικαιώματα Μειοψηφίας

Μετά από αίτηση οποιουδήποτε Μετόχου, που υποβάλλεται στην Εταιρία πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να παρέχει στη Γενική Συνέλευση τις αιτούμενες συγκεκριμένες πληροφορίες για τις υποθέσεις της Εταιρίας, στο μέτρο που αυτές είναι χρήσιμες για την πραγματική εκτίμηση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να απαντήσει ενιαία σε αιτήσεις μετόχων με το ίδιο περιεχόμενο. Υποχρέωση παροχής πληροφοριών δεν υφίσταται όταν οι σχετικές πληροφορίες διατίθενται ήδη στην ιστοσελίδα της Εταιρίας, ιδίως με τη μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί την παροχή των παραπάνω πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα πρακτικά. Τέτοιος λόγος μπορεί να είναι, κατά τις περιστάσεις, η εκπροσώπηση των αιτούντων μετόχων στο διοικητικό συμβούλιο σύμφωνα με τις παραγράφους 3 ή 6 του άρθρου 18 Ν.2190/1920.

Μετά από αίτηση Μετόχων που εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου:

Α. Το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να συγκαλεί έκτακτη Γενική Συνέλευση μέσα σε χρονικό διάστημα σαράντα πέντε (45) ημερών από την ημερομηνία επίδοσης της σχετικής αίτησης στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου. Η αίτηση πρέπει να περιέχει το αντικείμενο της ημερήσιας διάταξης της αιτούμενης Συνέλευσης. Εάν δεν συγκληθεί γενική συνέλευση από το διοικητικό συμβούλιο εντός είκοσι (20) ημερών από την επίδοση της σχετικής αίτησης, η σύγκληση διενεργείται από τους αιτούντες μετόχους με δαπάνες της Εταιρίας, με απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου της έδρας της Εταιρίας, που εκδίδεται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Στην απόφαση αυτή ορίζονται ο τόπος και ο χρόνος της συνεδρίασης, καθώς και η ημερήσια διάταξη.

Β. Το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να εγγράψει πρόσθετα θέματα στην ημερήσια διάταξη Γενικής Συνέλευσης που έχει ήδη συγκληθεί, εφόσον η σχετική αίτηση περιέλθει σε αυτό δέκα πέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση. Τα πρόσθετα θέματα πρέπει να δημοσιεύονται ή να γνωστοποιούνται, με ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου επτά (7) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη γενική συνέλευση. Η αίτηση για την εγγραφή πρόσθετων θεμάτων στην ημερήσια διάταξη συνοδεύεται από αιτιολόγηση ή από σχέδιο απόφασης προς έγκριση στη Γενική Συνέλευση και η αναθεωρημένη ημερήσια διάταξη δημοσιοποιείται με τον ίδιο τρόπο, όπως η προηγούμενη ημερήσια διάταξη, δεκατρείς (13) ημέρες πριν από την ημερομηνία της Γενικής Συνέλευσης και ταυτόχρονα τίθεται στη διάθεση των μετόχων στην ιστοσελίδα της Εταιρίας, μαζί με την αιτιολόγηση ή το σχέδιο απόφασης που έχει υποβληθεί από τους μετόχους.

Γ. Το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να θέσει στη διάθεση των μετόχων, με ανάρτηση στην ιστοσελίδα της Εταιρίας, έξι (6) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία της Γενικής Συνέλευσης, σχέδια αποφάσεων για θέματα που έχουν περιληφθεί στην αρχική ή την αναθεωρημένη ημερήσια διάταξη, αν η σχετική αίτηση περιέλθει στο Διοικητικό Συμβούλιο επτά (7) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία της Γενικής Συνέλευσης.

Το Διοικητικό Συμβούλιο δεν είναι υποχρεωμένο να προβαίνει στην εγγραφή θεμάτων στην ημερήσια διάταξη ούτε στη δημοσίευση ή γνωστοποίηση αυτών

μαζί με αιτιολόγηση και σχέδια αποφάσεων που υποβάλλονται από τους μετόχους κατά τις δύο ανωτέρω παραγράφους, αν το περιεχόμενο αυτών έρχεται προφανώς σε αντίθεση με το νόμο και τα χρηστά ήθη.

Δ. Ο Πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης υποχρεούται να αναβάλει μία μόνο φορά τη λήψη αποφάσεων από τη Γενική Συνέλευση, τακτική ή έκτακτη, για όλα ή ορισμένα θέματα, ορίζοντας ημέρα συνέχισης της συνεδρίασης, αυτή που ορίζεται στην αίτησή τους, η οποία, όμως, δεν μπορεί να απέχει περισσότερο από τριάντα (30) ημέρες από την ημέρα αναβολής. Η μετά από αναβολή Γενική Συνέλευση αποτελεί συνέχιση της προηγούμενης και δεν απαιτείται η επανάληψη των διατυπώσεων δημοσίευσης της πρόσκλησης των μετόχων. Σε αυτήν μπορούν να μετέχουν και νέοι μέτοχοι, εφόσον τηρήσουν τις υποχρεώσεις τους για τη συμμετοχή στη Γενική Συνέλευση.

Ε. Το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να ανακοινώσει στην Τακτική Γενική Συνέλευση τα ποσά που κατά την τελευταία διετία καταβλήθηκαν σε κάθε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ή τους διευθυντές της Εταιρίας, καθώς και κάθε παροχή προς τα πρόσωπα αυτά, από οποιαδήποτε αιτία ή σύμβαση της Εταιρίας με αυτούς. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί την παροχή των παραπάνω πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα πρακτικά. Τέτοιος λόγος μπορεί να είναι, κατά τις περιστάσεις, η εκπροσώπηση των αιτούντων μετόχων στο διοικητικό συμβούλιο σύμφωνα με τις παραγράφους 3 ή 6 του άρθρου 18 του Κ.Ν.2190/1920. Τυχόν αμφισβήτηση ως προς το βάσιμο ή μη της αιτιολογίας άρνησης παροχής των πληροφοριών, επιλύεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της Εταιρίας.

ΣΤ. Η λήψη απόφασης επί οιουδήποτε θέματος της ημερήσιας διάταξης Γενικής Συνέλευσης διενεργείται με ονομαστική κλήση.

Ζ. Επιπλέον, μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, δικαιούνται να ζητήσουν τη διενέργεια ελέγχου της Εταιρίας από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της Εταιρίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 40 του Κ.Ν. 2190/1920. Σε κάθε περίπτωση, η αίτηση ελέγχου, πρέπει να υποβάλλεται εντός τριών (3) ετών από την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων της χρήσης εντός της οποίας έγιναν οι καταγγελλόμενες πράξεις.

Με αίτηση Μετόχων που εκπροσωπούν το 1/5 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, η οποία υποβάλλεται στην Εταιρία πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να παρέχει στη Γενική Συνέλευση πληροφορίες για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της Εταιρίας. Το Διοικητικό συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα πρακτικά.

Τέτοιος λόγος μπορεί να είναι, κατά τις περιστάσεις, η εκπροσώπηση των αιτούντων μετόχων στο διοικητικό συμβούλιο σύμφωνα με τις παραγράφους 3 ή 6 του άρθρου 18 τουΚ.Ν.2190/1920, εφόσον τα αντίστοιχα μέλη του διοικητικού συμβουλίου έχουν λάβει τη σχετική πληροφόρηση κατά τρόπο επαρκή.

Τυχόν αμφισβήτηση ως προς το βάσιμο ή μη της αιτιολογίας άρνησης παροχής των πληροφοριών, επιλύεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της Εταιρίας.

Στις παραπάνω περιπτώσεις άσκησης των δικαιωμάτων τους, οι αιτούντες μέτοχοι οφείλουν να αποδεικνύουν τη μετοχική τους ιδιότητα και τον αριθμό των μετοχών που κατέχουν κατά την άσκηση του σχετικού δικαιώματος. Τέτοια απόδειξη αποτελεί και η προσκόμιση βεβαίωσης από τα Ελληνικά Χρηματιστήρια ΑΕ ή η πιστοποίηση της μετοχικής ιδιότητας με απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση μεταξύ του παραπάνω φορέα και Εταιρίας.

Επίσης, Μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/5 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, δικαιούνται να ζητήσουν από το Μονομελές Πρωτοδικείο της περιφέρειας της έδρας της Εταιρίας, τον έλεγχο της Εταιρίας, εφόσον από την όλη πορεία των εταιρικών υποθέσεων καθίσταται πιστευτό ότι η διοίκηση αυτών δεν ασκείται όπως επιβάλλει η χρηστή και συνετή διοίκηση, όπως ορίζεται στο άρθρο 40 ΚΝ 2190/1920.

Δικαίωμα Μερίσματος

Σύμφωνα με το Καταστατικό, το ελάχιστο μέρισμα που διατίθεται υποχρεωτικά ετησίως από την Εταιρία ισούται με το ελάχιστο ετήσιο μέρισμα που προβλέπεται από το νόμο (άρθρο 45 του κ.ν. 2190/20), το οποίο σύμφωνα με το άρθρο 3 του Α.Ν. 148/1967 ανέρχεται σε ποσοστό 35% τουλάχιστον των καθαρών κερδών της Εταιρίας, μετά την απαιτούμενη κράτηση για τη δημιουργία τακτικού αποθεματικού.

Το μέρισμα πληρώνεται εντός δύο (2) μηνών από την ημερομηνία της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων που εγκρίνει τις Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις της Εταιρίας.

Ο τόπος και ο τρόπος καταβολής ανακοινώνεται με δημοσιεύσεις στον τύπο, στο Ημερήσιο Δελτίο Τιμών και στην ιστοσελίδα του Χ.Α. και της Εταιρίας.

Τα μερίσματα που δεν έχουν ζητηθεί για μια πενταετία αφ΄ότου κατέστησαν απαιτητά παραγράφονται υπέρ του Δημοσίου.

Δικαίωμα στο προϊόν της εκκαθάρισης

Μετά το πέρας της εκκαθάρισης, οι εκκαθαριστές αποδίδουν τις εισφορές των Μετόχων σύμφωνα με το Καταστατικό. Το κεφάλαιο των προνομιούχων χωρίς ψήφο Μετόχων αποδίδεται προνομιακά. Το υπόλοιπο προϊόν της εκκαθάρισης της εταιρικής περιουσίας διανέμεται σε όλους τους Μετόχους, ανάλογα με τη

συμμετοχή τους στο καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρίας.

Ευθύνη Μετόχων

Η ευθύνη των Μετόχων περιορίζεται στην ονομαστική αξία των μετοχών που κατέχουν.

Αποκλειστική Αρμοδιότητα Δικαστηρίων – Εφαρμοστέο Δίκαιο

Κάθε Μέτοχος, οπουδήποτε και να κατοικεί, ως προς τις σχέσεις του με την Εταιρία, λογίζεται ότι έχει νόμιμη κατοικία την έδρα της Εταιρίας και υπόκειται στην Ελληνική νομοθεσία.

Κάθε διαφορά μεταξύ της Εταιρίας αφ' ενός και των Μετόχων ή οποιουδήποτε τρίτου αφ' ετέρου, υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των Τακτικών Δικαστηρίων, η δε Εταιρία ενάγεται μόνον ενώπιον των Δικαστηρίων της Αθήνας.

Υπηρεσίες Ενημέρωσης και Εξυπηρέτησης των Μετόχων

Η ενημέρωση και η εξυπηρέτηση των Μετόχων έχει ανατεθεί στις ακόλουθες Υπηρεσίες:

Διεύθυνση Επενδυτικών Σχέσεων

Η Διεύθυνση Επενδυτικών Σχέσεων έχει την ευθύνη της παρακολούθησης των σχέσεων της Εταιρίας με τους Μετόχους της και το επενδυτικό κοινό και μεριμνά για την έγκαιρη, έγκυρη και ισότιμη ενημέρωση των επενδυτών και των οικονομικών αναλυτών στην Ελλάδα και το εξωτερικό, με στόχο το κτίσιμο μακροχρόνιας σχέσης με την επενδυτική κοινότητα και τη διατήρηση της υψηλής αξιοπιστίας του Ομίλου.

Διευθύτρια Επενδυτικών Σχέσεων Ομίλου είναι η κ. Αφροδίτη Σύλλα, οδός Χαλκίδος 22α, Τ.Κ. 111 43 Αθήνα, τηλ. 210-2591163, fax. 210-2591106, e-mail: ir@titan.gr.

Υπηρεσία Εξυπηρέτησης Μετόχων

Η Υπηρεσία αυτή έχει ως αντικείμενο την άμεση και ισότιμη πληροφόρηση των Μετόχων και την εξυπηρέτησή τους σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων τους, με βάση το νόμο και το Καταστατικό της Εταιρίας.

Επί κεφαλής της Υπηρεσίας Εξυπηρέτησης Μετόχων είναι η κα Νίτσα Κάλεση, οδός Χαλκίδος 22α, Τ.Κ. 111 43 Αθήνα, τηλ. 210-2591257, fax. 210-2591238, e-mail: kalesin@titan.gr.

Υπηρεσία Εταιρικών Ανακοινώσεων

Η Υπηρεσία αυτή έχει την αρμοδιότητα της επικοινωνίας της Εταιρίας με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και το Χρηματιστήριο Αθηνών, της συμμόρφωσης της Εταιρίας με τις υποχρεώσεις των νόμων 4443/2016 και 3556/2007, της τήρησης των σχετικών αποφάσεων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της αποστολής σε κάθε αρμόδια αρχή και στα μέσα μαζικής επικοινωνίας των δημοσιευμένων εταιρικών εκδόσεων της Εταιρίας.

Η διεύθυνση της ιστοσελίδας της Εταιρίας είναι : www.titan-cement.com

ο κωδικός Reuters : TTNr.AT, TTNm.AT

και ο κωδικός Bloomberg : TITK GA, TITP GA.

Επεξηγηματική Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου

(Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 7 του ν. 3556/2007)

1. Διάρθρωση μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας

Το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρίας ανέρχεται σε 338.530.112 ευρώ και διαιρείται σε 84.632.528 μετοχές, ονομαστικής αξίας 4 ευρώ εκάστης, από τις οποίες, 77.063.568 μετοχές είναι κοινές και αντιπροσωπεύουν ποσοστό 91,057% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου και 7.568.960 είναι προνομιούχες μετοχές χωρίς ψήφο και αντιπροσωπεύουν ποσοστό 8,943% περίπου του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου.

Όλες οι μετοχές είναι ονομαστικές και εισηγμένες προς διαπραγμάτευση στην Αγορά Αξιών (Κατηγορία «Μεγάλης Κεφαλαιοποίησης») του Χρηματιστηρίου Αθηνών.

Από κάθε μετοχή απορρέουν όλα τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που ορίζονται από το Νόμο και το Καταστατικό της Εταιρίας. Η κυριότητα της μετοχής συνεπάγεται αυτοδικαίως και αποδοχή του Καταστατικού της Εταιρίας και των αποφάσεων που έχουν ληφθεί, σύμφωνα με το Καταστατικό, από τα διάφορα όργανα της Εταιρίας.

Κάθε κοινή μετοχή παρέχει το δικαίωμα μιας ψήφου. Οι προνομιούχες μετοχές δεν παρέχουν δικαίωμα ψήφου.

Σύμφωνα με την από 27.6.1990 απόφαση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων που είχε αποφασίσει την αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου της Εταιρίας με την έκδοση προνομιούχων χωρίς ψήφο μετοχών, τα προνόμια των προνομιούχων χωρίς ψήφο μετοχών συνίστανται:

Α. Στην απόληψη, πριν από τις κοινές μετοχές, πρώτου μερίσματος από τα κέρδη χρήσης, σε περίπτωση δε μη διανομής μερίσματος ή διανομής μερίσματος μικρότερου του πρώτου, κατά μια ή περισσότερες χρήσεις, στην προνομιακή καταβολή του πρώτου αυτού μερίσματος σωρευτικά και για τις χρήσεις αυτές, από τα κέρδη των επομένων χρήσεων. Σε περίπτωση δε διανομής πρόσθετου μερίσματος με οποιαδήποτε μορφή, οι προνομιούχες χωρίς ψήφο μετοχές δικαιούντο, ισότιμα προς τις κοινές μετοχές, σε απόληψη πρόσθετου μερίσματος. Σημειωτέον πάντως ότι , μετά την τροποποίηση σύμφωνα με το άρθρο 79 παρ. 8 του Ν. 3604/2007 των διατάξεων της παρ.2 του άρθρου 45 του ΚΝ 2190/20 περί διανεμομένων κερδών ανωνύμων εταιριών, την κατάργηση της υποχρέωσης διανομής ελάχιστου υποχρεωτικού μερίσματος 6% επί του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου και τη θέσπιση υποχρεωτικής πλέον διανομής του 35% των καθαρών κερδών εκάστης χρήσης, το ανωτέρω προνόμιο καταβολής πρώτου μερίσματος στους προνομιούχους χωρίς ψήφο μετόχους έχει καταστεί άνευ αντικειμένου.

Β. Στην προνομιακή απόδοση του κεφαλαίου που έχει καταβληθεί από τους μετόχους των προνομιούχων χωρίς ψήφο μετοχών, από το προϊόν της εκκαθάρισης της εταιρικής περιουσίας σε περίπτωση λύσης της Εταιρίας. Οι κάτοχοι των προνομιούχων χωρίς ψήφο μετοχών δικαιούνται ισότιμα προς τους κατόχους κοινών μετοχών και περαιτέρω συμμετοχής, αναλογικά, στο προϊόν της εκκαθάρισης, εάν αυτό είναι ανώτερο από το συνολικά καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο.

Η ευθύνη των μετόχων περιορίζεται στην ονομαστική αξία των μετοχών που κατέχουν.

2. Περιορισμοί στη μεταβίβαση μετοχών της Εταιρίας

Οι μετοχές της Εταιρίας είναι ελεύθερα διαπραγματεύσιμες στο Χρηματιστήριο Αθηνών και μεταβιβάζονται όπως ορίζει ο Νόμος. Το Καταστατικό της Εταιρίας δεν προβλέπει περιορισμούς στη μεταβίβασή τους.

3. Σημαντικές άμεσες ή έμμεσες συμμετοχές κατά την έννοια των άρθρων 9 έως 11 του ν. 3556/2007

Την 31.12.2016 οι κατωτέρω μέτοχοι κατείχαν ποσοστό μεγαλύτερο του 5% του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου της Εταιρίας, συμπεριλαμβανομένων δικαιωμάτων ψήφου που αντιστοιχούν σε μετοχές των οποίων είναι συγκύριοι και περιέχονται σε κοινή επενδυτική μερίδα:

Η εταιρία ΕΔΥΒΕΜ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΙΜΙΤΕΔ (ΕΔΥΒΕΜ), ποσοστό 11,03% των δικαιωμάτων ψήφου της Εταιρίας

Ο κ. Ανδρέας Λ. Κανελλόπουλος, ποσοστό 10,72% των δικαιωμάτων ψήφου της Εταιρίας.

Το ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΥΛΟΥ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ 9,96%, των δικαιωμάτων ψήφου της Εταιρίας και

Ο κ. Λεωνίδας Α. Κανελλόπουλος, ποσοστό 6,25% των δικαιωμάτων ψήφου της Εταιρίας

Η Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ, ποσοστό 5,02% των δικαιωμάτων ψήφου της Εταιρίας. Πρόκειται για ίδιες μετοχές που έχει αποκτήσει η Εταιρία, τα δικαιώματα ψήφου των οποίων σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 8 του κ.ν. 2190/20 αναστέλλονται.

Η εταιρία FMR LLC (Fidelity), ποσοστό 5% των δικαιωμάτων ψήφου της Εταιρίας.

Την 22.3.2017, οι μέτοχοι οι οποίοι κατέχουν ποσοστό μεγαλύτερο του 5% του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου της Εταιρίας είναι οι ίδιοι ανωτέρω.

4. Μετοχές παρέχουσες ειδικά δικαιώματα ελέγχου

Δεν υφίστανται μετοχές της Εταιρίας παρέχουσες ειδικά δικαιώματα ελέγχου.

5. Περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου

Με την εξαίρεση των προνομιούχων χωρίς ψήφο μετοχών, δεν προβλέπονται στο Καταστατικό της Εταιρίας περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου.

6. Συμφωνίες μετόχων της Εταιρίας

Η Εταιρία τελεί εν γνώσει της ύπαρξης της δημόσιας Κυπριακής εταιρίας με την επωνυμία ΕΔΥΒΕΜ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΥΠΙΚΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΙΜΙΤΕΔ (ΕΔΥΒΕΜ), η οποία κατέχει συνολικά 8.498.847 κοινές μετοχές της Εταιρίας, οι οποίες αντιπροσωπεύουν ποσοστό 11,03% του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου αυτής και οι οποίες έχουν εισφερθεί στην ΕΔΥΒΕΜ από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας κ.κ. Ανδρέα Κανελλόπουλο, Δημήτριο Παπαλεξόπουλο, Νέλλο Κανελλόπουλο, Αλεξάνδρα Παπαλεξοπούλου-Μπενοπούλου και Παναγιώτη - Τάκη Κανελλόπουλο και λοιπούς μετόχους της Εταιρίας. Το Καταστατικό της ΕΔΥΒΕΜ προβλέπει περιορισμούς στη μεταβίβαση των μετοχών της Εταιρίας που κατέχονται από αυτήν.

7. Κανόνες διορισμού και αντικατάστασης μελών του Δ.Σ. και τροποποίησης καταστατικού που διαφοροποιούνται από τα προβλεπόμενα στον Κ.Ν. 2190/20

Το Καταστατικό της Εταιρίας (άρθρο 25) , στα πλαίσια των δυνατοτήτων που παρέχονται από τον κ.ν. 2190/20, όπως αυτός ισχύει σήμερα, προβλέπει για το διορισμό και την αντικατάσταση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου τα εξής:

α. Το Διοικητικό Συμβούλιο δύναται να εκλέγει μέλη αυτού σε αντικατάσταση μελών που παραιτήθηκαν, απέθαναν ή απώλεσαν την ιδιότητά τους με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, με την προϋπόθεση ότι η αναπλήρωση των παραπάνω μελών δεν είναι εφικτή από αναπληρωματικά μέλη που έχουν τυχόν εκλεγεί από τη Γενική Συνέλευση. Η ανωτέρω εκλογή από το Διοικητικό Συμβούλιο γίνεται με απόφαση των απομενόντων μελών, εάν είναι τουλάχιστον επτά (7), και ισχύει για το υπόλοιπο της θητείας του μέλους που αντικαθίσταται.

β. Τα υπόλοιπα μέλη μπορούν να συνεχίσουν τη διαχείριση και την εκπροσώπηση της Εταιρίας και χωρίς την αντικατάσταση των ελλειπόντων μελών σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, με την προϋπόθεση ότι ο αριθμός αυτών υπερβαίνει το ήμισυ των μελών, όπως είχαν πριν από την επέλευση των ανωτέρω γεγονότων.

γ. Σε κάθε περίπτωση, τα απομένοντα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ανεξάρτητα από τον αριθμό τους, μπορούν να προβούν σε σύγκληση Γενικής Συνέλευσης με αποκλειστικό σκοπό την εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου.

Οι διατάξεις του Καταστατικού της Εταιρίας για την τροποποίηση των διατάξεών του δεν διαφοροποιούνται από τις διατάξεις του Κ.Ν. 2190/20.

8. Αρμοδιότητα του Δ.Σ. ή ορισμένων μελών του για την έκδοση νέων μετοχών ή την αγορά ιδίων μετοχών της Εταιρίας σύμφωνα με το άρθρο 16 του Κ.Ν. 2190/20

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 3 του Καταστατικού της Εταιρίας , η Γενική Συνέλευση, με απόφασή της που λαμβάνεται με την εξαιρετική απαρτία και πλειοψηφία του άρθρου 20 του Καταστατικού, μπορεί να εκχωρεί στο Διοικητικό Συμβούλιο την εξουσία να αυξάνει με απόφασή του το μετοχικό κεφάλαιο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 13 παρ. 1 εδ. γ του Κ.Ν. 2190/20 και υπό την επιφύλαξη του άρθρου 4 του ίδιου άρθρου.

Επίσης, σύμφωνα με τις διατάξεις άρθρου 13 παρ. 13 του Κ.Ν. 2190/20, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, που λαμβάνεται με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 29 παρ. 3 και 4 και 31 παρ. 2 του Κ.Ν. 2190/20, μπορεί να θεσπισθεί πρόγραμμα διάθεσης μετοχών στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και το προσωπικό της Εταιρίας, καθώς και των συνδεδεμένων με αυτήν εταιριών, με τη μορφή δικαιωμάτων προαίρεσης (options) απόκτησης μετοχών, κατά τους ειδικότερους όρους της απόφασης αυτής , περίληψη της οποίας υπόκειται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β του Κ.Ν. 2190/20. Η ονομαστική αξία των μετοχών που διατίθενται δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικά το 1/10 του καταβεβλημένου κεφαλαίου κατά την ημερομηνία της απόφασης της Γενικής Συνέλευσης. Το Διοικητικό Συμβούλιο, με απόφασή του, αποφασίζει κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια, που δεν ρυθμίζεται διαφορετικά από τη Γενική Συνέλευση και, ανάλογα με τον αριθμό των δικαιούχων που άσκησαν το δικαίωμά τους, αποφασίζει την αντίστοιχη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας και την έκδοση νέων μετοχών.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Κ.Ν. 2190/20, μετά από έγκριση της Γενικής Συνέλευσης, η Εταιρία μπορεί να αποκτήσει δικές της μετοχές, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, με την προϋπόθεση ότι η ονομαστική αξία των μετοχών που αποκτώνται, συμπεριλαμβανομένων των μετοχών που έχει αποκτήσει η Εταιρία προηγουμένως και διατηρεί, δεν υπερβαίνει το 1/10 του καταβεβλημένου μετοχικού της κεφαλαίου. Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης πρέπει να ορίζει επίσης τους όρους και τις προϋποθέσεις των προβλεπομένων αποκτήσεων, τον ανώτατο αριθμό των μετοχών που είναι δυνατόν να αποκτηθούν, τη διάρκεια της χορηγούμενης έγκρισης , η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 24 μήνες και, σε περίπτωση απόκτησης από επαχθή αιτία, τα κατώτατα και ανώτατα όρια της αξίας απόκτησης.

Στα πλαίσια των ανωτέρω διατάξεων, δυνάμει της από 17.6.2016 απόφασης της Γενικής Συνέλευσης των

Μετόχων της Εταιρίας, έχει χορηγηθεί άδεια για την αγορά από την Εταιρία, αμέσως ή εμμέσως, ιδίων μετοχών της, κοινών και προνομιούχων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 1 του Κ.Ν. 2190/1920, μέχρι ποσοστού 10% του εκάστοτε καταβεβλημένου μετοχικού της κεφαλαίου, εντός χρονικού διαστήματος 24 μηνών από τη λήψη της ανωτέρω απόφασης , δηλαδή από 18.6.2016 έως την 17.6.2018, με κατώτατη τιμή αγοράς ευρώ 4 ανά μετοχή και ανώτατη τιμή αγοράς 40 ευρώ ανά μετοχή. Σύμφωνα με την ανωτέρω απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, η πραγματοποίηση αγορών ιδίων μετοχών αποφασίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο εφόσον οι εν λόγω αγορές κρίνονται συμφέρουσες και εφόσον το επιτρέπουν τα διαθέσιμα κεφάλαια της Εταιρίας. Μέχρι σήμερα, κατ' εφαρμογήν της ανωτέρω από 17.6.2016 απόφασης της Γενικής Συνέλευσης, η Εταιρία η Εταιρία έχει προβεί στην αγορά 1.303.641 ιδίων μετοχών της (1.219.658 κοινών και 83.983 προνομιούχων άνευ ψήφου).

Σήμερα η Εταιρία, κατ' εφαρμογήν της ανωτέρω αλλά και παλαιότερων σχετικών αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης, κατέχει 3.871.677 κοινές μετοχές, οι οποίες αντιπροσωπεύουν ποσοστό 5,02% των δικαιωμάτων ψήφου της Εταιρίας και 89.902 προνομιούχες χωρίς ψήφο μετοχές. Ο συνολικός αριθμός ιδίων μετοχών (κοινών και προνομιούχων χωρίς ψήφο)που κατέχει σήμερα η Εταιρία ανέρχεται σε 3.961.579, οι οποίες αντιπροσωπεύουν ποσοστό 4,68 % του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας.

9. Σημαντικές συμφωνίες που τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής στον έλεγχο της Εταιρίας κατόπιν δημόσιας πρότασης

Δεν υπάρχουν σημαντικές συμφωνίες της Εταιρίας, οι οποίες τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν αποκλειστικά σε περίπτωση αλλαγής στον έλεγχο της Εταιρίας κατόπιν δημόσιας πρότασης.

Υπάρχουν όμως δανειακές και άλλες συμβάσεις, οι οποίες προβλέπουν, ως είθισται σε ανάλογες συμβάσεις, σε περίπτωση αλλαγής στον έλεγχο της Εταιρίας, δικαίωμα των δανειστριών τραπεζών ή των ομολογιούχων δανειστών ή των αντισυμβαλλομένων της Εταιρίας, να ζητήσουν, υπό προϋποθέσεις, την άμεση αποπληρωμή των δανείων/ομολογιών ή την έξοδό τους από τις εταιρίες του Ομίλου, όπου συμμετέχουν, πριν από τη λήξη της διάρκειας των σχετικών συμβάσεων, χωρίς όμως το εν λόγω δικαίωμα να παρέχεται ειδικά σε περίπτωση αλλαγής στον έλεγχο της Εταιρίας κατόπιν δημόσιας πρότασης. Οι σημαντικότερες σχετικές συμφωνίες είναι:

Α. Η Σύμβαση Ανακυκλούμενης Πίστωσης (Multicurrency Revolving Facility Agreement) μέχρι ποσού 300 εκ Ευρώ μεταξύ της εταιρίας του Ομίλου Titan Global Finance Plc, κοινοπραξίας δανειστριών τραπεζών και της Εταιρίας ως εγγυήτριας.

Β. Η έκδοση Ευρωπαϊκών Ομολογιών αρχικής ονομαστικής αξίας 300 εκατ. ευρώ (υπολοίπου την 31.12.2016 287,17 εκατ. ευρώ) από την εταιρία του Ομίλου Titan Global Finance Plc με την εγγύηση της Εταιρίας.

Γ. Η έκδοση Ευρωπαϊκών Ομολογιών αρχικής ονομαστικής αξίας 300 εκατ. ευρώ (υπολοίπου την 31.12.2016 300 εκατ. ευρώ) από την εταιρία του Ομίλου Titan Global Finance Plc με την εγγύηση της Εταιρίας.

Δ. Η Σύμβαση Ανακυκλούμενης Πίστωσης (Revolving Facility Agreement) μέχρι ποσού 50 εκατ. Δολαρίων ΗΠΑ μεταξύ της εταιρίας του Ομίλου Titan America LLC, της Τράπεζας HSBC και της Εταιρίας ως εγγυήτριας.

Ε. Η Σύμβαση Ανακυκλούμενης Πίστωσης (Revolving Facility Agreement) μέχρι ποσού 15 εκ Δολαρίων ΗΠΑ μεταξύ της εταιρίας του Ομίλου Titan America LLC, της Τράπεζας WELLS FARGO και της Εταιρίας ως εγγυήτριας

ΣΤ. Η Σύμβαση Ανακυκλούμενης Πίστωσης (Revolving Facility Agreement) μέχρι ποσού 670 εκατ. Αιγυπτιακών Λιρών μεταξύ της εταιρίας του Ομίλου BENI SUEF CEMENT COMPANY S.A., κοινοπραξίας δανειστριών τραπεζών και της Εταιρίας ως εγγυήτριας

Ζ. Η Σύμβαση Ανακυκλούμενης Πίστωσης (Revolving Facility Agreement) μέχρι ποσού 150 εκατ. Αιγυπτιακών Λιρών μεταξύ της εταιρίας του Ομίλου ALEXANDRIA PORTLAND CEMENT COMPANY S.A., κοινοπραξίας δανειστριών τραπεζών και της Εταιρίας ως εγγυήτριας

Η. Η Συμφωνία Μετόχων μεταξύ της Εταιρίας, των εταιριών του Ομίλου Titan Egyptian Investments Limited και Alexandria Development Limited και της International Finance Corporation (IFC) σχετικά με τη συμμετοχή της τελευταίας με μειοψηφικό ποσοστό στην επένδυση του Τιτάνα στην Αίγυπτο και

Θ. Η Συμφωνία Μετόχων μεταξύ της Εταιρίας, των εταιριών του Ομίλου Titan Cement Cyprus Limited και Aemos Cement Limited και της International Finance Corporation (IFC) σχετικά με τη συμμετοχή της τελευταίας με μειοψηφικό ποσοστό στις επενδύσεις του Τιτάνα στη Σερβία, ΠΔΓΜ και Κόσσοβο.

10. Σημαντικές συμφωνίες με μέλη του Δ.Σ. ή το προσωπικό της Εταιρίας

Δεν υπάρχουν συμφωνίες της Εταιρίας με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ή με το προσωπικό της, οι οποίες να προβλέπουν την καταβολή αποζημίωσης σε περίπτωση παραίτησης ή απόλυσης χωρίς βάσιμο λόγο ή τερματισμού της θητείας ή της απασχόλησής τους εξ αιτίας δημόσιας πρότασης.

Δηλώσεις Μελών Διοικητικού Συμβουλίου

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 of Νόμου 3556/2007)

Τα κατωτέρω μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ:

1. Ευστράτιος- Γεώργιος Αράπογλου, Πρόεδρος,

2. Δημήτριος Παπαλεξόπουλος, Διευθύνων Σύμβουλος και

3. Τάκης -Παναγιώτης Κανελλόπουλος, Σύμβουλος, ορισθείς προς τούτο από το Διοικητικό Συμβούλιο,

Δηλώνουμε, υπό την ανωτέρω ιδιότητά μας, ότι εξ όσων γνωρίζουμε:

Α. Οι συνημμένες Οικονομικές Καταστάσεις της Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ για τη χρήση 2016, οι οποίες καταρτίστηκαν σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα, απεικονίζουν κατά τρόπο αληθή τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού, την καθαρή θέση και τα αποτελέσματα χρήσης της Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ, καθώς και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο,

και

Β. Η συνημμένη Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου απεικονίζει κατά τρόπο αληθή την εξέλιξη, τις επιδόσεις και τη θέση της Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ, καθώς και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζουν.

Αθήνα, 22 Μαρτίου 2017

Ευστράτιος- Γεώργιος Αράπογλου Πρόεδρος Δ.Σ	Δημήτριος Παπαλεξόπουλος Διευθύνων Σύμβουλος	Τάκης-Παναγιώτης Κανελλόπουλος Μέλος Δ.Σ.

Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Εταιρείας «Ανώνυμη Εταιρεία Τσιμέντων Τιτάν»

Έκθεση Ελέγχου επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες εταιρικές και τις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας «Ανώνυμη Εταιρεία Τσιμέντων Τιτάν», οι οποίες αποτελούνται από την εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της 31ης Δεκεμβρίου 2016, τις εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως και συνολικού εισοδήματος, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία (ΦΕΚ/Β΄/2848/23.10.2012). Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις εταιρικές και τις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίασης των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας «Ανώνυμη Εταιρεία Τσιμέντων Τιτάν» και των θυγατρικών αυτής κατά την 31η Δεκεμβρίου 2016, τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου και της Δήλωσης Εταιρικής Διακυβέρνησης που περιλαμβάνεται στην έκθεση αυτή, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 2 (μέρος Β) του Ν. 4336/2015, σημειώνουμε ότι:

α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 43ββ του Κωδ. Ν. 2190/1920.

β) Κατά τη γνώμη μας η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις των άρθρων 43α και 107Α και της παραγράφου 1 (περιπτώσεις γ' και δ') του άρθρου 43ββ του Κωδ. Ν. 2190/1920 και το περιεχόμενο αυτής αντιστοιχεί με τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31/12/2016.

γ) Με βάση τη γνώση που αποκτήσαμε κατά το έλεγχό μας, για την Εταιρεία «Ανώνυμη Εταιρεία Τσιμέντων Τιτάν» και το περιβάλλον της, δεν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού της Συμβουλίου.

ΠραϊσγουώτερχαουσΚούπερς
Ανώνυμη Ελεγκτική εταιρεία
Λ. Κηφισίας 268,
153 32 Χαλάνδρι
ΑΜ ΣΟΕΛ 113

Αθήνα, 23 Μαρτίου 2017
Ο ΟΡΚΩΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΗΣ

Κωνσταντίνος Μιχαλάτος
ΑΜ ΣΟΕΛ 17701

Οικονομικές Καταστάσεις

Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρίας από τις σελίδες 51 έως και 134 εγκρίθηκαν κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 22 Μαρτίου 2017.

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ - ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΘ. ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ

Α.Δ.Τ. ΑΒ309500

Ο Διευθύνων Σύμβουλος

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Θ. ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ

Α.Δ.Τ. ΑΚ031353

Ο Οικονομικός Διευθυντής Ομίλου

ΜΙΧΑΗΛ ΗΡ. ΚΟΛΑΚΙΔΗΣ

Αρ. Διαβ. Κ00215552

Ο Οικονομικός Διευθυντής Ελλάδος

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Δ. ΔΙΚΑΙΟΣ

Α.Δ.Τ. ΑΒ291692

Α.Μ. Αδείας Ο.Ε.Ε. Α/64870

Ο Διευθυντής Ενοποίησης

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Σ. ΝΤΑΝΑΣ

Α.Δ.Τ. ΑΝ023225

Α.Μ. Αδείας Ο.Ε.Ε. Α/15068

Κατάσταση Αποτελεσμάτων

(ποσά σε χιλιάδες €)		Όμιλος		Εταιρία	
		Για το έτος που έληξε την 31/12		Για το έτος που έληξε την 31/12	
	Σημ.	2016	2015	2016	2015
Κύκλος εργασιών	3	1.509.153	1.397.818	262.475	273.193
Κόστος πωλήσεων	5	-1.072.139	-1.039.425	-199.836	-202.442
Μικτά κέρδη προ αποσβέσεων και απομειώσεων		**437.014**	**358.393**	**62.639**	**70.751**
Άλλα έσοδα εκμετάλλευσης	4	8.972	9.508	15.470	16.651
Έξοδα διοικητικής λειτουργίας	5	-122.108	-114.169	-43.276	-37.048
Έξοδα λειτουργίας διάθεσης	5	-21.628	-21.236	-271	-128
Άλλα έξοδα εκμετάλλευσης	4	-23.651	-16.074	-4.476	-6.458
Κέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών, επενδυτικών αποτελεσμάτων, αποσβέσεων και απομειώσεων		**278.599**	**216.422**	**30.086**	**43.768**
Αποσβέσεις που αναλογούν στο κόστος πωλήσεων	11,13,27	-109.421	-107.442	-13.572	-12.285
Αποσβέσεις που αναλογούν στα έξοδα διοικητικής λειτουργίας και διάθεσης	11,13,27	-6.872	-6.208	-1.181	-1.256
Απομειώσεις ενσώματων και ασώματων ακινητοποιήσεων που αναλογούν στο κόστος πωλήσεων	11,13	-10.814	-17.045	-	-
Κέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών και επενδυτικών αποτελεσμάτων		**151.492**	**85.727**	**15.333**	**30.227**
Έσοδα συμμετοχών και χρεογράφων		1.926	1.565	29.379	55.246
Έξοδα συμμετοχών και χρεογράφων		-	-2.805	-	-
Έσοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας	6.i	2.900	1.767	24	52
Έξοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας	6.ii	-67.303	-67.360	-22.333	-23.383
(Ζημίες)/κέρδη από συναλλαγματικές διαφορές	6.iii	-25.982	17.435	303	1.477
Συμμετοχή στα κέρδη συγγενών εταιριών και κοινοπραξιών	15	492	5.815	-	-
Κέρδη προ φόρων		**63.525**	**42.144**	**22.706**	**63.619**
Πλέον/(μείον): Φόρος εισοδήματος	8	63.805	-6.848	-5.887	-3.477
Κέρδη μετά από φόρους		**127.330**	**35.296**	**16.819**	**60.142**
Τα καθαρά κέρδη αναλογούν σε :					
Μετόχους της Εταιρίας		127.444	33.754		
Μη ελέγχουσες συμμετοχές		-114	1.542		
		127.330	**35.296**		
Κέρδη μετά από φόρους ανά μετοχή - βασικά (σε €)	9	**1,5612**	**0,4126**		
Κέρδη μετά από φόρους ανά μετοχή - προσαρμοσμένα (σε €)	9	**1,5521**	**0,4103**		

Οι βασικές οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να διαβάζονται σε συνδυασμό με τις συνοδευτικές σημειώσεις.

Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος

(ποσά σε χιλιάδες €)		Όμιλος		Εταιρία	
		Για το έτος που έληξε την 31/12		Για το έτος που έληξε την 31/12	
	Σημ.	2016	2015	2016	2015
Κέρδη χρήσης		**127.330**	**35.296**	**16.819**	**60.142**
Λοιπές συνολικές (ζημίες)/εισοδήματα:					
Λοιπές συνολικές (ζημίες)/εισοδήματα που μεταφέρονται στα αποτελέσματα σε μεταγενέστερες περιόδους:					
Επίδραση ισοτιμιών από την μετατροπή οικονομικών καταστάσεων θυγατρικών εταιριών σε ξένο νόμισμα		**-200.509**	**45.298**	**-**	**-**
Συναλλαγματικές διαφορές για συναλλαγές που έχουν χαρακτηριστεί ως μέρος της καθαρής επένδυσης σε θυγατρική εταιρία που δραστηριοποιείται στο εξωτερικό		-40.174	-	-	-
Φόρος εισοδήματος που αναλογεί		9.039	-	-	-
		-31.135	**-**	**-**	**-**
(Ζημίες)/κέρδη από αποτίμηση στην εύλογη αξία των διαθεσίμων προς πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων		-556	-79	-461	139
Αναταξινόμηση στην κατάσταση αποτελεσμάτων		322	1.468	322	-
Φόρος εισοδήματος που αναλογεί		40	-40	40	-40
		-194	**1.349**	**-99**	**99**
Καθαρές λοιπές συνολικές (ζημίες)/εισοδήματα που μεταφέρονται στα αποτελέσματα σε μεταγενέστερες περιόδους:		**-231.838**	**46.647**	**-99**	**99**
Στοιχεία που δεν μεταφέρονται στα αποτελέσματα σε μεταγενέστερες περιόδους:					
Αναπροσαρμογή περιουσιακών στοιχείων	12	577	-	-	-
Προσαρμογή φόρου λόγω αλλαγής σε συντελεστές φόρου εισοδήματος		-	-253	-	-253
		577	**-253**	**-**	**-253**
Επανεκτίμηση (ζημιών)/κερδών από προγράμματα καθορισμένων παροχών	25	-1.475	2.767	-2.067	1.601
Προσαρμογή φόρου λόγω αλλαγής σε συντελεστές φόρου εισοδήματος		-	-140	-	-140
Φόρος εισοδήματος που αναλογεί	18	624	-953	599	-464
		-851	**1.674**	**-1.468**	**997**
Συμμετοχή στις λοιπές συνολικές ζημίες συγγενών εταιριών και κοινοπραξιών		-13	-18	-	-
Φόρος εισοδήματος που αναλογεί		1	2	-	-
		-12	**-16**	**-**	**-**
Καθαρές λοιπές συνολικές (ζημίες)/εισοδήματα που δεν μεταφέρονται στα αποτελέσματα σε μεταγενέστερες περιόδους:		**-286**	**1.405**	**-1.468**	**744**
Λοιπές συνολικές (ζημίες)/εισοδήματα μετά από φόρους		**-232.124**	**48.052**	**-1.567**	**843**
Σύνολο συγκεντρωτικών (ζημιών)/εισοδημάτων μετά από φόρους		**-104.794**	**83.348**	**15.252**	**60.985**
Αναλογούν σε:					
Μετόχους της Εταιρίας		-61.137	80.470		
Μη ελέγχουσες συμμετοχές		-43.657	2.878		
		-104.794	**83.348**		

Οι βασικές οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να διαβάζονται σε συνδυασμό με τις συνοδευτικές σημειώσεις.

Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης

(ποσά σε χιλιάδες €)

		Όμιλος		Εταιρία	
Ενεργητικό	Σημ.	**31/12/2016**	**31/12/2015**	**31/12/2016**	**31/12/2015**
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	11	1.573.235	1.805.720	242.777	237.424
Επενδυτικά ακίνητα	12	9.820	9.548	9.126	9.461
Ασώματες ακινητοποιήσεις	13	375.116	456.342	4.458	3.612
Συμμετοχές σε θυγατρικές	14	-	-	862.657	844.762
Συμμετοχές σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες	15	170.803	82.508	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	33,34	1.386	-	-	-
Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία	16	1.065	1.209	122	172
Λοιπά μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	17	12.638	14.830	3.219	3.063
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	18	20.971	806	-	-
Σύνολο μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων		**2.165.034**	**2.370.963**	**1.122.359**	**1.098.494**
Αποθέματα	19	248.924	286.793	57.768	70.682
Απαιτήσεις και προπληρωμές	20	196.108	167.148	75.892	68.387
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	33,34	1	-	-	-
Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία	16	-	2.110	-	2.109
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	21	179.710	121.733	11.218	8.626
Σύνολο κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων		**624.743**	**577.784**	**144.878**	**149.804**
Σύνολο Ενεργητικού		**2.789.777**	**2.948.747**	**1.267.237**	**1.248.298**
Ίδια Κεφάλαια και Υποχρεώσεις					
Μετοχικό κεφάλαιο (84.632.528 μετοχές των € 4,00)	22	338.530	338.530	338.530	338.530
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	22	22.826	22.826	22.826	22.826
Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών	22	2.978	1.807	2.978	1.807
Ίδιες μετοχές	22	-101.453	-79.077	-101.453	-79.077
Λοιπά αποθεματικά	23	839.364	1.017.304	538.403	519.750
Κέρδη εις νέο		374.106	285.504	25.985	56.708
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων που αναλογούν σε μετόχους της μητρικής Εταιρίας		**1.476.351**	**1.586.894**	**827.269**	**860.544**
Μη ελέγχουσες συμμετοχές		76.465	118.391	-	-
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων (α)		**1.552.816**	**1.705.285**	**827.269**	**860.544**
Μακροπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις	24	710.965	716.766	310.678	300.712
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	33,34	-	924	-	-
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	18	56.597	163.786	12.438	7.518
Υποχρεώσεις συνταξιοδοτικών παροχών	25	33.961	31.018	15.870	13.087
Προβλέψεις	26	22.498	21.481	4.215	2.221
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	27	5.952	6.572	3.788	4.005
Σύνολο μακροπροθέσμων υποχρεώσεων		**829.973**	**940.547**	**346.989**	**327.543**
Βραχυπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις	24	129.499	26.313	42.442	9.324
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	28	266.584	265.308	44.439	45.204
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος		3.754	4.959	-	-
Προβλέψεις	26	7.151	6.335	6.098	5.683
Σύνολο βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων		**406.988**	**302.915**	**92.979**	**60.211**
Σύνολο υποχρεώσεων (β)		**1.236.961**	**1.243.462**	**439.968**	**387.754**
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων και Υποχρεώσεων (α+β)		**2.789.777**	**2.948.747**	**1.267.237**	**1.248.298**

Οι βασικές οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να διαβάζονται σε συνδυασμό με τις συνοδευτικές σημειώσεις.

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων

(ποσά σε χιλιάδες €)

Όμιλος

	Ίδια Κεφάλαια που αναλογούν σε μετόχους της Εταιρίας										
	Κοινές μετοχές	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	Προνομιούχες μετοχές	Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών	Κοινές ίδιες μετοχές	Προνομιούχες ίδιες μετοχές	Λοιπά αποθεματικά (σημ.23)	Υπόλοιπο κερδών	Σύνολο	Μη ελέγχουσες συμμετοχές	Σύνολο ιδίων κεφαλαίων
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	**308.254**	**22.826**	**30.276**	**1.620**	**-83.516**	**-117**	**939.525**	**288.137**	**1.507.005**	**120.590**	**1.627.595**
Κέρδη χρήσης	-	-	-	-	-	-	-	33.754	33.754	1.542	35.296
Λοιπά συνολικά εισοδήματα	-	-	-	-	-	-	46.716	-	46.716	1.336	48.052
Σύνολο συγκεντρωτικών εισοδημάτων χρήσης	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**46.716**	**33.754**	**80.470**	**2.878**	**83.348**
Διανεμηθέντα μερίσματα κοινών και προνομιούχων μετοχών (σημ. 10)	-	-	-	-	-	-	-	-12.695	-12.695	-	-12.695
Διανεμηθέντα ειδικά αποθεματικά σε μετόχους (σημ. 10, 23)	-	-	-	-	-	-	-12.695	-	-12.695	-	-12.695
Διανεμηθέντα μερίσματα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές (σημ. 15.3)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-9.156	-9.156
Πώληση - διάθεση ιδίων μετοχών για πρόγραμμα δικαιωμάτων προαίρεσης (σημ. 22)	-	-	-	-	4.556	-	-	-3.918	638	-	638
Αναλογία της μη ελέγχουσας συμμετοχής στην ίδρυση θυγατρικής εταιρίας	-	-	-	-	-	-	-	-	-	344	344
Πρόγραμμα παροχής δικαιωμάτων προαίρεσης μετοχών (σημ. 22)	-	-	-	1.010	-	-	-	-	1.010	-	1.010
Αναγνώριση δικαιώματος προαίρεσης της μη ελέγχουσας συμμετοχής για πώληση μετοχών θυγατρικής (σημ. 31)	-	-	-	-	-	-	4.262	-	4.262	-656	3.606
Εξαγορά μη ελέγχουσας συμμετοχής	-	-	-	-	-	-	4.422	-3.643	779	551	1.330
Προσαρμογή αναβαλλόμενου φόρου λόγω αλλαγής σε συντελεστές φόρου εισοδήματος (σημ. 18)	-	-	-	-	-	-	20.793	-2.673	18.120	3.840	21.960
Μεταφορά μεταξύ αποθεματικών (σημ. 23)	-	-	-	-823	-	-	14.281	-13.458	-	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	**308.254**	**22.826**	**30.276**	**1.807**	**-78.960**	**-117**	**1.017.304**	**285.504**	**1.586.894**	**118.391**	**1.705.285**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	**308.254**	**22.826**	**30.276**	**1.807**	**-78.960**	**-117**	**1.017.304**	**285.504**	**1.586.894**	**118.391**	**1.705.285**
Κέρδη χρήσης	-	-	-	-	-	-	-	127.444	127.444	-114	127.330
Λοιπές συνολικές ζημίες	-	-	-	-	-	-	-188.581	-	-188.581	-43.543	-232.124
Σύνολο συγκεντρωτικών (ζημιών)/εισοδημάτων χρήσης	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-188.581**	**127.444**	**-61.137**	**-43.657**	**-104.794**
Διανεμηθέντα μερίσματα κοινών και προνομιούχων μετοχών (σημ. 10)	-	-	-	-	-	-	-	-25.390	-25.390	-	-25.390
Διανεμηθέντα μερίσματα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές (σημ. 15.3)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-4.500	-4.500
Αγορά ιδίων μετοχών	-	-	-	-	-24.265	-928	-	-	-25.193	-	-25.193
Πώληση - διάθεση ιδίων μετοχών για πρόγραμμα δικαιωμάτων προαίρεσης (σημ. 22)	-	-	-	-	2.817	-	-	-2.381	436	-	436
Αναλογία της μη ελέγχουσας συμμετοχής στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικής εταιρίας	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.695	6.695
Πρόγραμμα παροχής δικαιωμάτων προαίρεσης μετοχών (σημ. 22)	-	-	-	1.620	-	-	-	-	1.620	-	1.620
Αναγνώριση δικαιώματος προαίρεσης της μη ελέγχουσας συμμετοχής για πώληση μετοχών θυγατρικής (σημ. 31)	-	-	-	-	-	-	-1.254	-	-1.254	-89	-1.343
Εξαγορά μη ελέγχουσας συμμετοχής	-	-	-	-	-	-	5	370	375	-375	-
Μεταφορά μεταξύ αποθεματικών (σημ. 23)	-	-	-	-449	-	-	11.890	-11.441	-	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	**308.254**	**22.826**	**30.276**	**2.978**	**-100.408**	**-1.045**	**839.364**	**374.106**	**1.476.351**	**76.465**	**1.552.816**

Οι βασικές οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να διαβάζονται σε συνδυασμό με τις συνοδευτικές σημειώσεις.

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων (συνέχεια)

(ποσά σε χιλιάδες €)

Εταιρία

	Κοινές μετοχές	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	Προνομιούχες μετοχές	Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών	Κοινές ίδιες μετοχές	Προνομιούχες ίδιες μετοχές	Λοιπά αποθεματικά (σημ.23)	Υπόλοιπο κερδών	Σύνολο ιδίων κεφαλαίων
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	**308.254**	**22.826**	**30.276**	**1.620**	**-83.516**	**-117**	**496.236**	**47.722**	**823.301**
Κέρδη χρήσης	-	-	-	-	-	-	-	60.142	60.142
Λοιπά συνολικά εισοδήματα	-	-	-	-	-	-	843	-	843
Σύνολο συγκεντρωτικών εισοδημάτων χρήσης	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**843**	**60.142**	**60.985**
Διανεμηθέντα μερίσματα κοινών και προνομιούχων μετοχών (σημ. 10)	-	-	-	-	-	-	-	-12.695	-12.695
Διανεμηθέντα ειδικά αποθεματικά σε μετόχους (σημ. 10, 23)	-	-	-	-	-	-	-12.695	-	-12.695
Πώληση - διάθεση ιδίων μετοχών για πρόγραμμα δικαιωμάτων προαίρεσης (σημ. 22)	-	-	-	-	4.556	-	-	-3.918	638
Πρόγραμμα παροχής δικαιωμάτων προαίρεσης μετοχών (σημ. 22)	-	-	-	1.010	-	-	-	-	1.010
Μεταφορά μεταξύ αποθεματικών	-	-	-	-823	-	-	35.366	-34.543	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	**308.254**	**22.826**	**30.276**	**1.807**	**-78.960**	**-117**	**519.750**	**56.708**	**860.544**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	**308.254**	**22.826**	**30.276**	**1.807**	**-78.960**	**-117**	**519.750**	**56.708**	**860.544**
Κέρδη χρήσης	-	-	-	-	-	-	-	16.819	16.819
Λοιπές συνολικές ζημίες	-	-	-	-	-	-	-1.567	-	-1.567
Σύνολο συγκεντρωτικών (ζημιών)/εισοδημάτων χρήσης	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-1.567**	**16.819**	**15.252**
Διανεμηθέντα μερίσματα κοινών και προνομιούχων μετοχών (σημ. 10)	-	-	-	-	-	-	-	-25.390	-25.390
Αγορά ιδίων μετοχών	-	-	-	-	-24.265	-928	-	-	-25.193
Πώληση - διάθεση ιδίων μετοχών για πρόγραμμα δικαιωμάτων προαίρεσης (σημ. 22)	-	-	-	-	2.817	-	-	-2.381	436
Πρόγραμμα παροχής δικαιωμάτων προαίρεσης μετοχών (σημ. 22)	-	-	-	1.620	-	-	-	-	1.620
Μεταφορά μεταξύ αποθεματικών	-	-	-	-449	-	-	20.220	-19.771	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	**308.254**	**22.826**	**30.276**	**2.978**	**-100.408**	**-1.045**	**538.403**	**25.985**	**827.269**

Οι βασικές οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να διαβάζονται σε συνδυασμό με τις συνοδευτικές σημειώσεις.

Κατάσταση Ταμειακών Ροών

(ποσά σε χιλιάδες €)

		Όμιλος		Εταιρία	
		Για το έτος που έληξε την 31/12		Για το έτος που έληξε την 31/12	
	Σημ.	2016	2015	2016	2015
Ταμειακές Ροές Λειτουργικών Δραστηριοτήτων					
Εισροές διαθεσίμων από την κύρια εκμετάλλευση	29	**275.283**	**237.641**	**41.840**	**29.357**
Καταβεβλημένοι φόροι εισοδήματος		-6.065	-18.128	-326	-798
Σύνολο εισροών από λειτουργικές δραστηριότητες (α)		**269.218**	**219.513**	**41.514**	**28.559**
Ταμειακές Ροές Επενδυτικών Δραστηριοτήτων					
Πληρωμές για την απόκτηση ενσώματων ακινητοποιήσεων	11,12	-148.294	-172.465	-20.115	-16.420
Πληρωμές για την απόκτηση ασώματων ακινητοποιήσεων	13	-2.262	-1.011	-1.080	-224
Εισπράξεις από πωλήσεις ενσώματων και ασώματων ακινητοποιήσεων και επενδυτικών παγίων	29	1.024	1.305	220	356
Μερίσματα εισπραχθέντα		5.266	2.218	28.579	55.012
Πληρωμές για την απόκτηση θυγατρικών εταιριών	30	-11.781	-	-	-
Πληρωμές για την συμμετοχή σε ίδρυση συγγενούς εταιρίας και κοινοπραξίας		-84.953	-400	-	-
(Αύξηση)/μείωση μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικών		-	-	-18.000	1.180
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες		-2.234	-	-	-
Καθαρές εισπράξεις/(πληρωμές) λόγω πωλήσεων/(αγορών) επενδυτικών τίτλων		2.128	-1.836	2.128	-1.836
Τόκοι εισπραχθέντες		1.059	1.767	24	52
Σύνολο (εκροών)/εισροών από επενδυτικές δραστηριότητες (β)		**-240.047**	**-170.422**	**-8.244**	**38.120**
Σύνολο ταμειακών ροών μετά από τις επενδυτικές δραστηριότητες (α)+(β)		**29.171**	**49.091**	**33.270**	**66.679**
Ταμειακές Ροές Χρηματοοικονομικών Δραστηριοτήτων					
Είσπραξη από την μη ελέγχουσα συμμετοχή λόγω ίδρυσης θυγατρικής εταιρίας		-	35	-	-
Πληρωμές για την απόκτηση ιδίων μετοχών	22	-25.193	-	-25.193	-
Εισπράξεις από την πώληση ιδίων μετοχών	22	436	638	436	638
Εισπράξεις κρατικών επιχορηγήσεων		-	227	-	-
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα καταβεβλημένα		-64.713	-56.318	-23.774	-22.441
Παραγραφέντα μερίσματα υπέρ Ελληνικού Δημοσίου		-24	-36	-24	-36
Μερίσματα και αποθεματικά πληρωθέντα σε μετόχους		-25.243	-25.316	-25.243	-25.316
Μερίσματα πληρωθέντα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές		-5.281	-5.635	-	-
Απόκτηση μη ελέγχουσας συμ/χής		-	-10.591	-	-
Εισπράξεις από εκδοθέντα / αναληφθέντα δάνεια		674.505	396.812	220.601	93.421
Εξοφλήσεις δανείων		-511.820	-370.366	-177.906	-121.862
Σύνολο εισροών/(εκροών) από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες (γ)		**42.667**	**-70.550**	**-31.103**	**-75.596**
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα (α)+(β)+(γ)		**71.838**	**-21.459**	**2.167**	**-8.917**
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσης	21	121.733	142.946	8.626	16.971
Επίδραση συναλλαγματικών διαφορών		-13.861	246	425	572
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσης	21	**179.710**	**121.733**	**11.218**	**8.626**

Οι βασικές οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να διαβάζονται σε συνδυασμό με τις συνοδευτικές σημειώσεις.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

		Σελίδα
1.	Γενικές πληροφορίες και σύνοψη των σημαντικών λογιστικών αρχών	59
1.1	Βάση κατάρτισης	59
1.2	Ενοποίηση	62
1.3	Μετατροπή ξένου νομίσματος	65
1.4	Ενσώματες ακινητοποιήσεις	66
1.5	Επενδυτικά ακίνητα	67
1.6	Ασώματες ακινητοποιήσεις	68
1.7	Δαπάνες απογύμνωσης λατομείων	69
1.8	Απομείωση ενσώματων και ασώματων ακινητοποιήσεων (εξαιρούμενης της υπεραξίας)	69
1.9	Μισθώσεις	69
1.10	Αποθέματα	70
1.11	Εμπορικές απαιτήσεις	70
1.12	Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	70
1.13	Μετοχικό κεφάλαιο	70
1.14	Δανειακές υποχρεώσεις	71
1.15	Τρέχων και αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος	71
1.16	Παροχές σε εργαζομένους	72
1.17	Κρατικές επιχορηγήσεις	73
1.18	Δικαιώματα εκπομπής ρύπων CO2	73
1.19	Προβλέψεις	74
1.20	Αποκατάσταση περιβάλλοντος χώρου/λατομείων και δαπάνες περιβαλλοντικής αποκατάστασης	74
1.21	Αναγνώριση εσόδων	74
1.22	Διανομή μερισμάτων	75
1.23	Πληροφόρηση κατά λειτουργικό τομέα	75
1.24	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	75
1.25	Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων	76
1.26	Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	76
1.27	Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και δραστηριότητες αντιστάθμισης κινδύνου	77
1.28	Παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων	78
1.29	Κόστος δανεισμού	79
1.30	Εμπορικές υποχρεώσεις	79
1.31	Έκτακτα κονδύλια	79
2.	Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και κρίσεις	79
2.1	Απομείωση υπεραξίας και λοιπών μη χρηματοοικονομικών στοιχείων	79
2.2	Φόρος εισοδήματος	80
2.3	Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	80
2.4	Ζωή ενσώματων ακινητοποιήσεων και υπολειμματικές αξίες	80
2.5	Πρόβλεψη καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας για αποθέματα	80
2.6	Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	80
2.7	Πρόβλεψη αποκατάστασης περιβάλλοντος	80
2.8	Πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού	80
2.9	Πρόβλεψη αναδιοργάνωσης	80
2.10	Ενδεχόμενες υποχρεώσεις	81
2.11	Συνενώσεις επιχειρήσεων	81
2.12	Αποτίμηση χρηματοοικονομικών μέσων	81
2.13	Εύλογη αξία των παροχών βάσει μετοχών	81
2.14	Σταθμισμένος μέσος αριθμός μετοχών	81
2.15	Δικαιώματα προαίρεσης	81
2.16	Πηγές αβεβαιότητας εκτιμήσεων	81
2.17	Δρώσα οικονομική μονάδα (going concern)	81

		Σελίδα
3.	Πληροφόρηση κατά λειτουργικό τομέα	82
4.	Άλλα έσοδα και έξοδα εκμετάλλευσης	85
5.	Έξοδα ανά κατηγορία	85
6.	Χρηματοοικονομικά έξοδα	86
7.	Δαπάνες προσωπικού	86
8.	Φόρος εισοδήματος	87
9.	Κέρδη ανά μετοχή	88
10.	Μερίσματα	88
11.	Ενσώματες ακινητοποιήσεις	89
12.	Επενδυτικά ακίνητα	92
13.	Ασώματες ακινητοποιήσεις	93
14.	Κύριες θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες	96
15.	Συμμετοχές σε συγγενείς, κοινοπραξίες και θυγατρικές εταιρίες	99
16.	Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία	102
17.	Λοιπά μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	102
18.	Αναβαλλόμενη φορολογία	102
19.	Αποθέματα	107
20.	Απαιτήσεις και προπληρωμές	107
21.	Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	108
22.	Μετοχικό κεφάλαιο και διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	108
23.	Λοιπά αποθεματικά	112
24.	Δανεισμός	114
25.	Υποχρεώσεις συνταξιοδοτικών παροχών	116
26.	Προβλέψεις	119
27.	Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	120
28.	Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	120
29.	Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες	121
30.	Συνενώσεις επιχειρήσεων και απόκτηση μη ελέγχουσας συμμετοχής	122
31.	Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις/απαιτήσεις	123
32.	Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	125
33.	Στόχοι και πολιτικές προγράμματος διαχείρισης χρηματοοικονομικού κινδύνου	128
34.	Επιμέτρηση εύλογης αξίας	132
35.	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	134
36.	Αναταξινομήσεις	134
37.	Μεταγενέστερα γεγονότα	134

1. Γενικές πληροφορίες και σύνοψη των σημαντικών λογιστικών αρχών

Η Ανώνυμη Εταιρία Τσιμέντων Τιτάν (εφεξής η Εταιρία) και οι θυγατρικές επιχειρήσεις της (συνολικά ο Όμιλος) δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, εμπορία και διανομή μιας μεγάλης ποικιλίας δομικών υλικών, όπως τσιμέντο, έτοιμο σκυρόδεμα, αδρανή, τσιμεντόλιθους, κονιάματα και ιπτάμενη τέφρα. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται κυρίως στην Ελλάδα, τα Βαλκάνια, την Αίγυπτο, την Τουρκία, τις Η.Π.Α. και τη Βραζιλία.

Πληροφορίες σχετικά με τη δομή του Ομίλου παρέχονται στη σημείωση 14, ενώ πληροφορίες για τις συναλλαγές του Ομίλου και της Εταιρίας με τα συνδεδεμένα μέρη παρέχονται στη σημείωση 32.

Η Εταιρία είναι Ελληνική Ανώνυμη Εταιρία με αριθμό Γενικού Εμπορικού Μητρώου: 224301000, (πρώην αριθμό μητρώου Α.Ε. 6013/06/Β/86/90), με έδρα την Αθήνα επί της οδού Χαλκίδος 22Α Τ.Κ. 111 43 και είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρίας (εφεξής οι οικονομικές καταστάσεις) εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο στις 22 Μαρτίου 2017.

Σύνοψη των σημαντικών λογιστικών αρχών

Οι βασικές λογιστικές αρχές που εφαρμόστηκαν για την κατάρτιση αυτών των οικονομικών καταστάσεων διατυπώνονται παρακάτω:

1.1. Βάση κατάρτισης

Οι παρούσες οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν τις ατομικές οικονομικές καταστάσεις της Εταιρίας και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου. Οι ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (εφεξής ΔΠΧΑ) του Συμβούλιου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (εφεξής ΣΔΛΠ) και τις Διερμηνείες της Επιτροπής Διερμηνειών των ΔΠΧΑ, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί σύμφωνα με την αρχή του ιστορικού κόστους, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί με την αποτίμηση των διαθέσιμων προς πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού, των επενδυτικών ακινήτων και των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων σε εύλογη αξία.

Η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, απαιτεί τη χρήση ορισμένων σημαντικών λογιστικών εκτιμήσεων. Επίσης, απαιτεί την άσκηση κρίσης από τη Διοίκηση για τη διαδικασία εφαρμογής των λογιστικών αρχών. Οι τομείς που απαιτούν υψηλότερου βαθμού κρίση ή είναι εξαιρετικά πολύπλοκοι ή οι τομείς όπου οι υποθέσεις και οι εκτιμήσεις είναι σημαντικές για τις οικονομικές καταστάσεις, αναφέρονται στις σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και κρίσεις στη σημείωση 2.

Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση τις ίδιες λογιστικές πολιτικές που υιοθετήθηκαν κατά την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων της προηγούμενης χρήσης, εκτός από την υιοθέτηση των νέων προτύπων και διερμηνειών, η εφαρμογή των οποίων έγινε υποχρεωτική για τις περιόδους μετά την 1 Ιανουαρίου 2016.

1.1.1. Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και διερμηνείες που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο την 1η Ιανουαρίου 2016 και δεν επιφέρουν σημαντικές μεταβολές στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρίας

ΔΛΠ 19 Αναθεωρημένο (Τροποποίηση) «Παροχές σε Εργαζομένους»

Η περιορισμένου σκοπού τροποποίηση εφαρμόζεται σε εισφορές των εργαζομένων ή τρίτων μερών στα προγράμματα καθορισμένων παροχών και απλοποιεί την λογιστικοποίηση των εισφορών όταν είναι ανεξάρτητες του αριθμού των ετών που παρέχεται η εργασία, για παράδειγμα, εισφορές εργαζομένων που υπολογίζονται βάση ενός σταθερού ποσοστού του μισθού.

ΔΠΧΑ 11 (Τροποποίηση) «Από κοινού Συμφωνίες»

Αυτή η τροποποίηση απαιτεί από έναν επενδυτή να εφαρμόσει την μέθοδο της εξαγοράς όταν αποκτά συμμετοχή σε μία από κοινού δραστηριότητα η οποία αποτελεί μία 'επιχείρηση'.

ΔΛΠ 16 και ΔΛΠ 38 (Τροποποιήσεις) «Διευκρίνιση των Επιτρεπτών Μεθόδων Απόσβεσης»

Αυτή η τροποποίηση διευκρινίζει ότι η χρήση μεθόδων βασισμένων στα έσοδα δεν είναι κατάλληλες για τον υπολογισμό των αποσβέσεων ενός περιουσιακού στοιχείου και επίσης διευκρινίζει πως τα έσοδα δεν θεωρούνται κατάλληλη βάση επιμέτρησης της ανάλωσης των οικονομικών ωφελειών που ενσωματώνονται σε ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο.

ΔΛΠ 27 (Τροποποίηση) «Ατομικές οικονομικές καταστάσεις»

Αυτή η τροποποίηση επιτρέπει στις οικονομικές οντότητες να χρησιμοποιούν την μέθοδο της καθαρής θέσης προκειμένου να λογιστικοποιήσουν τις επενδύσεις σε θυγατρικές, κοινοπραξίες και συγγενείς στις ατομικές τους οικονομικές καταστάσεις και επίσης ξεκαθαρίζει τον ορισμό των ατομικών οικονομικών καταστάσεων.

ΔΛΠ 1 (Τροποποιήσεις) "Γνωστοποιήσεις"

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν τις οδηγίες του ΔΛΠ 1 σχετικά με τις έννοιες της σημαντικότητας και της συγκέντρωσης, την παρουσίαση των μερικών αθροισμάτων, την δομή των οικονομικών καταστάσεων και τις γνωστοποιήσεις των λογιστικών πολιτικών.

ΔΠΧΑ 10, ΔΠΧΑ 12 και ΔΛΠ 28 (Τροποποιήσεις) "Εταιρίες επενδύσεων: Εφαρμογή της απαλλαγής από την υποχρέωση ενοποίησης"

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν την εφαρμογή της απαλλαγής των εταιρειών επενδύσεων και των θυγατρικών τους από την υποχρέωση ενοποίησης.

Ετήσιες Βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2012

Οι παρακάτω τροποποιήσεις περιγράφουν τις σημαντικότερες αλλαγές που υπεισέρχονται σε ορισμένα ΔΠΧΑ ως επακόλουθο των αποτελεσμάτων του κύκλου 2010-12 του ετήσιου προγράμματος βελτιώσεων του ΣΔΛΠ.

ΔΠΧΑ 2 «Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών»

Η τροποποίηση διευκρινίζει τον ορισμό της 'προϋπόθεσης κατοχύρωσης' και ορίζει διακριτά τον 'όρο απόδοσης' και τον 'όρο υπηρεσίας'.

ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις επιχειρήσεων»

Η τροποποίηση διευκρινίζει πως η υποχρέωση για ενδεχόμενο τίμημα το οποίο πληροί τον ορισμό του χρηματοοικονομικού στοιχείου ταξινομείται ως χρηματοοικονομική υποχρέωση ή ως στοιχείο της καθαρής θέσης βάση των ορισμών του ΔΛΠ 32 «Χρηματοοικονομικά μέσα: Παρουσίαση». Επίσης διευκρινίζει πως κάθε ενδεχόμενο τίμημα, χρηματοοικονομικό και μη χρηματοοικονομικό, που δεν είναι στοιχείο της καθαρής θέσης επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

ΔΠΧΑ 8 «Λειτουργικοί τομείς»

Η τροποποίηση απαιτεί τη γνωστοποίηση των εκτιμήσεων της διοίκησης όσον αφορά την συνάθροιση των λειτουργικών τομέων.

ΔΠΧΑ 13 «Επιμέτρηση εύλογης αξίας»

Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι το πρότυπο δεν αποκλείει τη δυνατότητα της επιμέτρησης βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων στα ποσά των τιμολογίων σε περιπτώσεις όπου η επίπτωση της προεξόφλησης είναι ασήμαντη.

ΔΛΠ 16 «Ενσώματα πάγια» και ΔΛΠ 38 «Άυλα περιουσιακά στοιχεία»

Και τα δύο πρότυπα τροποποιήθηκαν προκειμένου να διευκρινιστεί ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζονται η προ αποσβέσεων λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου και οι συσσωρευμένες αποσβέσεις όταν μια οικονομική οντότητα ακολουθεί τη μέθοδο της αναπροσαρμογής.

ΔΛΠ 24 «Γνωστοποιήσεις συνδεδεμένων μερών»

Το πρότυπο τροποποιήθηκε προκειμένου να συμπεριλάβει ως συνδεδεμένο μέρος μία εταιρία που παρέχει υπηρεσίες βασικού διοικητικού στελέχους στην οικονομική οντότητα ή στην μητρική εταιρία της οικονομικής οντότητας.

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2014

Οι τροποποιήσεις που παρατίθενται παρακάτω περιγράφουν τις βασικές αλλαγές σε τέσσερα ΔΠΧΑ.

ΔΠΧΑ 5 «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία διακρατούμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες»

Η τροποποίηση διευκρινίζει πως όταν ένα περιουσιακό στοιχείο (ή ομάδα στοιχείων) αναταξινομείται από «διακρατούμενο προς πώληση» σε «διακρατούμενο προς διανομή», ή το αντίθετο, αυτό δεν αποτελεί αλλαγή στο σχέδιο για πώληση ή διανομή και δεν πρέπει να λογιστικοποιείται σαν αλλαγή.

ΔΠΧΑ 7 «Χρηματοοικονομικά μέσα: Γνωστοποιήσεις»

Η τροποποίηση προσθέτει συγκεκριμένες οδηγίες προκειμένου να βοηθήσει τη διοίκηση να προσδιορίσει εάν οι όροι μίας συμφωνίας για εξυπηρέτηση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου το οποίο έχει μεταβιβαστεί συνιστούν συνεχιζόμενη ανάμειξη και διευκρινίζει πως οι επιπρόσθετες γνωστοποιήσεις που απαιτούνται βάσει της τροποποίησης του ΔΠΧΑ 7 «Γνωστοποιήσεις – Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων» δεν απαιτούνται για όλες τις ενδιάμεσες περιόδους, εκτός εάν απαιτείται από το ΔΛΠ 34.

ΔΛΠ 19 «Παροχές σε εργαζομένους»

Η τροποποίηση διευκρινίζει πως, όταν προσδιορίζεται το επιτόκιο προεξόφλησης για τις υποχρεώσεις παροχών προσωπικού μετά την έξοδο από την υπηρεσία, το σημαντικό είναι το νόμισμα στο οποίο παρουσιάζονται οι υποχρεώσεις και όχι η χώρα στην οποία αυτές προκύπτουν.

ΔΛΠ 34 «Ενδιάμεση χρηματοοικονομική αναφορά»

Η τροποποίηση διευκρινίζει την έννοια του «πληροφόρηση που γνωστοποιείται οπουδήποτε αλλού στην ενδιάμεση χρηματοοικονομική αναφορά» που αναφέρεται στο πρότυπο.

1.1.2. Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και διερμηνείες που έχουν εκδοθεί αλλά δεν έχουν ακόμα τεθεί σε ισχύ και δεν υιοθετήθηκαν νωρίτερα από τον Όμιλο και την Εταιρία

ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα» και μεταγενέστερες τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 9 και ΔΠΧΑ 7 (εφαρμόζεται στις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2018)

Το ΔΠΧΑ 9 αντικαθιστά τις πρόνοιες του ΔΛΠ 39 που αφορούν στην ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και συμπεριλαμβάνει επίσης ένα μοντέλο αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών το οποίο αντικαθιστά το μοντέλο των πραγματοποιημένων πιστωτικών ζημιών που εφαρμόζεται σήμερα. Το ΔΠΧΑ 9 καθιερώνει μία προσέγγιση της λογιστικής αντιστάθμισης βασιζόμενη σε αρχές και αντιμετωπίζει ασυνέπειες και αδυναμίες στο τρέχον μοντέλο του ΔΛΠ 39. Στο στάδιο αυτό, ο Όμιλος δεν μπορεί να εκτιμήσει τις επιπτώσεις του νέου προτύπου στις οικονομικές καταστάσεις του καθώς δεν έχει οριστικοποιήσει όλες τις λεπτομέρειες της αξιολόγησής του για την εφαρμογή του ΔΧΠΑ 9. Ο Όμιλος σχεδιάζει να υιοθετήσει το νέο πρότυπο την ημερομηνία που πρέπει να εφαρμοστεί (1.1.2018).

ΔΠΧΑ 15 «Έσοδα από Συμβόλαια με Πελάτες» (εφαρμόζεται στις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2018)

Το ΔΠΧΑ 15 εκδόθηκε τον Μάιο του 2014. Σκοπός του προτύπου είναι να παρέχει ένα ενιαίο, κατανοητό μοντέλο αναγνώρισης των εσόδων από όλα τα συμβόλαια με πελάτες ώστε να βελτιώσει τη συγκρισιμότητα μεταξύ εταιρειών του ίδιου κλάδου, διαφορετικών κλάδων και διαφορετικών κεφαλαιαγορών. Περιλαμβάνει τις αρχές που πρέπει να εφαρμόσει μία οικονομική οντότητα για να προσδιορίσει την επιμέτρηση των εσόδων και τη χρονική στιγμή της αναγνώρισής τους. Η βασική αρχή είναι ότι μία οικονομική οντότητα θα αναγνωρίσει τα έσοδα με τρόπο που να απεικονίζει τη μεταβίβαση των αγαθών ή υπηρεσιών στους πελάτες στο ποσό το οποίο αναμένει να δικαιούται σε αντάλλαγμα για αυτά τα αγαθά ή τις υπηρεσίες. Στο στάδιο αυτό, ο Όμιλος δεν μπορεί να εκτιμήσει τις επιπτώσεις του νέου προτύπου στις οικονομικές καταστάσεις του και θα κάνει πιο λεπτομερή αξιολόγηση των επιπτώσεων στους επόμενους δώδεκα μήνες. Ο Όμιλος σχεδιάζει να υιοθετήσει το νέο πρότυπο την ημερομηνία που πρέπει να εφαρμοστεί (1.1.2018).

ΔΠΧΑ 16 «Μισθώσεις» (εφαρμόζεται στις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2019

Το ΔΠΧΑ 16 εκδόθηκε τον Ιανουάριο του 2016 και αντικαθιστά το ΔΛΠ 17. Σκοπός του προτύπου είναι να εξασφαλίσει ότι οι μισθωτές και οι εκμισθωτές παρέχουν χρήσιμη πληροφόρηση που παρουσιάζει εύλογα την ουσία των συναλλαγών που αφορούν μισθώσεις. Το ΔΠΧΑ 16 εισάγει ένα ενιαίο μοντέλο για το λογιστικό χειρισμό από την πλευρά του μισθωτή, το οποίο απαιτεί ο μισθωτής να αναγνωρίζει περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις για όλες τις συμβάσεις μισθώσεων με διάρκεια άνω των 12 μηνών, εκτός εάν το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο είναι μη σημαντικής αξίας. Σχετικά με το λογιστικό χειρισμό από την πλευρά του εκμισθωτή, το ΔΠΧΑ 16 ενσωματώνει ουσιαστικά τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 17. Επομένως, ο εκμισθωτής συνεχίζει να κατηγοριοποιεί τις συμβάσεις μισθώσεων σε λειτουργικές και χρηματοδοτικές μισθώσεις, και να ακολουθεί διαφορετικό λογιστικό χειρισμό για κάθε τύπο σύμβασης. Ο Όμιλος βρίσκεται στη διαδικασία εκτίμησης της επίδρασης του ΔΠΧΑ 16 στις οικονομικές του καταστάσεις. Το πρότυπο δεν έχει υιοθετηθεί ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΔΛΠ 12 (Τροποποιήσεις) "Αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων σε μη πραγματοποιηθείσες ζημιές" (εφαρμόζεται στις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2017)

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν τον λογιστικό χειρισμό σχετικά με την αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων σε μη πραγματοποιηθείσες ζημιές που έχουν προκύψει από δάνεια που επιμετρώνται στην εύλογη αξία. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΔΛΠ 7 (Τροποποιήσεις) "Γνωστοποιήσεις" (εφαρμόζεται στις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2017)

Οι τροποποιήσεις εισάγουν υποχρεωτικές γνωστοποιήσεις που παρέχουν τη δυνατότητα στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογήσουν τις μεταβολές των υποχρεώσεων που προέρχονται από χρηματοδοτικές δραστηριότητες. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΔΠΧΑ 2 (Τροποποιήσεις) "Ταξινόμηση και επιμέτρηση συναλλαγών που αφορούν παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών" (εφαρμόζεται στις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2018)

Η τροποποίηση παρέχει διευκρινίσεις σχετικά με την βάση επιμέτρησης όσον αφορά παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών και διακανονίζονται σε μετρητά και τον λογιστικό χειρισμό σχετικά με τροποποιήσεις σε όρους που μεταβάλλουν μία παροχή που διακανονίζεται σε μετρητά σε παροχή που διακανονίζεται σε συμμετοχικούς τίτλους. Επιπλέον εισάγουν μία εξαίρεση όσον αφορά τις αρχές του ΔΠΧΑ 2 με βάση την οποία μία παροχή θα πρέπει να αντιμετωπίζεται σαν να επρόκειτο να διακανονιστεί εξ

ολοκλήρου σε συμμετοχικούς τίτλους, στις περιπτώσεις όπου ο εργοδότης υποχρεούται να παρακρατά ένα ποσό προς κάλυψη των φορολογικών υποχρεώσεων των εργαζομένων που προκύπτουν από παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών και να το αποδίδει στις φορολογικές αρχές. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΔΠΧΑ 4 (Τροποποιήσεις) "Εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά μέσα στο ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια συμβόλαια" (εφαρμόζεται στις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2018)

Οι τροποποιήσεις εισάγουν δύο προσεγγίσεις. Το τροποποιημένο πρότυπο θα α) παρέχει την επιλογή σε όλες τις οντότητες που εκδίδουν ασφαλιστήρια συμβόλαια να αναγνωρίζουν στα λοιπά συνολικά εισοδήματα και όχι στην κατάσταση αποτελεσμάτων τις τυχόν αποκλίσεις που θα προκύψουν λόγω της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 πριν την έκδοση του νέου προτύπου για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια, και β) παρέχει στις οντότητες, οι δραστηριότητες των οποίων αφορούν κυρίως τον κλάδο των ασφαλίσεων, την επιλογή για προσωρινή απαλλαγή από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 έως το 2021. Οι οντότητες οι οποίες θα αναβάλουν την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, θα συνεχίσουν να εφαρμόζουν το υπάρχον πρότυπο ΔΛΠ 39 για τα χρηματοοικονομικά μέσα. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΔΛΠ 40 (Τροποποιήσεις) "Μεταφορές επενδυτικών ακινήτων" (εφαρμόζεται στις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2018)

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι προκειμένου να μπορεί να πραγματοποιηθεί μεταφορά προς ή από τα επενδυτικά ακίνητα θα πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί αλλαγή στη χρήση. Προκειμένου να θεωρηθεί ότι έχει επέλθει αλλαγή στην χρήση ενός ακινήτου, θα πρέπει να αξιολογηθεί κατά πόσο το ακίνητο πληροί τον ορισμό και η αλλαγή στη χρήση να μπορεί να τεκμηριωθεί. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Π 22 "Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και προκαταβολές" (εφαρμόζεται στις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2018)

Η Διερμηνεία παρέχει καθοδήγηση σχετικά με το πως προσδιορίζεται η ημερομηνία της συναλλαγής όταν εφαρμόζεται το πρότυπο που αφορά τις συναλλαγές σε ξένο νόμισμα, ΔΛΠ 21. Η Διερμηνεία έχει εφαρμογή όταν μία οντότητα είτε καταβάλει, είτε εισπράττει προκαταβολικά τίμημα για συμβάσεις που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα. Η Διερμηνεία δεν έχει υιοθετηθεί ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2014 (Κύκλος 2014 – 2016) (εφαρμόζεται στις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2017)

Οι τροποποιήσεις που παρατίθενται παρακάτω περιγράφουν τις βασικές αλλαγές σε δύο ΔΠΧΑ. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΔΠΧΑ 12 "Γνωστοποίηση συμμετοχής σε άλλες οικονομικές οντότητες"

Η τροποποίηση παρέχει διευκρινίσεις σχετικά με το ότι η υποχρέωση για παροχή των γνωστοποιήσεων του ΔΠΧΑ 12 έχει εφαρμογή σε συμμετοχές σε οντότητες που έχουν κατηγοριοποιηθεί ως διακρατούμενες προς πώληση, εκτός της υποχρέωσης για παροχή συνοπτικής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

ΔΛΠ 28 "Συμμετοχές σε συγγενείς και κοινοπραξίες"

Οι τροποποιήσεις παρέχουν διευκρινίσεις ως προς το ότι όταν οι οργανισμοί διαχείρισης επενδύσεων κεφαλαίων, τα αμοιβαία κεφάλαια, και οντότητες με παρόμοιες δραστηριότητες εφαρμόζουν την επιλογή να επιμετρούν τις συμμετοχές σε συγγενείς ή κοινοπραξίες σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, αυτή η επιλογή θα πρέπει να γίνει ξεχωριστά για κάθε συγγενή ή κοινοπραξία κατά την αρχική αναγνώριση.

1.2. Ενοποίηση

Θυγατρικές

Οι Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις περιλαμβάνουν τις Οικονομικές Καταστάσεις της Εταιρίας και των θυγατρικών εταιριών της. Θυγατρικές είναι όλες οι εταιρίες (συμπεριλαμβανομένου και των εταιριών ειδικού σκοπού) στις οποίες ο Όμιλος ασκεί έλεγχο επί της λειτουργίας τους. Ο Όμιλος ελέγχει μία εταιρία όταν εκτίθεται σε, ή έχει δικαιώματα σε, μεταβλητές αποδόσεις της εταιρίας λόγω της συμμετοχής του στην εταιρία αυτή και έχει την ικανότητα να επηρεάσει αυτές τις αποδόσεις μέσω της εξουσίας του στην εταιρία αυτή.

Οι θυγατρικές εταιρίες ενοποιούνται με την μέθοδο της ολικής ενοποίησης από την ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος μεταφέρεται στον Όμιλο και παύουν να ενοποιούνται από την ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος παύει να υφίσταται.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τη μέθοδο της εξαγοράς για τη λογιστικοποίηση της συνένωσης επιχειρήσεων. Το τίμημα της εξαγοράς για την απόκτηση μιας θυγατρικής εταιρίας υπολογίζεται ως το σύνολο των εύλογων αξιών των περιουσιακών στοιχείων που μεταβιβάζονται, των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται προς τους πρώην μετόχους και των συμμετοχικών τίτλων που εκδόθηκαν από τον Όμιλο. Το τίμημα της εξαγοράς περιλαμβάνει επίσης την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων ή των

υποχρεώσεων που προκύπτουν από μια συμφωνία ενδεχόμενου ανταλλάγματος.

Σε μια συνένωση επιχειρήσεων οι συναφείς με την εξαγορά δαπάνες εξοδοποιούνται. Τα αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία που αποκτούνται, οι υποχρεώσεις και οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται επιμετρούνται αρχικά στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία της εξαγοράς. Εάν υπάρχει, ο Όμιλος αναγνωρίζει μη ελέγχουσα συμμετοχή στην θυγατρική είτε στην εύλογη αξία, είτε στην αξία του μεριδίου της μη ελέγχουσας συμμετοχής στην καθαρή θέση της αποκτηθείσας εταιρίας.

Στην περίπτωση που μία απόκτηση πραγματοποιείται σε επιμέρους στάδια, η τρέχουσα αξία της συμμετοχής που κατείχε ο Όμιλος στην αποκτηθείσα εταιρία επαναμετράται στην εύλογη αξία της κατά την ημερομηνία της εξαγοράς. Το κέρδος ή η ζημία που προκύπτει από την επαναμέτρηση της εύλογης αξίας αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.

Κάθε ενδεχόμενο τίμημα, που δίνεται από τον Όμιλο, αναγνωρίζεται στην εύλογη αξία του την ημερομηνία της εξαγοράς. Μεταγενέστερες αλλαγές στην εύλογη αξία του ενδεχόμενου τιμήματος, που θεωρήθηκε στοιχείο του ενεργητικού ή υποχρέωση, αναγνωρίζονται σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 είτε στην κατάσταση των αποτελεσμάτων, είτε ως μεταβολή στα λοιπά συνολικά εισοδήματα. Το ενδεχόμενο τίμημα που χαρακτηρίστηκε ως στοιχείο της καθαρής θέσης δεν επαναμετράται ως την τελική τακτοποίησή του μέσω της καθαρής θέσης.

Η υπεραξία είναι το υπερβάλλον ποσό του συνόλου του τιμήματος που καταβλήθηκε, του ποσού που αναγνωρίστηκε ως μη ελέγχουσα συμμετοχή και της εύλογης αξίας οποιασδήποτε προηγούμενης συμμετοχής στην αποκτηθείσα εταιρία, έναντι της εύλογης αξίας των αναγνωρίσιμων καθαρών περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής που αποκτήθηκε. Εφόσον η εύλογη αξία των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής που αποκτήθηκε είναι μεγαλύτερη του συνόλου του τιμήματος εξαγοράς, της μη ελέγχουσας συμμετοχής που αναγνωρίστηκε και της εύλογης αξίας της προηγούμενης συμμετοχής στην αποκτηθείσα εταιρία το κέρδος από τη συναλλαγή αναγνωρίζεται άμεσα στην κατάσταση των αποτελεσμάτων (σημ. 1.6).

Τυχόν κέρδος ή ζημία καθώς και κάθε στοιχείο της κατάστασης συνολικού εισοδήματος κατανέμεται στους μετόχους της μητρικής και στις μη ελέγχουσες συμμετοχές, ακόμα και αν αυτό έχει ως αποτέλεσμα το υπόλοιπο των μη ελεγχουσών συμμετοχών να καταστεί αρνητικό.

Στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της Εταιρίας, οι συμμετοχές σε θυγατρικές εμφανίζονται στην αξία κτήσης μείον τις ζημίες απομείωσης, εφόσον υπάρχουν. Η αξία κτήσης προσαρμόζεται έτσι ώστε να ενσωματώνει τις αλλαγές στο τίμημα από τροποποιήσεις του ενδεχόμενου τιμήματος.

Οι οικονομικές καταστάσεις των θυγατρικών εταιριών συντάσσονται την ίδια ημερομηνία και χρησιμοποιούν τις ίδιες λογιστικές αρχές με την Μητρική Εταιρία. Οι ενδοεταιρικές συναλλαγές, τα υπόλοιπα και τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/ζημίες στις συναλλαγές μεταξύ των εταιριών του Ομίλου απαλείφονται.

Αλλαγές του ποσοστού συμμετοχής σε θυγατρικές εταιρίες χωρίς μεταβολή στο καθεστώς ελέγχου

Οι συναλλαγές με τις μη ελέγχουσες συμμετοχές που έχουν ως αποτέλεσμα την διατήρηση του ελέγχου μιας θυγατρικής από τον Όμιλο θεωρούνται συναλλαγές μεταξύ των ιδιοκτητών. Η διαφορά μεταξύ του καταβληθέντος τιμήματος και του μέρους της λογιστικής αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής εταιρίας που αποκτήθηκε αναγνωρίζεται επίσης, στα ίδια κεφάλαια. Κέρδη ή ζημίες που προκύπτουν από την πώληση σε κατόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών καταχωρούνται επίσης στα ίδια κεφάλαια.

Πώληση θυγατρικών εταιριών

Όταν ο Όμιλος παύει να έχει τον έλεγχο μιας θυγατρικής εταιρίας και εφόσον συνεχίζει να διατηρεί οποιαδήποτε συμμετοχή σε αυτήν, τότε η συμμετοχή επαναμετράται στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία που παύει ο έλεγχος και οποιαδήποτε διαφορά σε σχέση με την τρέχουσα αξία αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Κατόπιν, το περιουσιακό αυτό στοιχείο αναγνωρίζεται ως συγγενής επιχείρηση, κοινοπραξία ή χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ενεργητικού στην εύλογη αυτή αξία. Επιπλέον, κάθε ποσό που αναγνωρίστηκε προηγουμένως στα λοιπά συνολικά εισοδήματα σχετικά με την εταιρία αυτή, λογιστικοποιείται με την ίδια μέθοδο που θα εφάρμοζε ο Όμιλος στη περίπτωση που θα εκποιούσε απευθείας τα στοιχεία του ενεργητικού της ή τις υποχρεώσεις της. Το γεγονός αυτό μπορεί να σημαίνει ότι τα ποσά που προηγουμένως αναγνωρίστηκαν στα λοιπά συνολικά εισοδήματα αναταξινομούνται στα αποτελέσματα χρήσης.

Από κοινού συμφωνίες

Οι επενδύσεις σε από κοινού συμφωνίες ταξινομούνται ως από κοινού δραστηριότητες, είτε ως κοινοπραξίες και η ταξινόμηση εξαρτάται από τα συμβατικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του κάθε επενδυτή. Ο Όμιλος αξιολόγησε τη φύση των επενδύσεών του σε από κοινού συμφωνίες και αποφάσισε ότι αποτελούν κοινοπραξίες. Οι κοινοπραξίες λογιστικοποιούνται βάσει της μεθόδου της καθαρής θέσης.

Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, οι συμμετοχές σε κοινοπραξίες αναγνωρίζονται αρχικά στο κόστος κτήσης και μετά προσαρμόζονται με το

ποσοστό του Ομίλου πάνω στα κέρδη (ή τις ζημίες) και στα λοιπά συνολικά εισοδήματα των κοινοπραξιών. Όταν το ποσοστό του Ομίλου στις ζημίες μιας κοινοπραξίας είναι ίσο ή υπερβαίνει τη συμμετοχή του σε αυτή την κοινοπραξία (η οποία περιλαμβάνει κάθε μακροπρόθεσμη συμμετοχή που, στην ουσία, αποτελεί μέρος της καθαρής επένδυσης του Ομίλου σε αυτή), ο Όμιλος δεν αναγνωρίζει περαιτέρω ζημιές, εκτός εάν έχει αναλάβει υποχρεώσεις ή έχει προχωρήσει σε πληρωμές για λογαριασμό της κοινοπραξίας.

Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη από συναλλαγές μεταξύ του Ομίλου και των κοινοπραξιών απαλείφονται κατά το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στις κοινοπραξίες. Επίσης απαλείφονται και οι μη πραγματοποιηθείσες ζημιές, εκτός εάν υπάρχουν ενδείξεις από τη συναλλαγή για την απομείωση του περιουσιακού στοιχείου που μεταβιβάστηκε.

Οι λογιστικές αρχές των κοινοπραξιών έχουν τροποποιηθεί, όποτε κρίθηκε απαραίτητο για να είναι συνεπείς με αυτές που έχουν υιοθετηθεί από τον Όμιλο.

Η ημερομηνία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων των κοινοπραξιών συμπίπτει με αυτή της Μητρικής Εταιρίας.

Στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις της Εταιρίας, οι συμμετοχές σε κοινοπραξίες εμφανίζονται στην αξία κτήσης μείον τις ζημίες απομείωσης, εφόσον υπάρχουν.

Συγγενείς επιχειρήσεις

Συγγενείς επιχειρήσεις αποκαλούνται οι νομικές οντότητες στις οποίες ο Όμιλος έχει σημαντική επιρροή, αλλά δεν ασκεί έλεγχο επί της λειτουργίας τους (συμμετέχει άμεσα ή έμμεσα στα δικαιώματα ψήφου με ποσοστό 20% ή και περισσότερο). Οι επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις λογιστικοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης και αρχικά καταχωρούνται στο κόστος κτήσης. Οι επενδύσεις του Ομίλου σε συγγενείς επιχειρήσεις εμπεριέχουν την υπεραξία (καθαρή από οποιεσδήποτε ζημίες από απαξίωση) που προέκυψε κατά την εξαγορά.

Σύμφωνα με την μέθοδο της καθαρής θέσης, η συμμετοχή του Ομίλου στα κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν μετά την εξαγορά των συγγενών εταιριών αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και η συμμετοχή του Ομίλου επί των λοιπών συνολικών εισοδημάτων αναγνωρίζεται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα του Ομίλου με την ταυτόχρονη μεταβολή της λογιστικής αξίας της επένδυσης. Όταν το μερίδιο του Ομίλου στις ζημιές μιας συγγενούς επιχείρησης ισούται ή υπερβαίνει την αξία της επένδυσής του, τότε ο Όμιλος δεν αναγνωρίζει περαιτέρω ζημιές, εκτός εάν έχει αναλάβει νομικές ή συμβατικές υποχρεώσεις ή πραγματοποίησε πληρωμές για λογαριασμό της εταιρίας αυτής.

Εάν το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου σε μία συγγενή εταιρία μειωθεί, αλλά συνεχίζει να διατηρεί σημαντική επιρροή, τότε από τα ποσά που είχαν προηγουμένως αναγνωριστεί στα λοιπά συνολικά εισοδήματα μόνο η αναλογία που αντιστοιχεί στο ποσοστό της μείωσης της συμμετοχής καταχωρείται στα αποτελέσματα χρήσης.

Σε κάθε ημερομηνία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων, ο Όμιλος εξετάζει εάν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης της συμμετοχής στη συγγενή εταιρία. Σε αυτή τη περίπτωση, ο Όμιλος υπολογίζει το ποσό της απομείωσης της συμμετοχής του ως τη διαφορά μεταξύ του ανακτήσιμου ποσού της και της τρέχουσας αξίας της. Η αξία απομείωσης αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στον λογαριασμό «συμμετοχή στα κέρδη/(ζημίες) συγγενών εταιριών και κοινοπραξιών».

Κέρδη και ζημίες που προκύπτουν από συναλλαγές μεταξύ του Ομίλου και των συγγενών εταιριών, αναγνωρίζονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις μόνο κατά το ποσοστό που αναλογεί στο αντισυμβαλλόμενο μη συνδεδεμένο με τον Όμιλο μέρος. Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη από συναλλαγές μεταξύ του Ομίλου και των συγγενών επιχειρήσεων απαλείφονται κατά το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στις εταιρίες αυτές. Οι μη πραγματοποιηθείσες ζημιές απαλείφονται επίσης, εκτός εάν η συναλλαγή παρέχει ένδειξη απομείωσης του στοιχείου ενεργητικού που μεταφέρθηκε.

Οι λογιστικές αρχές των συγγενών επιχειρήσεων έχουν τροποποιηθεί, όποτε κρίθηκε απαραίτητο, για να είναι συνεπείς με αυτές που έχουν υιοθετηθεί από τον Όμιλο.

Η ημερομηνία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων των συγγενών συμπίπτει με αυτή της μητρικής Εταιρίας.

Στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις της Εταιρίας, οι συμμετοχές σε συγγενείς εταιρίες εμφανίζονται στην αξία κτήσης μείον τις ζημίες απομείωσης, εφόσον υπάρχουν.

Δεσμεύσεις για την αγορά μεριδίων που κατέχει η μη ελέγχουσα συμμετοχή.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας απόκτησης ορισμένων θυγατρικών, ο Όμιλος έχει χορηγήσει στη μη ελέγχουσα συμμετοχή το δικαίωμα να απαιτήσει από τον Όμιλο την εξαγορά των μετοχών της βάσει προκαθορισμένων όρων (δικαίωμα προαίρεσης για πώληση). Η μη ελέγχουσα συμμετοχή μπορεί να είναι είτε διεθνείς οργανισμοί, είτε ιδιώτες επενδυτές που είναι κυρίως οικονομικοί ή βιομηχανικοί επενδυτές ή πρώην μέτοχοι της εξαγορασθείσας εταιρίας (σημ. 31).

Ο Όμιλος προκειμένου να αναγνωρίσει αυτά τα δικαιώματα εφαρμόζει την ακόλουθη πολιτική:

- Απόδοση στην μη ελέγχουσα συμμετοχή του μεριδίου της στα κέρδη ή τις ζημίες της περιόδου/χρήσης, καθώς και άλλων μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων.
- Σε κάθε ημερομηνία δημοσίευσης γίνεται αναταξινόμηση της αξίας καθαρής θέσης σε χρηματοοικονομική υποχρέωση, που αναλογεί στην μη ελέγχουσα συμμετοχή, σαν να πραγματοποιήθηκε η εξαγορά την ημερομηνία αυτή.

Οποιαδήποτε διαφορά προκύπτει μεταξύ της εύλογης αξίας της υποχρέωσης, βάσει του δικαιώματος προαίρεσης, και της αναταξινομημένης αξίας της μη ελέγχουσας συμμετοχής λογίζεται στο τέλος της περιόδου/χρήσης, με βάση την πολιτική που εφαρμόζει ο Όμιλος για τις εξαγορές μη ελεγχουσών συμμετοχών.

Εφόσον το δικαίωμα ασκηθεί, το ποσό που αναγνωρίζεται ως χρηματοοικονομική υποχρέωση κατά την ημερομηνία αυτή θα εξαλειφθεί από την καταβολή της τιμής εξάσκησης. Εάν το δικαίωμα πώλησης λήξει χωρίς να εξασκηθεί, τότε οι λογαριασμοί θα αντιστραφούν καθώς η μη ελέγχουσα συμμετοχή θα επαναταξινομηθεί πίσω στα ίδια κεφάλαια και η χρηματοοικονομική υποχρέωση θα διαγραφεί.

1.3. Μετατροπή ξένου νομίσματος

Λειτουργικό νόμισμα και νόμισμα παρουσίασης

Τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων των θυγατρικών εταιριών του Ομίλου επιμετρούνται βάσει του τοπικού νομίσματος που ισχύει στη χώρα όπου δραστηριοποιούνται, το οποίο αποτελεί και το λειτουργικό τους νόμισμα. Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε ευρώ (€), το οποίο αποτελεί το λειτουργικό νόμισμα της Εταιρίας και το νόμισμα παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων του Ομίλου.

Συναλλαγές και υπόλοιπα λογαριασμών

Οι συναλλαγές που πραγματοποιούνται σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα με τη χρησιμοποίηση των συναλλαγματικών ισοτιμιών (τρέχουσες ισοτιμίες) που επικρατούν κατά τις ημερομηνίες των συναλλαγών ή της αποτίμησης όταν τα στοιχεία επανεκτιμώνται. Οι συναλλαγματικές διαφορές (κέρδη ή ζημίες) που προκύπτουν από τον διακανονισμό των ανωτέρω συναλλαγών καθώς και από τη μετατροπή στο τέλος της χρήσης των νομισματικών στοιχείων («monetary items») από το ξένο νόμισμα στο λειτουργικό νόμισμα, καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός εάν χαρακτηρίζονται ως μέσα αντιστάθμισης της καθαρής επένδυσης εκμετάλλευσης στο εξωτερικό, οπότε καταχωρούνται απευθείας στα λοιπά συνολικά εισοδήματα. Όταν η σχετική επένδυση εκποιείται, το σωρευτικό ποσό αναταξινομείται στα αποτελέσματα.

Οι συναλλαγματικές διαφορές, οι οποίες προκύπτουν από ενδο-ομιλικά δάνεια και απαιτήσεις που έχουν χαρακτηριστεί ως μέρος της καθαρής επένδυσης μιας οικονομικής οντότητας σε θυγατρική εταιρία που δραστηριοποιείται στο εξωτερικό, θα αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων των ατομικών οικονομικών καταστάσεων της οικονομικής οντότητας ή στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις της θυγατρικής εταιρίας που δραστηριοποιείται στο εξωτερικό, ανάλογα με την περίπτωση. Στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, τέτοιου είδους συναλλαγματικές διαφορές θα αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα και θα ενσωματώνονται στο λογαριασμό των λοιπών αποθεματικών "αποθεματικό συναλλαγματικών διαφορών για συναλλαγές που έχουν χαρακτηριστεί ως μέρος της καθαρής επένδυσης σε θυγατρική εταιρία που δραστηριοποιείται στο εξωτερικό".

Όταν η αποπληρωμή των ενδο-ομιλικών μακροπροθέσμων δανείων και απαιτήσεων έχει προγραμματιστεί ή είναι πιθανό να πραγματοποιηθεί στο προβλεπτό μέλλον, τότε οι συναλλαγές αυτές παύουν να αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης σε θυγατρική εταιρία που δραστηριοποιείται στο εξωτερικό. Οι συναλλαγματικές διαφορές που έχουν δημιουργηθεί ως την ημερομηνία της από-αναγνώρισης αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα και μετά την ημερομηνία αυτή αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Κατά την πώληση της θυγατρικής εταιρίας, οι σωρευμένες συναλλαγματικές διαφορές στα λοιπά αποθεματικά θα αναταξινομούνται από τα αποθεματικά στα αποτελέσματα χρήσης.

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη μετατροπή των μη νομισματικών χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, που αποτιμούνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, συμπεριλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης ως μέρος των κερδών/ζημιών εύλογης αξίας. Οι συναλλαγματικές διαφορές από μη νομισματικά χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού, όπως τα διαθέσιμα προς πώληση χρεόγραφα, καταχωρούνται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα.

Εταιρίες του Ομίλου

Οι οικονομικές καταστάσεις όλων των εταιριών του Ομίλου (εκτός από εκείνες που λειτουργούν σε υπερπληθωριστικές οικονομίες) οι οποίες έχουν λειτουργικό νόμισμα διαφορετικό από το νόμισμα παρουσίασης του Ομίλου, μετατρέπονται στο νόμισμα παρουσίασης του Ομίλου ως ακολούθως:

- Τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού για κάθε κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης μετατρέπονται με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες κατά την ημερομηνία της εκάστοτε κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης.

- Τα έσοδα και έξοδα της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης της κάθε εταιρίας μετατρέπονται σύμφωνα με τις μέσες ισοτιμίες της εκάστοτε περιόδου (εκτός εάν η μέση ισοτιμία δεν είναι λογική προσέγγιση της συσσωρευμένης επίδρασης των ισοτιμιών που ίσχυαν κατά τις ημερομηνίες των συναλλαγών, στην οποία περίπτωση τα έσοδα και έξοδα μετατρέπονται με τις ισοτιμίες που ίσχυαν τις ημερομηνίες των συναλλαγών).
- Όλες οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τα παραπάνω καταχωρούνται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα και ακολούθως περιλαμβάνονται στα ίδια κεφάλαια και συγκεκριμένα στο αποθεματικό "συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής".
- Κατά την πώληση (μερική ή ολική) θυγατρικής εταιρίας που δραστηριοποιείται στο εξωτερικό, οι αναλογούσες σωρευμένες συναλλαγματικές διαφορές που υπάρχουν στο αποθεματικό "συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής" των ιδίων κεφαλαίων, μεταφέρονται στα αποτελέσματα χρήσης και συμμετέχουν στο υπολογισμό του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση. Κατά τη μερική πώληση θυγατρικής εταιρίας που δραστηριοποιείται στο εξωτερικό, αποδίδεται στη μη ελέγχουσα συμμετοχή η αναλογία των συσσωρευμένων συναλλαγματικών διαφορών.

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από την αποτίμηση των δανείων των παραπάνω θυγατρικών εταιριών, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως μέσα αντιστάθμισης των επενδύσεων του Ομίλου στο εξωτερικό, μεταφέρονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα και περιλαμβάνονται στις "συναλλαγματικές διαφορές αντιστάθμισης κινδύνου" στα λοιπά αποθεματικά.

Η υπεραξία και οι αναπροσαρμογές σε εύλογη αξία που προκύπτουν κατά την εξαγορά θυγατρικών που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό καταχωρούνται ως στοιχεία ενεργητικού/παθητικού της θυγατρικής εξωτερικού και μετατρέπονται με τις ισοτιμίες της ημερομηνίας αναφοράς. Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα.

1.4. Ενσώματες ακινητοποιήσεις

Οι ενσώματες ακινητοποιήσεις επιμετρούνται στο κόστος κτήσης μείον συσσωρευμένων αποσβέσεων και τυχόν ζημιών απομείωσης, εκτός από την κατηγορία "γήπεδα/οικόπεδα" (δεν περιλαμβάνονται τα λατομεία) που επιμετρούνται στο κόστος κτήσης μείον τυχόν ζημίες απομείωσης.

Το κόστος κτήσης ενσώματων ακινητοποιήσεων συμπεριλαμβάνει όλες τις δαπάνες που σχετίζονται άμεσα με την απόκτηση των ενσώματων παγίων στοιχείων και το κόστος περιβαλλοντικής αποκατάστασης, στο βαθμό που αυτό έχει καταχωρηθεί ως πρόβλεψη (βλέπε παράγραφο 1.20). Μεταγενέστερες δαπάνες προστίθενται είτε στη λογιστική αξία του ενσώματου παγίου στοιχείου, ή καταχωρούνται ως ξεχωριστό ενσώματο πάγιο στοιχείο μόνο στην περίπτωση όπου υπάρχει μεγάλη πιθανότητα ότι από το συγκεκριμένο ενσώματο πάγιο θα προκύψουν για την οικονομική οντότητα μελλοντικές οικονομικές ωφέλειες και το κόστος τους μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα. Η αναπόσβεστη αξία του μέρους του ενσώματου παγίου που αντικαθίσταται παύει να αναγνωρίζεται. Οι επισκευές και οι συντηρήσεις χρεώνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, καθώς αυτές πραγματοποιούνται. Οι μεταγενέστερες δαπάνες, αποσβένονται στη μικρότερη χρονική διάρκεια που προκύπτει: μεταξύ της υπολειπόμενης ωφέλιμης ζωής του σχετικού περιουσιακού στοιχείου και του χρονικού διαστήματος που μεσολαβεί μέχρι την επόμενη προγραμματισμένη βελτίωση του ενσώματου παγίου.

Οι αποσβέσεις για όλες τις ενσώματες ακινητοποιήσεις, εκτός των λατομείων και των γηπέδων/οικοπέδων, υπολογίζονται με τη σταθερή μέθοδο στη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους. Η εκτιμώμενη διάρκεια ωφέλιμης ζωής των σημαντικότερων κατηγοριών ενσώματων παγίων είναι ως ακολούθως:

Κτίρια	Μέχρι 50 έτη
Μηχανήματα – Τεχνικές εγκαταστάσεις – Λοιπός μηχ/κος εξοπλισμός	Μέχρι 40 έτη
Μεταφορικά μέσα	5 με 20 έτη
Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός (συμπεριλαμβανομένου των ηλεκτρονικών υπολογιστών και του σχετικού εξοπλισμού και το ενσωματωμένο λογισμικό για την λειτουργία του εξοπλισμού)	2 με 10 έτη
Μικρής αξίας πάγια	Μέχρι 2 έτη

Η απόσβεση των εκτάσεων/γηπέδων, όπου είναι εγκατεστημένα λατομεία, γίνεται σύμφωνα με την μέθοδο της μονάδας παραγωγής (ρυθμός εξάντλησης των αποθεμάτων). Η εξάντληση των αποθεμάτων καταγράφεται καθώς η διαδικασία εξόρυξης προχωρεί σύμφωνα με τη μέθοδο της ανά μονάδας παραγωγής. Τα υπόλοιπα γήπεδα δεν αποσβένονται.

Οι υπολειμματικές αξίες καθώς και οι ωφέλιμες ζωές των ενσώματων παγίων επανεξετάζονται και αναπροσαρμόζονται στο τέλος κάθε χρήσης, εφόσον κριθεί σκόπιμο. Όταν η αναπόσβεστη αξία ενός ενσώματου παγίου είναι μεγαλύτερη από την ανακτήσιμη αξία, τότε η αξία του παγίου αναπροσαρμόζεται στο ύψος του ανακτήσιμου ποσού (περισσότερες πληροφορίες στην

παράγραφο 1.8 - απομείωση ενσώματων και ασώματων ακινητοποιήσεων εξαιρουμένης της υπεραξίας).

Κάθε στοιχείο των ενσώματων ακινητοποιήσεων και κάθε σημαντικό μέρος αυτών που αρχικά αναγνωρίστηκε, αποαναγνωρίζεται κατά την πώλησή του, ή όταν κανένα μελλοντικό οικονομικό όφελος δεν αναμένεται από τη χρήση του ή την πώλησή του. Τα κέρδη και οι ζημίες που προκύπτουν από την πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων, προσδιορίζονται από τη διαφορά που προκύπτει μεταξύ του εσόδου από την πώληση και της αναπόσβεστης αξίας, όπως αυτή εμφανίζεται στα λογιστικά βιβλία και συμπεριλαμβάνονται στο λειτουργικό αποτέλεσμα.

Οι τόκοι που προέρχονται από δάνεια που συνάφθηκαν ειδικά ή γενικά για την χρηματοδότηση της κατασκευής ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων, κεφαλαιοποιούνται στη χρήση στην οποία προκύπτουν, κατά την διάρκεια της κατασκευαστικής περιόδου των ενσώματων παγίων, εφόσον πληρούνται τα κριτήρια αναγνώρισης (σημ. 1.29).

1.5. Επενδυτικά ακίνητα

Ως επενδυτικά ακίνητα ορίζονται τα ακίνητα που προορίζονται για μακροπρόθεσμες αποδόσεις ενοικίου ή για κεφαλαιουχικά κέρδη ή και για τα δύο και δεν χρησιμοποιούνται από καμία θυγατρική εταιρία του Ομίλου. Τα ακίνητα, που ιδιοχρησιμοποιούνται από τον Όμιλο, αξιοποιούνται για τις παραγωγικές ή διοικητικές ανάγκες του και δεν θεωρούνται επενδυτικά ακίνητα. Αυτό αποτελεί και το κριτήριο διαχωρισμού των ακινήτων μεταξύ των επενδυτικών και των ιδιοχρησιμοποιούμενων ακινήτων.

Τα επενδυτικά ακίνητα απεικονίζονται αρχικά στο ιστορικό κόστος κτήσης, συμπεριλαμβανομένων και των σχετικών άμεσων δαπανών απόκτησης και των εξόδων δανεισμού, όπου αυτό είναι εφικτό (σημ. 1.29).

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα επενδυτικά ακίνητα επιμετρούνται στην εύλογη αξία. Η εύλογη αξία αντανακλά τις συνθήκες της αγοράς την ημερομηνία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων και καθορίζεται από τη Διοίκηση ή ανεξάρτητους εκτιμητές σε ετήσια βάση. Η καλύτερη ένδειξη της εύλογης αξίας ενός ακινήτου δίνεται από την τρέχουσα τιμή ομοειδών ακινήτων στην ίδια περιοχή και στην ίδια κατάσταση με το επενδυτικό ακίνητο, σε μία αγορά που οι συναλλαγές πραγματοποιούνται με έντονο ρυθμό, ενώ ισχύουν ίδιοι όροι μίσθωσης και οι λοιπές συνθήκες (συγκρίσιμες συναλλαγές). Όταν δεν υπάρχουν ταυτόσημες συνθήκες, ο Όμιλος συνυπολογίζει και προσμετρά τις διαφορές από τα συγκρινόμενα ακίνητα, είτε αυτές εμφανίζονται στην περιοχή, τη φύση και την κατάσταση του ακινήτου, είτε στους συμβατικούς όρους μίσθωσης και στα λοιπά συμβόλαια που σχετίζονται με το ακίνητο.

Το κέρδος ή η ζημία που προκύπτει από τη μεταβολή της εύλογης αξίας των επενδυτικών ακινήτων αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στον λογαριασμό «Άλλα έσοδα εκμετάλλευσης» ή «Άλλα έξοδα εκμετάλλευσης» την περίοδο που πραγματοποιείται.

Οι μεταγενέστερες δαπάνες κεφαλαιοποιούνται στην λογιστική αξία, μόνο όταν είναι πιθανό ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη, που σχετίζονται με τις δαπάνες αυτές, θα εισέλθουν στον Όμιλο και το κόστος τους μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα. Όλες οι άλλες δαπάνες για επισκευές και συντηρήσεις χρεώνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, καθώς πραγματοποιούνται. Όταν μέρος ενός επενδυτικού ακινήτου αντικαθίσταται, η τρέχουσα αξία του συγκεκριμένου μέρους παύει να αναγνωρίζεται.

Η εύλογη αξία των επενδυτικών ακινήτων δεν αντανακλά τις μελλοντικές κεφαλαιουχικές δαπάνες που θα βελτιώσουν ή θα ενισχύσουν τα ακίνητα αυτά, ενώ επίσης δεν αντανακλά τα συναφή μελλοντικά οφέλη από αυτές τις δαπάνες, πέρα από αυτές τις δαπάνες ή τα οφέλη που κάθε λογικός συμμετέχων στην αγορά θα λάμβανε υπόψη του, ώστε να προσδιορίσει την αξία του ακινήτου.

Όταν ο Όμιλος εκποιεί ένα ακίνητο στην εύλογη αξία του, σύμφωνα με τους όρους που ισχύουν στην αγορά, η τρέχουσα αξία του ακινήτου προσαρμόζεται, αμέσως πριν από την εκποίηση, στην τιμή πώλησης και η διαφορά λογιστικοποιείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως καθαρό κέρδος /ζημιά από την επιμέτρηση σε εύλογη αξία του επενδυτικού ακινήτου. Τα επενδυτικά ακίνητα παύουν να αναγνωρίζονται, όταν εκποιούνται.

Στην περίπτωση που ένα επενδυτικό ακίνητο ιδιοχρησιμοποιηθεί, αναταξινομείται ως ενσώματη ακινητοποίηση. Η εύλογη αξία του ακινήτου κατά την ημερομηνία της αναταξινόμησης αποτελεί το τεκμαρτό κόστος κτήσης για την περαιτέρω λογιστικοποίησή του.

Στην περίπτωση που μία ενσώματη ακινητοποίηση χαρακτηριστεί ως επενδυτικό ακίνητο, επειδή η χρήση του μεταβλήθηκε, εφαρμόζονται οι λογιστικές αρχές του ΔΛΠ 16 μέχρι και την ημερομηνία της μεταφοράς του σε επενδυτικό ακίνητο και έκτοτε υπολογίζεται στην εύλογη αξία του. Το επενδυτικό ακίνητο εκτιμάται στην εύλογη αξία του κατά την ημερομηνία της μεταφοράς και το κέρδος ή η ζημία από την αναπροσαρμογή του στην εύλογη αξία, δηλαδή η διαφορά μεταξύ εύλογης και τρέχουσας αξίας, αναγνωρίζεται στα ίδια κεφάλαια, σύμφωνα με το ΔΛΠ 16, ως επανεκτίμηση της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων. Το κέρδος της αποτίμησης αναγνωρίζεται απευθείας στα ιδία κεφάλαια μέσω των λοιπών συνολικών εισοδημάτων, εκτός εάν υπάρχει προγενέστερη ζημία απομείωσης του ακινήτου. Στην περίπτωση αυτή, το κέρδος από την αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στο βαθμό που αντιλογίζει μια προγενέστερη ζημιά απομείωσης και

οποιοδήποτε επιπλέον κέρδος από την αναπροσαρμογή σε εύλογη αξία αναγνωρίζεται απευθείας στα ιδία κεφάλαια μέσω των λοιπών συνολικών εισοδημάτων. Η ζημιά από την αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.

1.6. Ασώματες ακινητοποιήσεις

Υπεραξία

Η υπεραξία που προκύπτει από την απόκτηση θυγατρικής εταιρίας ορίζεται ως το υπερβάλλον ποσό του συνόλου του τιμήματος εξαγοράς και του ποσού που αναγνωρίστηκε ως μη ελέγχουσα συμμετοχή στην αποκτηθείσα εταιρία και της εύλογης αξίας οποιασδήποτε προηγούμενης συμμετοχής στην αποκτηθείσα εταιρία κατά την ημερομηνία της εξαγοράς, έναντι της εύλογης αξίας των αναγνωρίσιμων καθαρών περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής που αποκτήθηκε. Αν το άθροισμα του συνολικού τιμήματος εξαγοράς, της μη ελέγχουσας συμμετοχής που αναγνωρίστηκε και της εύλογης αξίας της προηγούμενης συμμετοχής στην αποκτηθείσα εταιρία είναι μικρότερο από την εύλογη αξία της καθαρής θέσης της θυγατρικής που αποκτήθηκε σε περίπτωση μίας συμφέρουσας αγοράς, η διαφορά αναγνωρίζεται άμεσα στα αποτελέσματα. Η υπεραξία απεικονίζει τις μελλοντικές οικονομικές ωφέλειες από περιουσιακά στοιχεία που δεν μπορούν μεμονωμένα να προσδιοριστούν και να αναγνωριστούν κατά τις συνενώσεις των επιχειρήσεων.

Η υπεραξία δεν υπόκειται σε απόσβεση. Μετά την αρχική αναγνώρισή της, αποτιμάται στο κόστος κτήσης μείον τις οποιεσδήποτε σωρευμένες ζημίες απομείωσης.

Για τους σκοπούς διενέργειας του ελέγχου απομείωσης, η υπεραξία κατανέμεται, κατά την ημερομηνία απόκτησης, σε κάθε μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών (ή ομάδες μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών) που αναμένεται ότι θα επωφεληθεί από τις συνέργειες της συνένωσης. Κάθε μονάδα (ή ομάδα αυτών) στην οποία έχει κατανεμηθεί η υπεραξία, αποτελεί το μικρότερο επίπεδο παρακολούθησης της υπεραξίας μέσα στην οικονομική οντότητα για σκοπούς εσωτερικής διαχείρισης. Η υπεραξία παρακολουθείται για λόγους εσωτερικής διαχείρισης σε επίπεδο λειτουργικού τομέα.

Ο επανέλεγχος της απομείωσης γίνεται ετησίως (ακόμα κι αν δεν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης), ή συχνότερα, εφόσον γεγονότα ή αλλαγές στις υπάρχουσες καταστάσεις υποδηλώνουν ενδεχόμενη απομείωση. Η τρέχουσα αξία της υπεραξίας συγκρίνεται με το ανακτήσιμο ποσό, που είναι το μεγαλύτερο ποσό μεταξύ της αξίας χρήσης και της εύλογης αξίας μείον τα έξοδα πώλησης. Κάθε απομείωση αναγνωρίζεται απευθείας ως έξοδο και δεν αναστρέφεται μεταγενέστερα.

Στην περίπτωση που η υπεραξία κατανέμεται σε μια μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών και μέρος της δραστηριότητας αυτής της μονάδας εκποιηθεί, η υπεραξία που σχετίζεται με το μέρος της δραστηριότητας που εκποιήθηκε συμπεριλαμβάνεται στη λογιστική αξία αυτής, όταν καθορίζεται το κέρδος ή η ζημία από την πώληση. Στην περίπτωση αυτή, η υπεραξία που εκποιήθηκε υπολογίζεται με βάση τις σχετικές αξίες της εκποιούμενης δραστηριότητας και του μέρους της μονάδας ταμειακών ροών που διατηρήθηκε.

Λοιπές ασώματες ακινητοποιήσεις

Οι ασώματες ακινητοποιήσεις που αποκτώνται ξεχωριστά καταχωρούνται στο ιστορικό κόστος. Οι ασώματες ακινητοποιήσεις που αποκτήθηκαν ως μέρος επιχειρηματικών συνενώσεων αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία εξαγοράς.

Μετά την αρχική αναγνώριση, οι ασώματες ακινητοποιήσεις επιμετρούνται στο ιστορικό κόστος μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις και τις σωρευμένες ζημίες απομείωσης. Εσωτερικά δημιουργημένα άυλα περιουσιακά πάγια, εκτός των κεφαλαιοποιημένων δαπανών ανάπτυξης, δεν κεφαλαιοποιούνται και οι δαπάνες (σημείωση 1.7) καταχωρούνται στα αποτελέσματα της περιόδου/χρήσης, όπου αυτές πραγματοποιούνται.

Οι ασώματες ακινητοποιήσεις του Ομίλου έχουν πεπερασμένη ωφέλιμη ζωή.

Οι ασώματες ακινητοποιήσεις με πεπερασμένη ωφέλιμη ζωή αποσβένονται κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους και αξιολογούνται για απομείωση, όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι κάποια άυλα περιουσιακά στοιχεία ενδέχεται να έχουν υποστεί απομείωση. Η ωφέλιμη ζωή και η μέθοδος απόσβεσης για τις ασώματες ακινητοποιήσεις με πεπερασμένη ωφέλιμη ζωή επανεξετάζονται τουλάχιστον κάθε περίοδο/χρήση κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων. Αλλαγές στην αναμενόμενη ωφέλιμη ζωή ή στον αναμενόμενο τρόπο ανάλωσης των μελλοντικών οικονομικών ωφελειών από κάθε άυλο περιουσιακό στοιχείο αντιμετωπίζονται ως αλλαγή στις λογιστικές εκτιμήσεις. Η δαπάνη της απόσβεσης των ασώματων ακινητοποιήσεων με πεπερασμένη ωφέλιμη ζωή αναγνωρίζεται στην κατάσταση των αποτελεσμάτων στην κατηγορία του εξόδου, που συνάδει με τη λειτουργία του ασώματου αυτού παγίου.

Τα μηχανογραφικά λογισμικά προγράμματα και οι σχετικές άδειες που αποκτώνται ξεχωριστά κεφαλαιοποιούνται με βάση τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την απόκτηση και την εγκατάσταση των συγκεκριμένων λογιστικών, όταν αυτά αναμένεται να δημιουργήσουν οικονομικά οφέλη στον Όμιλο πέρα της μιας οικονομικής χρήσης. Οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για τη

συντήρηση λογισμικών προγραμμάτων αναγνωρίζονται ως έξοδο καθώς προκύπτουν.

Οι μέθοδοι απόσβεσης που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο για τις ασώματες ακινητοποιήσεις συνοψίζονται ως εξής:

	Μέθοδος Απόσβεσης	Ωφέλιμη Ζωή
Διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εμπορικά σήματα και πελατειακές σχέσεις	Σταθερή	Μέχρι 20 έτη
Άδειες παραγωγής και εκμεταλλεύσης (άδειες εξόρυξης)	Σταθερή/ μέθοδος της μονάδας παραγωγής	Μικρότερο των: περιόδου αδείας και της εκτιμώμενης ζωής του υποκείμενου λατομείου ή της μεθόδου της μονάδας παραγωγής
Δαπάνες ανάπτυξης (λατομεία με σύμβαση λειτουργικής μίσθωσης)	Σημείωση 1.7	Σημείωση. 1.7
Λογισμικό υπολογιστών	Σταθερή	3 με 7 έτη

Τα κέρδη ή οι ζημίες που προέρχονται από τη διαγραφή λόγω εκποίησης μιας ασώματης ακινητοποίησης, υπολογίζονται ως η διαφορά μεταξύ των καθαρών εσόδων από την εκποίηση και της τρέχουσας αξίας του παγίου, και καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

1.7. Δαπάνες απογύμνωσης λατομείων

Οι δαπάνες απογύμνωσης λατομείων περιλαμβάνουν την απομάκρυνση των υπερκείμενων και άλλων άχρηστων υλικών. Οι δαπάνες απογύμνωσης πραγματοποιούνται κατά την δημιουργία ενός λατομείου πριν αρχίσει η παραγωγική διαδικασία και κεφαλαιοποιούνται ως εξής:

Στην περίπτωση που οι σχετικές δαπάνες πραγματοποιούνται σε λατομείο ιδιοκτησίας του Ομίλου, οι δαπάνες απογύμνωσης συμπεριλαμβάνονται στην τρέχουσα αξία του σχετικού λατομείου, στην αντίστοιχη κατηγορία των ενσώματων ακινητοποιήσεων και ακολούθως αποσβένονται στη διάρκεια της ζωής του λατομείου σύμφωνα με τη μέθοδο της μονάδας παραγωγής (ρυθμός εξάντλησης των αποθεμάτων). Στην περίπτωση που οι δαπάνες απογύμνωσης πραγματοποιούνται σε λατομείο το οποίο μισθώνεται από τον Όμιλο με σύμβαση λειτουργικής μίσθωσης, οι δαπάνες απογύμνωσης περιλαμβάνονται στις «Δαπάνες ανάπτυξης» στην ομάδα των ασώματων ακινητοποιήσεων και αποσβένονται στη μικρότερη περίοδο μεταξύ της διάρκειας μίσθωσης και της ωφέλιμης ζωής του λατομείου.

1.8. Απομείωση ενσώματων και ασώματων ακινητοποιήσεων (εξαιρούμενης της υπεραξίας)

Τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία που έχουν απεριόριστη διάρκεια ζωής (π.χ. γη που δεν σχετίζεται με λατομεία) δεν υπόκεινται σε απόσβεση και ελέγχονται ετησίως για τυχόν απομείωση. Για τα ενσώματα και ασώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία που υπόκεινται σε απόσβεση πραγματοποιείται έλεγχος απομείωσης, όταν γεγονότα ή αλλαγές στις συνθήκες υποδηλώνουν ότι η αναπόσβεστη αξία τους μπορεί να μην είναι πλέον ανακτήσιμη. Όταν η αναπόσβεστη αξία των ενσώματων και ασώματων πάγιων περιουσιακών στοιχείων υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία τους, τότε το επιπλέον ποσό αφορά ζημία απομείωσης και καταχωρείται απευθείας ως έξοδο στα αποτελέσματα. Για τους σκοπούς του έλεγχου απομείωσης, τα περιουσιακά στοιχεία ομαδοποιούνται στο χαμηλότερο επίπεδο για το οποίο οι ταμειακές ροές δύναται να προσδιοριστούν ξεχωριστά. Μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, εκτός της υπεραξίας, που έχουν υποστεί απομείωση επανεξετάζονται για πιθανό αντιλογισμό της απομείωσης σε κάθε ημερομηνία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων.

Η ανακτήσιμη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου είναι η μεγαλύτερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας του περιουσιακού στοιχείου μείον των εξόδων πώλησης και της αξίας χρήσης.

1.9. Μισθώσεις

Όταν εταιρία του Ομίλου είναι ο μισθωτής

Οι μισθώσεις, στις οποίες ουσιαστικά όλοι οι κίνδυνοι και οι ωφέλειες της ιδιοκτησίας παραμένουν στον εκμισθωτή ταξινομούνται ως λειτουργικές μισθώσεις. Τα ποσά που καταβάλλονται για την εξόφληση των δόσεων των ανωτέρω μισθώσεων (καθαρά από τυχόν κίνητρα που λαμβάνει ο μισθωτής) καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, με σταθερή μέθοδο, σε όλη τη διάρκεια της μίσθωσης.

Οι μισθώσεις που αφορούν ενσώματες ακινητοποιήσεις για τις οποίες ο Όμιλος έχει ουσιαστικά όλες τις ωφέλειες και όλους τους κινδύνους της ιδιοκτησίας ταξινομούνται ως χρηματοδοτικές μισθώσεις. Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις κεφαλαιοποιούνται κατά την έναρξη της μίσθωσης στη χαμηλότερη αξία που προκύπτει μεταξύ της εύλογης αξίας του παγίου στοιχείου και της παρούσας αξίας των ελάχιστων μισθωμάτων, καθένα εκ των οποίων προσδιορίζεται κατά την έναρξη της μίσθωσης.

Κάθε μίσθωμα επιμερίζεται μεταξύ της υποχρέωσης και των χρηματοοικονομικών εξόδων. Οι αντίστοιχες υποχρεώσεις από μισθώματα, καθαρές από χρηματοοικονομικά έξοδα, απεικονίζονται στις υποχρεώσεις. Το μέρος του χρηματοοικονομικού εξόδου που αφορά σε χρηματοδοτικές μισθώσεις χρεώνεται στα αποτελέσματα σε όλη τη διάρκεια

μίσθωσης, ώστε να επιτυγχάνεται ένα σταθερό επιτόκιο για το υπόλοιπο της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης σε κάθε περίοδο. Οι ενσώματες ακινητοποιήσεις που αποκτήθηκαν με σύναψη χρηματοδοτικών μισθώσεων αποσβένονται στη μικρότερη περίοδο μεταξύ της ωφέλιμης ζωής των παγίων στοιχείων ή της διάρκειας μίσθωσής τους.

Οι μισθώσεις ταξινομούνται σε χρηματοδοτικές ή λειτουργικές κατά την ημερομηνία σύναψης της μίσθωσης.

Όταν εταιρία του Ομίλου είναι ο εκμισθωτής

Μισθώσεις στις οποίες μια εταιρία του Ομίλου δεν μεταβιβάζει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τις ωφέλειες της ιδιοκτησίας, χαρακτηρίζονται ως λειτουργικές μισθώσεις. Όταν τα περιουσιακά στοιχεία εκμισθώνονται στα πλαίσια λειτουργικών μισθώσεων, παρουσιάζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης σύμφωνα με τη φύση του κάθε περιουσιακού στοιχείου.

Το έσοδα της μίσθωσης από λειτουργικές μισθώσεις αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

Τα αρχικά άμεσα κόστη που πραγματοποιούνται κατά τη διαπραγμάτευση μιας λειτουργικής μίσθωσης προστίθενται στη λογιστική αξία του μισθωμένου περιουσιακού στοιχείου και αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της μίσθωσης στην ίδια βάση με τα έσοδα από μισθώματα.

Τα ενδεχόμενα μισθώματα αναγνωρίζονται ως έσοδο την περίοδο κατά την οποία κερδίζονται.

1.10. Αποθέματα

Τα αποθέματα αποτιμώνται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ του κόστους κτήσης και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Το κόστος κτήσης προσδιορίζεται με τη μέθοδο του σταθμικού μέσου όρου. Το κόστος των ετοίμων προϊόντων και της παραγωγής σε εξέλιξη αποτελείται από το κόστος των πρώτων υλών, το άμεσο εργατικό κόστος, τις λοιπές άμεσες δαπάνες και τα γενικά βιομηχανικά έξοδα που συνδέονται με την παραγωγή (σύμφωνα με την κανονική παραγωγική δυναμικότητα) ενώ δεν συμπεριλαμβάνεται το κόστος δανεισμού. Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών, μειωμένη με το εκτιμώμενο κόστος ολοκλήρωσης της πώλησης και των εξόδων διάθεσης.

Κατάλληλες προβλέψεις σχηματίζονται για απαξιωμένα, άχρηστα και με πολύ χαμηλή κίνηση στην αγορά αποθέματα. Οι μειώσεις της αξίας των αποθεμάτων στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία και οι λοιπές ζημίες από αποθέματα καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την περίοδο που εμφανίζονται.

1.11. Εμπορικές απαιτήσεις

Οι εμπορικές απαιτήσεις είναι υπόλοιπα οφειλόμενα από τους πελάτες για την πώληση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών σε αυτούς από τη συνήθη δραστηριότητα του Ομίλου. Εάν η είσπραξη των υπολοίπων αυτών αναμένεται να πραγματοποιηθεί εντός ενός έτους ή και λιγότερο (ή και περισσότερο εάν αποτελεί το γεγονός αυτό μέρος του κανονικού λειτουργικού κύκλου της επιχειρηματικής δραστηριότητας), τότε οι απαιτήσεις ταξινομούνται ως κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία. Εάν όχι, τότε ταξινομούνται ως μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία.

Οι εμπορικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία και ύστερα αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, αφαιρουμένων και των ζημιών απομείωσης.

1.12. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

Στην κατάσταση ταμειακών ροών, τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα περιλαμβάνουν μετρητά, καταθέσεις όψεως, βραχυπρόθεσμες επενδύσεις υψηλής ρευστοποίησης και υπεραναλήψεις από τραπεζικούς λογαριασμούς, αν αυτές υπάρχουν. Οι υπεραναλήψεις απεικονίζονται στο παθητικό στις βραχυπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις. Τα στοιχεία των διαθεσίμων και ταμειακών ισοδύναμων έχουν αμελητέο κίνδυνο μεταβολής στην αξία.

1.13. Μετοχικό κεφάλαιο

(α) Οι κοινές και προνομιούχες χωρίς δικαίωμα ψήφου μετοχές εμφανίζονται στο μετοχικό κεφάλαιο στα ίδια κεφάλαια. Το μετοχικό κεφάλαιο απεικονίζει την αξία των μετοχών της Εταιρίας που έχουν εκδοθεί και είναι σε κυκλοφορία. Το τίμημα που καταβλήθηκε πλέον της ονομαστικής αξίας ανά μετοχή καταχωρείται στο λογαριασμό «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο» στα ίδια κεφάλαια.

(β) Πρόσθετες δαπάνες που έχουν άμεση σχέση με την έκδοση νέων μετοχών ή δικαιωμάτων προαίρεσης καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια αφαιρετικά από το προϊόν της έκδοσης, καθαρά από φόρους.

(γ) Όταν η Εταιρία ή οι θυγατρικές της αγοράσουν μέρος του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας (ίδιες μετοχές), το ποσό που καταβλήθηκε συμπεριλαμβανόμενης οποιασδήποτε δαπάνης, καθαρό από φόρους, εμφανίζεται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια, μέχρι ακυρώσης ή πώλησης των μετοχών. Όταν οι ίδιες μετοχές στη συνέχεια πωληθούν κάθε σχετικό κέρδος ή ζημία καθαρό από οποιαδήποτε άμεση για την συναλλαγή επιπρόσθετη δαπάνη και από φόρους, καταχωρείται απευθείας στα ίδια κεφάλαια.

1.14. Δανειακές υποχρεώσεις

Οι δανειακές υποχρεώσεις καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία τους, καθαρές από τα άμεσα έξοδα σύναψής τους (τραπεζικά έξοδα και προμήθειες). Στις περιόδους που ακολουθούν, οι δανειακές υποχρεώσεις αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος με τη χρησιμοποίηση της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου. Όποια διαφορά προκύψει μεταξύ των εισπράξεων (καθαρών από τα σχετικά έξοδα συναλλαγών) και της αξίας εξόφλησης, καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια του δανεισμού, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Οι προμήθειες που πληρώνονται κατά την έναρξη της σύμβασης δανεισμού αναγνωρίζονται ως έξοδα για την πραγματοποίηση της συναλλαγής όταν είναι πιθανό ότι ένα μέρος ή ολόκληρο το δάνειο θα εκταμιευθεί. Σε αυτή την περίπτωση, η αναγνώριση της προμήθειας αναβάλλεται μέχρι την εκταμίευση του δανείου. Όταν δεν υπάρχει κάποια ένδειξη ότι η εκταμίευση μέρους ή ολόκληρου του δανείου είναι πιθανό να πραγματοποιηθεί, η προμήθεια κεφαλαιοποιείται σαν προπληρωμή και αποσβένεται κατά τη διάρκεια του σχετικού δανεισμού. Οι δανειακές υποχρεώσεις ταξινομούνται ως βραχυπρόθεσμες εκτός από τις περιπτώσεις που ο Όμιλος έχει το ανεπιφύλακτο δικαίωμα να αναβάλλει την εξόφληση της υποχρέωσης για τουλάχιστον 12 μήνες μετά την ημερομηνία αναφοράς.

1.15. Τρέχων και αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος

Ο φόρος της χρήσης αποτελείται από τον τρέχοντα φόρο και τον αναβαλλόμενο φόρο. Ο φόρος αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από τις περιπτώσεις που αφορούν στοιχεία που αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα ή απευθείας στην καθαρή θέση. Στην περίπτωση αυτή, ο φόρος αναγνωρίζεται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα ή απευθείας στην καθαρή θέση, αντίστοιχα.

Ο τρέχων φόρος εισοδήματος υπολογίζεται βάσει των φορολογικών νόμων που έχουν θεσπιστεί ή ουσιωδώς θεσπιστεί κατά την ημερομηνία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων στις χώρες που η Εταιρία και οι θυγατρικές εταιρίες του Ομίλου δραστηριοποιούνται και παράγουν φορολογητέο εισόδημα. Η διοίκηση αξιολογεί περιοδικά τις θέσεις που λαμβάνονται στις φορολογικές δηλώσεις, όταν η ισχύουσα φορολογική νομοθεσία υπόκειται σε ερμηνείες και δημιουργεί προβλέψεις, όπου χρειάζεται, με βάση τα ποσά που αναμένεται να πληρωθούν στις φορολογικές αρχές.

Ο αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος υπολογίζεται με τη χρήση της μεθόδου της υποχρέωσης που προκύπτει από τις προσωρινές διαφορές μεταξύ της φορολογικής βάσης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων και των αντίστοιχων ποσών που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Ωστόσο, δεν αναγνωρίζονται οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις αν προκύπτουν από την αρχική αναγνώριση της υπεραξίας. Εάν ο αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος προκύπτει από την αρχική αναγνώριση ενός στοιχείου ενεργητικού ή παθητικού, σε συναλλαγή άλλη εκτός από εκείνη της συνένωσης επιχειρήσεων και κατά την οποία συναλλαγή, δεν επηρεάζονται ούτε τα λογιστικά ούτε τα φορολογητέα κέρδη και ζημίες, δεν καταχωρείται.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται κατά την έκταση στην οποία θα υπάρξει μελλοντικό φορολογητέο κέρδος για τη χρησιμοποίηση της προσωρινής διαφοράς που δημιουργεί την αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση.

Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις αναγνωρίζονται για προσωρινές φορολογητέες διαφορές, που προέρχονται από επενδύσεις σε θυγατρικές, κοινοπραξίες και συγγενείς επιχειρήσεις, εκτός εάν ο Όμιλος είναι σε θέση να ελέγξει την αντιστροφή των προσωρινών διαφορών και αναμένεται ότι οι προσωρινές διαφορές δεν θα αντιστραφούν στο προσεχές μέλλον. Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση αναγνωρίζεται για τις εκπεστέες προσωρινές διαφορές που προκύπτουν από επενδύσεις σε θυγατρικές, κοινοπραξίες και συγγενείς επιχειρήσεις κατά την έκταση στην οποία αναμένεται ότι η προσωρινή διαφορά θα αναστραφεί στο μέλλον και θα υπάρξει μελλοντικό φορολογητέο κέρδος για τη χρησιμοποίηση της προσωρινής διαφοράς. Η αναβαλλόμενη φορολογία εισοδήματος προσδιορίζεται με τη χρήση των φορολογικών συντελεστών (και νόμων) που έχουν θεσπιστεί ή ουσιωδώς θεσπιστεί κατά την ημερομηνία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων και οι οποίοι αναμένεται να εφαρμοστούν, όταν η σχετική αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση θα ανακτηθεί ή η σχετική αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση θα τακτοποιηθεί.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις συμψηφίζονται όταν υπάρχει νομικά ισχυρό δικαίωμα να συμψηφιστούν οι τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις με τις τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις και όταν οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις σχετίζονται με φόρους εισοδήματος που επιβάλλονται από την ίδια φορολογική αρχή, είτε αφορά την ίδια φορολογητέα οντότητα, είτε διαφορετικές φορολογητέες οντότητες στις οποίες υπάρχει η πρόθεση να τακτοποιήσουν τα υπόλοιπα σε καθαρή βάση.

1.16. Παροχές σε εργαζομένους

(α) Συνταξιοδότηση και άλλες υποχρεώσεις λόγω εξόδου από την υπηρεσία

Ο Όμιλος έχει διάφορα συνταξιοδοτικά και λοιπά προγράμματα παροχών μετά την έξοδο από την υπηρεσία, συμπεριλαμβανομένων και προγραμμάτων καθορισμένων παροχών και καθορισμένων εισφορών, σύμφωνα με τις συνθήκες και τις πρακτικές που ισχύουν στις χώρες που ο Όμιλος δραστηριοποιείται. Ως πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών ορίζεται ένα πρόγραμμα συνταξιοδότησης στα πλαίσια του οποίου ο Όμιλος καταβάλλει σταθερές εισφορές σε μία ξεχωριστή οντότητα. Ο Όμιλος δε θα έχει καμία νομική ή τεκμαιρόμενη δέσμευση να καταβάλλει πρόσθετες εισφορές στην περίπτωση που οι πόροι του ταμείου δε θα είναι επαρκείς, ώστε να καταβάλλει στους εργαζομένους παροχές για την υπηρεσία τους που αφορά την τρέχουσα περίοδο καθώς και προηγούμενες περιόδους Ως πρόγραμμα καθορισμένων παροχών ορίζεται ένα πρόγραμμα συνταξιοδότησης ή πρόγραμμα λοιπών παροχών μετά την έξοδο από την υπηρεσία που δεν είναι πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών.

Τυπικά, τα προγράμματα καθορισμένων παροχών ορίζουν ένα συγκεκριμένο ποσό ως καταβολή σύνταξης/παροχής, το οποίο θα λάβει ένας υπάλληλος στην συνταξιοδότησή του. Συνήθως, το ποσό αυτό εξαρτάται από έναν ή περισσότερους παράγοντες όπως η ηλικία, τα χρόνια προϋπηρεσίας και η αποζημίωση.

Η υποχρέωση σχετικά με τα προγράμματα καθορισμένων παροχών που αναγνωρίζεται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης είναι η παρούσα αξία της δέσμευσης για την καθορισμένη παροχή κατά την ημερομηνία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων, μείον την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος. Η δέσμευση της καθορισμένης παροχής υπολογίζεται ετησίως από ανεξάρτητο αναλογιστή με τη χρήση της μεθόδου της προβεβλημένης πιστωτικής μονάδας. Η παρούσα αξία της δέσμευσης για την καθορισμένη παροχή υπολογίζεται με την προεξόφληση των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών χρησιμοποιώντας επιτόκια εταιρικών ομολόγων υψηλής ποιότητας, που εκφράζονται στο νόμισμα στο οποίο η παροχή θα πληρωθεί και που έχουν διάρκεια που προσεγγίζει τη διάρκεια της σχετικής συνταξιοδοτικής υποχρέωσης.

Το κόστος προϋπηρεσίας αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα χρήσης το νωρίτερο μεταξύ της:

- Ημερομηνίας πραγματοποίησης της τροποποίησης ή της περικοπής
- Ημερομηνίας αναγνώρισης από τον Όμιλο του κόστους της σχετικής αναδιάρθρωσης

Το καθαρό κόστος τόκων υπολογίζεται ως το καθαρό ποσό μεταξύ της υποχρέωσης για το πρόγραμμα καθορισμένων παροχών και της εύλογης αξίας των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος επί το επιτόκιο προεξόφλησης. Ο Όμιλος αναγνωρίζει στα παρακάτω κονδύλια της κατάστασης αποτελεσμάτων τις ακόλουθες μεταβολές στην υποχρέωση καθορισμένης παροχής:

- Κόστος υπηρεσίας που αποτελείται από τρέχον κόστος υπηρεσίας και κόστος προϋπηρεσίας, κέρδη και ζημίες περικοπών και μη συνηθισμένους διακανονισμούς στα άλλα έσοδα/έξοδα εκμετάλλευσης
- Καθαρά χρηματοοικονομικό έσοδο ή έξοδο στα χρηματοοικονομικά έξοδα

Επανεκτιμήσεις, που αποτελούνται από τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημίες, την επίδραση του ανώτατου ορίου των περιουσιακών στοιχείων, εξαιρουμένων των καθαρών τόκων (δεν έχει εφαρμογή στον Όμιλο) και την απόδοση των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος (εκτός τόκων), αναγνωρίζονται αμέσως στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης με την ανάλογη χρέωση ή πίστωση των αποτελεσμάτων εις νέον μέσω των λοιπών συνολικών εισοδημάτων της περιόδου που πραγματοποιούνται. Οι επανεκτιμήσεις δεν αναταξινομούνται στα αποτελέσματα χρήσης σε μεταγενέστερες περιόδους.

Για τα προγράμματα καθορισμένων εισφορών, ο Όμιλος καταβάλλει εισφορές σε δημόσια ή ιδιωτικά ασφαλιστικά ταμεία είτε υποχρεωτικά, είτε βάσει σύμβασης, είτε εθελοντικά. Από την στιγμή που οι εισφορές καταβληθούν, ο Όμιλος δεν έχει υποχρέωση πρόσθετης καταβολής εισφορών. Οι τακτικές εισφορές αναγνωρίζονται σαν κόστος παροχών σε εργαζομένους όταν αυτές καθίστανται πληρωτέες. Οι προπληρωμένες εισφορές αναγνωρίζονται σαν περιουσιακό στοιχείο κατά την έκταση που η προπληρωμή θα οδηγήσει σε μείωση μελλοντικών πληρωμών ή επιστροφή χρημάτων.

(β) Παροχές τερματισμού της απασχόλησης

Οι παροχές τερματισμού της απασχόλησης καθίστανται καταβλητέες όταν η απασχόληση ενός εργαζομένου τερματιστεί από τον Όμιλο πριν την κανονική ημερομηνία συνταξιοδότησης ή όταν ένας εργαζόμενος αποδέχεται την εθελουσία έξοδο με αντάλλαγμα αυτές τις παροχές.

Ο Όμιλος καταχωρεί αυτές τις παροχές το νωρίτερο από τις ακόλουθες ημερομηνίες: α) όταν ο όμιλος δεν μπορεί πλέον να αποσύρει την προσφορά για αυτές τις παροχές και β) όταν η εταιρία αναγνωρίζει έξοδα από αναδιοργάνωση που είναι στο πλαίσιο εφαρμογής του ΔΛΠ 37 στα οποία περιλαμβάνεται η πληρωμή παροχών τερματισμού της απασχόλησης. Στην περίπτωση που γίνεται μια προσφορά ενθάρρυνσης εθελούσιας αποχώρησης, οι παροχές τερματισμού της απασχόλησης υπολογίζονται βάσει του αριθμού των εργαζομένων που αναμένεται να αποδεχτούν την προσφορά. Παροχές τερματισμού της απασχόλησης που οφείλονται 12 μήνες μετά το

τέλος της ημερομηνίας κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων προεξοφλούνται στη παρούσα αξία τους.

(γ) Προγράμματα συμμετοχής των εργαζομένων στη διανομή των κερδών («profit sharing») και πρόσθετων αμοιβών λόγω απόδοσης («bonus»)

Η υποχρέωση για παροχές προς τους εργαζομένους με τη μορφή συμμετοχής στην διανομή των κερδών και προσθέτων αμοιβών λόγω απόδοσης καταχωρείται στις λοιπές προβλέψεις όταν ισχύουν οι επόμενες συνθήκες:

- υπάρχει ένα επίσημο πρόγραμμα και τα καταβλητέα ποσά να έχουν προσδιοριστεί πριν από την ημερομηνία δημοσίευσης των οικονομικών καταστάσεων, ή
- οι προηγούμενες πρακτικές έχουν δημιουργήσει την προσδοκία στους εργαζόμενους ότι θα τους καταβληθεί επίδομα απόδοσης/συμμετοχής στα κέρδη και το ποσό μπορεί να προσδιοριστεί πριν από την δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων.

(δ) Παροχές δικαιωμάτων προαίρεσης

Τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών χορηγούνται σε συγκεκριμένα διευθυντικά στελέχη με έκπτωση σε σχέση με την χρηματιστηριακή τιμή των μετοχών, στις αντίστοιχες ημερομηνίες των χορηγήσεων και μπορούν να εξασκηθούν σε αυτές τις τιμές. Τα δικαιώματα πρέπει να εξασκηθούν μέσα σε δώδεκα μήνες από την αντίστοιχη περίοδο κατοχύρωσης. Τα προγράμματα έχουν συμβατική διάρκεια τριών ετών.

Η εύλογη αξία των υπηρεσιών των εργαζομένων, στους οποίους παρέχεται δικαίωμα προαίρεσης αγοράς μετοχών, αναγνωρίζεται ως δαπάνη στην διάρκεια της περιόδου κατοχύρωσης, που είναι η περίοδος κατά την οποία όλοι οι ειδικοί όροι κατοχύρωσης πρέπει να ικανοποιούνται. Το σύνολο της δαπάνης κατά τη διάρκεια της περιόδου κατοχύρωσης, προσδιορίζεται με βάση την εύλογη αξία των δικαιωμάτων που παρέχονται, προσδιορισμένη κατά την ημερομηνία χορήγησης:

- Λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες της αγοράς (για παράδειγμα, την τιμή της μετοχής)
- Εξαιρουμένης της επίδρασης, εφόσον υφίσταται, οποιωνδήποτε προϋποθέσεων κατοχύρωσης που δεν διέπονται από συνθήκες της αγοράς (για παράδειγμα, κερδοφορία, στόχοι πωλήσεων και παραμονή του προσωπικού για συγκεκριμένη περίοδο) και
- Συμπεριλαμβανομένης της επίδρασης οποιωνδήποτε προϋποθέσεων που δεν αποτελούν προϋποθέσεις κατοχύρωσης (για παράδειγμα, η απαίτηση από το προσωπικό να φυλάσσει ή να διακραπεί για μια συγκεκριμένη περίοδο τις μετοχές)

Στο τέλος κάθε ημερομηνίας κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων, ο Όμιλος επανεξετάζει τις εκτιμήσεις του για τον αριθμό των δικαιωμάτων προαίρεσης που αναμένεται να κατοχυρωθούν με βάση τις προϋποθέσεις κατοχύρωσης που δεν διέπονται από συνθήκες της αγοράς καθώς και τις προϋποθέσεις υπηρεσίας και αναγνωρίζει τις τυχόν διαφορές από τις αρχικές εκτιμήσεις, στο κόστος πωλήσεων και στα διοικητικά έξοδα, στην κατάσταση αποτελεσμάτων με αντίστοιχη επίδραση σε ειδικό λογαριασμό των ιδίων κεφαλαίων. Κατά την εξάσκηση των δικαιωμάτων προαίρεσης, η Εταιρία εκδίδει νέες μετοχές. Τα ποσά που εισπράττονται μειωμένα με τα έξοδα συναλλαγής καταχωρούνται στο μετοχικό κεφάλαιο (ονομαστική αξία) και στο αποθεματικό υπέρ το άρτιο.

1.17. Κρατικές επιχορηγήσεις

Οι κρατικές επιχορηγήσεις καταχωρούνται στην εύλογη αξία τους όταν αναμένεται με βεβαιότητα ότι η επιχορήγηση θα εισπραχθεί και ο Όμιλος θα συμμορφωθεί με όλους τους σχετικούς προβλεπόμενους όρους.

Κρατικές επιχορηγήσεις που αφορούν έξοδα, καταχωρούνται σε μεταβατικούς λογαριασμούς και αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της περιόδου που απαιτείται έτσι ώστε να αντιστοιχίζονται με τα έξοδα που προορίζονται να αποζημιώσουν.

Οι κρατικές επιχορηγήσεις που σχετίζονται με την αγορά ενσώματων παγίων, περιλαμβάνονται στις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις ως κρατικές επιχορηγήσεις επόμενων χρήσεων και μεταφέρονται ως έσοδα στα αποτελέσματα με τη σταθερή μέθοδο σύμφωνα με την αναμενόμενη ωφέλιμη ζωή των σχετικών περιουσιακών στοιχείων.

1.18. Δικαιώματα εκπομπής ρύπων CO_2

Οι εκπομπές CO_2 αναγνωρίζονται με βάση τη μέθοδο της καθαρής υποχρέωσης, σύμφωνα με την οποία, ο Όμιλος αναγνωρίζει υποχρέωση από εκπομπές CO_2, όταν οι πραγματικές εκπομπές υπερβαίνουν τα κατανεμημένα από την Ευρωπαϊκή Ένωση δικαιώματα εκπομπής. Ο Όμιλος επέλεξε να επιμετρά την καθαρή υποχρέωση στην βάση της χρονικής περιόδου για την οποία έχει το ανέκκλητο δικαίωμα επί των σωρευτικών δικαιωμάτων ρύπων που έχει λάβει. Τα δικαιώματα που αγοράζονται πλέον των απαιτούμενων για την κάλυψη των ελλειμμάτων, αναγνωρίζονται ως ασώματες ακινητοποιήσεις. Έσοδα που προκύπτουν από την πώληση επιχορηγούμενων δικαιωμάτων εκπομπής αναγνωρίζονται ως μείωση του κόστους πωλήσεων.

1.19. Προβλέψεις

Οι προβλέψεις είναι υποχρεώσεις αβέβαιου χρόνου ή ποσού. Η αναγνώριση των προβλέψεων γίνεται όταν υπάρχει μία παρούσα νομική ή τεκμαιρόμενη δέσμευση ως αποτέλεσμα παρελθοντικών γεγονότων, είναι πιθανό να απαιτηθεί μια εκροή πόρων για τον διακανονισμό της δέσμευσης και το απαιτούμενο ποσό μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα. Όταν ο Όμιλος αναμένει να αποζημιωθεί για μια πρόβλεψη, π.χ. από ένα ασφαλιστικό συμβόλαιο, και υπάρχει κατ' ουσία βεβαιότητα για την είσπραξή της αποζημίωσης, τότε η συγκεκριμένη αποζημίωση καταχωρείται ως ξεχωριστή απαίτηση. Η δαπάνη που σχετίζεται με κάθε πρόβλεψη παρουσιάζεται στη κατάσταση αποτελεσμάτων, καθαρή από κάθε αποζημίωση. Προβλέψεις δεν αναγνωρίζονται για μελλοντικές λειτουργικές ζημίες. Ο Όμιλος δημιουργεί πρόβλεψη για επαχθείς συμβάσεις όταν η οικονομική ωφέλεια που αναμένεται να προκύψει από αυτές τις συμβάσεις, είναι μικρότερη από τα αναπόφευκτα έξοδα συμμόρφωσης προς τις συμβατικές υποχρεώσεις.

Οι προβλέψεις αναδιάρθρωσης περιλαμβάνουν ποινές από πρόωρη λήξη μισθώσεων και πληρωμές τερματισμού απασχόλησης εργαζομένων, και καταχωρούνται στην περίοδο εκείνη που δημιουργείται για τον Όμιλο νομική ή τεκμαιρόμενη δέσμευση της πληρωμής. Δαπάνες συνδεόμενες με τις συνήθεις δραστηριότητες του Ομίλου, δε εγγράφονται ως προβλέψεις προκαταβολικά.

Όταν η επίδραση του χρόνου στην αξία του χρήματος είναι σημαντική, οι προβλέψεις επιμετρώνται στην παρούσα αξία των δαπανών που αναμένεται να απαιτηθούν για τον διακανονισμό της υποχρέωσης, χρησιμοποιώντας ως επιτόκιο προεξόφλησης ένα προ-φόρου επιτόκιο, που αντανακλά τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς για την διαχρονική αξία του χρήματος και τους συναφείς με την υποχρέωση κινδύνους. Η αύξηση της πρόβλεψης από την πάροδο του χρόνου αναγνωρίζεται ως χρηματοοικονομικό έξοδο.

1.20. Αποκατάσταση περιβάλλοντος χώρου/ λατομείων και δαπάνες περιβαλλοντικής αποκατάστασης

Οι εταιρίες του Ομίλου υποχρεούνται να αποκαταστήσουν τις λατομικές εκτάσεις και τις τοποθεσίες εξόρυξης που εκμεταλλεύτηκαν στο τέλος της παραγωγικής ζωής, σε αποδεκτή κατάσταση από τις αρμόδιες αρχές και με συνέπεια προς τις περιβαλλοντικές αρχές του Ομίλου. Οι προβλέψεις για την περιβαλλοντική αποκατάσταση αναγνωρίζονται όταν ο Όμιλος έχει νομική ή τεκμαιρόμενη υποχρέωση ως αποτέλεσμα παρελθοντικών γεγονότων και υπάρχει η πιθανότητα να απαιτηθεί μια εκροή πόρων, η οποία μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα, προκειμένου να γίνει ο διακανονισμός της υποχρέωσης.

Οι προβλέψεις που σχετίζονται με περιβαλλοντικές καταστροφές αντιπροσωπεύουν τις εκτιμήσεις για τις μελλοντικές δαπάνες αποκατάστασης. Ο υπολογισμός των μελλοντικών δαπανών για αυτές τις υποχρεώσεις είναι περίπλοκος και απαιτεί από τη Διοίκηση να προβεί σε κρίσεις και εκτιμήσεις.

Οι εκτιμήσεις των δαπανών αυτών βασίζονται στην αξιολόγηση των τρεχουσών διαθέσιμων στοιχείων σε σχέση με καθεμία περιοχή και εκτιμούν παράγοντες όπως η υπάρχουσα τεχνολογία, η υφιστάμενη νομοθεσία και η προηγούμενη εμπειρία σε αποκατάσταση περιοχών. Εγγενείς αβεβαιότητες υπάρχουν σε τέτοιες εκτιμήσεις κυρίως λόγω αγνώστων συνθηκών, αλλαγών των κυβερνητικών κανονισμών και του νομικού πλαισίου σχετικά με την υποχρέωση, παράτασης στη διάρκεια αποκατάστασης και της απαιτούμενης τεχνολογίας. Οι προβλέψεις για αποκατάσταση του περιβάλλοντος αντανακλούν τη διαθέσιμη πληροφορία, που διαθέτει η διοίκηση την χρονική στιγμή που προσδιορίζει τις υποχρεώσεις της και προσαρμόζεται περιοδικά καθώς η αποκατάσταση εξελίσσεται ή γίνεται διαθέσιμη επιπρόσθετη τεχνική ή νομική πληροφόρηση.

Οι εκτιμώμενες δαπάνες που σχετίζονται με δραστηριότητες αποκατάστασης επιμετρώνται στην παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών εκροών που αναμένονται να επέλθουν. Όταν η επίδραση της παρόδου του χρόνου δεν είναι σημαντική, η πρόβλεψη υπολογίζεται βάσει μη προεξοφλημένων ταμειακών ροών. Όταν η υποχρέωση αποκατάστασης του περιβάλλοντος προκύπτει από τις εργασίες ανάπτυξης ενός λατομείου/ορυχείου ή σχετίζεται με τον παροπλισμό των υφιστάμενων ενσώματων ακινητοποιήσεων, τότε η πρόβλεψη μπορεί να κεφαλαιοποιηθεί ως μέρος του κόστους των ακινητοποιήσεων (ενσώματων ή ασώματων). Το κεφαλαιοποιημένο κόστος αποσβένεται κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής των περιουσιακών στοιχείων και τυχόν μεταβολές στην καθαρή παρούσα αξία των αναμενόμενων υποχρεώσεων αποκατάστασης, περιλαμβάνονται στα χρηματοοικονομικά έξοδα, εκτός εάν προκύπτουν από αλλαγές στις λογιστικές εκτιμήσεις επιμέτρησης της υποχρέωσης.

1.21. Αναγνώριση εσόδων

Τα έσοδα αναγνωρίζονται στο βαθμό που είναι πιθανό ότι τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν στον Όμιλο και τα σχετικά ποσά μπορούν να επιμετρηθούν αξιόπιστα. Τα έσοδα αποτιμούνται στην εύλογη αξία του εισπραχθέντος ή εισπρακτέου ανταλλάγματος και αντιπροσωπεύουν τα ποσά που είναι απαιτητά από την πώληση των αγαθών και την παροχή υπηρεσιών, καθαρά από τον φόρο προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.), τις επιστροφές και τις εκπτώσεις.

Τα έσοδα από τις πωλήσεις αγαθών αναγνωρίζονται όταν οι σημαντικοί κίνδυνοι και οι ωφέλειες που

απορρέουν από την κυριότητα των αγαθών μεταβιβάζονται στον αγοραστή (συνήθως με την παράδοση και την αποδοχή από μέρους του) και η είσπραξη των αντίστοιχων ποσών είναι σχεδόν βέβαιη.

Τα έσοδα από την παροχή υπηρεσιών αναγνωρίζονται την λογιστική περίοδο την όποια οι υπηρεσίες παρέχονται με βάση το στάδιο ολοκλήρωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών σε σχέση με το σύνολο τους.

Τα έσοδα από λειτουργικές μισθώσεις αναγνωρίζονται με τη σταθερή μέθοδο κατά την διάρκεια της μίσθωσης.

Τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται με τη χρήση του πραγματικού επιτοκίου. Όταν υπάρχει απομείωση των δανείων ή απαιτήσεων, η λογιστική αξία αυτών μειώνεται στο ανακτήσιμο ποσό τους το οποίο είναι η παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών προεξοφλουμένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο. Στη συνέχεια λογίζονται έσοδα από τόκους με το ίδιο επιτόκιο (αρχικό πραγματικό επιτόκιο) επί της απομειωμένης (νέας λογιστικής) αξίας.

Τα έσοδα από μερίσματα αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όταν το δικαίωμα είσπραξής τους έχει θεμελιωθεί.

1.22. Διανομή μερισμάτων

Τα μερίσματα προς τους μετόχους της Εταιρίας καταχωρούνται στις οικονομικές καταστάσεις ως υποχρέωση την περίοδο εκείνη στην οποία η πρόταση διανομής από τη Διοίκηση εγκρίνεται από την ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων.

1.23. Πληροφόρηση κατά λειτουργικό τομέα

Η πληροφόρηση κατά λειτουργικό τομέα παρουσιάζεται με την ίδια δομή όπως και η εσωτερική πληροφόρηση που παρέχεται στον επικεφαλής λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων. Ο επικεφαλής λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων είναι το πρόσωπο (ή το σύνολο των προσώπων) το οποίο αποφασίζει την κατανομή των πόρων σε κάθε λειτουργικό τομέα και προβαίνει σε εκτίμηση των λειτουργικών αποτελεσμάτων των τομέων.

Για λόγους διοικητικής πληροφόρησης, ο Όμιλος είναι οργανωμένος στους εξής τέσσερις λειτουργικούς τομείς: Ελλάδα και Δυτική Ευρώπη, Βόρεια Αμερική, Νοτιοανατολική Ευρώπη και Ανατολική Μεσόγειος. Κάθε τομέας αποτελείται από ένα σύνολο χωρών. Για την ομαδοποίηση των θυγατρικών του Ομίλου στους λειτουργικούς τομείς λαμβάνεται υπόψη η δραστηριότητά τους και η εγγύτητα του οικονομικού και πολιτικού περιβάλλοντος στις χώρες όπου δραστηριοποιούνται. Ο επικεφαλής διευθυντής κάθε τομέα απευθύνεται στον Διευθύνοντα Σύμβουλο του Ομίλου. Επιπλέον, η Οικονομική Διεύθυνση του Ομίλου είναι οργανωμένη αντίστοιχα στους λειτουργικούς τομείς, προκειμένου να διενεργείται αποτελεσματικά ο οικονομικός έλεγχος και η παρακολούθηση της απόδοσης των τομέων.

1.24. Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Ταξινόμηση

Ο Όμιλος ταξινομεί τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στις παρακάτω κατηγορίες: στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, στα δάνεια και στις απαιτήσεις και στα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία. Η ταξινόμηση εξαρτάται από το σκοπό απόκτησης του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Η διοίκηση καθορίζει την ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων κατά την αρχική ημερομηνία αναγνώρισή τους.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων είναι περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται για εμπορικούς σκοπούς. Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο εντάσσεται σε αυτή την κατηγορία εφόσον αποκτήθηκε με κύριο σκοπό την πώλησή του σε βραχύ χρονικό διάστημα. Επίσης, τα παράγωγα προϊόντα κατατάσσονται ως περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς, εκτός εάν έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης. Τα περιουσιακά στοιχεία αυτής της κατηγορίας ταξινομούνται στα κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία, εφόσον αναμένεται να πουληθούν εντός 12 μηνών, διαφορετικά ταξινομούνται στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία.

Δάνεια και Απαιτήσεις

Οι απαιτήσεις και τα δάνεια είναι μη-παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με πάγιες ή προσδιορισμένες πληρωμές που δεν διαπραγματεύονται σε μια ενεργή αγορά και συμπεριλαμβάνονται στα κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία, εκτός εάν λήγουν σε περισσότερο από 12 μήνες μετά την ημερομηνία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων. Τότε συμπεριλαμβάνονται στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία.

Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτελούν μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, τα οποία είτε έχουν ταξινομηθεί σε αυτήν την κατηγορία, είτε δεν εντάσσονται σε καμία άλλη κατηγορία. Τα στοιχεία αυτά συμπεριλαμβάνονται στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία, εκτός εάν

λήγουν σε λιγότερο από 12 μήνες ή η Διοίκηση σκοπεύει να τα πουλήσει εντός 12 μηνών από την ημερομηνία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων.

Αναγνώριση και επιμέτρηση

Οι αγορές και οι πωλήσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία της συναλλαγής, την ημερομηνία δηλαδή στην οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πουλήσει το στοιχείο. Όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους προσαυξημένη με τα κόστη συναλλαγών. Όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους μέσω των αποτελεσμάτων αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους, ενώ τα κόστη συναλλαγών εξοδοποιούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαγράφονται όταν τα δικαιώματα προσόδου των ταμειακών ροών από την επένδυση λήγουν ή έχουν μεταφερθεί και ο Όμιλος έχει μεταφέρει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της κατοχής τους. Τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων παρουσιάζονται ακολούθως στην εύλογη αξία. Δάνεια και απαιτήσεις επιμετρώνται μεταγενέστερα στο αναπόσβεστο κόστος χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Τα κέρδη ή οι ζημίες που προέρχονται από μεταβολές στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που αποτιμούνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων εμφανίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων την περίοδο που πραγματοποιούνται.

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των νομισματικών και μη νομισματικών διαθέσιμων προς πώληση αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα. Όταν τα διαθέσιμα προς πώληση, πουληθούν ή απομειωθούν, οι σωρευτικές μεταβολές της εύλογης αξίας που καταχωρήθηκαν στα ιδία κεφάλαια μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα μερίσματα από διαθέσιμους προς πώληση συμμετοχικούς τίτλους αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εφόσον το δικαίωμα του Ομίλου να λάβει το μέρισμα κατοχυρωθεί.

1.25. Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό παρουσιάζεται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης, όταν υπάρχει το νομικά εκτελεστό δικαίωμα να συμψηφιστούν τα αναγνωρισμένα ποσά και παράλληλα υπάρχει η πρόθεση να διακανονιστούν σε καθαρή βάση ή να αναγνωριστεί η απαίτηση και να πραγματοποιηθεί ο διακανονισμός ως προς την υποχρέωση ταυτόχρονα. Το νομικά εκτελεστό δικαίωμα δεν πρέπει να εξαρτάται από μελλοντικά γεγονότα και πρέπει να ασκείται κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών καθώς και σε περιπτώσεις αθέτησης των υποχρεώσεων, αφερεγγυότητας ή πτώχευσης της εταιρίας ή του αντισυμβαλλόμενου.

1.26. Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

α) Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στο αναπόσβεστο κόστος

Ο Όμιλος αξιολογεί στο τέλος της κάθε περιόδου κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων εάν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ότι ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, ή μία ομάδα τέτοιων στοιχείων, έχει απομειωθεί. Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, ή μία ομάδα τέτοιων στοιχείων, είναι απομειωμένο και οι ζημίες απομείωσης έχουν πραγματοποιηθεί , αν και μόνο αν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις για απομείωση ως αποτέλεσμα ενός ή περισσοτέρων γεγονότων που συνέβησαν μετά την αρχική αναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου («ζημιογόνο γεγονός») και το γεγονός αυτό (ή τα γεγονότα) έχει επίδραση στις μελλοντικές ταμειακές ροές του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, ή της ομάδας αυτών των στοιχείων, και η επίδραση μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα.

Ενδείξεις απομείωσης μπορεί να αποτελούν ότι οι οφειλέτες, ή μια ομάδα οφειλετών, αντιμετωπίζουν σοβαρή οικονομική δυσχέρεια, αδυναμία πληρωμής τόκων ή κεφαλαίου, πιθανότητα να περιέλθουν σε καθεστώς πτώχευσης ή άλλης χρηματοοικονομικής αναδιοργάνωσης και όπου υπάρχουν παρατηρήσιμα δεδομένα, που υποδηλώνουν ότι υπάρχει μια μετρήσιμη μείωση στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές. Αν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη ότι υπάρχει ζημιά απομείωσης που αφορά δάνεια και απαιτήσεις, το ποσό της ζημίας επιμετράται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών (εξαιρουμένων των μελλοντικών πιστωτικών ζημιών που δεν έχουν πραγματοποιηθεί) προεξοφλημένες με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου μειώνεται και το ποσό της ζημίας αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Εάν σε μεταγενέστερη περίοδο, το ποσό της απομείωσης μειώνεται και η μείωση μπορεί αντικειμενικά να συσχετιστεί με ένα γεγονός μετά την αρχική αναγνώριση της απομείωσης (όπως είναι η βελτίωση της πιστοληπτικής ικανότητας του οφειλέτη), η αντιστροφή της προηγούμενης αναγνωρισθείσας ζημιάς απομείωσης αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

β) Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Ο Όμιλος αξιολογεί στο τέλος κάθε περιόδου κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων εάν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ότι ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο , ή μία ομάδα τέτοιων στοιχείων, έχει απομειωθεί.

Στην περίπτωση συμμετοχικών τίτλων που ταξινομούνται ως διαθέσιμοι προς πώληση, μία σημαντική ή παρατεταμένη μείωση στην εύλογη αξία της επένδυσης κάτω από το κόστος αποτελεί ένδειξη ότι τα περιουσιακά στοιχεία έχουν απομειωθεί. Εάν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις η συσσωρευμένη ζημία – υπολογισμένη ως η διαφορά μεταξύ του κόστους αγοράς και της παρούσας εύλογης αξίας, μείον τυχόν ζημίες απομείωσης στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που είχαν προηγουμένως αναγνωριστεί στα αποτελέσματα – μεταφέρεται από τα ιδία κεφάλαια και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Οι ζημίες απομείωσης που αναγνωρίζονται στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων και αφορούν σε συμμετοχικούς τίτλους δεν αντιστρέφονται μέσω της ενοποιημένης κατάστασης αποτελεσμάτων.

Εάν σε μεταγενέστερη περίοδο, η εύλογη αξία ενός ομολόγου διαθέσιμου προς πώληση αυξάνεται και η αύξηση αυτή μπορεί αντικειμενικά να συσχετιστεί με ένα γεγονός που συνέβη μετά την καταχώρηση της ζημίας απομείωσης στα αποτελέσματα, η ζημία απομείωσης αντιστρέφεται μέσω της ενοποιημένης κατάστασης αποτελεσμάτων.

1.27. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και δραστηριότητες αντιστάθμισης κινδύνου

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία της συναλλαγής και μεταγενέστερα αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Τα παράγωγα καταχωρούνται ως χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία όταν η εύλογη αξία τους είναι θετική και ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις όταν η εύλογη αξία είναι αρνητική.

Τα κέρδη ή η ζημίες που προκύπτουν από μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων, λογίζονται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από το αποτελεσματικό μέρος της αντιστάθμισης ταμειακών ροών, το οποίο αναγνωρίζεται στην κατάσταση λοιπών συνολικών εισοδημάτων και στη συνέχεια μεταφέρεται στα αποτελέσματα της χρήσης όταν η προβλεπόμενη συναλλαγή αναγνωριστεί τελικά στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Για τους σκοπούς της λογιστικής αντιστάθμισης, οι αντισταθμίσεις ταξινομούνται ως εξής:

- Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας, όταν γίνεται αντιστάθμιση του κινδύνου σε μεταβολές στην εύλογη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης ή μιας μη αναγνωρισμένης εταιρικής δέσμευσης.
- Αντισταθμίσεις ταμειακών ροών, όταν γίνεται αντιστάθμιση του κινδύνου στη μεταβλητότητα των ταμειακών ροών σε σχέση με ένα αναγνωρισμένο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, ή σε σχέση με μία εξαιρετικά πιθανή μελλοντική συναλλαγή.
- Αντισταθμίσεις της καθαρής επένδυσης σε θυγατρικές εξωτερικού.

Κατά την αρχική αναγνώριση της συναλλαγής, ο Όμιλος καταγράφει αναλυτικά τη σχέση αντιστάθμισης μεταξύ του μέσου αντιστάθμισης και του στοιχείου που αντισταθμίζεται, καθώς και τον σκοπό και τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου που εξυπηρετείται μέσω της σύναψης της αντιστάθμισης.

Η τεκμηρίωση περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του μέσου αντιστάθμισης και του αντισταθμιζόμενου στοιχείου ή της συναλλαγής, τη φύση του κινδύνου που αντισταθμίζεται και τον τρόπο που η εταιρία θα αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα των μεταβολών στην εύλογη αξία του μέσου αντιστάθμισης για τον συμψηφισμό του κινδύνου από μεταβολές της εύλογης αξίας του αντισταθμιζόμενου στοιχείου ή των ταμειακών ροών που αφορούν τον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο. Οι αντισταθμίσεις αυτές αναμένεται να είναι άκρως αποτελεσματικές στην επίτευξη του συμψηφισμού των μεταβολών της εύλογης αξίας ή των ταμειακών ροών και αξιολογούνται συνεχώς για να προσδιοριστεί η επιτυχία της αποτελεσματικότητάς τους σε όλη τη διάρκεια των χρήσεων για τις οποίες έχουν ορισθεί.

Η εύλογη αξία ενός παραγώγου ως μέσου αντιστάθμισης καταχωρείται είτε ως μη κυκλοφορούν περιουσιακό στοιχείο ή ως μακροπρόθεσμη υποχρέωση, όταν το υπόλοιπο χρονικό διάστημα μέχρι την λήξη του αντισταθμιζόμενου στοιχείου είναι μεγαλύτερο από 12 μήνες, είτε ως κυκλοφορούν περιουσιακό στοιχείο ή βραχυπρόθεσμη υποχρέωση αν το υπόλοιπο μέχρι τη λήξη είναι λιγότερο από 12 μήνες.

Οι αντισταθμίσεις που πληρούν τα απαραίτητα κριτήρια της λογιστικής αντιστάθμισης λογιστικοποιούνται ως εξής:

Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας («fair value hedges»)

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων που έχουν προσδιοριστεί ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, μαζί με τις μεταβολές της εύλογης αξίας του αντισταθμισμένου στοιχείου του ενεργητικού ή του παθητικού που μπορούν να αποδοθούν στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται. Το κέρδος (ή η ζημία) που σχετίζεται τόσο με το αποτελεσματικό, όσο και τη μη αποτελεσματικό μέρος των συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων που αντισταθμίζουν δάνεια σταθερού επιτοκίου, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στο λογαριασμό «Έσοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας» ή «Έξοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας» .

Αντισταθμίσεις ταμειακών ροών («cash flow hedges»)

Το αποτελεσματικό μέρος της μεταβολής της εύλογης αξίας των παραγώγων που έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών («cash flow hedge») αναγνωρίζονται μέσω της κατάστασης συνολικού εισοδήματος στην καθαρή θέση και συγκεκριμένα στο λογαριασμό «συναλλαγματικές διαφορές αντιστάθμισης κινδύνου». Το κέρδος ή η ζημία που σχετίζεται με το μη αποτελεσματικό μέρος αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης στον λογαριασμό «έσοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας» ή «έξοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας».

Τα ποσά που συσσωρεύονται στα ίδια κεφάλαια αναταξινομούνται στα αποτελέσματα της περιόδου κατά την οποία το αντισταθμιζόμενο στοιχείο επηρεάζει τα αποτελέσματα.

Όταν ένα μέσο αντιστάθμισης λήξει ή πουληθεί ή όταν η αντιστάθμιση δεν πληροί πλέον τα κριτήρια της αντιστάθμισης λογιστικής αλλά η συναλλαγή που αντισταθμίζεται αναμένεται ακόμα να συμβεί τότε το μη πραγματοποιηθέν σωρευτικό κέρδος ή ζημιά, που έχει διαμορφωθεί ως εκείνη τη στιγμή παραμένει στα ίδια κεφάλαια και μεταφέρεται στα αποτελέσματα όταν η προβλεπόμενη συναλλαγή αναγνωριστεί τελικά στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Αν η προβλεπόμενη συναλλαγή δεν αναμένεται να συμβεί, το σωρευτικό κέρδος ή ζημιά που παρουσιάζονταν στα ίδια κεφάλαια μεταφέρεται απευθείας στα «άλλα έσοδα/έξοδα εκμετάλλευσης» στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.

Αντισταθμίσεις καθαρής επένδυσης

Οι αντισταθμίσεις καθαρών επενδύσεων σε θυγατρικές εξωτερικού λογιστικοποιούνται παρόμοια με τις αντισταθμίσεις ταμειακών ροών.

Όταν το αντισταθμιστικό μέσο είναι παράγωγο, οποιοδήποτε κέρδος ή ζημιά προκύπτει από το μέσο αντιστάθμισης και σχετίζεται με το αποτελεσματικό μέρος της αντιστάθμισης, αναγνωρίζεται στις συναλλαγματικές διαφορές αντιστάθμισης κινδύνου στα λοιπά αποθεματικά. Το κέρδος ή η ζημιά που σχετίζεται με το μη αποτελεσματικό μέρος, καταχωρείται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Στην περίπτωση που το αντισταθμιστικό μέσο δεν είναι παράγωγο (για παράδειγμα, σύναψη δανείου σε ξένο νόμισμα), τα κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν από συναλλαγματικές διαφορές κατά την μετατροπή του δανείου, που αντισταθμίζει αυτή την επένδυση (συμπεριλαμβανομένου του μη αποτελεσματικού μέρους της αντιστάθμισης), στο νόμισμα αναφοράς καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια και συγκεκριμένα στις συναλλαγματικές διαφορές αντιστάθμισης κινδύνου στα λοιπά αποθεματικά.

Τα κέρδη ή οι ζημίες που συσσωρεύτηκαν στα ίδια κεφάλαια περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όταν η θυγατρική εταιρία του εξωτερικού πουληθεί μερικώς ή ολικώς. Τα λοιπά αποθεματικά του Ομίλου περιλαμβάνουν και κέρδη που προήλθαν από δραστηριότητες αντιστάθμισης αυτού του είδους που πραγματοποιήθηκαν στο παρελθόν.

Παράγωγα που δεν πληρούν τους όρους της λογιστικής αντιστάθμισης

Ορισμένες συναλλαγές παραγώγων δε πληρούν τους όρους ώστε να εφαρμοστούν σε αυτές οι σχετικές διατάξεις των Δ.Π.Χ.Α. που αφορούν τον λογιστικό χειρισμό παραγώγων αντιστάθμισης κινδύνων. Τα κέρδη ή οι ζημιές από την μεταβολή της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων, που δεν είναι μέρος μιας σχέσης αντιστάθμισης κινδύνου, καταχωρούνται στα «Έσοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας» ή «Έξοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας» ή «Κέρδη/(ζημίες) από συναλλαγματικές διαφορές» της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης στην οποία προκύπτουν.

1.28. Παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία: Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (ή κατά περίπτωση το μέρος ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή το μέρος μίας ομάδας χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων) διαγράφονται όταν:

- Τα δικαιώματα για την εισροή ταμειακών ροών έχουν λήξει ή
- Ο Όμιλος διατηρεί το δικαίωμα στην εισροή ταμειακών ροών από το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο αλλά έχει αναλάβει ταυτόχρονα μία υποχρέωση προς τρίτους να πληρώσει τις συγκεκριμένες ταμειακές ροές χωρίς σημαντική καθυστέρηση, υπό την μορφή μίας σύμβασης μεταβίβασης.
- Ο Όμιλος έχει μεταβιβάσει το δικαίωμα εισροής ταμειακών ροών από το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο και παράλληλα είτε (α) έχει μεταβιβάσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της ιδιοκτησίας ή (β) δεν έχει μεταβιβάσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της ιδιοκτησίας, αλλά έχει μεταβιβάσει τον έλεγχο του συγκεκριμένου στοιχείου.

Όπου ο Όμιλος έχει μεταβιβάσει τα δικαιώματα εισροής ταμειακών πόρων από το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο αλλά παράλληλα δεν έχει μεταβιβάσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της ιδιοκτησίας ή τον έλεγχο του συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου, τότε το στοιχείο του ενεργητικού αναγνωρίζεται στο βαθμό της συνεχιζόμενης συμμετοχής του Ομίλου στο

περιουσιακό στοιχείο. Αναγνωρίζεται, επίσης, μια αντίστοιχη υποχρέωση.

Η συνεχιζόμενη συμμετοχή η οποία έχει τη μορφή εγγύησης επί του μεταβιβαζόμενου στοιχείου αποτιμάται στην χαμηλότερη αξία μεταξύ του αρχικού υπολοίπου του περιουσιακού στοιχείου και του μέγιστου ποσού που μπορεί ο Όμιλος να κληθεί να καταβάλει.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού: Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο παθητικού παύει να αναγνωρίζεται όταν η σχετική υποχρέωση απαλλάσσεται, ακυρώνεται ή έχει λήξει. Στην περίπτωση που ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο παθητικού αντικαθίσταται από άλλο του ιδίου δανειστή με ουσιαστικά διαφορετικούς όρους, ή όπου οι όροι μιας υπάρχουσας υποχρέωσης έχουν ουσιαστικά τροποποιηθεί, η ανταλλαγή αυτή ή η τροποποίηση θεωρείται ως παύση αναγνώρισης της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώρισης μιας νέας υποχρέωσης. Η διαφορά στις αντίστοιχες τρέχουσες αξίες αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

1.29. Κόστος δανεισμού

Τα γενικά κόστη δανεισμού καθώς και τα κόστη δανεισμού που έχουν αναληφθεί ειδικά για την αγορά, κατασκευή ή παραγωγή ενός περιουσιακού στοιχείου, που πληροί τις προϋποθέσεις, κεφαλαιοποιούνται στο κόστος του περιουσιακού στοιχείου, μέχρις ότου το στοιχείο να είναι ουσιαστικά έτοιμο για χρήση ή για πώληση. Περιουσιακό στοιχείο που πληροί τις προϋποθέσεις είναι ένα περιουσιακό στοιχείο για το οποίο απαιτείται εκτεταμένη χρονική περίοδος, προκειμένου να είναι έτοιμο για τη χρήση για την οποία προσδιορίζεται ή την πώληση. Όλα τα υπόλοιπα κόστη δανεισμού εξοδοποιούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων με την πραγματοποίησή τους. Τα κόστη δανεισμού αποτελούνται από τους τόκους και άλλες δαπάνες που μια οικονομική οντότητα πραγματοποιεί σε σχέση με το δανεισμό κεφαλαίων.

1.30. Εμπορικές υποχρεώσεις

Εμπορικές υποχρεώσεις είναι υποχρεώσεις πληρωμής για αγαθά ή υπηρεσίες που αποκτήθηκαν από προμηθευτές κατά τις συνήθεις δραστηριότητες του Ομίλου. Οι εμπορικές υποχρεώσεις καταχωρούνται ως βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις εφόσον η εξόφληση τους πραγματοποιηθεί εντός του επόμενου έτους (ή και περισσότερο αν το χρονικό αυτό διάστημα αποτελεί τον κανονικό λειτουργικό κύκλο της επιχείρησης). Εφόσον όχι, τότε παρουσιάζονται στις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις.

Οι εμπορικές υποχρεώσεις αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία και στη συνέχεια αποτιμούνται στο αναπόσβεστο κόστος τους χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

1.31. Έκτακτα κονδύλια

Τα έκτακτα κονδύλια παρουσιάζονται διακριτά στις οικονομικές καταστάσεις, όπου αυτό είναι αναγκαίο, ώστε να δοθεί επιπλέον πληροφόρηση για την οικονομική επίδοση του Ομίλου. Πρόκειται για σημαντικά στοιχεία εσόδων ή εξόδων που εμφανίζονται διακριτά λόγω της σπουδαιότητας της φύσης τους ή του μεγέθους τους. Παραδείγματα τέτοιων έκτακτων κονδυλίων περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων τα κέρδη ή οι ζημίες από την πώληση μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων, τα έξοδα αναδιοργάνωσης και άλλα ασυνήθιστα κέρδη ή ζημίες.

2. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και κρίσεις

Η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων απαιτεί τη διενέργεια εκτιμήσεων και την υιοθέτηση παραδοχών από πλευράς την Διοίκησης, οι οποίες επηρεάζουν τις γνωστοποιήσεις που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις. Η Διοίκηση σε συνεχή βάση αξιολογεί τις εκτιμήσεις και τις παραδοχές αυτές, οι οποίες κυρίως περιλαμβάνουν τις περιπτώσεις από 2.1 έως 2.17 που παρατίθενται κατωτέρω.

Οι εκτιμήσεις και οι κρίσεις αξιολογούνται συνεχώς και βασίζονται σε εμπειρικά δεδομένα και άλλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των προσδοκιών για μελλοντικά γεγονότα που θεωρούνται αναμενόμενα υπό εύλογες συνθήκες.

Οι εκτιμήσεις και οι παραδοχές αυτές είναι η βάση για την λήψη αποφάσεων σχετικά με τις λογιστικές αξίες των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που δεν είναι άμεσα διαθέσιμες από άλλες πηγές. Οι προκύπτουσες λογιστικές εκτιμήσεις, εξ ορισμού, σπάνια θα ταυτιστούν απόλυτα με τα αντίστοιχα πραγματικά αποτελέσματα. Οι εκτιμήσεις και οι υποθέσεις που ενέχουν ουσιαστικό κίνδυνο να προκαλέσουν σημαντικές αλλαγές στα ποσά των απαιτήσεων και υποχρεώσεων εντός της επόμενης χρήσης παρατίθενται παρακάτω.

2.1. Απομείωση υπεραξίας και λοιπών μη χρηματοοικονομικών στοιχείων

Η Διοίκηση εξετάζει σε ετήσια βάση εάν υφίσταται κάποια ένδειξη απομείωσης της υπεραξίας, σύμφωνα με τη λογιστική πρακτική της παραγράφου 1.6. Τα ανακτήσιμα ποσά των μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών προσδιορίζονται σύμφωνα με τους υπολογισμούς της αξίας χρήσης (value in use). Οι βασικές υποθέσεις που χρησιμοποιήθηκαν κατά τον υπολογισμό παρατίθενται επιπλέον στη σημείωση 13. Οι παραπάνω υπολογισμοί απαιτούν τη χρήση εκτιμήσεων που σχετίζονται με τα μελλοντικά κέρδη και τα επιτόκια προεξόφλησης.

Τα μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ελέγχονται για απομείωση οποτεδήποτε γεγονότα ή αλλαγές σε καταστάσεις δείχνουν ότι η λογιστική

αξία τους μπορεί να μην είναι ανακτήσιμη, σύμφωνα με τη λογιστική αρχή που περιγράφεται στην παράγραφο 1.8.

2.2. Φόρος εισοδήματος

Οι εταιρίες του Ομίλου υπόκεινται σε διαφορετικές νομοθεσίες φορολογίας εισοδήματος. Προκειμένου να προσδιοριστεί η πρόβλεψη του Ομίλου για τους φόρους εισοδήματος απαιτείται σημαντική υποκειμενική κρίση. Κατά την κανονική ροή των εργασιών της επιχείρησης λαμβάνουν χώρα πολλές συναλλαγές και υπολογισμοί για τους οποίους ο ακριβής υπολογισμός του φόρου είναι αβέβαιος. Στην περίπτωση που οι τελικοί φόροι που προκύπτουν μετά από τους φορολογικούς ελέγχους είναι διαφορετικοί από τα ποσά που αρχικά είχαν καταχωρηθεί, οι διαφορές αυτές θα επηρεάσουν το φόρο εισοδήματος και τις προβλέψεις για αναβαλλόμενους φόρους στην χρήση που ο προσδιορισμός των φορολογικών διαφορών έλαβε χώρα.

2.3. Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που αναγνωρίζονται λόγω των αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών, στο βαθμό που είναι πιθανό ότι τα φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα στο μέλλον για να χρησιμοποιηθούν έναντι των ζημιών αυτών. Σημαντικές εκτιμήσεις της Διοίκησης απαιτούνται για τον καθορισμό του ύψους της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης που μπορεί να αναγνωριστεί, με βάση τον πιθανό χρόνο και το ύψος των μελλοντικών φορολογητέων κερδών σε συνδυασμό με το φορολογικό προγραμματισμό της οντότητας. Επιπλέον λεπτομέρειες σχετικά με τους φόρους αναφέρονται στη σημείωση 8.

2.4. Ζωή ενσώματων ακινητοποιήσεων και υπολειμματικές αξίες

Οι ενσώματες ακινητοποιήσεις αποσβένονται κατά τη διάρκεια της εκτιμώμενης ωφέλιμης ζωής τους. Η πραγματική ωφέλιμη ζωή των ακινητοποιήσεων αποτιμάται σε ετήσια βάση και ενδέχεται να διαφέρει λόγω διαφόρων παραγόντων. Συνεπώς, παράγοντες όπως η τεχνολογική καινοτομία, η διάρκεια ζωής των προϊόντων, η ζωή του λατομείου και η συντήρηση προγραμμάτων λαμβάνονται υπόψιν στην επανεκτίμηση της ζωής των ακινητοποιήσεων .

2.5. Πρόβλεψη καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας για αποθέματα

Σύμφωνα με την λογιστική αρχή που αναφέρεται στην παράγραφο 1.10, η πρόβλεψη για την καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία των αποθεμάτων, αποτελεί την καλύτερη εκτίμηση της Διοίκησης, με βάση τις ιστορικές τάσεις των πωλήσεων και την θεώρησή της για την ποιότητα και τον όγκο των αποθεμάτων, στο βαθμό που τα διαθέσιμα αποθέματα κατά την ημερομηνία του ισολογισμού θα πουληθούν κάτω του κόστους.

2.6. Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

Ο Όμιλος απομειώνει την αξία των εμπορικών απαιτήσεών του όταν υπάρχουν δεδομένα ή ενδείξεις οι οποίες καταδεικνύουν ότι η είσπραξη έκαστης απαίτησης στο σύνολό της ή κατά ένα μέρος δεν είναι πιθανή. Η διοίκηση του Ομίλου περιοδικά επανεκτιμά την επάρκεια της πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις με βάση παράγοντες όπως την πιστωτική της πολιτική, αναφορές από τη νομική υπηρεσία για πρόσφατες εξελίξεις σε υποθέσεις που αυτή χειρίζεται, καθώς και την εκτίμηση/κρίση της για την επίδραση λοιπών παραγόντων στην εισπραξιμότητα των απαιτήσεων.

2.7. Πρόβλεψη αποκατάστασης περιβάλλοντος

Ο Όμιλος σχηματίζει πρόβλεψη για αποκατάσταση περιβάλλοντος και πιο συγκεκριμένα, πρόβλεψη για μελλοντικές αποκαταστάσεις εδαφικών εκτάσεων, οι οποίες έχουν προσβληθεί ως αποτέλεσμα της μέχρι την ημερομηνία αναφοράς δραστηριότητας και απορρέουν, είτε από την κείμενη περιβαλλοντική νομοθεσία, ή από δεσμευτικές πρακτικές του Ομίλου. Η πρόβλεψη για αποκατάσταση περιβάλλοντος επανεξετάζεται σε ετήσια βάση. Αντανακλά την παρούσα αξία του αναμενόμενου κόστους αποκατάστασης, χρησιμοποιώντας εκτιμώμενες ταμειακές ροές και υπολογίζεται βάσει της μέχρι την ημερομηνία αναφοράς προσβληθείσας επιφάνειας εδαφικής έκτασης και του μέσου κόστους αποκατάστασης ανά μετρική μονάδα εδάφους, σε επίπεδο περιοχής εδαφικής όχλησης. Δεδομένης της πολυπλοκότητας των υπολογισμών και του σημαντικού αριθμού παραδοχών που εμπεριέχονται σε αυτούς, η Διοίκηση κατά την ημερομηνία αναφοράς προσπαθεί να εκτιμήσει κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο την παρούσα αξία της εν λόγω υποχρέωσης.

2.8. Πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού

Οι υποχρεώσεις για αποζημίωση του προσωπικού υπολογίζονται βάσει αναλογιστικών μεθόδων η διενέργεια των οποίων απαιτεί από τη Διοίκηση να εκτιμήσει συγκεκριμένες παραμέτρους όπως η μελλοντική αύξηση των αμοιβών των εργαζομένων, το επιτόκιο προεξόφλησης των εν λόγω υποχρεώσεων, το ποσοστό αποχώρησης των εργαζομένων κλπ. Η Διοίκηση προσπαθεί, σε κάθε ημερομηνία αναφοράς όπου η εν λόγω πρόβλεψη αναθεωρείται, να εκτιμά με όσο το δυνατό καλύτερο τρόπο τις παραμέτρους αυτές.

2.9. Πρόβλεψη αναδιοργάνωσης

Ο Όμιλος εκτιμά το επίπεδο της απαιτούμενης πρόβλεψης για αναδιοργάνωση με βάση την

προηγούμενη εμπειρία, καθώς και με άλλους ειδικούς, σχετικούς παράγοντες.

2.10. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Η ύπαρξη ενδεχόμενων υποχρεώσεων απαιτεί από τη Διοίκηση τη συνεχή διενέργεια παραδοχών και αξιολογικών κρίσεων αναφορικά με την πιθανότητα μελλοντικά γεγονότα να συμβούν ή να μη συμβούν καθώς και της επίδρασης που τα γεγονότα αυτά μπορεί να έχουν στη δραστηριότητα του Ομίλου.

2.11. Συνενώσεις επιχειρήσεων

Κατά την απόκτηση μιας εταιρίας ή επιχειρηματικής δραστηριότητας, πραγματοποιείται ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας και της ωφέλιμης διάρκειας ζωής των αποκτηθέντων ενσώματων και ασωμάτων περιουσιακών στοιχείων, όπου απαιτείται η χρήση εκτιμήσεων. Μελλοντικά γεγονότα θα μπορούσαν να προκαλέσουν αλλαγές στις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν από τον Όμιλο, οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν επίδραση στα αποτελέσματα και στην καθαρή θέση του Ομίλου. Περισσότερες πληροφορίες για τη συνένωση επιχειρήσεων αναφέρονται στην παράγραφο 1.2.

2.12. Αποτίμηση χρηματοοικονομικών μέσων

Η αποτίμηση των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων βασίζεται στις θέσεις της αγοράς κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Η αξία των παραγώγων μεταβάλλεται σε καθημερινή βάση και τα απολογιστικά ποσά μπορεί να διαφέρουν ουσιωδώς από την αξία τους κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με χρηματοοικονομικά μέσα αναφέρονται στην παράγραφο 1.27.

2.13. Εύλογη αξία των παροχών βάσει μετοχών

Η εύλογη αξία που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ποσού που θα εξοδοποιηθεί ως παροχή με βάση τίτλους μετοχών υπόκειται σε ένα βαθμό αβεβαιότητας. Ο Όμιλος πρέπει να υπολογίσει την εύλογη αξία των μέσων που διακανονίζονται σε μετρητά και έχουν χορηγηθεί στους εργαζομένους σύμφωνα με τους όρους των προγραμμάτων δικαιωμάτων προαίρεσης μετοχών. Οι εύλογες αυτές αξίες υπολογίζονται με την εφαρμογή ενός μοντέλου αποτίμησης, το οποίο βασίζεται σε εκτιμήσεις, και λαμβάνει υπόψη ορισμένες εγγενώς αβέβαιες παραδοχές. Οι βασικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τους υπολογισμούς αναφέρονται περαιτέρω στη σημείωση 22. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις παροχές βάσει μετοχών δίνεται στην παράγραφο 1.16δ.

2.14. Σταθμισμένος μέσος αριθμός μετοχών

Η χρησιμοποίηση του μέσου σταθμισμένου αριθμού των μετοχών αποδίδει την πιθανότητα μεταβολής του ποσού του μετοχικού κεφαλαίου κατά τη διάρκεια της χρήσης, λόγω του μεγαλύτερου ή του μικρότερου αριθμού μετοχών που παραμένουν σε κυκλοφορία κάθε στιγμή. Η κρίση απαιτείται για τον προσδιορισμό του αριθμού των μετοχών και το χρόνο έκδοσής τους. Ο υπολογισμός του σταθμισμένου μέσου αριθμού μετοχών έχει επιπτώσεις στον υπολογισμό των βασικών και προσαρμοσμένων κερδών ανά μετοχή.

2.15. Δικαιώματα προαίρεσης

Δικαιώματα προαίρεσης χορηγήθηκαν στις μη ελέγχουσες συμμετοχές της θυγατρικής εταιρίας του Ομίλου Antea Cement SHA, που τις επιτρέπουν να πουλούν τη συμμετοχή τους στην ANTEA Cement SHA, σε μελλοντικές ημερομηνίες. Ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει την εύλογη αξία των μη ελεγχουσών συμμετοχών, που είναι η παρούσα αξία των εκτιμώμενων μελλοντικών τιμών προαίρεσης, στις λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης, με αντίστοιχη εγγραφή μείωσης των μη ελεγχουσών συμμετοχών. Η παρούσα αξία, ο χρόνος των αναμενόμενων συναλλαγών και τα αντίστοιχα ποσά πρέπει να προσδιορίζονται σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού.

2.16. Πηγές αβεβαιότητας εκτιμήσεων

Δεν υπάρχουν σημαντικές παραδοχές οι οποίες να έγιναν σχετικά με το μέλλον ή άλλες πηγές αβεβαιότητας των εκτιμήσεων και που να μπορούν να προκαλέσουν σημαντικό κίνδυνο για ουσιώδη προσαρμογή στη λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων κατά το επόμενο οικονομικό έτος.

2.17. Δρώσα οικονομική μονάδα (going concern)

Η Διοίκηση λαμβάνοντας υπ' όψιν: α) την οικονομική κατάσταση της Εταιρίας, β) τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η Εταιρία που θα μπορούσαν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο επιχειρηματικό μοντέλο της Εταιρίας και στην κεφαλαιακή της επάρκεια και γ) το γεγονός ότι δεν εντοπίζονται σημαντικές αβεβαιότητες σε σχέση με την ικανότητα της Εταιρίας να συνεχίσει λειτουργεί ως «δρώσα οικονομική μονάδα» για το προβλεπτό μέλλον και σε κάθε περίπτωση για διάστημα τουλάχιστον 12 μηνών από την ημερομηνία έγκρισης των Οικονομικών Καταστάσεων, δηλώνει ότι εξακολουθεί να θεωρεί ως κατάλληλη βάση για τη σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων την αρχή της «δρώσας οικονομικής μονάδας» και ότι δεν υφίστανται σημαντικές αβεβαιότητες σε σχέση με την ικανότητα της Εταιρίας να συνεχίσει να εφαρμόζει ως κατάλληλη βάση για τη σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων την αρχή της «δρώσας οικονομικής μονάδας» για το προβλεπτό μέλλον και σε κάθε περίπτωση για διάστημα τουλάχιστον 12 μηνών από την ημερομηνία έγκρισης των Οικονομικών Καταστάσεων.

3. Πληροφόρηση κατά λειτουργικό τομέα

Για λόγους διοικητικής πληροφόρησης, ο Όμιλος είναι οργανωμένος στους εξής τέσσερις λειτουργικούς τομείς: Ελλάδα και Δυτική Ευρώπη, Βόρεια Αμερική, Νοτιοανατολική Ευρώπη και Ανατολική Μεσόγειος. Κάθε λειτουργικός τομέας αποτελείται από ένα σύνολο χωρών. Για την ομαδοποίηση των θυγατρικών του Ομίλου στους λειτουργικούς τομείς λαμβάνεται υπόψη κυρίως η γεωγραφική τους θέση.

Ο επικεφαλής διευθυντής κάθε τομέα απευθύνεται στον Διευθύνοντα Σύμβουλο του Ομίλου. Επιπλέον, η Οικονομική Διεύθυνση του Ομίλου είναι οργανωμένη ανά τομέα, προκειμένου να διενεργείται αποτελεσματικά ο οικονομικός έλεγχος και η παρακολούθηση της απόδοσης των τομέων.

Η διοίκηση παρακολουθεί ξεχωριστά τα λειτουργικά αποτελέσματα των επιχειρηματικών μονάδων του Ομίλου, προκειμένου να λαμβάνει αποφάσεις, να κατανέμει τους διαθέσιμους πόρους καθώς και να αξιολογεί την απόδοσή τους. Η απόδοση των λειτουργικών τομέων κρίνεται με βάση τα κέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών, επενδυτικών αποτελεσμάτων, αποσβέσεων και απομειώσεων.

Πληροφόρηση ανά λειτουργικό τομέα

(ποσά σε χιλιάδες €)	Ποσά κλειόμενης χρήσης 2016				
	Ελλάδα και Δυτική Ευρώπη	**Βόρεια Αμερική**	**Νοτιοανατολική Ευρώπη**	**Ανατολική Μεσόγειος**	**Σύνολο**
Μικτός κύκλος εργασιών	327.726	794.575	204.610	249.201	1.576.112
Πωλήσεις μεταξύ τομέων	-66.400	-223	-336	-	-66.959
Κύκλος εργασιών	261.326	794.352	204.274	249.201	1.509.153
Κέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών, επενδυτικών αποτελεσμάτων, αποσβέσεων και απομειώσεων	36.366	145.174	56.215	40.844	278.599
Αποσβέσεις και απομειώσεις ενσώματων και ασώματων ακινητοποιήσεων	-27.990	-55.913	-25.446	-17.758	-127.107
Κέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών και επενδυτικών αποτελεσμάτων	8.378	89.260	30.769	23.085	151.492
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	304.544	686.354	308.612	273.725	1.573.235
Ασώματες ακινητοποιήσεις	23.392	223.843	63.458	64.423	375.116
Λοιπά μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	121.479	31.894	8.649	54.661	216.683
Σύνολο κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	217.362	216.450	108.330	82.601	624.743
Σύνολο Ενεργητικού	666.777	1.158.541	489.049	475.410	2.789.777
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ					
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	189.664	380.638	95.361	164.310	829.973
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	127.004	140.672	49.827	89.485	406.988
Σύνολο Υποχρεώσεων	316.668	521.310	145.188	253.795	1.236.961
Αγορές μη κυκλοφορούντων στοιχείων ενεργητικού (σημ. 11,12,13)	24.608	78.458	16.240	31.250	150.556
Απομείωση ενσώματων ακινητοποιήσεων (σημ. 11)	-5.162	-	-	-	-5.162
Απομείωσης ασώματων ακινητοποιήσεων-εξαιρουμένης της υπεραξίας (σημ. 13)	-376	-	-	-	-376
Απομείωση/διαγραφή υπεραξίας (σημ. 13)	-2.510	-	-2.766	-	-5.276
Απομείωση/(αντιστροφή απομείωσης) για επισφάλειες (σημ. 20)	-917	-433	487	276	-587
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες (σημ. 15)	108.585	4.321	3.551	54.346	170.803
Στοιχεία ενεργητικού επιπρόσθετου προγράμματος παροχών (σημ. 17,25)	-	4.364	-	-	4.364

Οι αγορές μη κυκλοφορούντων στοιχείων ενεργητικού περιλαμβάνουν προσθήκες ενσώματων ακινητοποιήσεων, επενδυτικών παγίων, ασώματων ακινητοποιήσεων.

Η δαπάνη για απομείωση εμπεριέχεται στη κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο κύκλος εργασιών περιλαμβάνει πωλήσεις αγαθών και παροχής υπηρεσιών. Υπάρχουν και πωλήσεις μεταξύ διαφορετικών λειτουργικών τομέων. Το σύνολο του ενεργητικού και οι αγορές παγίων της κάθε εταιρίας παρουσιάζονται στο λειτουργικό τομέα στον οποίο ανήκει η εταιρία.

Οι συναλλαγές που λαμβάνουν χώρα μεταξύ των τομέων γίνονται σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στη σημείωση 32.

3. Πληροφόρηση κατά λειτουργικό τομέα (συνέχεια)

Πληροφόρηση ανά επιχειρησιακή δραστηριότητα

(ποσά σε χιλιάδες €)	Ποσά κλειόμενης χρήσης 2016			
	Τσιμέντο	Έτοιμο σκυρόδεμα, αδρανή υλικά και τσιμεντόλιθοι	Λοιπές δραστη-ριότητες	Σύνολο
Κύκλος εργασιών	907.451	592.880	8.822	1.509.153

Η δραστηριότητα του τσιμέντου περιλαμβάνει, το τσιμέντο και συναφή με το τσιμέντο υλικά.

Οι κοινές επιχειρηματικές δραστηριότητες στους λειτουργικούς τομείς του Ομίλου είναι η παραγωγή και εμπορία τσιμέντου, έτοιμου σκυροδέματος, αδρανών υλικών και υπηρεσίες μεταφορών.

Ο τομέας Ελλάδας και Δυτικής Ευρώπης δραστηριοποιείται επιπλέον στην παραγωγή και εμπορία ετοίμων κονιαμάτων και στη ρυθμιζόμενη αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας. Ο τομέας Β. Αμερικής περιλαμβάνει την παραγωγή και εμπορία τσιμεντόλιθων και την επεξεργασία και εμπορία ιπτάμενης τέφρας. Τέλος, οι τομείς Νοτιοανατολικής Ευρώπης και Ανατολικής Μεσογείου δραστηριοποιούνται και στην επεξεργασία εναλλακτικών καυσίμων.

Στις λοιπές δραστηριότητες περιλαμβάνονται οι μεταφορικές δραστηριότητες και η δραστηριότητα στη ρυθμιζόμενη αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας στην Ελλάδα. Καμία από αυτές δεν έχει το απαιτούμενο μέγεθος ώστε να αναλύεται χωριστά.

Στα πλαίσια της δραστηριοποίησης της Εταιρίας στην Ελληνική αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας, η Εταιρία έχει λάβει την υπ. Αρ. 731/13-10-14 Άδεια Ηλεκτρικής Ενέργειας από την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ) και εντός του 2016 πραγματοποίησε πωλήσεις ηλεκτρικής ενέργειας ύψους €1.726 χιλ. (2015: €238 χιλ.) στον Λειτουργό Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΛΑΓΗΕ).

Η Εταιρία πραγματοποίησε προς την θυγατρική εταιρία της Ιντερμπετόν Δομικά Υλικά Α.Ε. πωλήσεις τσιμέντου και αδρανών υλικών οι οποίες προσέγγισαν το 2016 το 7,35% (2015: 7,21%) του συνολικού κύκλου εργασιών της.

Σε επίπεδο Ομίλου ο κύκλος εργασιών προέρχεται από ένα σύνολο πελατών εκ των οποίων κανένας μεμονωμένα δεν αντιπροσωπεύει ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο του 10%.

Πληροφόρηση ανά λειτουργικό τομέα

(ποσά σε χιλιάδες €)	Ποσά κλειόμενης χρήσης 2015				
	Ελλάδα και Δυτική Ευρώπη	Βόρεια Αμερική	Νοτιοανατολική Ευρώπη	Ανατολική Μεσόγειος	Σύνολο
Μικτός κύκλος εργασιών	332.219	679.972	213.899	240.749	1.466.839
Πωλήσεις μεταξύ τομέων	-63.385	-222	-5.414	-	-69.021
Κύκλος εργασιών	268.834	679.750	208.485	240.749	1.397.818
Κέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών, επενδυτικών αποτελεσμάτων, αποσβέσεων και απομειώσεων	44.839	100.842	55.782	14.959	216.422
Αποσβέσεις και απομειώσεις ενσώματων και ασώματων ακινητοποιήσεων	-22.693	-64.672	-22.091	-21.239	-130.695
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων, χρηματοδοτικών και επενδυτικών αποτελεσμάτων	22.146	36.170	33.691	-6.280	85.727
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	306.229	645.434	311.464	542.593	1.805.720
Ασώματες ακινητοποιήσεις	25.139	213.854	67.878	149.471	456.342
Λοιπά μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	13.788	11.353	6.844	76.916	108.901
Σύνολο κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	213.051	135.635	109.994	119.104	577.784
Σύνολο Ενεργητικού	558.207	1.006.276	496.180	888.084	2.948.747
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ					
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	170.203	442.575	100.185	227.584	940.547
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	15.040	83.858	47.287	156.730	302.915
Σύνολο Υποχρεώσεων	185.243	526.433	147.472	384.314	1.243.462

3. Πληροφόρηση κατά λειτουργικό τομέα (συνέχεια)

Πληροφόρηση ανά λειτουργικό τομέα

(ποσά σε χιλιάδες €)	Ποσά κλειόμενης χρήσης 2015				
	Ελλάδα και Δυτική Ευρώπη	Βόρεια Αμερική	Νοτιοανατολική Ευρώπη	Ανατολική Μεσόγειος	Σύνολο
Αγορές μη κυκλοφορούντων στοιχείων ενεργητικού (σημ. 11,12,13)	17.812	91.819	13.826	50.019	173.476
Απομείωση ενσώματων ακινητοποιήσεων (σημ. 11)	-	-12.548	-	-507	-13.055
Απομείωση/διαγραφή υπεραξίας (σημ. 13)	-3.990	-	-	-	-3.990
Απομείωση/(αντιστροφή απομείωσης) για επισφάλειες (σημ. 20)	176	-89	411	295	793
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες (σημ. 15)	398	5.047	3.069	73.994	82.508
Στοιχεία ενεργητικού επιπρόσθετου προγράμματος παροχών (σημ. 17, 25)	-	4.578	-	-	4.578

Οι αγορές μη κυκλοφορούντων στοιχείων ενεργητικού περιλαμβάνουν προσθήκες ενσώματων ακινητοποιήσεων, επενδυτικών παγίων, ασώματων ακινητοποιήσεων.

Η δαπάνη για απομείωση εμπεριέχεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Πληροφόρηση ανά επιχειρησιακή δραστηριότητα

(ποσά σε χιλιάδες €)	Ποσά κλειόμενης χρήσης 2015			
	Τσιμέντο	Έτοιμο σκυρόδεμα, αδρανή και τσιμεντόλιθοι	Λοιπές δραστη-ριότητες	Σύνολο
Κύκλος εργασιών	886.198	507.626	3.994	1.397.818

Συμφωνία κέρδους

Τα έσοδα/έξοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας καθώς και τα κέρδη/ζημίες από την αποτίμηση σε εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων δεν επιμερίζονται στους λειτουργικούς τομείς, καθώς η διαχείρισή τους γίνεται από τον Όμιλο.

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος	
	2016	2015
Κέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών και επενδυτικών αποτελεσμάτων	**151.492**	**85.727**
Έσοδα συμμετοχών και χρεογράφων	1.926	1.565
Έξοδα συμμετοχών και χρεογράφων	-	-2.805
Έσοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας	2.900	1.767
Έξοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας	-67.303	-67.360
(Ζημίες)/κέρδη από συναλλαγματικές διαφορές	-25.982	17.435
κοινοπραξιών	492	5.815
Κέρδη προ φόρων	**63.525**	**42.144**

4. Άλλα έσοδα και έξοδα εκμετάλλευσης

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	2015	2016	2015
Πωλήσεις ακατάλληλων υλικών	901	1.136	338	489
Έσοδα από αποζημιώσεις	301	398	-	-
Έσοδα από επιχορηγήσεις/επιδοτήσεις	198	137	198	137
Έσοδα από παροχή υπηρεσιών σε τρίτους	2.460	1.434	762	1.615
Έσοδα από ενοίκια	2.662	1.628	1.265	1.213
Κέρδη από πώληση ενσώματων και ασώματων ακινητοποιήσεων και επενδυτικών παγίων (σημ. 29)	-	-	63	140
Έσοδα από διοικητικές υπηρεσίες σε θυγατρικές εταιρίες	-	-	12.217	12.098
Έκτακτα κονδύλια	441	3.675	-	-
Διάφοροι έκτακτοι φόροι - τέλη	895	-	-	-
Λοιπά έσοδα	1.114	1.100	627	959
Σύνολο άλλων εσόδων εκμετάλλευσης	**8.972**	**9.508**	**15.470**	**16.651**
Λοιπές προβλέψεις	-4.362	-5.659	-903	219
Ζημίες από πώληση ενσώματων και ασώματων ακινητοποιήσεων και επενδυτικών παγίων (σημ. 29)	-3.337	-2.166	-11	-
Ζημία από αποτίμηση εύλογης αξίας επενδυτικών παγίων (σημ. 12)	-243	-300	-335	-286
Δαπάνη αποζημίωσης προσωπικού λόγω αποχώρησης από την υπηρεσία	-3.067	-1.245	-1.416	-1.296
Δαπάνες αναδιοργάνωσης	-6.749	-5.068	-	-3.504
Έκτακτα κονδύλια	-1.229	-	-	-
Διάφοροι έκτακτοι φόροι - τέλη	-1.470	-	-	-
Λοιπά έξοδα	-3.194	-1.636	-1.811	-1.591
Σύνολο άλλων εξόδων εκμετάλλευσης	**-23.651**	**-16.074**	**-4.476**	**-6.458**

Για τη χρήση που έληξε την 31.12.2016

Τα έκτακτα κονδύλια-έσοδα αφορούν αποζημίωση που έλαβε η Titan America LLC στις ΗΠΑ από τη συμμετοχή της στο πρόγραμμα αποζημιώσεων, εξαιτίας της διαρροής πετρελαίου της BP στο κόλπο του Μεξικού το 2010 (Oil Spill Claim Program).

Τα έκτακτα κονδύλια-έξοδα αφορούν δαπάνες που προκλήθηκαν λόγω κατάρρευσης του ικριώματος σε προγραμματισμένη συντήρηση στις εργοστασιακές εγκαταστάσεις του Ομίλου στο Pennsuco των ΗΠΑ.

Οι δαπάνες αναδιοργάνωσης περιλαμβάνουν κόστη προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου από όλους του λειτουργικούς τομείς του Ομίλου.

Για τη χρήση που έληξε την 31.12.2015

Τα έκτακτα κονδύλια-έσοδα περιλαμβάνουν κυρίως είσπραξη ασφαλιστικής αποζημίωσης που σχετίζεται με την κατάρρευση οροφής σιλό στις εργοστασιακές εγκαταστάσεις του Ομίλου στο Pennsuco των ΗΠΑ το 2012.

Στις δαπάνες αναδιοργάνωσης περιλαμβάνονται: α) πρόβλεψη απαξίωσης ποσού €3.504 χιλ. εργοστασίου προς εγκατάλειψη στην Ελλάδα και β) επιπρόσθετη δαπάνη αποζημίωσης προσωπικού ποσού €1.564 χιλ. από το πρόγραμμα εθελουσίας εξόδου σε θυγατρική εταιρία του Ομίλου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

5. Έξοδα ανά κατηγορία

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	2015	2016	2015
Δαπάνες προσωπικού και συναφή έξοδα (σημ.7)	-275.161	-260.497	-53.912	-50.510
Πρώτες ύλες και αναλώσιμα	-376.242	-316.546	-52.389	-46.887
Κόστος ενέργειας	-228.795	-271.143	-55.750	-63.035
Διακύμανση αποθεμάτων των ετοίμων και ημιτελών προϊόντων	5.497	-144	-3.452	-3.290
Έξοδα διανομής	-149.343	-144.214	-40.056	-42.207
Αμοιβές - παροχές τρίτων	-129.451	-114.262	-25.760	-23.051
Λοιπά έξοδα	-62.380	-68.024	-12.064	-10.638
Σύνολο εξόδων ανά κατηγορία	**-1.215.875**	**-1.174.830**	**-243.383**	**-239.618**
Συμπεριλαμβάνονται σε:				
Κόστος πωλήσεων	-1.072.139	-1.039.425	-199.836	-202.442
Έξοδα διοικητικής λειτουργίας	-122.108	-114.169	-43.276	-37.048
Έξοδα λειτουργίας διάθεσης	-21.628	-21.236	-271	-128
	-1.215.875	**-1.174.830**	**-243.383**	**-239.618**

6. Χρηματοοικονομικά έξοδα

(ποσά σε χιλιάδες €)

i) Έσοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Έσοδα από τόκους και συναφή έσοδα	1.569	1.767	24	52
Κέρδη από την αποτίμηση παραγώγων στην εύλογη αξία	1.331	-	-	-
Σύνολο εσόδων χρηματοοικονομικής λειτουργίας	**2.900**	**1.767**	**24**	**52**

ii) Έξοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Έξοδα από τόκους και συναφή έξοδα	-65.992	-65.044	-22.041	-23.105
Χρηματοοικονομικό κόστος αναλογιστικών μελετών (σημ. 25)	-533	-554	-249	-238
Επαύξηση προεξόφλησης προβλέψεων για αποκατάσταση λατομείων και λοιπών προβλέψεων	-268	-277	-43	-40
Τόκοι από χρηματοδοτικές μισθώσεις	-510	-226	-	-
Ζημίες από την αποτίμηση παραγώγων στην εύλογη αξία	-	-1.259	-	-
Σύνολο εξόδων χρηματοοικονομικής λειτουργίας	**-67.303**	**-67.360**	**-22.333**	**-23.383**

iii) (Ζημίες)/κέρδη από συναλλαγματικές διαφορές	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
(Ζημίες)/κέρδη από συναλλαγματικές διαφορές	-24.367	38.097	303	1.477
Ζημίες από την αποτίμηση παραγώγων στην εύλογη αξία	-1.615	-20.662	-	-
Σύνολο (ζημιών)/κερδών από συναλλαγματικές διαφορές	**-25.982**	**17.435**	**303**	**1.477**

7. Δαπάνες προσωπικού

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Αποδοχές και λοιπές παροχές προσωπικού	249.461	235.263	44.334	41.471
Εργοδοτικές εισφορές	24.080	22.808	8.890	8.519
Εύλογη αξία αμοιβών προσωπικού που σχετίζονται με την χορήγηση δικαιωμάτων προαίρεσης (σημ. 29)	1.620	1.010	1.376	876
Αποζημιώσεις προσωπικού, προγράμματα καθορισμένων παροχών και λοιπές συνταξιοδοτικές παροχές σε εργαζομένους (σημ. 4,6,25)	5.127	4.779	1.665	1.534
Σύνολο δαπανών προσωπικού	**280.288**	**263.860**	**56.265**	**52.400**

Οι εργαζόμενοι του Ομίλου απασχολούνται υπό το καθεστώς της πλήρους απασχόλησης και κατανέμονται σε:

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Ελλάδα και Δυτική Ευρώπη	1.185	1.176	842	829
Βόρεια Αμερική	2.049	1.996	-	-
Νοτιοανατολική Ευρώπη	1.282	1.426	-	-
Ανατολική Μεσόγειος	966	1.056	-	-
	5.482	**5.654**	**842**	**829**

8. Φόρος εισοδήματος

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Τρέχων φόρος	7.737	11.635	-	-
Αναβαλλόμενος φόρος (σημ. 18)	-71.869	-5.678	5.559	3.256
Διαφορές φορολογικού ελέγχου και λοιποί φόροι μη εκπιπτόμενοι	327	891	328	221
	-63.805	**6.848**	**5.887**	**3.477**

Ο φόρος εισοδήματος, που αναλογεί στα κέρδη του Ομίλου, διαφέρει από το ποσό που θα προέκυπτε εάν εφαρμοζόταν ο ονομαστικός φορολογικός συντελεστής που ισχύει στην χώρα στην οποία έχει έδρα η Εταιρία, ως ακολούθως:

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Κέρδη προ φόρων	**63.525**	**42.144**	**22.706**	**63.619**
Φόρος υπολογιζόμενος βάσει του θεσπισμένου φορολογικού συντελεστή που ισχύει στην έδρα της Μητρικής εταιρίας 29% (2015: 29%)	18.422	12.222	6.585	18.450
Προσαρμογές στο φόρο σε σχέση με:				
Έσοδα μη υποκείμενα σε φόρο	-2.962	-3.372	-8.490	-15.983
Δαπάνες μη εκπιπτόμενες για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος	6.301	8.958	1.715	766
Λοιποί φόροι	327	891	328	221
Επανεκτίμηση αναβαλλόμενου φόρου - αλλαγή φορολογικού συντελεστή στην Ελλάδα και στην Αίγυπτο	-	-8.547	-	92
Επίδραση μη αναγνώρισης αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης επί μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών	1.165	1.169	-	-
Συμψηφισμός αφορολόγητων αποθεματικών με φορολογικές ζημιές	4.350	-	4.350	-
Φορολογικές ελαφρύνσεις αναπτυξιακών νόμων	-4.615	-5.395	-	-
Επίδραση από τους διαφορετικούς φορολογικούς συντελεστές που ισχύουν στις υπόλοιπες χώρες που δραστηριοποιείται ο Όμιλος	1.638	-3.427	-	-
Προσαρμογές πρόβλεψης προηγούμενων χρήσεων	799	4.984	786	386
Χρησιμοποίηση μη αναγνωρίσιμων ζημιών προηγούμενων χρήσεων	-89.635	-68	-	-
Λοιπές διαφορές	405	-567	613	-455
Πραγματική φορολογική επιβάρυνση	**-63.805**	**6.848**	**5.887**	**3.477**

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται για τη μεταφορά εις νέο των αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών, στο βαθμό που είναι πιθανόν ότι μελλοντικά φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα έναντι των οποίων οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές μπορεί να χρησιμοποιηθούν. Ο καθορισμός του ποσού της μεταφερόμενης φορολογικής απαίτησης που μπορεί να αναγνωριστεί απαιτεί την κρίση της διοίκησης ως προς την εκτίμηση της μελλοντικής κερδοφορίας καθώς και τον βαθμό ανάκτησης των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών (σημ. 2.3).

Ορισμένες εταιρίες του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2016 έχουν συσσωρεύσει φορολογικές ζημιές συνολικού ύψους €441,2 εκατ. (2015: €499,9 εκατ.). Οι συγκεκριμένες εταιρίες έχουν αναγνωρίσει αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ύψους €156,2 εκατ. (2015: €74,1 εκατ.) που αναλογεί σε ζημιές ύψους €393,7 εκατ. (2015: €206,1 εκατ.), σύμφωνα με τα προϋπολογιστικά μελλοντικά φορολογητέα εισόδηματα, που βασίζονται σε εγκεκριμένους προϋπολογισμούς (σημ. 18).

Για τις υπολειπόμενες φορολογικές ζημιές €47,5 εκατ. δεν έχει αναγνωριστεί αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, καθώς κρίθηκε ότι σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 12, δεν πληρούν τα κριτήρια αναγνώρισης. Από τις παραπάνω φορολογικές ζημιές, ποσό ύψους €45,6 εκατ. δύναται να χρησιμοποιηθεί έως και τη χρήση 2021, ενώ ποσό ύψους €1,9 εκατ. μπορεί να μεταφερθεί επ' αόριστον.

Η θυγατρική εταιρία του ομίλου στις ΗΠΑ, Titan America LLC (TALLC), αναγνώρισε στις οικονομικές καταστάσεις του 2016 αναβαλλόμενο φορολογικό έσοδο με αντίστοιχη αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ύψους €89,6 εκατ.. Το μεγαλύτερο μέρος αυτού του οφέλους σχετίζεται με την αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης για μεταφερόμενες, μη αναγνωρισμένες καθαρές λειτουργικές ζημιές που δημιουργήθηκαν σε περιόδους πριν από το 2016. Μετά από συνεχείς βελτιώσεις στην κερδοφορία το 2016 και σε συνδυασμό με τις ευνοϊκές προβλέψεις για τα έτη 2017-2019, η διοίκηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εκτίμηση της κερδοφορίας για την TALLC παρέχει επαρκή και αντικειμενικά επαληθεύσιμα στοιχεία, ώστε να αποφασίσει ότι πλέον η μελλοντική κερδοφορία υπερβαίνει τις αρνητικές ενδείξεις που υπήρχαν από τις σωρευτικές ζημιές των προηγούμενων χρήσεων.

Η Εταιρία την 31.12.2016 αναγνώρισε αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ύψους €6,6 εκατ. (2015: €13,9 εκατ.), επί μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών καθώς έκρινε ότι πληρούν τα κριτήρια αναγνώρισης. Οι φορολογικές ζημιές της Εταιρίας δύνανται να χρησιμοποιηθούν έως και τη χρήση 2018.

9.Κέρδη ανά μετοχή

Τα βασικά κέρδη ανά μετοχή προκύπτουν με διαίρεση των καθαρών κερδών που αναλογεί στους Μετόχους, διά του μέσου σταθμισμένου αριθμού των σε κυκλοφορία κοινών και προνομιούχων μετοχών κατά τη διάρκεια της χρήσης, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι κοινές και προνομιούχες μετοχές που αγοράστηκαν από την Εταιρία και οι οποίες εμφανίζονται ως ίδιες μετοχές (σημ. 22).

(ποσά σε χιλιάδες € εκτός αν δηλώνεται διαφορετικά)	'Ομιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Καθαρό κέρδος χρήσης που αναλογεί στους μετόχους της Α.Ε. Τσιμέντων Τιτάν	127.444	33.754	16.819	60.142
Σταθμισμένος μέσος αριθμός των σε κυκλοφορία κοινών μετοχών	74.088.601	74.238.724	74.088.601	74.238.724
Σταθμισμένος μέσος αριθμός των σε κυκλοφορία προνομιούχων μετοχών	7.543.158	7.563.041	7.543.158	7.563.041
Συνολικός σταθμισμένος μέσος αριθμός των σε κυκλοφορία μετοχών για τον υπολογισμό των βασικών κερδών ανά μετοχή	81.631.759	81.801.765	81.631.759	81.801.765
Βασικά κέρδη ανά κοινή και προνομιούχο μετοχή (σε €)	**1,5612**	**0,4126**	**0,2060**	**0,7352**

Τα προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή (diluted earnings per share) υπολογίζονται αναπροσαρμόζοντας το σταθμισμένο μέσο αριθμό των σε κυκλοφορία κοινών μετοχών, με τις επιδράσεις όλων των δυνητικών τίτλων των μετατρέψιμων σε κοινές μετοχές. Τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών αποτελούν τη μοναδική κατηγορία δυνητικών τίτλων μετατρέψιμων σε κοινές μετοχές, που έχει η Εταιρία. Όσον αφορά στα προαναφερθέντα δικαιώματα, γίνεται υπολογισμός του αριθμού των μετοχών που θα μπορούσαν να είχαν αποκτηθεί στην εύλογη αξία (οριζόμενη ως η μέση ετήσια χρηματιστηριακή τιμή των μετοχών της Εταιρίας) με βάση την αξία των δικαιωμάτων συμμετοχής, που σχετίζονται με τα υφιστάμενα προγράμματα δικαιωμάτων απόκτησης μετοχών. Ο αριθμός των μετοχών που προκύπτει από τον παραπάνω υπολογισμό συγκρίνεται με τον αριθμό των μετοχών που θα μπορούσαν να είχαν εκδοθεί σε περίπτωση άσκησης των δικαιωμάτων. Η διαφορά που προκύπτει, προστίθεται στον παρανομαστή ως έκδοση κοινών μετοχών χωρίς αντάλλαγμα. Τέλος, καμία αναπροσαρμογή δε γίνεται στα κέρδη (αριθμητής).

(ποσά σε χιλιάδες € εκτός αν δηλώνεται διαφορετικά)	'Ομιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Καθαρό κέρδος χρήσης που αναλογεί σε μετόχους της Α.Ε. Τσιμέντων Τιτάν για υπολογισμό των προσαρμοσμένων κερδών ανά μετοχή	127.444	33.754	16.819	60.142
Σταθμισμένος μέσος αριθμός κοινών μετοχών για τον υπολογισμό των προσαρμοσμένων κερδών ανά μετοχή	74.088.601	74.238.724	74.088.601	74.238.724
Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών	477.658	473.682	477.658	473.682
Σταθμισμένος μέσος αριθμός των σε κυκλοφορία προνομιούχων μετοχών	7.543.158	7.563.041	7.543.158	7.563.041
Συνολικός σταθμισμένος μέσος αριθμός των σε κυκλοφορία μετοχών για τον υπολογισμό των προσαρμοσμένων κερδών ανά μετοχή	82.109.417	82.275.447	82.109.417	82.275.447
Προσαρμοσμένα κέρδη ανά κοινή και προνομιούχο μετοχή (σε €)	**1,5521**	**0,4103**	**0,2048**	**0,7310**

10. Μερίσματα

Για τη χρήση που έληξε την 31.12.2016

Στις 17 Ιουνίου 2016 η Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Εταιρίας ενέκρινε τη διανομή μερίσματος συνολικού ποσού €25.390 χιλ. που αντιστοιχούσε σε ποσό €0,30 ανά μετοχή (κοινή και προνομιούχο), το οποίο προσαυξημένο αναλογικά με το μέρισμα που αντιστοιχούσε στις ίδιες μετοχές που κατείχε η Εταιρία ανήλθε σε ποσό €0,30989 ανά μετοχή και μετά την παρακράτηση από την Εταιρία φόρου 10% για λογαριασμό του Μετόχου, το τελικό ποσό που έλαβε ο Μέτοχος ανήλθε σε €0,27890 ανά μετοχή.

Το Διοικητικό Συμβούλιο θα προτείνει στην τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, που έχει προγραμματιστεί για την 12 Μαΐου 2017, τη διανομή μερίσματος συνολικού ποσού €8.463.253 ήτοι €0,10 ανά μετοχή και επιστροφή κεφαλαίου συνολικού ποσού €84.632.528 ήτοι €1,00 ανά μετοχή. Σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 8 του νόμου 2190/1920, τα τελικά ποσά που θα διανεμηθούν ανά μετοχή θα προσαυξηθούν κατά το ποσό που αντιστοιχεί στις ίδιες μετοχές που κατέχει η Εταιρία.

Για τη χρήση που έληξε την 31.12.2015

Στις 19 Ιουνίου 2015, η Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Εταιρίας ενέκρινε:

α) τη διανομή μερίσματος συνολικού ποσού €12.695 χιλ. που αντιστοιχεί σε ποσό €0,15 ανά μετοχή (κοινή και προνομιούχο), το οποίο προσαυξημένο αναλογικά με το μέρισμα που αντιστοιχεί στις ίδιες μετοχές που κατέχει η Εταιρία ανέρχεται σε ποσό €0,15509 ανά μετοχή και μετά την παρακράτηση από την Εταιρία φόρου 10% για λογαριασμό του Μετόχου, το τελικό ποσό που λαμβάνει ο Μέτοχος είναι €0,13958 ανά μετοχή.

β) τη διανομή έκτακτων αποθεματικών προηγούμενων χρήσεων συνολικού ποσού €12.695 χιλ. που αντιστοιχεί σε ποσό €0,15 ανά μετοχή (κοινή και προνομιούχο), το οποίο προσαυξημένο με το ποσό διανομής που αντιστοιχεί στις ίδιες μετοχές που κατέχει η Εταιρία ανέρχεται σε τελικό ποσό €0,15509 ανά μετοχή. Η διανομή των ανωτέρω αποθεματικών δεν υπόκειται σε φορολόγηση.

11. Ενσώματες ακινητοποιήσεις

(ποσά σε χιλιάδες €)

Όμιλος

Ποσά προηγούμενης χρήσης 2015	Γήπεδα-Οικόπεδα	Λατομεία	Κτίρια	Μηχανήματα	Μεταφορικά μέσα	Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση	Σύνολο
Υπόλοιπο έναρξης	**283.070**	**127.016**	**209.968**	**917.694**	**31.995**	**10.483**	**94.611**	**1.674.837**
Αγορές	2.465	2.885	413	4.266	236	511	149.571	160.347
Πωλήσεις (αναπόσβεστη αξία) (σημ. 29)	-37	-661	-298	-1.018	-511	-39	-602	-3.166
Μεταφορά από/σε άλλη κατηγορία ενσώματων παγίων & παγίων με χρηματοδοτική μίσθωση	6.649	5.636	9.173	70.001	20.972	1.572	-111.774	2.229
Μεταφορά από αποθέματα (σημ. 19)	-	3.164	-	334	-	-	-	3.498
Μεταφορά από λοιπά μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	-	723	-	-	-	-	-	723
Μεταφορά από/σε ασώματες ακινητοποιήσεις (σημ. 13)	-	107	-	-	-	-	-1.367	-1.260
Μεταφορά σε κρατικές επιχορηγήσεις (σημ.27)	-	-	-231	-	-	-	-	-231
Αποσβέσεις (σημ. 29)	-3.335	-5.664	-11.694	-71.741	-9.485	-2.325	-	-104.244
Απομείωση ενσώματων παγίων (σημ. 29)	-3.999	-185	-	-458	-	-	-8.413	-13.055
Συναλλαγματικές διαφορές	16.609	12.040	5.531	32.854	2.005	159	5.432	74.630
Υπόλοιπο λήξης	**301.422**	**145.061**	**212.862**	**951.932**	**45.212**	**10.361**	**127.458**	**1.794.308**
Πάγια με χρηματοδοτική μίσθωση								
Υπόλοιπο έναρξης	**-**	**-**	**-**	**603**	**1.506**	**-**	**-**	**2.109**
Αγορές	-	-	-	-	12.087	-	-	12.087
Μεταφορά σε ιδιόκτητα πάγια	-	-	-	-378	-1.851	-	-	-2.229
Αποσβέσεις (σημ. 29)	-	-	-	-60	-867	-	-	-927
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	18	354	-	-	372
Υπόλοιπο λήξης	**-**	**-**	**-**	**183**	**11.229**	**-**	**-**	**11.412**
31 Δεκεμβρίου 2015								
Αξία κτήσης	338.441	187.146	407.420	1.807.292	233.314	58.702	135.862	3.168.177
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	-33.023	-42.085	-194.324	-854.587	-176.873	-48.341	-	-1.349.233
Συσσωρευμένη ζημία απομείωσης ενσώματων παγίων	-3.996	-	-3	-821	-	-	-8.404	-13.224
Αναπόσβεστη αξία	**301.422**	**145.061**	**213.093**	**951.884**	**56.441**	**10.361**	**127.458**	**1.805.720**

11. Ενσώματες ακινητοποιήσεις (συνέχεια)

(ποσά σε χιλιάδες €)

Όμιλος

Ποσά κλειόμενης χρήσης 2016	Γήπεδα-Οικόπεδα	Λατομεία	Κτίρια	Μηχανήματα	Μεταφορικά μέσα	Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση	Σύνολο
Υπόλοιπο έναρξης	**301.422**	**145.061**	**212.862**	**951.932**	**45.212**	**10.361**	**127.458**	**1.794.308**
Αγορές	416	5.575	421	6.014	750	691	127.423	141.290
Αναπροσαρμογές στην εύλογη αξία λόγω εξαγοράς υφιστάμενης κοινοπραξίας (σημ. 30)	3.242	-	4.399	5.099	-	-	-	12.740
Προσθήκες λόγω εξαγοράς κοινοπραξίας (σημ. 30)	1.585	-	1.562	10.113	-	33	87	13.380
Πωλήσεις (αναπόσβεστη αξία) (σημ. 29)	-56	-	-169	-2.587	-172	-26	-1.194	-4.204
Μεταφορά παγίων από/σε άλλη κατηγορία ενσώματων παγίων	309	2.680	13.073	81.640	13.499	1.683	-114.643	-1.759
Μεταφορά από αποθέματα (σημ. 19)	-	-	-	667	24	-	-	691
Μεταφορά περιουσιακών στοιχείων σε επενδυτικά ακίνητα μετά από αναπροσαρμογή αξίας	-11	-	-	-	-	-	-	-11
Μεταφορά από/σε λοιπούς λογαριασμούς	-	-	-	47	-	-	-39	8
Μεταφορά σε ασώματες ακινητοποιήσεις (σημ. 13)	-	-	-	-	-	-17	-3.083	-3.100
Αποσβέσεις (σημ. 29)	-3.433	-7.568	-11.550	-72.390	-8.983	-2.474	-	-106.398
Απομείωση ενσώματων παγίων (σημ. 29)	-	-	-738	-3.502	-	-7	-915	-5.162
Συναλλαγματικές διαφορές	-53.053	2.790	-35.704	-173.517	324	-354	-26.800	-286.314
Υπόλοιπο λήξης	**250.421**	**148.538**	**184.156**	**803.516**	**50.654**	**9.890**	**108.294**	**1.555.469**
Πάγια με χρηματοδοτική μίσθωση								
Υπόλοιπο έναρξης	**-**	**-**	**-**	**183**	**11.229**	**-**	**-**	**11.412**
Αγορές	-	-	-	91	6.913	-	-	7.004
Μεταφορά σε ιδιόκτητα πάγια	-	-	-	-	1.759	-	-	1.759
Αποσβέσεις (σημ. 29)	-	-	-	-58	-3.094	-	-	-3.152
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	-19	762	-	-	743
Υπόλοιπο λήξης	**-**	**-**	**-**	**197**	**17.569**	**-**	**-**	**17.766**
31 Δεκεμβρίου 2016								
Αξία κτήσης	289.445	221.782	381.369	1.694.682	242.693	57.514	109.210	2.996.695
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	-37.127	-73.244	-196.457	-886.982	-174.470	-47.617	-	-1.415.897
Συσσωρευμένη ζημία απομείωσης ενσώματων παγίων	-1.897	-	-756	-3.987	-	-7	-916	-7.563
Αναπόσβεστη αξία	**250.421**	**148.538**	**184.156**	**803.713**	**68.223**	**9.890**	**108.294**	**1.573.235**

11. Ενσώματες ακινητοποιήσεις (συνέχεια)

(ποσά σε χιλιάδες €)

Εταιρία

Ποσά προηγούμενης χρήσης 2015

	Λατομεία	Γήπεδα-Οικόπεδα	Κτίρια	Μηχανήματα	Μεταφορικά μέσα	Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση	Σύνολο
Υπόλοιπο έναρξης	**873**	**4.048**	**53.933**	**153.030**	**750**	**7.206**	**16.292**	**236.132**
Αγορές	-	241	250	2.767	97	393	12.672	16.420
Πωλήσεις (αναπόσβεστη αξία) (σημ. 29)	-	-	-	-6	-36	-13	-	-55
Μεταφορά παγίων από/σε άλλη κατηγορία ενσώματων παγίων	-	-	527	9.418	-	-	-9.945	-
Μεταφορά σε ασώματες ακινητοποιήσεις (σημ. 13)	-	-	-	-	-	-	-1.354	-1.354
Μεταφορά σε κρατικές επιχορηγήσεις (σημ.27)	-	-	-231	-	-	-	-	-231
Αποσβέσεις (σημ. 29)	-63	-	-2.270	-10.041	-155	-959	-	-13.488
Αντιστροφή απομείωσης ενσώματων παγίων, λόγω πώλησης (σημ. 29)	-	-	-3	3	-	-	-	-
Υπόλοιπο λήξης	**810**	**4.289**	**52.206**	**155.171**	**656**	**6.627**	**17.665**	**237.424**
31 Δεκεμβρίου 2015								
Αξία κτήσης	1.656	4.289	97.256	328.898	3.419	26.693	17.665	479.876
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	-846	-	-45.047	-173.241	-2.763	-20.066	-	-241.963
Συσσωρευμένη ζημία απομείωσης ενσώματων παγίων	-	-	-3	-486	-	-	-	-489
Αναπόσβεστη αξία	**810**	**4.289**	**52.206**	**155.171**	**656**	**6.627**	**17.665**	**237.424**

Ποσά κλειόμενης χρήσης 2016

Υπόλοιπο έναρξης	**810**	**4.289**	**52.206**	**155.171**	**656**	**6.627**	**17.665**	**237.424**
Αγορές	-	411	290	8.385	474	444	10.111	20.115
Πωλήσεις/διαγραφές (αναπόσβεστη αξία) (σημ. 29)	-	-5	-	-	-12	-33	-	-50
Μεταφορά παγίων από/σε άλλη κατηγορία ενσώματων παγίων	-	-	2.259	11.340	-	509	-14.108	-
Μεταφορά σε ασώματες ακινητοποιήσεις (σημ. 13)	-	-	-	-	-	-	-60	-60
Αποσβέσεις (σημ. 29)	-63	-	-2.292	-11.221	-165	-958	-	-14.699
Πρόβλεψη αποξήλωσης	-	-	-	47	-	-	-	47
Υπόλοιπο λήξης	**747**	**4.695**	**52.463**	**163.722**	**953**	**6.589**	**13.608**	**242.777**
31 Δεκεμβρίου 2016								
Αξία κτήσης	1.656	4.695	99.805	348.671	3.740	27.534	13.608	499.709
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	-909	-	-47.339	-184.463	-2.787	-20.945	-	-256.443
Συσσωρευμένη ζημία απομείωσης ενσώματων παγίων	-	-	-3	-486	-	-	-	-489
Αναπόσβεστη αξία	**747**	**4.695**	**52.463**	**163.722**	**953**	**6.589**	**13.608**	**242.777**

11. Ενσώματες ακινητοποιήσεις (συνέχεια)

Πωλήσεις παγίων

Όμιλος

Στη διάρκεια του 2016, ο Όμιλος εισέπραξε €0,9 εκατ. (2015: €1,1 εκατ.) από την εκποίηση ενσώματων ακινητοποιήσεων συνολικής αναπόσβεστης αξίας €4,2 εκατ. (2015: €3,2 εκατ.), αναγνωρίζοντας ως ζημιά το ποσό των €3,3 εκατ. (2015: €2,2 εκατ.) στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης (σημ. 4).

Εταιρία

Στη διάρκεια του 2016, η Εταιρία εισέπραξε €102 χιλ. (2015: €356 χιλ.) από την εκποίηση ενσώματων ακινητοποιήσεων συνολικής αναπόσβεστης αξίας €50 χιλ. (2015: €55 χιλ.), αναγνωρίζοντας ως κέρδος το ποσό των €52 χιλ. (2015: €124 χιλ.) στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης (σημ. 4).

Απομειώσεις παγίων

Το 2016, ο Όμιλος εμφάνισε απομείωση ύψους €5,2 εκατ. κυρίως λόγω απομείωσης μηχανολογικού εξοπλισμού στον τομέα της Ελλάδας και Δυτικής Ευρώπης. Ο μηχανολογικός εξοπλισμός απομειώθηκε καθώς η ανακτήσιμη αξία του ήταν μικρότερη από την αναπόσβεστη. Η ανακτήσιμη αξία είναι η εύλογη αξία του μηχανολογικού εξοπλισμού μείον τα έξοδα πώλησής του και καθορίστηκε χρησιμοποιώντας την τιμή πώλησης, στην οποία θα αγόραζε τον εξοπλισμό αυτόν ένας ανεξάρτητος αγοραστής. Η τιμή αυτή δεν καθορίστηκε σε μια ενεργή αγορά και κατατάσσεται στο επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας.

Το 2015, η θυγατρική του Ομίλου Titan America LLC (TALLC) στις Η.Π.Α., αποφάσισε την αναστολή των επενδυτικών της δραστηριοτήτων που αφορούν ένα εργοστάσιο τσιμέντου στα ανατολικά της Βόρειας Καρολίνας, ΗΠΑ (το έργο «Castle Hayne»). Ως αποτέλεσμα της απόφασης αυτής, η TALLC κατέγραψε πρόβλεψη απομείωσης ύψους €12,4 εκατ., προκειμένου να εμφανίσει το περιουσιακό στοιχείο στην ανακτήσιμη αξία του, ύψους €1,0 εκατ., στις οικονομικές καταστάσεις της 31ης Δεκεμβρίου 2015. Η αποτίμηση της εύλογης αξίας έγινε από ανεξάρτητο εκτιμητή και η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε κατατάσσεται στο επίπεδο 3 της ιεραρχίας αποτίμησης εύλογης αξίας.

Υποθήκες

Επί των παγίων περιουσιακών στοιχείων της Εταιρίας δεν υφίστανται εμπράγματα βάρη. Επί των παγίων περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής εταιρίας Adocim Marmara Cimento Beton Sanayi ve Ticaret A.S στην Τουρκία υπάρχει υποθήκη ύψους €4,6 εκατ. προς εξασφάλιση δανεισμού της.

12. Επενδυτικά ακίνητα

Στα επενδυτικά ακίνητα του Ομίλου δεν συμπεριλαμβάνονται ορισμένα από τα αντίστοιχα της Εταιρίας καθώς αυτά εκμισθώνονται σε θυγατρικές της και ως εκ τούτου συμπεριλαμβάνονται στην κατηγορία των ενσώματων ακινητοποιήσεων στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου. Τα επενδυτικά ακίνητα έχουν αποτιμηθεί στην εύλογη αξία όπως αυτή έχει εκτιμηθεί από ανεξάρτητους εξωτερικούς ορκωτούς εκτιμητές, μέλη του σώματος ορκωτών εκτιμητών και πιστοποιημένους κατά TEGoVA (the European Group of Valuers' Associations) & RICS (Royal Institution of Chartered Surveyors).

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Υπόλοιπο έναρξης	**9.548**	**9.267**	**9.461**	**9.908**
Προσθήκες	-	31	-	-
Πωλήσεις	-77	-161	-	-161
Καθαρή ζημιά από την αποτίμηση στην εύλογη αξία (σημ. 4)	-243	-300	-335	-286
Μεταφορά περιουσιακών στοιχείων από ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια μετά από αναπροσαρμογή αξίας	588	-	-	-
Μεταφορά από αποθέματα (σημ. 19)	-	715	-	-
Συναλλαγματικές διαφορές	4	-4	-	-
Υπόλοιπο λήξης	**9.820**	**9.548**	**9.126**	**9.461**

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Έσοδα από ενοίκια προερχόμενα από επενδυτικά ακίνητα	326	212	135	57
Άμεσα λειτουργικά έξοδα (συμπεριλαμβανομένου επισκευών και συντηρήσεων) που δεν επέφεραν έσοδα από ενοίκια	-45	-24	-22	-
Καθαρό κέρδος από τα επενδυτικά ακίνητα σε εύλογη αξία	**281**	**188**	**113**	**57**

Για την εκτίμηση της εύλογης αξίας των επενδυτικών ακινήτων της Εταιρίας χρησιμοποιήθηκε κυρίως η μέθοδος των συγκριτικών στοιχείων ή τιμών αγοράς. Κατά την εκτίμηση ελήφθησαν υπόψη η τοποθεσία του ακινήτου, η επιφάνεια, το πολεοδομικό καθεστώς της περιοχής, τα δίκτυα και παροχές/υποδομές, η κατάσταση συντήρησης των ακινήτων, η εμπορευσιμότητα και τεχνικές προδιαγραφές κατασκευής όπου υπάρχουν κτίσματα καθώς και τυχόν ύπαρξη περιβαλλοντικών θεμάτων.

13. Ασώματες ακινητοποιήσεις

(ποσά σε χιλιάδες €)

Όμιλος	Αρχική υπεραξία	Απομείωση υπεραξίας	Σύνολο υπεραξίας	Άδειες παραγωγής & εκμ/σης	Δαπάνες ανάπτυξης	Σήματα	Πελατειακές σχέσεις	Λοιπά ασώματα πάγια	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	**363.734**	**-6.226**	**357.508**	**21.663**	**368**	**26.507**	**29.719**	**6.379**	**442.144**
Προσθήκες	-	-	-	152	54	-	-	805	1.011
Πωλήσεις (αναπόσβεστη αξία)	-	-	-	-	-	-	-	-144	-144
Μεταφορά σε/από ενσώματες ακινητοποιήσεις (σημ. 11)	-	-	-	-	-107	-	-	1.367	1.260
Απομειώσεις (σημ. 29)	-	-3.990	-3.990	-	-	-	-	-	-3.990
Αποσβέσεις (σημ. 29)	-	-	-	-561	-	-1.741	-4.604	-1.867	-8.773
Συναλλαγματικές διαφορές	22.888	-	22.888	185	-1	1.537	416	-191	24.834
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	**386.622**	**-10.216**	**376.406**	**21.439**	**314**	**26.303**	**25.531**	**6.349**	**456.342**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	**386.622**	**-10.216**	**376.406**	**21.439**	**314**	**26.303**	**25.531**	**6.349**	**456.342**
Προσθήκες	-	-	-	305	-	-	-	1.957	2.262
Πωλήσεις (αναπόσβεστη αξία)	-	-	-	-	-	-80	-	-	-80
Προσθήκες λόγω εξαγοράς	86	-	86	-	-	-	-	-	86
Λοιπές μεταφορές	-	-	-	91	-	-	-	-	91
Μεταφορά από/σε άλλη κατηγορία ασώματων παγίων	-	-	-	-119	-	-	-	119	-
Μεταφορά από ενσώματες ακινητοποιήσεις (σημ. 11)	-	-	-	-	-	-	2.043	1.057	3.100
Απομειώσεις (σημ. 29)	-	-5.276	-5.276	-	-	-	-	-376	-5.652
Αποσβέσεις (σημ. 29)	-	-	-	-553	-	-1.465	-4.182	-834	-7.034
Συναλλαγματικές διαφορές	-52.280	-	-52.280	-4.215	1	-5.297	-11.280	-928	-73.999
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	**334.428**	**-15.492**	**318.936**	**16.948**	**315**	**19.461**	**12.112**	**7.344**	**375.116**

Τα λοιπά ασώματα πάγια περιλαμβάνουν κυρίως λογισμικά ηλεκτρονικών υπολογιστών.

(ποσά σε χιλιάδες €)

Εταιρία	Σήματα	Λοιπά ασώματα πάγια	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	**81**	**2.228**	**2.309**
Προσθήκες	-	224	224
Μεταφορά από ενσώματες ακινητοποιήσεις (σημ. 11)	-	1.354	1.354
Αποσβέσεις (σημ. 29)	-	-275	-275
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	**81**	**3.531**	**3.612**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	**81**	**3.531**	**3.612**
Προσθήκες	-	1.080	1.080
Πωλήσεις (αναπόσβεστη αξία)	-80	-38	-118
Μεταφορά από ενσώματες ακινητοποιήσεις (σημ. 11)	-	60	60
Λοιπές μεταφορές	-	91	91
Αποσβέσεις (σημ. 29)	-	-267	-267
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	**1**	**4.457**	**4.458**

13. Ασώματες ακινητοποιήσεις (συνέχεια)

Έλεγχος απομείωσης υπεραξίας

Η υπεραξία, η οποία προκύπτει κατά την ενοποίηση επιχειρήσεων που προέρχονται από εξαγορά, έχει καταμερισθεί στις ακόλουθες μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών (ΜΤΡ) ανά γεωγραφική περιοχή.

Υπόλοιπο υπεραξίας (ανά γεωγραφική περιοχή):

(ποσά σε χιλιάδες €)	**2016**	**2015**
Ελλάδα και Δυτική Ευρώπη	10.209	12.719
Βόρεια Αμερική	207.489	200.896
Νοτιοανατολική Ευρώπη	53.923	56.673
Ανατολική Μεσόγειος	47.315	106.118
	318.936	**376.406**

Η πρόβλεψη απομείωσης της υπεραξίας έχει επιβαρύνει την κατάσταση αποτελεσμάτων.

Βασικές παραδοχές

Η ανακτήσιμη αξία μίας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών καθορίζεται σύμφωνα με τον υπολογισμό της αξίας χρήσης της (value in use). Ο υπολογισμός αυτός χρησιμοποιεί προβλέψεις ταμειακών ροών προ-φόρων, βασισμένες σε οικονομικούς προϋπολογισμούς, οι οποίοι έχουν εγκριθεί από τη διοίκηση και καλύπτουν πενταετή περίοδο. Οι ταμειακές ροές πέραν της πενταετούς περιόδου εξάγονται συμπερασματικά χρησιμοποιώντας τις εκτιμήσεις των ποσοστών ανάπτυξης που αναφέρονται παρακάτω.

Η αξία χρήσης για τις μονάδες που παράγουν ταμειακές ροές επηρεάζεται (έχει ευαισθησία) από τους εξής βασικούς παράγοντες

- Ποσότητες πωλήσεων
- Τιμές πωλήσεων
- Μικτό περιθώριο κέρδους
- Ρυθμός ανάπτυξης χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της αναγωγής των ταμειακών ροών πέραν της περιόδου της πρόβλεψης και
- Επιτόκια προεξόφλησης

Ποσότητες πωλήσεων:
Οι παραδοχές των ποσοτήτων όπως εκτιμήθηκαν από τις τοπικές διοικήσεις, προέρχονται από τις προβλέψεις των πωλήσεων. Οι προβλέψεις αυτές βασίζονται σε παράγοντες όπως: οι επιδόσεις κατά το παρελθόν, οι εκτιμήσεις ανάπτυξης της τοπικής αγοράς, τα έργα υποδομής στα οποία η εταιρία θα συμμετάσχει (δημόσιες επενδύσεις), κτλ. Στις ΗΠΑ, ο ρυθμός ανάπτυξης του όγκου πωλήσεων βασίζεται επίσης σε δημοσιευμένη έρευνα του κλάδου, ενώ λαμβάνονται υπόψη δημογραφικές τάσεις όπως (μεταξύ άλλων παραγόντων) η ανάπτυξη του πληθυσμού, η σύνθεση των νοικοκυριών και η παραγωγή στις πολιτείες που δραστηριοποιείται ο Όμιλος. Επιπροσθέτως, στον μακροπρόθεσμο ρυθμό ανάπτυξης έχουν ληφθεί υπόψη η αναλογία τσιμέντου στο σκυρόδεμα, η οποία ιστορικά διαφέρει από πολιτεία σε πολιτεία ανάλογα με τους κανόνες οικοδόμησης, η διαθεσιμότητα σε πρώτες ύλες και άλλοι παράγοντες.

Τιμές πωλήσεων:

Οι παραδοχές των τιμών πώλησης που δόθηκαν από τις τοπικές διοικήσεις αποτελούν τις καλύτερες εκτιμήσεις τους για τις τιμές πώλησης των αγαθών. Οι παράγοντες που έχουν ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό των προβλέψεων αυτών αφορούν τον πληθωρισμό, την εμπιστοσύνη στο προϊόν, το ρυθμό ανάπτυξης της τοπικής αγοράς, τον ανταγωνισμό και την αύξηση του κόστους παραγωγής κτλ. Ο Όμιλος εκτιμά τους παρακάτω μέσους ετήσιους ρυθμούς ανάπτυξης πωλήσεων για την πενταετή περίοδο.

Ρυθμός ανάπτυξης πωλήσεων	**2016**	**2015**
Ελλάδα και Δυτική Ευρώπη	2,7% - 18,2%	5,5% - 27,6%
Βόρεια Αμερική	4,2% - 9,4%	6,8% - 12,2%
Νοτιοανατολική Ευρώπη	4,5% - 5%	6,5% - 8,9%
Ανατολική Μεσόγειος	12,7%	7,8%

13. Ασώματες ακινητοποιήσεις (συνέχεια)

Μικτό περιθώριο κέρδους:

Συμπεριλαμβάνει όλα τα σχετικά κόστη που συνθέτουν το κόστος πωληθέντων στα οποία μεταξύ άλλων περιλαμβάνεται και η εξέλιξη του κόστους ενέργειας. Ο Όμιλος εκτιμά τους παρακάτω μέσους ετήσιους ρυθμούς ανάπτυξης του μικτού περιθωρίου κέρδους για την πενταετή περίοδο:

Ρυθμός ανάπτυξης μικτού περιθωρίου κέρδους	**2016**	**2015**
Ελλάδα και Δυτική Ευρώπη	2,9% - 25,4%	6,2% - 59,6%
Βόρεια Αμερική	5,6% - 12,4%	12,3% - 18,8%
Νοτιοανατολική Ευρώπη	9,5% - 16,6%	11,6% - 24,5%
Ανατολική Μεσόγειος	23,7%	28,2%

Ρυθμός ανάπτυξης στο διηνεκές:

Οι παράγοντες που έχουν ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό των ρυθμών ανάπτυξης στο διηνεκές είναι οι εκτιμήσεις από τις τοπικές κεντρικές τράπεζες στις χώρες που ο Όμιλος δραστηριοποιείται, καθώς ο ρυθμός αυτός σχετίζεται με τη μελλοντική ανάπτυξη των τοπικών οικονομιών και με την αλληλεπίδραση μεταξύ της ανάπτυξης της οικονομίας και της ανάπτυξης του κλάδου των κατασκευών.

Ρυθμός ανάπτυξης στο διηνεκές	**2016**	**2015**
Ελλάδα και Δυτική Ευρώπη	3%	3%
Βόρεια Αμερική	2% - 4%	3% - 3,5%
Νοτιοανατολική Ευρώπη	2%	2%
Ανατολική Μεσόγειος	3,5%	3,5%

Επιτόκια προεξόφλησης:

Τα επιτόκια προεξόφλησης αντιπροσωπεύουν τις παρούσες εκτιμήσεις της αγοράς για τους εξατομικευμένους κινδύνους κάθε μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών, έχοντας λάβει υπόψη τη χρονική αξία του χρήματος και τους μοναδικούς κινδύνους των παγίων που δεν συνυπολογίστηκαν στις εκτιμήσεις των ταμειακών ροών. Ο υπολογισμός των επιτοκίων προεξόφλησης βασίζεται στις συγκεκριμένες συνθήκες που λειτουργεί ο Όμιλος και οι λειτουργικοί τομείς του και εξάγεται από το μέσο σταθμικό κόστος κεφαλαίων (ΜΣΚΚ). Το μέσο σταθμικό κόστος κεφαλαίων συνυπολογίζει τόσο τον δανεισμό, όσο και τα ίδια κεφάλαια. Το κόστος των ιδίων κεφαλαίων προκύπτει από την προσδοκώμενη απόδοση που έχουν οι επενδυτές του Ομίλου για την επένδυσή τους. Το κόστος του δανεισμού βασίζεται στο επιτόκιο των δανείων που ο Όμιλος πρέπει να εξυπηρετήσει. Ο ειδικός κίνδυνος της χώρας ενσωματώνεται με την εφαρμογή εξατομικευμένων παραγόντων ευαισθησίας "βήτα". Οι δείκτες ευαισθησίας "βήτα" αξιολογούνται ετήσια με βάση δημοσιευμένα δεδομένα της αγοράς.

Επιτόκια προεξόφλησης	**2016**	**2015**
Ελλάδα και Δυτική Ευρώπη	9,5%	11,6%
Βόρεια Αμερική	4,7% - 5,6%	7,9%
Νοτιοανατολική Ευρώπη	4,8% - 15,4%	6,4%-15,4%
Ανατολική Μεσόγειος	17,7%	16,5%

Ανάλυση ευαισθησίας των ανακτήσιμων ποσών

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, ο Όμιλος ανέλυσε την ευαισθησία των ανακτήσιμων ποσών κάθε Μονάδας Δημιουργίας Ταμειακών Ροών (ΜΤΡ) σε σχέση με μια λογική και πιθανή αλλαγή σε κάποιες από τις βασικές παραδοχές (ενδεικτικά αναφέρεται η αλλαγή μιας εκατοστιαίας μονάδας στο επιτόκιο προεξόφλησης ή στον ρυθμό ανάπτυξης στο διηνεκές).

Απομείωση Υπεραξίας

Στην Ελλάδα, η ζήτηση σε δομικά υλικά και προϊόντα σκυροδέματος σημείωσε σημαντική πτώση λόγω των δυσμενών οικονομικών συνθηκών, με αποτέλεσμα να σημειωθεί μείωση στην ποσοτική ανάπτυξη σε σχέση με προγενέστερες προβλέψεις. Για το λόγο αυτό, ο Όμιλος κατέγραψε ζημία απομείωσης υπεραξίας ύψους €2,5 εκατ. (2015: €4,0 εκατ.) βασισμένη στον υπολογισμό της αξίας χρήσης που καθορίστηκε με ένα επιτόκιο προεξόφλησης 9,5% (2015: 11,6%).

Στην Νοτιοανατολική Ευρώπη, η σημαντική μείωση της εμπορικής βιωσιμότητας ένος σταθμού διανομής τσιμέντου επέφερε απομείωση υπεραξίας ποσού €2,8 εκατ.. Ο υπολογισμός της αξίας χρήσης καθορίστηκε με ένα επιτόκιο προεξόφλησης 8,2%.

14. Κύριες θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες

Όνομα θυγατρικών, συγγενών και κοινοπραξιών	Χώρα που δραστηριοποιείται	Αντικείμενο εργασίας	2016 % συμμετοχής (*) Άμεση	2016 % συμμετοχής (*) Έμμεση	2015 % συμμετοχής (*) Άμεση	2015 % συμμετοχής (*) Έμμεση
Μέθοδος πλήρους ενοποίησης						
Ανώνυμη Εταιρία Τσιμέντων Τιτάν	Ελλάδα	Παραγωγή τσιμέντου	Μητρική Εταιρία		Μητρική Εταιρία	
Αιολική Ν.Ε.	Ελλάδα	Ναυτιλιακή	100,000	-	100,000	-
Αιτωλικά Λατομεία Α.Ε.	Ελλάδα	Αδρανή	-	63,723	-	63,723
Αλμπασέμ Α.Ε.	Ελλάδα	Εμπορική εταιρία	99,996	0,004	99,996	0,004
Αρκτίας Α.Ε.	Ελλάδα	Αδρανή	-	100,000	-	100,000
Ιντερμπετόν Δομικά Υλικά Α.Ε.	Ελλάδα	Σκυρόδεμα και αδρανή	99,910	0,090	99,892	0,108
Ιντερτιτάν Εμπορική Διεθνής Α.Ε.	Ελλάδα	Εμπορική εταιρία	99,999	0,001	99,995	0,005
ΚΤΗΜΕΤ Α.Ε.	Ελλάδα	Αδρανή	-	100,000	-	100,000
Πορφυρίων Α.Ε.	Ελλάδα	Παραγωγή και εμπορία ηλεκτρικής ενέργειας	-	100,000	-	100,000
Λατομεία Γουρνών Α.Ε.	Ελλάδα	Αδρανή	54,930	45,070	54,930	45,070
Λατομεία Κοινότητας Ταγαράδων Α.Ε.	Ελλάδα	Αδρανή	-	79,928	-	79,928
Λατομεία Βαχού Α.Ε.	Ελλάδα	Αδρανή	-	100,000	-	100,000
Σίγμα Μπετόν Α.Ε.Τ.Ε.	Ελλάδα	Αδρανή	-	100,000	-	100,000
Τιτάν Τσιμέντα Ατλαντικού Α.Β.Ε.Ε.	Ελλάδα	Εταιρία συμμετοχών	43,947	56,053	43,947	56,053
Τιτάν Διεθνής Εμπορική Α.Ε.	Ελλάδα	Εμπορική εταιρία	99,960	0,040	99,960	0,040
Brazcem Participacoes S.A. (1)	Βραζιλία	Εταιρία συμμετοχών	-	94,000	-	-
Double W & Co OOD	Βουλγαρία	Λιμάνι	-	99,989	-	99,989
Granitoid AD	Βουλγαρία	Εμπορική εταιρία	-	99,760	-	99,760
Gravel & Sand PIT AD	Βουλγαρία	Αδρανή	-	99,989	-	99,989
Trojan Cem EOOD	Βουλγαρία	Εμπορική εταιρία	-	83,599	-	83,599
Zlatna Panega Beton EOOD	Βουλγαρία	Σκυρόδεμα	-	99,989	-	99,989
Zlatna Panega Cement AD	Βουλγαρία	Παραγωγή τσιμέντου	-	99,989	-	99,989
Green Alternative Energy Assets EAD	Βουλγαρία	Εναλλακτικά καύσιμα	-	100,000	-	100,000
Cementi ANTEA SRL	Ιταλία	Εμπορική εταιρία	-	80,000	-	80,000
Cementi Crotone S.R.L.	Ιταλία	Εισαγωγή και διανομή τσιμέντου	-	100,000	-	100,000
Fintitan SRL	Ιταλία	Εισαγωγή και διανομή τσιμέντου	100,000	-	100,000	-
Separation Technologies Canada Ltd	Καναδάς	Επεξεργασία ιπτάμενης τέφρας	-	100,000	-	100,000
Aemos Cement Ltd	Κύπρος	Εταιρία συμμετοχών	100,000	-	100,000	-
Alvacim Ltd	Κύπρος	Εταιρία συμμετοχών	-	100,000	-	100,000
Gaea Green Alternative Energy Assets Limited (2)	Κύπρος	Εταιρία συμμετοχών	-	-	-	100,000
Balkcem Ltd	Κύπρος	Εταιρία συμμετοχών	-	88,151	-	88,151
East Cement Trade Ltd	Κύπρος	Εταιρία συμμετοχών	-	100,000	-	100,000
Feronia Holding Ltd	Κύπρος	Εταιρία συμμετοχών	-	100,000	-	100,000
Iapetos Ltd	Κύπρος	Εταιρία συμμετοχών	100,000	-	100,000	-
KOCEM Limited	Κύπρος	Εταιρία συμμετοχών	-	100,000	-	100,000
Rea Cement Ltd (2)	Κύπρος	Εταιρία συμμετοχών	-	-	-	100,000
Terret Enterprises Ltd	Κύπρος	Εταιρία συμμετοχών	-	88,151	-	88,151
Themis Holdings Ltd	Κύπρος	Εταιρία συμμετοχών	-	100,000	-	100,000
Titan Cement Cyprus Limited	Κύπρος	Εταιρία συμμετοχών	-	88,151	-	88,151
Tithys Ltd	Κύπρος	Εταιρία συμμετοχών	-	88,151	-	88,151
Alexandria Portland Cement Co. S.A.E	Αίγυπτος	Παραγωγή τσιμέντου	-	82,513	-	82,513
Beni Suef Cement Co.S.A.E.	Αίγυπτος	Παραγωγή τσιμέντου	-	82,513	-	82,513
GAEA -Green Alternative Energy Assets	Αίγυπτος	Εναλλακτικά καύσιμα	-	64,825	-	64,825
Titan Beton & Aggregate Egypt LLC	Αίγυπτος	Αδρανή	-	83,118	-	83,118
Sharr Beteiligungs GmbH	Γερμανία	Εταιρία συμμετοχών	-	88,151	-	88,151
Adocim Marmara Cimento Beton Sanayi ve Ticaret A.S. (3)	Τουρκία	Επεξεργασία και εμπορία τσιμέντου	-	100,000	-	-

14. Κύριες θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες (συνέχεια)

Όνομα θυγατρικών, συγγενών και κοινοπραξιών	Χώρα που δραστηριοποιείται	Αντικείμενο εργασίας	2016 % συμμετοχής (*) Άμεση	2016 % συμμετοχής (*) Έμμεση	2015 % συμμετοχής (*) Άμεση	2015 % συμμετοχής (*) Έμμεση
Μέθοδος πλήρους ενοποίησης						
Titan Cement U.K. Ltd	Μ.Βρετανία	Εισαγωγή και διανομή τσιμέντου	100,000	-	100,000	-
Titan Global Finance PLC	Μ.Βρετανία	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες	100,000	-	100,000	-
Alexandria Development Co.Ltd	Μ.Βρετανία	Εταιρία συμμετοχών	-	82,717	-	82,717
Titan Egyptian Inv. Ltd	Μ.Βρετανία	Εταιρία συμμετοχών	-	100,000	-	100,000
Carolinas Cement Company LLC	ΗΠΑ	Εταιρία αναπτυξιακών και επενδυτικών δραστηριοτήτων	-	100,000	-	100,000
Essex Cement Co. LLC	ΗΠΑ	Εμπορική εταιρία	-	100,000	-	100,000
Markfield America LLC	ΗΠΑ	Ασφαλιστική εταιρία	-	100,000	-	100,000
Massey Sand and Rock Co	ΗΠΑ	Αδρανή	-	100,000	-	100,000
Mechanicsville Concrete LLC	ΗΠΑ	Σκυρόδεμα	-	100,000	-	100,000
Metro Redi-Mix LLC	ΗΠΑ	Σκυρόδεμα	-	100,000	-	100,000
Miami Valley Ready Mix of Florida LLC	ΗΠΑ	Σκυρόδεμα	-	100,000	-	100,000
Pennsuco Cement Co. LLC	ΗΠΑ	Παραγωγή τσιμέντου	-	100,000	-	100,000
Roanoke Cement Co. LLC	ΗΠΑ	Παραγωγή τσιμέντου	-	100,000	-	100,000
S&W Ready Mix Concrete Co. Inc.	ΗΠΑ	Σκυρόδεμα	-	100,000	-	100,000
S&W Ready Mix LLC	ΗΠΑ	Σκυρόδεμα	-	100,000	-	100,000
Separation Technologies LLC	ΗΠΑ	Επεξεργασία ιπτάμενης τέφρας	-	100,000	-	100,000
Standard Concrete LLC	ΗΠΑ	Εμπορική εταιρία	-	100,000	-	100,000
ST Mid-Atlantic LLC	ΗΠΑ	Επεξεργασία ιπτάμενης τέφρας	-	100,000	-	100,000
ST Equipment & Technology LLC	ΗΠΑ	Πώληση εξοπλισμού επεξεργασίας ιπτάμενης τέφρας	-	100,000	-	100,000
ST Equipment & Technology Trading Company LLC	ΗΠΑ	Εμπορική εταιρία	-	100,000	-	100,000
Summit Ready-Mix LLC	ΗΠΑ	Σκυρόδεμα	-	100,000	-	100,000
Titan Florida LLC	ΗΠΑ	Παραγωγή τσιμέντου	-	100,000	-	100,000
Titan Mid-Atlantic Aggregates LLC	ΗΠΑ	Αδρανή	-	100,000	-	100,000
Titan Virginia Ready Mix LLC	ΗΠΑ	Σκυρόδεμα	-	100,000	-	100,000
Titan America LLC	ΗΠΑ	Εταιρία συμμετοχών	-	100,000	-	100,000
Trusa Realty LLC	ΗΠΑ	Κτηματομεσιτική εταιρία	-	100,000	-	100,000
Tyson Material Transport LLC	ΗΠΑ	Εταιρία μεταφορών	-	100,000	-	100,000
Cementara Kosjeric AD	Σερβία	Παραγωγή τσιμέντου	-	88,151	-	88,151
Stari Silo Company DOO	Σερβία	Εμπορική εταιρία	-	88,151	-	88,151
TCK Montenegro DOO	Μαυροβούνιο	Εμπορική εταιρία	-	88,151	-	88,151
Esha Material DOOEL (1)	Π.Γ.Δ.Μ.	Αδρανή	-	88,151	-	-
GAEA Zelena Alternative Enerjia DOOEL	Π.Γ.Δ.Μ.	Εναλλακτικά καύσιμα	-	100,000	-	100,000
MILLCO-PCM DOOEL	Π.Γ.Δ.Μ.	Εκμίσθωση μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού	-	88,151	-	88,151
Rudmak DOOEL	Π.Γ.Δ.Μ.	Εμπορική εταιρία	-	88,151	-	88,151
Usje Cementarnica AD	Π.Γ.Δ.Μ.	Παραγωγή τσιμέντου	-	83,599	-	83,599
Vesa DOOL	Π.Γ.Δ.Μ.	Εμπορική εταιρία	-	100,000	-	100,000
Cement Plus LTD	Κοσσυφοπέδιο	Εμπορική εταιρία	-	57,297	-	57,297
Esha Material LLC (1)	Κοσσυφοπέδιο	Αδρανή	-	88,151	-	-
Kosovo Construction Materials L.L.C.	Κοσσυφοπέδιο	Αδρανή	-	88,151	-	88,151
Sharrcem SH.P.K.	Κοσσυφοπέδιο	Παραγωγή τσιμέντου	-	88,151	-	88,151
Alba Cemento Italia, SHPK	Αλβανία	Εμπορική εταιρία	-	80,000	-	80,000
Antea Cement SHA	Αλβανία	Παραγωγή τσιμέντου	-	80,000	-	80,000
GAEA Enerjia Alternative e Gjelber Sh.p.k.	Αλβανία	Εναλλακτικά καύσιμα	-	100,000	-	100,000
Dancem APS	Δανία	Εμπορική εταιρία	-	100,000	-	100,000
Aeas Netherlands B.V.	Ολλανδία	Εταιρία συμμετοχών	-	88,151	-	88,151
Colombus Properties B.V.	Ολλανδία	Εταιρία συμμετοχών	100,000	-	100,000	-
Holtitan B.V.	Ολλανδία	Εταιρία συμμετοχών	-	88,151	-	88,151
Salentijn Properties1 B.V.	Ολλανδία	Εταιρία συμμετοχών	100,000	-	100,000	-
Titan Cement Netherlands BV	Ολλανδία	Εταιρία συμμετοχών	-	88,151	-	88,151

14. Κύριες θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες (συνέχεια)

Όνομα θυγατρικών, συγγενών και κοινοπραξιών	Χώρα που δραστηριοποιείται	Αντικείμενο εργασίας	2016 % συμμετοχής (*) Άμεση	2016 % συμμετοχής (*) Έμμεση	2015 % συμμετοχής (*) Άμεση	2015 % συμμετοχής (*) Έμμεση
Μέθοδος ενοποίησης καθαρής θέσης						
Adocim Cimento Beton Sanayi ve Ticaret A.S.	Τουρκία	Παραγωγή τσιμέντου	-	50,000	-	50,000
Companhia Industrial De Cimento Apodi (4)	Βραζιλία	Παραγωγή τσιμέντου	-	47,000	-	-
Apodi Concretos Ltda (4)	Βραζιλία	Σκυρόδεμα	-	47,000	-	-
ASH Venture LLC	ΗΠΑ	Επεξεργασία ιπτάμενης τέφρας	-	33,000	-	33,000
Ecorecovery A.E.	Ελλάδα	Υπηρεσίες εκπόνησης τεχνικών μελετών για εγκαταστάσεις στερεών και υγρών αποβλήτων	-	40,000	-	40,000
Karieri AD	Βουλγαρία	Αδρανή	-	48,711	-	48,711
Karierni Materiali AD	Βουλγαρία	Αδρανή	-	48,764	-	48,764
Vris OOD	Βουλγαρία	Αδρανή	-	48,764	-	48,764

(*) Ποσοστό ελέγχου και συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο

Σημαντικές αλλαγές στη δομή του Ομίλου

Οικονομική χρήση 2016

(1) Εξαγορασθείσες εταιρίες ενσωματωμένες στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με τη μέθοδο της πλήρους ενοποίησης

(2) Απορροφηθείσες εταιρίες

(3) Στις 31 Μαΐου 2016, ο Όμιλος συνέστησε την εταιρία Adocim Cimento Beton Marmara Sanayi ve Tikaret A.S. στην Τουρκία με ποσοστό συμμετοχής 50% και στις 22 Αυγούστου 2016 εξαγόρασε το υπόλοιπο 50%

(4) Εξαγορασθείσες εταιρίες ενσωματωμένες στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με τη μέθοδο της καθαρής θέσης

Κίνηση συμμετοχών της Εταιρίας σε θυγατρικές της

(ποσά σε χιλιάδες €)	2016	2015
Συμμετοχές σε θυγατρικές την 1η Ιανουαρίου	**844.762**	**845.807**
Αύξηση/(μείωση) μετοχικού κεφαλαίου σε θυγατρικές εταιρίες	17.651	-1.180
Λοιπά	244	135
Συμμετοχές σε θυγατρικές την 31η Δεκεμβρίου	**862.657**	**844.762**

15. Συμμετοχές σε συγγενείς, κοινοπραξίες και θυγατρικές εταιρίες

15.1 Συμμετοχές σε συγγενείς εταιρίες

Οι οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου περιλαμβάνουν με τη μέθοδο της καθαρής θέσης τις παρακάτω εταιρίες:

α) Karieri AD με ποσοστό 48,711% (31.12.2015: 48,711%), Karierni Materiali AD με ποσοστό 48,764% (31.12.2015: 48,764%), Vris OOD με ποσοστό 48,764% (31.12.2015: 48,764%). Οι προαναφερθείσες εταιρίες εδρεύουν στη Βουλγαρία και δραστηριοποιούνται στον κλάδο των αδρανών.

β) ASH Venture LLC με ποσοστό 33% (31.12.2015: 33%), με αντικείμενο εργασίας την επεξεργασία και αγοροπωλησία ιπτάμενης τέφρας και έδρα στις ΗΠΑ.

γ) Ecorecovery Α.Ε. με ποσοστό 40% (31.12.2015: 40%), με αντικείμενο εργασίας την επεξεργασία, διαχείριση και εμπορία στερεών αποβλήτων για την παραγωγή εναλλακτικών καυσίμων και έδρα την Ελλάδα.

Καμία από τις παραπάνω εταιρίες δεν είναι εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά.

Ο Όμιλος, βασιζόμενος στη συνεισφορά των συγγενών εταιριών στα κέρδη προ φόρων του Ομίλου, έκρινε ότι καθεμία από τις συγγενείς εταιρίες ξεχωριστά είναι επουσιώδης και για το λόγο αυτό γνωστοποιεί στον παρακάτω πίνακα συγκεντρωτικά το ποσοστό του για αυτές τις συγγενείς εταιρίες:

(ποσά σε χιλιάδες €)

Συνοπτική κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης κατά την 31 Δεκεμβρίου	**Συγγενείς εταιρίες**	
	2016	**2015**
Στοιχεία μη κυκλοφορούντος ενεργητικού	44.558	47.699
Στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού	7.588	7.193
Σύνολο ενεργητικού	**52.146**	**54.892**
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	2.105	2.277
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	10.547	12.519
Σύνολο υποχρεώσεων	**12.652**	**14.796**
Ίδια κεφάλαια	**39.494**	**40.096**
Συμμετοχή του Ομίλου στην λογιστική αξία των συγγενών εταιριών	**8.614**	**8.515**
Συνοπτική κατάσταση αποτελεσμάτων και συνολικού εισοδήματος για το έτος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου		
Κύκλος εργασιών	**19.549**	**21.913**
Κέρδη μετά από φόρους	**3.717**	**4.280**
Λοιπές συνολικές ζημίες χρήσης	-23	-38
Σύνολο συγκεντρωτικών εισοδημάτων χρήσης μετά από φόρους	**3.694**	**4.242**
Συμφωνία των συνοπτικών οικονομικών πληροφοριών		
Λογιστική αξία συμμετοχής την 1η Ιανουαρίου	**8.515**	**7.981**
Κέρδη χρήσης	1.577	1.768
Λοιπές συνολικές ζημίες χρήσης	-12	-16
Συμμετοχή σε ίδρυση συγγενούς εταιρίας	-	400
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	400	-
Μερίσματα	-1.984	-2.217
Συναλλαγματικές διαφορές	118	599
Λογιστική αξία συμμετοχής την 31η Δεκεμβρίου	**8.614**	**8.515**

15. Συμμετοχές σε συγγενείς, κοινοπραξίες και θυγατρικές εταιρίες (συνέχεια)

15.2 Συμμετοχές σε κοινοπραξίες

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, ο Όμιλος ενσωμάτωσε στις οικονομικές καταστάσεις του με τη μέθοδο της καθαρής θέσης την Adocim Cimento Beton Sanayi ve Ticaret A.S. με ποσοστό συμμετοχής 50% (31.12.2015: 50%) και έδρα την Τουρκία. Ο Όμιλος ασκεί τον έλεγχο από κοινού στην κοινοπραξία και ως εκ τούτου εφαρμόζει τη μέθοδο ενοποίησης καθαρής θέσης. Η Adocim Cimento Beton Sanayi ve Ticaret A.S. δραστηριοποιείται στην παραγωγή τσιμέντου.

Στις 31 Μαΐου 2016, η Adocim Cimento Beton Sanayi ve Ticaret A.S. συνέστησε την εταιρία Adocim Cimento Beton Marmara Sanayi ve Ticaret A.S. στην Τουρκία, στην οποία ο Όμιλος συμμετέχει με ποσοστό 50%. Ο Όμιλος ενσωμάτωσε την ανωτέρω εταιρία στις οικονομικές καταστάσεις του με τη μέθοδο της καθαρής θέσης μέχρι τις 22 Αυγούστου 2016, ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος εξαγόρασε το υπόλοιπο 50% των μετοχών της (σημ. 14).

Στις 20 Σεπτεμβρίου 2016, η θυγατρική εταιρία του Ομίλου Brazcem Participacoes S.A. (σημ. 30) απέκτησε ποσοστό συμμετοχής 50,0% στην εταιρία Companhia Industrial De Cimento Apodi (Apodi) έναντι ποσού €105,7 εκατ. (το τίμημα θα οριστικοποιηθεί εντός ενός έτους). Λόγω της μη ελέγχουσας συμμετοχής στην εταιρία Brazcem Participacoes S.A. (σημ. 14), η συμμετοχή του Ομίλου στο τίμημα εξαγοράς της Apodi ανήλθε σε €99,4 εκατ..

Η Apodi δραστηριοποιείται στην Βραζιλία στην παραγωγή τσιμέντου και ενσωματώνεται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου με τη μέθοδο της καθαρής θέσης από τις 30 Σεπτεμβρίου 2016 καθώς ο Όμιλος ασκεί τον έλεγχο από κοινού στην κοινοπραξία. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, το ποσοστό συμμετοχής στην εταιρία ήταν 47,0%.

Καμία από τις παραπάνω εταιρίες δεν είναι εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά.

Παρακάτω παραθέτονται συνοπτικά οικονομικά στοιχεία των κοινοπραξιών, βασισμένα στις οικονομικές καταστάσεις τους:

(ποσά σε χιλιάδες €)

Συνοπτική κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης κατά την 31η Δεκεμβρίου	**Adocim Cimento Beton Sanayi ve Ticaret A.S.**		**Adocim Marmara Cimento Beton Sanayi ve Tikaret A.S.**	**Companhia Industrial De Cimento Apodi**
	2016	**2015**	**2016**	**2016**
Στοιχεία μη κυκλοφορούντος ενεργητικού	47.590	69.034	-	241.467
Λοιπά στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού	34.284	41.814	-	41.088
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	98	198	-	907
Σύνολο ενεργητικού	**81.972**	**111.046**	**-**	**283.462**
Μακροπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις	21.374	15.968	-	153.501
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	-	1.177	-	3.003
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	662	706	-	1.643
Βραχυπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις	16.188	29.301	-	73.420
Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	10.089	12.347	-	12.661
Σύνολο υποχρεώσεων	**48.313**	**59.499**	**-**	**244.228**
Ίδια κεφάλαια	**33.659**	**51.547**	**-**	**39.234**
Συνοπτική κατάσταση αποτελεσμάτων και συνολικού εισοδήματος	**1.1 - 31.12.2016**	**1.1 - 31.12.2015**	**1.6 - 21.8.2016**	**1.10 - 31.12.2016**
Κύκλος εργασιών	**72.787**	**87.629**	**2.865**	**18.612**
Αποσβέσεις και απομειώσεις ενσώματων και ασώματων ακινητοποιήσεων	-3.460	-3.877	-116	-2.143
Έσοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας	2.078	4.135	-	652
Έξοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας	-11.016	-13.706	-186	-5.689
Φόρος εισοδήματος	-1.769	-2.066	44	-2.981
Κέρδη/(ζημίες) μετά από φόρους	7.169	8.026	-175	-9.236
Σύνολο συγκεντρωτικών εισοδημάτων/(ζημιών) χρήσης μετά από φόρους	**7.169**	**8.026**	**-175**	**-9.236**
Συμφωνία των συνοπτικών οικονομικών πληροφοριών	**2016**	**2015**	**2016**	**2016**
Λογιστική αξία συμμετοχής την 1η Ιανουαρίου	**73.993**	**78.552**	**-**	**-**
Κέρδη/(ζημίες) χρήσης	3.585	4.013	-88	-4.617
Μερίσματα	-2.934	-	-	-
Απόκτηση κοινοπραξίας	-	-	-	105.705
Συμμετοχή στην αύξηση κεφαλαίου	-	-	-	1.834
Αλλαγή ποσοστού συμμετοχής	-	-	-	87
Αλλαγή μεθόδου ενοποίησης	-	-	-10.222	-
Μεταβολή λόγω αναδιοργάνωσης	-10.348	-	10.348	-
Ενδο-ομιλικές απαλοιφές	35	34	-	-
Συναλλαγματικές διαφορές	-9.986	-8.606	-38	4.835
Λογιστική αξία συμμετοχής την 31η Δεκεμβρίου	**54.345**	**73.993**	**-**	**107.844**

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η Adocim Cimento Beton Sanayi ve Ticaret A.S. είχε εγγυητικές επιστολές τραπεζών για εξασφάλιση υποχρεώσεων ύψους €714 χιλ. (31.12.2015: €857 χιλ.).

15. Συμμετοχές σε συγγενείς, κοινοπραξίες και θυγατρικές εταιρίες (συνέχεια)

15.3 Θυγατρικές εταιρίες με σημαντικό ποσοστό μη ελεγχουσών συμμετοχών

Οι μη ελέγχουσες συμμετοχές του Ομίλου στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχονται σε €76.465 χιλ. (31.12.2015: €118.391 χιλ.), εκ των οποίων €43.345 χιλ. (31.12.2015: €91.710 χιλ.) αφορούν την Alexandria Development Co Ltd και τις θυγατρικές εταιρίες της και €26.928 χιλ. (31.12.2015: €26.625 χιλ.) την Titan Cement Cyprus Limited και τις θυγατρικές εταιρίες της. Οι υπόλοιπες μη ελέγχουσες συμμετοχές δεν είναι σημαντικές.

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τις οικονομικές πληροφορίες των θυγατρικών, στις οποίες οι μη ελέγχουσες συμμετοχές κατέχουν σημαντικό ποσοστό (σημείωση 14).

(ποσά σε χιλιάδες €)	Alexandria Development Co.Ltd - Ενοποιημένα στοιχεία *		Titan Cement Cyprus Limited - Ενοποιημένα στοιχεία *	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Συνοπτική κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης κατά την 31η Δεκεμβρίου				
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	414.064	805.491	115.140	116.270
Στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού	73.474	119.614	63.528	62.934
Σύνολο ενεργητικού	**487.538**	**925.105**	**178.668**	**179.204**
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	148.293	227.419	4.029	4.146
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	94.333	169.203	16.923	18.305
Σύνολο υποχρεώσεων	**242.626**	**396.622**	**20.952**	**22.451**
Ίδια κεφάλαια	**244.912**	**528.483**	**157.716**	**156.753**
Που αναλογούν σε :				
Μετόχους της Εταιρίας	**201.567**	**436.773**	**130.788**	**130.128**
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	**43.345**	**91.710**	**26.928**	**26.625**
Συνοπτική κατάσταση αποτελεσμάτων και συνολικού εισοδήματος για το έτος που έληξε την 31η Δεκεμβρίου				
Κύκλος εργασιών	**244.341**	**240.749**	**134.101**	**127.850**
(Ζημίες)/κέρδη μετά από φόρους	**-21.018**	**-16.673**	**26.105**	**21.663**
Λοιπές συνολικές (ζημίες)/εισοδήματα χρήσης	-252.395	5.951	-374	-273
Σύνολο συγκεντρωτικών (ζημιών)/εισοδημάτων χρήσης μετά από φόρους	**-273.413**	**-10.722**	**25.731**	**21.390**
Σύνολο συγκεντρωτικών (ζημιών)/εισοδημάτων που αναλογούν στις μη ελέγχουσες συμμετοχές	**-48.660**	**-1.893**	**4.069**	**4.031**
Διανεμηθέντα μερίσματα στις μη ελέγχουσες συμμετοχές	**644**	**4.481**	**3.856**	**4.675**
Συνοπτική κατάσταση ταμειακών ροών για το έτος που έληξε την 31η Δεκεμβρίου				
Ταμειακές Ροές Λειτουργικών Δραστηριοτήτων	45.539	30.540	39.270	36.064
Ταμειακές Ροές Επενδυτικών Δραστηριοτήτων	-29.579	-53.768	-9.087	-5.762
Ταμειακές Ροές Χρηματοοικονομικών Δραστηριοτήτων	-9.330	23.513	-28.889	-26.930
Καθαρή αύξηση στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	**6.630**	**285**	**1.294**	**3.372**
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσης	17.796	17.159	29.555	26.139
Επίδραση συναλλαγματικών διαφορών	-13.380	352	-28	44
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσης	**11.046**	**17.796**	**30.821**	**29.555**

** Ενοποιημένα στοιχεία πριν από τις απαλοιφές με τον ευρύτερο Όμιλο*

16. Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	2015	2016	2015
Υπόλοιπο έναρξης	**3.319**	**1.469**	**2.281**	**172**
Αγορές	-	4.320	-	4.320
Πωλήσεις	-2.020	-2.350	-2.020	-2.350
Αναπροσαρμογή εύλογης αξίας	-234	-79	-139	139
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-41	-	-
Υπόλοιπο λήξης	**1.065**	**3.319**	**122**	**2.281**
Τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία αναλύονται σε:				
Μακροπρόθεσμα	1.065	1.209	122	172
Βραχυπρόθεσμα	-	2.110	-	2.109
	1.065	**3.319**	**122**	**2.281**

Το 2015, η Εταιρία προέβει στην απόκτηση Τραπεζικών μετοχών μέσω της ανακεφαλαιοποίησης Πιστωτικών Ιδρυμάτων εσωτερικού αξίας €4.320 χιλ. εκ των οποίων πουλήθηκαν μετοχές αξίας €2.350 χιλ.. Το 2016, η Εταιρία προέβει στην πώληση: α) των υπολοίπων Τραπεζικών μετοχών εσωτερικού αξίας €1.970 χιλ. και β) λοιπών συμμετοχών αξίας €50 χιλ..

Τα υπόλοιπα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτελούνται κυρίως από μετοχές μη διαπραγματεύσιμες σε αγορές κεφαλαίου και κεφάλαια εξωτερικού σε ακίνητα.

Τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία, αποτιμώνται στην εύλογη αξία, κατά την ημερομηνία ισολογισμού (σημ. 34).

17. Λοιπά μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	2015	2016	2015
Εγγυήσεις	2.987	3.218	2.597	2.640
Στοιχεία ενεργητικού επιπρόσθετου προγράμματος παροχών (σημ. 25)	4.364	4.578	-	-
Γραμμάτια εισπρακτέα	459	630	-	-
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	4.828	6.404	622	423
	12.638	**14.830**	**3.219**	**3.063**

18. Αναβαλλόμενη φορολογία

Οι αναβαλλόμενοι φόροι υπολογίζονται επί των προσωρινών διαφορών, σύμφωνα με τη μέθοδο της υποχρέωσης, με τη χρησιμοποίηση των φορολογικών συντελεστών που ισχύουν στις χώρες όπου δραστηριοποιούνται οι εταιρίες του Ομίλου.

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	2015	2016	2015
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις ανακτήσιμες:				
-μετά από 12 μήνες	-201.834	-113.371	-18.941	-21.315
-μέσα σε 12 μήνες	-17.737	-30.432	-3.803	-8.637
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις ανακτήσιμες:				
-μετά από 12 μήνες	248.755	302.524	30.122	34.578
-μέσα σε 12 μήνες	6.442	4.259	5.060	2.892
Καθαρή αναβαλλόμενη υποχρέωση	**35.626**	**162.980**	**12.438**	**7.518**

18. Αναβαλλόμενη φορολογία (συνέχεια)

(ποσά σε χιλιάδες €)

Η κίνηση των αναβαλλόμενων φόρων μετά από συμψηφισμούς έχει ως εξής:

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	2015	2016	2015
Υπόλοιπο έναρξης, καθαρή αναβαλλόμενη υποχρέωση	**162.980**	**181.568**	**7.518**	**3.365**
Χρέωση στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων (σημ. 8)	-71.869	-5.678	5.559	3.166
Φόρος που λογίζεται στην καθαρή θέση μέσω της κατάστασης συνολικών εισοδημάτων	-9.704	1.386	-639	897
Προσαρμογή αναβαλλόμενου φόρου λόγω αλλαγής σε συντελεστές φόρου εισοδήματος	-	-21.960	-	90
Προσθήκες λόγω εξαγοράς υφιστάμενης κοινοπραξίας (σημ. 30)	1.605	-	-	-
Αναπροσαρμογές στην εύλογη αξία λόγω εξαγοράς υφιστάμενης κοινοπραξίας (σημ.30)	2.062	-	-	-
Συναλλαγματικές διαφορές	-49.448	7.664	-	-
Υπόλοιπο λήξης, καθαρή αναβαλλόμενη υποχρέωση	**35.626**	**162.980**	**12.438**	**7.518**

Ανάλυση αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων (πριν από συμψηφισμούς)

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	2015	2016	2015
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	167.061	212.717	32.568	35.055
Κοιτάσματα ορυκτών	33.866	33.588	-	-
Ασώματες ακινητοποιήσεις	47.461	47.372	52	127
Μη πραγματοποιηθείσες συναλλαγματικές διαφορές	-62	9.149	-	-
Προβλέψεις	1.455	1.454	1.800	1.800
Μακροπρόθεσμος δανεισμός	-	31	-	31
Συμμετοχές	1.392	2.756	-	-
Απαιτήσεις και προπληρωμές	351	351	-	-
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	635	417	631	416
Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία	-	40	-	40
Προπληρωθέντα έξοδα	1.476	1.367	-	-
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	131	-	131	-
Λοιπά	1.471	1.948	-	-
	255.237	**311.190**	**35.182**	**37.469**

Ανάλυση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων (πριν από συμψηφισμούς)

Ασώματες ακινητοποιήσεις	-8.125	-10.534	-	-
Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	-3.598	-3.500	-2.979	-2.979
Αποθέματα	-4.213	-4.169	-2.615	-2.549
Συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις	-10.133	-10.225	-4.602	-3.794
Απαιτήσεις και προπληρωμές	-8.364	-8.352	-1.584	-1.144
Μεταφορά φορολογικών ζημιών (σημ. 8)	-156.206	-74.146	-6.582	-13.913
Φορολογικά μεταφερόμενες δαπάνες τόκων	-222	-13.336	-222	-2.094
Αναβαλλόμενα έσοδα	-1.280	-938	-	-
Υποχρεώσεις από μισθώσεις	-7.070	-4.941	-	-
Κρατικές επιχορηγήσεις και λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	-1.123	-1.186	-1.123	-1.186
Προβλέψεις και δεδουλευμένα έξοδα	-19.007	-16.630	-3.037	-2.292
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	-8	-25	-	-
Λοιπά	-262	-228	-	-
	-219.611	**-148.210**	**-22.744**	**-29.951**
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση	**35.626**	**162.980**	**12.438**	**7.518**

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις συμψηφίζονται όταν υπάρχει ένα νομικά κατοχυρωμένο δικαίωμα συγχώνευσης των τρεχουσών φορολογικών απαιτήσεων με τις τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις και εφόσον οι αναβαλλόμενοι φόροι τελούν υπό το ίδιο φορολογικό καθεστώς.

18. Αναβαλλόμενη φορολογία (συνέχεια)

Η κίνηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων (πριν από τον συμψηφισμό των υπολοίπων που εμπίπτουν στην ίδια κατηγορία) κατά τη διάρκεια της χρήσης, έχει ως ακολούθως:

(ποσά σε χιλιάδες €)

Όμιλος

	1 Ιανουαρίου 2016	Χρέωση/(Πίστωση) στα αποτελέσματα	Χρέωση/(Πίστωση) στα ίδια κεφάλαια μέσω κατάστασης συνολικού εισοδήματος	Προσθήκες λόγω εξαγοράς υφιστάμενης κοινοπραξίας (σημ. 30)	Αναπροσαρμογές στην εύλογη αξία λόγω εξαγοράς υφιστάμενης κοινοπραξίας (σημ.30)	Συναλλαγματικές διαφορές	31 Δεκεμβρίου 2016
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (πριν από συμψηφισμούς)							
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	212.717	189	-	1.605	2.062	-49.512	167.061
Κοιτάσματα ορυκτών	33.588	-785	-	-	-	1.063	33.866
Ασώματες ακινητοποιήσεις	47.372	3.432	-	-	-	-3.343	47.461
Μη πραγματοποιηθείσες συναλλαγματικές διαφορές	9.149	-1.254	-9.039	-	-	1.082	-62
Προβλέψεις	1.454	2	-	-	-	-1	1.455
Μακροπρόθεσμος δανεισμός	31	-31	-	-	-	-	-
Συμμετοχές	2.756	-1.403	-	-	-	39	1.392
Απαιτήσεις και προπληρωμές	351	-	-	-	-	-	351
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	417	218	-	-	-	-	635
Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία	40	-	-40	-	-	-	-
Προπληρωθέντα έξοδα	1.367	61	-	-	-	48	1.476
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	-	131	-	-	-	-	131
Λοιπά	1.948	-431	150	-	-	-196	1.471
	311.190	**129**	**-8.929**	**1.605**	**2.062**	**-50.820**	**255.237**
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (πριν από συμψηφισμούς)							
Ασώματες ακινητοποιήσεις	-10.534	2.624	-	-	-	-215	-8.125
Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	-3.500	-98	-	-	-	-	-3.598
Αποθέματα	-4.169	-20	-	-	-	-24	-4.213
Συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις	-10.225	973	-775	-	-	-106	-10.133
Απαιτήσεις και προπληρωμές	-8.352	85	-	-	-	-97	-8.364
Μεταφορά φορολογικών ζημιών (σημ. 8)	-74.146	-82.684	-	-	-	624	-156.206
Φορολογικά μεταφερόμενες δαπάνες τόκων	-13.336	12.930	-	-	-	184	-222
Αναβαλλόμενα έσοδα	-938	-296	-	-	-	-46	-1.280
Υποχρεώσεις από μισθώσεις	-4.941	-1.873	-	-	-	-256	-7.070
Κρατικές επιχορηγήσεις και λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	-1.186	63	-	-	-	-	-1.123
Προβλέψεις και δεδουλευμένα έξοδα	-16.630	-3.734	-	-	-	1.357	-19.007
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	-25	17	-	-	-	-	-8
Λοιπά	-228	15	-	-	-	-49	-262
	-148.210	**-71.998**	**-775**	**-**	**-**	**1.372**	**-219.611**
Αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση	**162.980**	**-71.869**	**-9.704**	**1.605**	**2.062**	**-49.448**	**35.626**

18. Αναβαλλόμενη φορολογία (συνέχεια)

Η κίνηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων (πριν από τον συμψηφισμό των υπολοίπων που εμπίπτουν στην ίδια κατηγορία) κατά τη διάρκεια της προηγούμενης χρήσης, έχει ως ακολούθως:

(ποσά σε χιλιάδες €)

Όμιλος

	1 Ιανουαρίου 2015	Χρέωση/(Πίστωση) στα αποτελέσματα	Χρέωση/(Πίστωση) στα ίδια κεφάλαια μέσω κατάστασης συνολικού εισοδήματος	Προσαρμογή αναβαλ/νου φόρου λόγω αλλαγής σε συντελεστές φόρου εισοδ.	Συναλλαγματικές διαφορές	31 Δεκεμβρίου 2015
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (πριν από συμψηφισμούς)						
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	228.010	-3.752	253	-20.058	8.264	212.717
Κοιτάσματα ορυκτών	29.476	718	-	-1.902	5.296	33.588
Ασώματες ακινητοποιήσεις	44.914	607	-	-	1.851	47.372
Μη πραγματοποιηθείσες συναλλαγματικές διαφορές	5.010	3.564	-	-	575	9.149
Προβλέψεις	1.456	-3	-	-	1	1.454
Μακροπρόθεσμος δανεισμός	-	31	-	-	-	31
Συμμετοχές	1.817	730	-	-	209	2.756
Απαιτήσεις και προπληρωμές	444	-72	-	-	-21	351
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	54	363	-	-	-	417
Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία	-	-	40	-	-	40
Προπληρωθέντα έξοδα	1.099	142	-	-	126	1.367
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	-	-	-	-	-	-
Λοιπά	1.936	-	-	-	12	1.948
	314.216	**2.328**	**293**	**-21.960**	**16.313**	**311.190**
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (πριν από συμψηφισμούς)						
Ασώματες ακινητοποιήσεις	-11.619	2.420	-	-	-1.335	-10.534
Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	-3.551	51	-	-	-	-3.500
Αποθέματα	-1.733	-2.358	-	-	-78	-4.169
Συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις	-9.590	-1.202	1.093	-	-526	-10.225
Απαιτήσεις και προπληρωμές	-6.019	-2.585	-	-	252	-8.352
Μεταφορά φορολογικών ζημιών (σημ. 8)	-78.291	9.476	-	-	-5.331	-74.146
Φορολογικά μεταφερόμενες δαπάνες τόκων	-5.705	-7.642	-	-	11	-13.336
Αναβαλλόμενα έσοδα	-3.060	2.477	-	-	-355	-938
Υποχρεώσεις από μισθώσεις	-	-4.946	-	-	5	-4.941
Κρατικές επιχορηγήσεις και λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	-1.114	-72	-	-	-	-1.186
Προβλέψεις και δεδουλευμένα έξοδα	-11.074	-4.321	-	-	-1.235	-16.630
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	-113	88	-	-	-	-25
Λοιπά	-779	608	-	-	-57	-228
	-132.648	**-8.006**	**1.093**	**-**	**-8.649**	**-148.210**
Αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση	**181.568**	**-5.678**	**1.386**	**-21.960**	**7.664**	**162.980**

18. Αναβαλλόμενη φορολογία (συνέχεια)

Η κίνηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων (πριν από τον συμψηφισμό των υπολοίπων που εμπίπτουν στην ίδια κατηγορία) κατά τη διάρκεια της χρήσης, έχει ως ακολούθως:

(ποσά σε χιλιάδες €)

Εταιρία

	1 Ιανουαρίου 2016	Χρέωση/(Πίστωση) στα αποτελέσματα	Χρέωση/(Πίστωση) στα ίδια κεφάλαια μέσω κατάστασης συνολικού εισοδήματος	31 Δεκεμβρίου 2016
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (πριν από συμψηφισμούς)				
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	35.055	-2.488	-	32.567
Ασώματες ακινητοποιήσεις	127	-75	-	52
Προβλέψεις	1.800	-	-	1.800
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	416	216	-	632
Μακροπρόθεσμος δανεισμός	31	-31	-	-
Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία	40	-	-40	-
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	-	131	-	131
	37.469	**-2.247**	**-40**	**35.182**
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (πριν από συμψηφισμούς)				
Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	-2.979	-	-	-2.979
Αποθέματα	-2.549	-66	-	-2.615
Απαιτήσεις και προπληρωμές	-1.144	-440	-	-1.584
Κρατικές επιχορηγήσεις και λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	-1.186	63	-	-1.123
Προβλέψεις και δεδουλευμένα έξοδα	-2.292	-745	-	-3.037
Συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις	-3.794	-209	-599	-4.602
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	-	-	-	-
Φορολογικά μεταφερόμενες δαπάνες τόκων	-2.094	1.872	-	-222
Μεταφορά φορολογικών ζημιών (σημ. 8)	-13.913	7.331	-	-6.582
	-29.951	**7.806**	**-599**	**-22.744**
Αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση	**7.518**	**5.559**	**-639**	**12.438**

Η κίνηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων (πριν από τον συμψηφισμό των υπολοίπων που εμπίπτουν στην ίδια κατηγορία) κατά τη διάρκεια της προηγούμενης χρήσης, έχει ως ακολούθως:

	1 Ιανουαρίου 2015	Χρέωση/(Πίστωση) στα αποτελέσματα	Χρέωση/(Πίστωση) στα ίδια κεφάλαια μέσω κατάστασης συνολικού εισοδήματος	31 Δεκεμβρίου 2015
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (πριν από συμψηφισμούς)				
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	32.421	2.381	253	35.055
Ασώματες ακινητοποιήσεις	135	-8	-	127
Απαιτήσεις και προπληρωμές	72	-72	-	-
Προβλέψεις	1.800	-	-	1.800
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	54	362	-	416
Μακροπρόθεσμος δανεισμός	-	31	-	31
Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία	-	-	40	40
	34.482	**2.694**	**293**	**37.469**
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (πριν από συμψηφισμούς)				
Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	-2.671	-308	-	-2.979
Αποθέματα	-168	-2.381	-	-2.549
Απαιτήσεις και προπληρωμές	-769	-375	-	-1.144
Κρατικές επιχορηγήσεις	-1.114	-72	-	-1.186
Προβλέψεις και δεδουλευμένα έξοδα	-596	-1.696	-	-2.292
Συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις	-3.647	-751	604	-3.794
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	-85	85	-	-
Φορολογικά μεταφερόμενες δαπάνες τόκων	-5.705	3.611	-	-2.094
Μεταφορά φορολογικών ζημιών (σημ. 8)	-16.362	2.449	-	-13.913
	-31.117	**562**	**604**	**-29.951**
Αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση	**3.365**	**3.256**	**897**	**7.518**

19. Αποθέματα

(ποσά σε χιλιάδες €)

Αποθέματα	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Πρώτες ύλες, υλικά και ανταλλακτικά	182.470	214.446	53.034	62.603
Πρόβλεψη για απαξίωση πρώτων υλών, υλικών και ανταλλακτικών	-5.102	-6.261	-3.297	-3.458
Έτοιμα προϊόντα	75.477	86.047	8.723	12.229
Πρόβλεψη για απαξίωση ετοίμων προϊόντων	-3.230	-3.226	-692	-692
	249.615	291.006	57.768	70.682
Μεταφορά σε επενδυτικά πάγια (σημ. 12)	-	-715	-	-
Μεταφορά σε ενσώματες ακινητοποιήσεις (σημ.11)	-691	-3.498	-	-
	248.924	**286.793**	**57.768**	**70.682**

Ανάλυση προβλέψεων για απαξίωση αποθεμάτων	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**9.487**	**5.490**	**4.150**	**646**
Προσθήκες χρήσης (σημ. 4, 29)	425	3.943	81	3.504
Μη χρησιμοποιηθείσα πρόβλεψη (σημ. 29)	-303	-	-150	-
Χρησιμοποιηθείσα πρόβλεψη	-1.374	-	-92	-
Αναταξινόμηση από λογαριασμούς αποθεμάτων	939	-	-	-
Συναλλαγματικές διαφορές	-842	54	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**8.332**	**9.487**	**3.989**	**4.150**

Δεν υφίστανται εμπράγματα βάρη επί των αποθεμάτων.

20. Απαιτήσεις και προπληρωμές

(ποσά σε χιλιάδες €)

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Πελάτες	123.175	119.711	28.657	28.931
Επιταγές εισπρακτέες	27.190	9.608	11.041	4.700
Απαιτήσεις από συνδεόμενα μέρη (σημ.32)	-	-	16.568	13.776
Πρόβλεψη για επισφάλειες	-26.899	-27.363	-2.194	-2.351
Σύνολο εμπορικών απαιτήσεων	123.466	101.956	54.072	45.056
Προκαταβολές σε προμηθευτές	11.337	7.038	139	150
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος	1.227	2.389	382	285
Απαιτήσεις από Φ.Π.Α. και λοιπούς φόρους	7.126	11.308	2.519	6.078
Προπληρωμές και λοιπές απαιτήσεις	54.759	46.909	10.472	10.122
Λοιπές απαιτήσεις από συνδεόμενα μέρη (σημ.32)	15	35	9.642	8.591
Πρόβλεψη για επισφάλειες	-1.822	-2.487	-1.334	-1.895
Σύνολο λοιπών απαιτήσεων	72.642	65.192	21.820	23.331
	196.108	**167.148**	**75.892**	**68.387**

20. Απαιτήσεις και προπληρωμές (συνέχεια)

Στις 31 Δεκεμβρίου η χρονική απεικόνιση των εμπορικών απαιτήσεων έχει ως εξής:

(ποσά σε χιλιάδες €)

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Δεν είναι σε καθυστέρηση και δεν είναι απομειωμένα	69.135	56.421	34.651	24.770
Είναι σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα				
< 30 ημέρες	15.910	11.061	3.213	3.441
30-60 ημέρες	7.508	5.539	1.289	2.537
60-90 ημέρες	4.867	6.196	1.137	4.185
90-120 ημέρες	2.477	3.907	74	1.947
>120 ημέρες	23.569	18.832	13.708	8.176
	123.466	**101.956**	**54.072**	**45.056**

Οι ανωτέρω απαιτήσεις καλύπτονται από εγγυήσεις/εξασφαλίσεις, οι οποίες ανέρχονται για τον Όμιλο σε €27.100 χιλ. (31.12.2015: €27.819 χιλ.) και για την Εταιρία σε €10.390 χιλ. (31.12.2015: €10.716 χιλ.)(σημ. 31).

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, οι παραπάνω εγγυήσεις/εξασφαλίσεις καλύπτουν πραγματικό πιστωτικό κίνδυνο για τον Όμιλο €9.981 χιλ. (2015: €9.384 χιλ.) και για την Εταιρία €4.748 χιλ. (2015: €3.779 χιλ.).

Ο λογαριασμός απαιτήσεις από πελάτες και λοιπές απαιτήσεις από συνδεόμενα μέρη δεν είναι τοκοφόρος και συνήθως διακανονίζεται σε 30-170 ημέρες για τον Όμιλο και την Εταιρία.

Ανάλυση πρόβλεψης για επισφάλειες εμπορικών και λοιπών απαιτήσεων	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**29.850**	**29.136**	**4.246**	**4.466**
Προσθήκες χρήσης (σημ. 29)	2.316	3.062	47	276
Μη χρησιμοποιηθείσα πρόβλεψη (σημ. 29)	-2.903	-2.269	-275	-284
Χρησιμοποιηθείσα πρόβλεψη	-905	-774	-490	-212
Αναταξινόμηση από λοιπούς λογαριασμούς απαιτήσεων/υποχρεώσεων	17	71	-	-
Προσθήκη λόγω εξαγορών	344	-	-	-
Συναλλαγματικές διαφορές	2	624	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**28.721**	**29.850**	**3.528**	**4.246**

Οι μεμονομένες απαιτήσεις που απομειώθηκαν, αφορούν κυρίως χονδρέμπορους, οι οποίοι βρίσκονται σε δυσχερή οικονομική θέση. Εκτιμήθηκε ότι ένα μέρος των απαιτήσεων αναμένεται να ανακτηθεί.

21. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

(ποσά σε χιλιάδες €)

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Ταμείο	245	428	144	281
Βραχυπρόθεσμες καταθέσεις	179.465	121.305	11.074	8.345
	179.710	**121.733**	**11.218**	**8.626**

Οι βραχυπρόθεσμες καταθέσεις αποτελούνται από καταθέσεις όψεως και προθεσμίας. Τα πραγματικά επιτόκια καθορίζονται σύμφωνα με τα κυμαινόμενα επιτόκια και διαπραγματεύονται κατά περίπτωση.

22. Μετοχικό κεφάλαιο και διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο

(ποσά σε χιλιάδες €, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά)

	Όμιλος & Εταιρία	
Ο συνολικός αριθμός των εγκεκριμένων μετοχών είναι:	**2016**	**2015**
Κοινές μετοχές ονομαστικής αξίας €4,00	77.063.568	77.063.568
Προνομιούχες μετοχές ονομαστικής αξίας €4,00	7.568.960	7.568.960
	84.632.528	**84.632.528**

22. Μετοχικό κεφάλαιο και διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο (συνέχεια)

(ποσά σε χιλιάδες €, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά)

	Κοινές μετοχές		Προνομιούχες μετοχές		Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο €'000	Σύνολο	
Μετοχές που έχουν εκδοθεί και πλήρως καταβληθεί	**Αριθμός μετοχών**	**€'000**	**Αριθμός μετοχών**	**€'000**		**Αριθμός μετοχών**	**€'000**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	**77.063.568**	**308.254**	**7.568.960**	**30.276**	**22.826**	**84.632.528**	**361.356**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	**77.063.568**	**308.254**	**7.568.960**	**30.276**	**22.826**	**84.632.528**	**361.356**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	**77.063.568**	**308.254**	**7.568.960**	**30.276**	**22.826**	**84.632.528**	**361.356**

	Κοινές μετοχές		Προνομιούχες μετοχές		Σύνολο	
Ίδιες μετοχές	**Αριθμός μετοχών**	**€'000**	**Αριθμός μετοχών**	**€'000**	**Αριθμός μετοχών**	**€'000**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	**2.919.912**	**83.516**	**5.919**	**117**	**2.925.831**	**83.633**
Πώληση ιδίων μετοχών	-159.319	-4.556	-	-	-159.319	-4.556
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	**2.760.593**	**78.960**	**5.919**	**117**	**2.766.512**	**79.077**
Αγορά ιδίων μετοχών	1.219.658	24.265	79.595	928	1.299.253	25.193
Πώληση ιδίων μετοχών	-108.574	-2.817	-	-	-108.574	-2.817
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	**3.871.677**	**100.408**	**85.514**	**1.045**	**3.957.191**	**101.453**

Η χρηματιστηριακή μέση τιμή των κοινών μετοχών της Α.Ε. Τσιμέντων Τιτάν ήταν για το 2016 €19,63 (2015: €20,40) και η χρηματιστηριακή τιμή κλεισίματος την 31 Δεκεμβρίου 2016 ήταν €22,30 (31.12.2015: €17,61).

Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών

Τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς κοινών μετοχών παρέχονται στα ανώτερα στελέχη. Οι μεταβολές στον αριθμό των υφισταμένων δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς των μετοχών έχουν ως εξής:

	Πρόγραμμα 2014	**Πρόγραμμα 2010**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	**250.190**	**385.209**
Δικαιώματα που παραχωρήθηκαν	313.080	-
Δικαιώματα που εξασκήθηκαν	-	-159.319
Δικαιώματα που δεν ωρίμασαν	-	-61.112
Δικαιώματα που διαγράφηκαν	-4.750	-17.545
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	**558.520**	**147.233**
Δικαιώματα που παραχωρήθηκαν	303.150	-
Δικαιώματα που εξασκήθηκαν	-	-108.574
Δικαιώματα που διαγράφηκαν	-1.650	-38.659
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	**860.020**	**-**

Τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών στο τέλος του χρόνου έχουν τους ακόλουθους όρους:

	Πρόγραμμα 2014		**Πρόγραμμα 2010**	
Τιμή άσκησης	**€ 10,00**		**€ 4,00**	
Ημερομηνία λήξης	**2016**	**2015**	**2016**	**2015**
2016	-	-	-	147.233
2020	245.890	247.540	-	-
2021	310.980	310.980	-	-
2022	303.150	-	-	-
	860.020	**558.520**	**-**	**147.233**

22. Μετοχικό κεφάλαιο και διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο (συνέχεια)

Πρόγραμμα 2010

Στις 3 Ιουνίου 2010 η Εταιρία ενέκρινε τη θέσπιση τριετούς Προγράμματος Παροχής Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών (Πρόγραμμα 2010), η άσκηση των οποίων θα συνδέεται με τα οικονομικά αποτελέσματα της Εταιρίας και την πορεία της τιμής της μετοχής της. Στα πλαίσια του εν λόγω Προγράμματος, το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας δικαιούνταν να χορηγήσει, κατά τα έτη 2010, 2011 και 2012, δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μέχρι 1.000.000 κοινών μετοχών της Εταιρίας, με τιμή διάθεσης ίση με την ονομαστική αξία της μετοχής, ήτοι €4,00 ανά μετοχή, στα εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. της Εταιρίας και στα διευθυντικά και ανώτερα στελέχη της Εταιρίας και των συνδεδεμένων με αυτήν εταιριών, στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα αυτό τα χορηγούμενα δικαιώματα, έχουν μία περίοδο ωρίμανσης τριών ετών και μπορούν να ασκηθούν μετά από το τέλος της περιόδου ωρίμανσης εντός δύο ετών. Κάθε δικαίωμα πρέπει να ασκηθεί μέσα στο επόμενο έτος από αυτό του προσδιορισμού του τελικού αριθμού δικαιωμάτων που μπορούν να ασκηθούν. Στην περίπτωση που η προθεσμία παρέλθει τότε τα συγκεκριμένα δικαιώματα θα ακυρωθούν αμετάκλητα. Για όλα τα χορηγούμενα δικαιώματα αποτελεί βασική προϋπόθεση η συνεχής απασχόληση των δικαιούχων καθόλη τη διάρκεια του προγράμματος χορήγησης. Ο αριθμός των μετοχών που θα χορηγείται κάθε χρόνο προσδιορίζεται ως εξής:

1) Ένα τρίτο του δικαιώματος χορηγείται σύμφωνα με τα οικονομικά αποτελέσματα της Εταιρίας.

2) Ένα τρίτο του δικαιώματος χορηγείται σύμφωνα με την απόδοση της μετοχής της Α.Ε. Τσιμέντων Τιτάν, συγκριτικά με τρεις δείκτες του Χρηματιστηρίου Αθηνών κατά την διάρκεια της περιόδου των τριών χρόνων.

3) Ένα τρίτο του δικαιώματος χορηγείται σύμφωνα με την απόδοση των μετοχών της Α.Ε. Τσιμέντων Τιτάν συγκριτικά με τις αποδόσεις μετοχών δέκα προκαθορισμένων εταιριών παραγωγής τσιμέντου διεθνώς κατά τη διάρκεια της περιόδου των τριών χρόνων.

Ο λογιστικός χειρισμός των δικαιωμάτων που παραχωρήθηκαν από το νέο πρόγραμμα έγινε σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 2 "Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών".

Κατά τις χρήσεις 2010, 2011 και 2012 παραχωρήθηκαν 267.720, 301.200 και 376.290 δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών

Η εύλογη αξία των δικαιωμάτων που παραχωρήθηκαν το 2010, όπως αυτή αποτιμήθηκε σύμφωνα με το μοντέλο αποτίμησης Monte Carlo Simulation, ήταν €5,36 ανά δικαίωμα. Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την εφαρμογή του μοντέλου ήταν η τιμή μετοχής κατά την ημερομηνία παροχής του δικαιώματος €15,90, η τυπική απόκλιση αποδόσεων τιμής μετοχής (standard deviation) 39,42%, η μερισματική απόδοση 2,68% και το σταθερό επιτόκιο EUR swap τριετίας 2,25%.

Η εύλογη αξία των δικαιωμάτων που παραχωρήθηκαν το 2011, όπως αυτή αποτιμήθηκε σύμφωνα με το μοντέλο αποτίμησης Monte Carlo Simulation, ήταν €6,86 ανά δικαίωμα. Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την εφαρμογή του μοντέλου ήταν η τιμή μετοχής κατά την ημερομηνία παροχής του δικαιώματος €17,88, η τυπική απόκλιση αποδόσεων τιμής μετοχής (standard deviation) 43,98%, η μερισματική απόδοση 2,74% και το σταθερό επιτόκιο EUR swap τριετίας 1,89%.

Η εύλογη αξία των δικαιωμάτων που παραχωρήθηκαν το 2012, όπως αυτή αποτιμήθηκε σύμφωνα με την Διωνυμική Μέθοδο και το μοντέλο αποτίμησης Monte Carlo Simulation, ήταν €3,05 ανά δικαίωμα. Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την εφαρμογή του μοντέλου ήταν η τιμή μετοχής κατά την ημερομηνία παροχής του δικαιώματος €14,72, η μεταβλητότητα της τιμής μετοχής (volatility) 37,4%, η μερισματική απόδοση 0,7% και το επιτόκιο EU Benchmark (Deutsche Bund) Government bond yield τριετίας 0,32%.

Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2016, εκ των δικαιωμάτων που παραχωρήθηκαν το 2010, 2011 και 2012 έχουν διαγραφεί 13.380, 17.910 και 16.710 αντίστοιχα. Για κάθε αντίστοιχο έτος ο αριθμός των δικαιωμάτων τα οποία δεν ωρίμασαν και συνεπώς ακυρώθηκαν ανέρχεται σε 190.746, 118.977 και 61.112 αντίστοιχα.

Εκ των δικαιωμάτων που χορηγήθηκαν το 2010, ωρίμασαν και ακυρώθηκαν 8.684. Τα υπόλοιπα 54.910 δικαιώματα, τα οποία αντιπροσώπευαν ποσοστό 0,06% του συνόλου των μετοχών του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, εξασκήθηκαν (2013: 50.282 / 2014: 4.628) από 75 στελέχη του Ομίλου, στα οποία συμπεριλαμβάνονταν και 5 εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Το συνολικό κόστος των πωληθέντων Ιδίων Μετοχών ανήλθε σε €1.898 χιλ. (2013:€1.766 χιλ. / 2014: €132 χιλ.) Η διάθεση των αντιστοίχων μετοχών πραγματοποιήθηκε (εξωχρηματιστηριακή μεταβίβαση) με τιμή διάθεσης κάθε μετοχής ίση με την ονομαστική της αξία, ήτοι €4,00 ανά μετοχή και συνολικό τίμημα €220 χιλ.. Η ζημιά που πραγματοποιήθηκε από τη διάθεση των μετοχών αυτών στα στελέχη ανήλθε σε €1.678 χιλ. (2013: €1.565 / 2014: €113 χιλ.) και αναγνωρίστηκε στα ίδια κεφάλαια που αναλογούν σε μετόχους της Μητρικής Εταιρίας.

Εκ των δικαιωμάτων που χορηγήθηκαν το 2011, ωρίμασαν και ακυρώθηκαν 15.494. Τα υπόλοιπα 148.819 δικαιώματα, τα οποία αντιπροσώπευαν ποσοστό 0,17% του συνόλου των μετοχών του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, εξασκήθηκαν (2014: 136.875 / 2015: 11.944) από 87 στελέχη του Ομίλου, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και 6 Εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Το συνολικό κόστος των πωληθέντων Ιδίων Μετοχών ανήλθε σε €4.257 χιλ. (2014:€3.915 χιλ. / 2015: €342 χιλ.) Η διάθεση των αντιστοίχων μετοχών πραγματοποιήθηκε (εξωχρηματιστηριακή μεταβίβαση) με τιμή διάθεσης κάθε μετοχής ίση με την ονομαστική της αξία, ήτοι €4,00 ανά μετοχή και συνολικό τίμημα €595 χιλ.. Η ζημιά που πραγματοποιήθηκε από τη διάθεση των μετοχών αυτών στα στελέχη ανήλθε σε €3.662 χιλ. (2014: €3.368 / 2015: €294 χιλ.) και αναγνωρίστηκε στα ίδια κεφάλαια που αναλογούν σε μετόχους της Μητρικής Εταιρίας.

Εκ των δικαιωμάτων που χορηγήθηκαν το 2012, ωρίμασαν και ακυρώθηκαν 42.519. Τα υπόλοιπα 255.949 δικαιώματα, τα οποία αντιπροσωπεύουν ποσοστό 0,3% του συνόλου των μετοχών του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, εξασκήθηκαν κατά την διάρκεια των ετών 2016 και 2015 από 13 και 69 στελέχη του Ομίλου αντίστοιχα, στα οποία συμπεριλαμβάνεται και 1 εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου. Το συνολικό κόστος των πωληθέντων Ιδίων Μετοχών ανήλθε σε €7.373 χιλ. (2015: €4.214 χιλ./ 2016: €2.817 χιλ.). Η διάθεση των αντιστοίχων μετοχών πραγματοποιήθηκε (εξωχρηματιστηριακή μεταβίβαση) με τιμή διάθεσης κάθε μετοχής ίση με την ονομαστική της αξία, ήτοι €4,00 ανά μετοχή και συνολικό τίμημα €1.026 χιλ. (2015: €590 χιλ. / 2016: €436 χιλ.). Η ζημιά που πραγματοποιήθηκε από τη διάθεση των μετοχών αυτών στα στελέχη ανήλθε σε €6.005 χιλ. (2015: €3.624 χιλ./ 2016: €2.381 χιλ.) και αναγνωρίστηκε στα ίδια κεφάλαια που αναλογούν σε μετόχους της Μητρικής Εταιρίας.

22. Μετοχικό κεφάλαιο και διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο (συνέχεια)

Πρόγραμμα 2014

Στις 20 Ιουνίου 2014, εγκρίθηκε από την Γενική Συνέλευση της Εταιρίας η θέσπιση νέου τριετούς Προγράμματος Παροχής Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών. Στα πλαίσια αυτού, το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας δικαιούται να χορηγήσει δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μέχρι 1.000.000 κοινών μετοχών, με τιμή διάθεσης ίση με €10,00 ανά μετοχή. Δικαιούχοι του προγράμματος είναι τα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας, τα διευθυντικά και ανώτερα στελέχη της Εταιρίας και τα αντίστοιχα στελέχη των συνδεδεμένων με αυτήν εταιριών εντός και εκτός Ελλάδος, καθώς και περιορισμένος αριθμός επιπλέον στελεχών που ξεχωρίζουν συστηματικά για την απόδοση και τις μεγάλες δυνατότητες εξέλιξής τους.

Η περίοδος ωρίμανσης των δικαιωμάτων εκείνων που χορηγήθηκαν κατά τα έτη 2014, 2015 και 2016, είναι τριετής και τα σχετικά δικαιώματα καθίστανται ώριμα τον Δεκέμβριο των ετών 2016, 2017 και 2018 αντίστοιχα, εφόσον ο δικαιούχος εξακολουθεί να έχει σχέση εξαρτημένης εργασίας με την Εταιρία ή με συνδεδεμένη με αυτή εταιρία. Με την πάροδο του τριετούς χρόνου ωρίμανσης, ο οριστικός αριθμός δικαιωμάτων που θα δικαιούνται να ασκήσουν τελικά οι δικαιούχοι θα προσδιορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο, εντός του Α' τετραμήνου των ετών 2017, 2018 και 2019 αντίστοιχα και θα εξαρτάται:

α) Κατά το ήμισυ, ανάλογα με τον μέσο όρο απόδοσης του συνόλου των απασχολουμένων κεφαλαίων (ROACE) τριετίας σε σχέση με τον στόχο της κάθε τριετίας, όπως αυτός θα έχει καθοριστεί από το Διοικητικό Συμβούλιο πριν από τη χορήγηση των σχετικών δικαιωμάτων.

β) Κατά το υπόλοιπο ήμισυ, ανάλογα με τη συνολική απόδοση της κοινής μετοχής της Εταιρίας σε σχέση με τον μέσο όρο της συνολικής απόδοσης των μετοχών δέκα προκαθορισμένων εταιριών παραγωγής τσιμέντου διεθνώς.

Οι δικαιούχοι θα δικαιούνται να ασκήσουν τα δικαιώματά τους, εν όλω ή εν μέρει, εντός των πέντε πρώτων ημερών κάθε μήνα, καταβάλλοντας στην Εταιρία τα ανάλογα ποσά, μέχρι την ημερομηνία λήξης των δικαιωμάτων, ήτοι μέχρι τον Δεκέμβριο του τρίτου έτους μετά το έτος τελικού προσδιορισμού τους.

Ο λογιστικός χειρισμός των δικαιωμάτων που παραχωρήθηκαν από το νέο πρόγραμμα έγινε σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 2 "Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών".

Κατά τις χρήσεις 2014, 2015 και 2016 παραχωρήθηκαν 250.190, 313.080 και 303.150 δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών αντίστοιχα.

Η εύλογη αξία των δικαιωμάτων που παραχωρήθηκαν το 2014, όπως αυτή αποτιμήθηκε σύμφωνα με την Διωνυμική Μέθοδο και το μοντέλο αποτίμησης Monte Carlo Simulation, ήταν €7,39 ανά δικαίωμα. Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή των προαναφερόμενων μεθόδων ήταν η τιμή μετοχής κατά την ημερομηνία παροχής του δικαιώματος €25,32, το ποσοστό απώλειας δικαιωμάτων λόγω αποχώρησης στελεχών 9,2%, η μεταβλητότητα της τιμής μετοχής (volatility) 47,2%, η μερισματική απόδοση 0,376% και το επιτόκιο EU Benchmark (Deutsche Bund) Government bond yield τριετίας 0,083%.

Η εύλογη αξία των δικαιωμάτων που παραχωρήθηκαν το 2015, όπως αυτή αποτιμήθηκε σύμφωνα με την Διωνυμική Μέθοδο και το μοντέλο αποτίμησης Monte Carlo Simulation, ήταν €4,14 ανά δικαίωμα. Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή των προαναφερόμενων μεθόδων ήταν η τιμή μετοχής κατά την ημερομηνία παροχής του δικαιώματος €19,55, το ποσοστό απώλειας δικαιωμάτων λόγω αποχώρησης στελεχών 9,2%, η μεταβλητότητα της τιμής μετοχής (volatility) 40,61%, η μερισματική απόδοση 0,59% και το επιτόκιο EURIBOR ενός έτους 0,166%.

Η εύλογη αξία των δικαιωμάτων που παραχωρήθηκαν το 2016, όπως αυτή αποτιμήθηκε σύμφωνα με την Διωνυμική Μέθοδο και το μοντέλο αποτίμησης Monte Carlo Simulation, ήταν €5,17 ανά δικαίωμα. Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή των προαναφερόμενων μεθόδων ήταν η τιμή μετοχής κατά την ημερομηνία παροχής του δικαιώματος €20,38, το ποσοστό απώλειας δικαιωμάτων λόγω αποχώρησης στελεχών 9,2%, η μεταβλητότητα της τιμής μετοχής (volatility) 42,80%, η μερισματική απόδοση 0,87% και το επιτόκιο EURIBOR ενός έτους -0,15%.

Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2016, εκ των δικαιωμάτων που παραχωρήθηκαν το 2014, 2015 έχουν διαγραφεί 4.300 και 2.100 αντίστοιχα.

23. Λοιπά αποθεματικά

(ποσά σε χιλιάδες €)

Όμιλος	Τακτικό αποθεματικό	Ειδικό αποθεματικό	Έκτακτα αποθεματικά	Αποθεματικά ειδικών διατάξεων και νόμων	Αποθεματικό αναπροσαρ-μογών	Αποθεματικό αναλογιστικών διαφορών	Συν/κές διαφορές αντιστάθμισης κινδύνου	Συν/κές διαφορές μετατροπής	Σύνολο λοιπών αποθεματικών
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	**92.587**	**593.523**	**266.525**	**118.875**	**26.504**	**-657**	**41.115**	**-198.947**	**939.525**
Λοιπά συνολικά εισοδήματα	-	-	-	-	1.096	1.658	-	43.962	46.716
Διανεμηθέντα ειδικά αποθεματικά σε μετόχους (σημ. 10)	-	-12.695	-	-	-	-	-	-	-12.695
Προσαρμογή αναβαλλόμενου φόρου λόγω αλλαγής σε συντελεστές φόρου εισοδήματος	-	-	-	-	20.793	-	-	-	20.793
Αναγνώριση δικαιώματος προαίρεσης της μη ελέγχουσας συμμετοχής για πώληση μετοχών θυγατρικής και μεταφορά σε αποθεματικά	-	-	-	-	4.262	-	-	-	4.262
Εξαγορά μη ελέγχουσας συμμετοχής	20	52	-	-	5.657	-	-	-1.307	4.422
Μεταφορά μεταξύ αποθεματικών	505	-11.653	34.550	-1.312	-7.926	-	-	117	14.281
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	**93.112**	**569.227**	**301.075**	**117.563**	**50.386**	**1.001**	**41.115**	**-156.175**	**1.017.304**
Λοιπά συνολικά εισοδήματα/(ζημίες)	-	-	-	-	289	-863	-	-188.007	-188.581
Εξαγορά μη ελέγχουσας συμμετοχής	1	-	-	-	-	-	-	4	5
Αναγνώριση δικαιώματος προαίρεσης της μη ελέγχουσας συμμετοχής για πώληση μετοχών θυγατρικής και μεταφορά σε αποθεματικά	-	-	-	-	-1.254	-	-	-	-1.254
Μεταφορά μεταξύ αποθεματικών	3.388	3.643	32.219	-23.809	-3.876	-	-	325	11.890
Υπόλοιπο τις 31 Δεκεμβρίου 2016	**96.501**	**572.870**	**333.294**	**93.754**	**45.545**	**138**	**41.115**	**-343.853**	**839.364**

Εταιρία	Τακτικό αποθεματικό	Ειδικό αποθεματικό	Έκτακτα αποθεματικά	Αποθεματικά ειδικών διατάξεων και νόμων	Αποθεματικό αναπροσαρ-μογών	Αποθεματικό αναλογιστικών διαφορών	Συν/κές διαφορές αντιστάθμισης κινδύνου	Σύνολο λοιπών αποθεματικών
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	**68.650**	**16.245**	**254.632**	**105.865**	**2.662**	**-165**	**48.347**	**496.236**
Λοιπές συνολικές (ζημίες)/εισοδήματα	-	-	-	-	-154	997	-	843
Διανεμηθέντα ειδικά αποθεματικά σε μετόχους (σημ. 10)	-	-12.695	-	-	-	-	-	-12.695
Μεταφορά από κέρδη προηγούμενων χρήσεων	1.302	-	33.727	198	-	-	-	35.227
Μεταφορά από δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών	-	-	823	-	-	-	-	823
Μεταφορά μεταξύ αποθεματικών	-	-	-	-684	-	-	-	-684
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	**69.952**	**3.550**	**289.182**	**105.379**	**2.508**	**832**	**48.347**	**519.750**
Λοιπές συνολικές ζημίες	-	-	-	-	-99	-1.468	-	-1.567
Μεταφορά από κέρδη προηγούμενων χρήσεων	2.998	-	31.773	-	-	-	-	34.771
Μεταφορά από δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών	-	-	449	-	-	-	-	449
Μεταφορά μεταξύ αποθεματικών	-	-	-	-15.000	-	-	-	-15.000
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	**72.950**	**3.550**	**321.404**	**90.379**	**2.409**	**-636**	**48.347**	**538.403**

23. Λοιπά αποθεματικά (συνέχεια)

Ορισμένες από τις εταιρίες του Ομίλου υποχρεούνται, σύμφωνα με την εμπορική νομοθεσία της χώρας στην οποία εδρεύουν, να σχηματίσουν Τακτικό αποθεματικό υπολογιζόμενο ως ποσοστό επί των ετήσιων καθαρών τους κερδών. Το ανωτέρω αποθεματικό δε δύναται να διανεμηθεί κατά τη διάρκεια λειτουργίας της Εταιρίας.

Τα Έκτακτα Αποθεματικά περιλαμβάνουν κυρίως αποθεματικά που έχουν σχηματισθεί από κέρδη προηγουμένων χρήσεων και κατ' εφαρμογή ειδικών νόμων, από την Εταιρία και από ορισμένες θυγατρικές του Ομίλου. Για τα ανωτέρω αποθεματικά έχει εξαντληθεί η φορολογική υποχρέωση ή έχουν απαλλαχθεί οριστικά από τη φορολογία και επομένως η διανομή τους δεν δημιουργεί περαιτέρω φορολογική επιβάρυνση για τον Όμιλο και την Εταιρία. Βάσει της απόφασης της Γενικής Συνέλευσης της 17 Ιουνίου 2016, τα Έκτακτα Αποθεματικά αυξήθηκαν κατά €31,8 εκατ. λόγω μεταφοράς από το "υπόλοιπο κερδών".

Τα Αποθεματικά Ειδικών Διατάξεων και Νόμων, σύμφωνα την Ελληνική φορολογική νομοθεσία, εξαιρούνται του φόρου εισοδήματος, υπό την προϋπόθεση ότι δε θα διανεμηθούν στους μετόχους.

Η διανομή του υπολοίπου των ανωτέρω αποθεματικών μπορεί να πραγματοποιηθεί ύστερα από την έγκριση των μετόχων σε τακτική συνέλευση και εφόσον έχει καταβληθεί ο αναλογών φόρος. Ο Όμιλος δεν προτίθεται να διανείμει το υπόλοιπο των συγκεκριμένων αποθεματικών και επομένως δεν έχει προβεί σε υπολογισμό φόρου εισοδήματος που θα προέκυπτε στην περίπτωση διανομής.

Το Αποθεματικό Αναπροσαρμογών απαρτίζεται κυρίως από: α) την εύλογη αξία των ενσωμάτων και ασωμάτων ακινητοποιήσεων ποσού €42,8 εκατ. (2015: €48,2 εκατ.) που αναλογούσε στην συμμετοχή του Ομίλου στην κοινοπρακτική εταιρία στην Αίγυπτο Lafarge-Titan Egyptian Investments Ltd, μέχρι την ημερομηνία της πλήρους εξαγοράς της από τον Όμιλο και β) τη χρεωστική διαφορά που προέκυψε μεταξύ της εύλογης αξίας και της τρέχουσας αξίας από την αναγνώριση δικαιώματος προαίρεσης της μη ελέγχουσας συμμετοχής για πώληση μετοχών της ANTEA Cement SHA ποσού €0,2 εκατ. (2015: €1,4 εκατ.).

Το Αποθεματικό Αναλογιστικών Διαφορών απεικονίζει την επανεκτίμηση κερδών και ζημιών (αναλογιστικά κέρδη/ζημίες) που προκύπτει από τις αναλογιστικές μελέτες που εκτελεί ο Όμιλος στις θυγατρικές του για τα διάφορα προγράμματα παροχών στους εργαζομένους (σημ. 25).

Το Αποθεματικό Συναλλαγματικών Διαφορών Μετατροπής απεικονίζει τις συναλλαγματικές διαφορές που προέκυψαν από την μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων των θυγατρικών του Ομίλου σε ξένο νόμισμα.

Επιπλέον, το Αποθεματικό Συναλλαγματικών Διαφορών Μετατροπής περιλαμβάνει το αποθεματικό συναλλαγματικών διαφορών για συναλλαγές που έχουν χαρακτηριστεί ως μέρος της καθαρής επένδυσης σε θυγατρική εταιρία που δραστηριοποιείται στο εξωτερικό. Το 4ο τρίμηνο του 2016, η θυγατρική εταιρία του Ομίλου Titan Egyptian Investment Ltd (TEIL) αποφάσισε να ανανεώσει το δάνειο των €76,9 εκατ., που είχε συνάψει κατά τη διάρκεια του 2010 με τη θυγατρική εταιρία της στην Αίγυπτο, Alexandria Portland Cement Co. S.A.E. (APCC). Σύμφωνα με τη λογιστική πολιτική του, ο Όμιλος αναγνώρισε στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις το παραπάνω δάνειο ως μέρος της καθαρής επένδυσης στην Αιγυπτιακή θυγατρική εταιρία. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, το αποθεματικό αυτό είχε χρεωστικό υπόλοιπο ύψους €23,2 εκατ..

Το Αποθεματικό Συναλλαγματικών Διαφορών Αντιστάθμισης Κινδύνου απεικονίζει τις συναλλαγματικές διαφορές που προέκυψαν από τη μετατροπή σε ευρώ των δανείων σε ξένο νόμισμα, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως μέσα αντιστάθμισης κινδύνου επενδύσεων του Ομίλου στο εξωτερικό. Επίσης, απεικονίζει τις συναλλαγματικές διαφορές που προέκυψαν από την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών για συναλλαγές σε ξένο νόμισμα.

24. Δανεισμός

(ποσά σε χιλιάδες €)

	Όμιλος		Εταιρία	
Βραχυπρόθεσμος	**2016**	**2015**	**2016**	**2015**
Τραπεζικός δανεισμός	6.915	14.564	13	9.324
Τραπεζικός δανεισμός σε ξένο νόμισμα	31.746	9.930	-	-
Ομολογιακά δάνεια (σημ. 37)	87.938	-	-	-
Δανειακές υποχρεώσεις από συνδεόμενα μέρη	-	-	42.429	-
Υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις	2.900	1.819	-	-
	129.499	**26.313**	**42.442**	**9.324**
Μακροπρόθεσμος				
Τραπεζικός δανεισμός	30.766	35.902	-	-
Τραπεζικός δανεισμός σε ξένο νόμισμα	62.655	170.443	-	-
Ομολογιακά δάνεια	601.893	499.181	-	-
Δανειακές υποχρεώσεις από συνδεόμενα μέρη	-	-	310.678	300.712
Υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις	15.651	11.240	-	-
	710.965	**716.766**	**310.678**	**300.712**
Σύνολο δανεισμού	**840.464**	**743.079**	**353.120**	**310.036**

Η εταιρία διαθέτει τις παρακάτω δανειακές συμβάσεις με τη θυγατρική εταιρία του Ομίλου Titan Global Finance PLC:

-Ανακυκλούμενη γραμμή πίστωσης €184,0 εκατ., κυμαινόμενου επιτοκίου και έτος λήξης 2018

-Δανεική σύμβαση €42,5 εκατ., σταθερού επιτοκίου και έτος λήξης 2017

-Δανειακή σύμβαση €110,2 εκατ., σταθερού επιτοκίου και έτος λήξης 2019

-Δανειακή σύμβαση €150,0 εκατ., σταθερού επιτοκίου και έτος λήξης 2021

Λήξη μακροπρόθεσμου δανεισμού:

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Από 1 έως 2 έτη	39.588	247.434	51.736	94.388
Από 2 έως 3 έτη	300.672	90.058	109.535	96.396
Από 3 έως 4 έτη	17.492	296.067	-	109.928
Από 4 έως 5 έτη	316.899	33.907	149.407	-
Περισσότερο από 5 έτη	20.663	38.060	-	-
	695.314	**705.526**	**310.678**	**300.712**

Λήξη υποχρεώσεων από χρηματοοικονομικές μισθώσεις:

	Όμιλος	
(ποσά σε χιλιάδες €)	**2016**	**2015**
Από 1 έως 2 έτη	83	-
Από 2 έως 3 έτη	39	235
Από 3 έως 4 έτη	96	-
Από 4 έως 5 έτη	8.498	-
Περισσότερο από 5 έτη	6.935	11.005
	15.651	**11.240**

Στις 17 Ιουνίου 2016 ολοκληρώθηκε η διάθεση ομολογιών συνολικής ονομαστικής αξίας €300 εκατ., πενταετούς διάρκειας και με ετήσιο επιτόκιο 3,50%, οι οποίες εκδόθηκαν από τη θυγατρική εταιρία του Ομίλου Titan Global Finance PLC («ο Εκδότης») με την εγγύηση της Εταιρίας. Οι νέες ομολογίες διαπραγματεύονται στην εποπτευόμενη από το Χρηματιστήριο της Ιρλανδίας αγορά, Global Exchange Market (GEM).

Μέρος των κεφαλαίων που αντλήθηκαν από την έκδοση των ομολογιών χρησιμοποιήθηκαν για την εξαγορά από τον Εκδότη €109 εκατ. των ομολογιών λήξης Ιανουαρίου 2017 και ετήσιου επιτοκίου 8,75% (οι «Υφιστάμενες Ομολογίες»), σύμφωνα με τους όρους της πρότασης εξαγοράς που ανακοινώθηκε στις 6 Ιουνίου 2016, καθώς επίσης και για την επίτευξη γενικών εταιρικών σκοπών του Εκδότη.

24. Δανεισμός (συνέχεια)

Οι σταθμισμένοι μέσοι όροι των πραγματικών επιτοκίων, με τα οποία επιβαρύνθηκαν τα αποτελέσματα, είναι τα ακόλουθα:

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Δανεισμός (USD)	4,49%	3,82%	-	-
Δανεισμός (JPY)	-	2,70%	-	-
Δανεισμός (EGP)	13,81%	11,97%	-	-
Δανεισμός (BGN)	2,73%	3,25%	-	-
Δανεισμός (LEK)	4,85%	4,78%	-	-
Δανεισμός (TRY)	12,13%	-	-	-
Δανεισμός (€)	5,22%	6,09%	4,80%	5,31%
Υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις (USD)	3,06%	3,22%	-	-
Υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις (CAD)	4,00%	4,00%	-	-

Τραπεζικός δανεισμός σε ξένο νόμισμα (συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις):

	Όμιλος	
	Ποσά σε Ευρώ ισοδύναμα	
	2016	**2015**
USD	215.538	208.111
TRY	1.915	-
EGP	62.141	132.368
BGN	15.421	11.586
LEK	30.516	36.093
CAD	2	6
GBP	73	135

Ο Όμιλος έχει τις ακόλουθες μη χρησιμοποιηθείσες ανοικτές πιστωτικές διευκολύνσεις:

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Κυμαινόμενο επιτόκιο:				
- Ληξιπρόθεσμα εντός ενός έτους	192.154	155.710	98.105	89.645
- Ληξιπρόθεσμα πέραν του ενός έτους	319.944	316.730	130.654	87.190

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις αναλύεται ως εξής:

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος	
	2016	**2015**
Υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις - ελάχιστη πληρωμή		
Έως 1 έτος	3.452	2.184
Από 1 έως 5 έτη	15.271	8.370
Πάνω από 5 έτη	1.789	3.998
	20.512	14.552
Μελλοντικές χρηματοοικονομικές δαπάνες από χρηματοδοτικές μισθώσεις	-1.961	-1.493
Παρούσα αξία των υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις	**18.551**	**13.059**

Το 2016, η θυγατρική εταιρία του Ομίλου στις Η.Π.Α., Titan America LLC (TALLC), σύναψε νέα συμβόλαια χρηματοοικονομικής μίσθωσης συνολικού κεφαλαίου €7,5 εκατ., εξαετούς διάρκειας και μέσου επιτοκίου 3,19%. Το 2015, η TALLC είχε συνάψει οκτώ νέα συμβόλαια χρηματοοικονομικής μίσθωσης για την αγορά μεταφορικών μέσων το 2015. Το συνολικό κεφάλαιο αυτών των μισθώσεων είναι €12,3 εκατ., έχουν εξαετή διάρκεια και μέσο επιτόκιο 3,08%.

25. Υποχρεώσεις συνταξιοδοτικών παροχών

Ελλάδα

Η ελληνική εργατική νομοθεσία προβλέπει η αποζημίωση για αποχώρηση λόγω συνταξιοδότησης να βασίζεται στα χρόνια υπηρεσίας των εργαζομένων στην εταιρία λαμβάνοντας υπόψη τις αποδοχές τους κατά την ημερομηνία αποχώρησης. Ο Όμιλος χορηγεί μεγαλύτερη αποζημίωση για αποχώρηση λόγω συνταξιοδότησης, από εκείνη που ορίζει ο νόμος. Οι αποζημιώσεις λόγω αποχώρησης για συνταξιοδότηση δεν χρηματοδοτούνται από ειδικά κεφάλαια, όμως οι υποχρεώσεις που προέρχονται από τέτοιου είδους δεσμεύσεις αποτιμώνται με αναλογιστικές μελέτες, που εκπονούνται από ανεξάρτητες αναλογιστικές εταιρίες. Η τελευταία αναλογιστική μελέτη πραγματοποιήθηκε το Δεκέμβριο του 2016. Οι βασικές υποθέσεις που υιοθετήθηκαν για την εκπόνηση της μελέτης αυτής ήταν ένα επιτόκιο προεξόφλησης της τάξης του 1,5% (2015: 1,9%), ένα μέσο ποσοστό αύξησης των μισθών 1,75% (2015: 2%) και τέλος καμία μεταβολή των μελλοντικών συντάξεων.

ΗΠΑ

Στις θυγατρικές του Ομίλου στις ΗΠΑ υφίστανται προγράμματα καθορισμένων παροχών καθώς και λοιπά προγράμματα συνταξιοδοτικών παροχών. Η μέθοδος λογιστικοποίησης των τελευταίων, οι υποθέσεις για την αποτίμηση τους και η συχνότητα των αποτιμήσεων, είναι παρόμοιες με εκείνες των προγραμμάτων καθορισμένων παροχών.

Όλα τα προγράμματα καθορισμένων συνταξιοδοτικών παροχών των θυγατρικών εταιριών του Ομίλου στην Αμερική, εκτός από ένα, έχουν σταματήσει να δέχονται νέα μέλη καθώς επίσης και να προσμετρούν από την ημερομηνία αυτή, έτη θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Τέλος υπάρχει ένα πρόγραμμα καθορισμένων παροχών για μετά την έξοδο από την υπηρεσία (για ορισμένους εν ενεργεία καθώς και πρώην εργαζόμενους) όπου οι δικαιούχοι του προγράμματος αυτού, λαμβάνουν παροχές όπως είναι η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη από την ημερομηνία της πρόωρης συνταξιοδότησης έως και την ημερομηνία που θεμελιώνεται δικαίωμα πλήρους συνταξιοδότησης.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 τα προγράμματα των στοιχείων ενεργητικού των θυγατρικών του Ομίλου στις ΗΠΑ αποτελούνται από επενδύσεις κατά προσέγγιση 58% (2015: 57%) σε μετοχές που διαπραγματεύονται σε οργανωμένες αγορές και 42% (2015: 43%) σε σταθερές επενδύσεις (ομόλογα Η.Π.Α. και διεθνή). Το επιτόκιο προεξόφλησης που υιοθετήθηκε για την εκπόνηση της μελέτης για τα συνταξιοδοτικά προγράμματα των θυγατρικών του Ομίλου στις ΗΠΑ ήταν 4% (2015: 4%).

Πρόγραμμα συνταξιοδότησης με συμμετοχή πολλών εργοδοτών

Ορισμένοι εργαζόμενοι συμμετέχουν σε ένα πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών που υποστηρίζεται από το σωματείο εργαζομένων, στο οποίο συμμετέχουν περισσότεροι του ενός εργοδότες. Το πρόγραμμα δεν υπόκειται στη διαχείριση των θυγατρικών εταιριών που έχει ο Όμιλος στις ΗΠΑ και οι εισφορές καθορίζονται σύμφωνα με τις προβλέψεις που απορρέουν από τις ισχύουσες συμβάσεις εργασίας. Το ύψος των εισφορών επηρεάζεται από την κεφαλαιακή κατάσταση του προγράμματος.

Επιπρόσθετο πρόγραμμα παροχών

Σκοπός του προγράμματος είναι η σύσταση ενός μη χρηματοδοτούμενου προγράμματος αναβαλλόμενων αμοιβών για ορισμένο αριθμό υψηλόμισθων στελεχών σύμφωνα με τη νομοθεσία που ισχύει στις ΗΠΑ. Για το σκοπό αυτό οι θυγατρικές εταιρίες στις ΗΠΑ δημιούργησαν ένα επικουρικό ταμείο, ώστε να προωθήσουν την πληρωμή των συγκεκριμένων αμοιβών στους συμμετέχοντες μέσω του προγράμματος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα αυτό οι συμμετέχοντες μπορούν να αναβάλλουν ένα ποσοστό από 0% έως και 20% των αμοιβών τους για το ισχύον έτος. Το 2012, η θυγατρική εταιρία του Ομίλου στις ΗΠΑ ανέστειλε όλες τις εισφορές της. Τα προγράμματα στοιχείων ενεργητικού ήταν συνολικά €4.364 χιλ. και €4.578 χιλ. στο τέλος του 2016 και 2015 αντίστοιχα και συμπεριλαμβάνονται στα λοιπά μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία στην ενοποιημένη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης (σημ. 17). Δεν υπήρχαν έξοδα για το πρόγραμμα αυτό στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015.

25. Υποχρεώσεις συνταξιοδοτικών παροχών (συνέχεια)

Τα ποσά, τα οποία αναγνωρίζονται στην κατάσταση συνολικών εισοδημάτων και αφορούν τα προγράμματα καθορισμένων συνταξιοδοτικών παροχών και λοιπών καθορισμένων παροχών, έχουν ως εξής:

(ποσά σε χιλιάδες €)

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	4.149	3.436	994	843
Χρηματοοικονομικό κόστος	964	996	249	238
Απόδοση περιουσιακών στοιχείων	-431	-442	-	-
	4.682	**3.990**	**1.243**	**1.081**
Επιπρόσθετες καθορισμένες παροχές που πληρώθηκαν πέραν των προβλεπόμενων	445	789	422	453
	5.127	**4.779**	**1.665**	**1.534**
Ποσά που επιβάρυναν τα κέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών, επενδυτικών αποτελεσμάτων, αποσβέσεων και απομειώσεων	4.594	4.225	1.416	1.296
Ποσά που επιβάρυναν τα έξοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας (σημ. 6)	533	554	249	238
Ποσά που επιβάρυναν την κατάσταση αποτελεσμάτων	**5.127**	**4.779**	**1.665**	**1.534**
Επανεκτίμηση ζημιών/(κερδών) που αναγνωρίστηκαν στις λοιπές συνολικές (ζημίες)/εισοδήματα	1.475	-2.767	2.067	-1.601
Ποσό που επιβάρυνε την κατάσταση συνολικού εισοδήματος	**6.602**	**2.012**	**3.732**	**-67**
Παρούσα αξία της υποχρεώσης κατά την λήξη της χρήσης	**49.297**	**46.428**	**15.870**	**13.087**
Μείον στοιχεία ενεργητικού προγραμμάτων Αμερικής	-15.336	-15.410	-	-
	33.961	**31.018**	**15.870**	**13.087**

Ανάλυση της υποχρέωσης που καταχωρήθηκε στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης:

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Υπόλοιπο έναρξης	**31.018**	**31.727**	**13.087**	**14.029**
Συνολική δαπάνη	5.127	4.665	1.665	1.534
Επανεκτίμηση ζημιών/(κερδών) που αναγνωρίστηκαν στις λοιπές συνολικές (ζημίες)/εισοδήματα	1.475	-2.767	2.067	-1.601
Λοιπά	59	-	-	-
Συναλλαγματικές διαφορές	26	1.451	-	-
Πληρωμές παροχών κατά την διάρκεια της χρήσης	-3.744	-4.058	-949	-875
Υπόλοιπο λήξης	**33.961**	**31.018**	**15.870**	**13.087**

Μεταβολές στην εύλογη αξία των στοιχείων ενεργητικού προγραμμάτων παροχών των ΗΠΑ:

	Όμιλος	
	2016	**2015**
Εύλογη αξία στοιχείων ενεργητικού στην αρχή της περιόδου	15.410	14.854
Αναμενόμενη απόδοση	664	81
Εισφορές εταιρίας	423	596
Εισφορές εργαζομένων	-	-
Έξοδα διαχείρισης	-245	-191
Καταβληθείσες αποζημιώσεις	-1.411	-1.653
Συναλλαγματική διαφορά	495	1.723
Εύλογη αξία στοιχείων ενεργητικού στο τέλος της περιόδου	**15.336**	**15.410**

25. Υποχρεώσεις συνταξιοδοτικών παροχών (συνέχεια)

Ο παρακάτω πίνακας δείχνει μία ποσοτική ανάλυση ευαισθησίας για σημαντικές παραδοχές:

(ποσά σε χιλιάδες €)

Παραδοχές	Όμιλος		Εταιρία	
	1,0% αύξηση	1,0% μείωση	1,0% αύξηση	1,0% μείωση
	Ποσά κλειόμενης χρήσης 2016			
Επίδραση στο πρόγραμμα καθορισμένων παροχών:				
Επιτόκιο προεξόφλησης	-3.366	3.996	-1.557	1.845
Μισθοδοσία	2.171	-1.873	1.820	-1.567
Έξοδα υγειονομικής περίθαλψης	-96	111	-	-
Επίδραση στο κόστος τρέχουσας υπηρεσίας:				
Επιτόκιο προεξόφλησης	-30	35	-86	108
Μισθοδοσία	147	-122	113	-91
Έξοδα υγειονομικής περίθαλψης	6	-5	-	-
	Ποσά προηγούμενης χρήσης 2015			
Επίδραση στο πρόγραμμα καθορισμένων παροχών:				
Επιτόκιο προεξόφλησης	-3.229	3.853	-1.334	1.588
Μισθοδοσία	1.873	-1.609	1.569	-1.345
Έξοδα υγειονομικής περίθαλψης	-152	179	-	-
Επίδραση στο κόστος τρέχουσας υπηρεσίας:				
Επιτόκιο προεξόφλησης	-12	29	-119	146
Μισθοδοσία	131	-107	150	-124
Έξοδα υγειονομικής περίθαλψης	8	-7	-	-

Οι αναλύσεις ευαισθησίας έχουν καθοριστεί με βάση μια μέθοδο που δείχνει την επίδραση στο πρόγραμμα των καθορισμένων παροχών, ως αποτέλεσμα λογικών μεταβολών στις βασικές παραδοχές στο τέλος της περιόδου σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων.

Οι αναμενόμενες μελλοντικές πληρωμές που προκύπτουν από τα προγράμματα καθορισμένων παροχών έχουν ως εξής:

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Έως 1 έτος	2.821	2.992	1.428	1.516
Μεταξύ 1 και 5 έτη	7.441	7.037	1.868	1.585
Μεταξύ 5 και 10 έτη	11.767	11.217	4.777	4.178
Από 10 έτη και πάνω	33.521	32.562	11.145	9.263
Συνολικές αναμενόμενες πληρωμές	**55.550**	**53.808**	**19.218**	**16.542**

Τα συστατικά στοιχεία των επανεκτιμήσεων (κερδών)/ζημιών που αναγνωρίστηκαν στα λοιπά συνολικά εισοδήματα για τις οικονομικές χρήσεις 2016 και 2015 παρουσιάζονται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα:

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Προϋπηρεσία	-619	-231	41	316
Αναλογιστικές παραδοχές (χρηματοοικονομικές)	2.635	-2.710	2.026	-1.917
Αναλογιστικές παραδοχές (δημογραφικές)	-308	-146	-	-
Επανεκτίμηση ζημιών/(κερδών) στα προγράμματα παροχών	1.708	-3.087	2.067	-1.601
Επανεκτίμηση (κερδών)/ζημιών των στοιχείων ενεργητικού προγραμμάτων παροχών	-230	336	-	-
Επανεκτίμηση ζημιών/(κερδών) χρήσης	**1.478**	**-2.751**	**2.067**	**-1.601**

26. Προβλέψεις

(ποσά σε χιλιάδες €)

Όμιλος

		1 Ιανουαρίου 2016	Προσθήκες χρήσης	Μη χρησιμοποιη-θείσα πρόβλεψη	Επαύξηση προεξόφλησης προβλέψεων	Χρησιμοποιη-θείσα πρόβλεψη	Συναλλαγμα-τικές διαφορές	31 Δεκεμβρίου 2016
Πρόβλεψη για αποκατάσταση λατομείων	α	16.155	2.072	-1.613	265	-38	350	17.191
Πρόβλεψη για λοιπούς φόρους	β	2.830	249	-72	-	-250	-973	1.784
Πρόβλεψη για ενδεχόμενες υποχρεώσεις από δικαστικές αποφάσεις	γ	1.421	172	-	-	-40	-498	1.055
Λοιπές προβλέψεις	δ	7.410	7.709	-4.971	3	-68	-464	9.619
		27.816	**10.202**	**-6.656**	**268**	**-396**	**-1.585**	**29.649**

		1 Ιανουαρίου 2015	Προσθήκες χρήσης	Μη χρησιμοποιη-θείσα πρόβλεψη	Επαύξηση προεξόφλησης προβλέψεων	Χρησιμοποιη-θείσα πρόβλεψη	Συναλλαγμα-τικές διαφορές	31 Δεκεμβρίου 2015
Πρόβλεψη για αποκατάσταση λατομείων	α	13.585	3.077	-1.340	274	-97	656	16.155
Πρόβλεψη για λοιπούς φόρους	β	802	2.153	-	-	-176	51	2.830
Πρόβλεψη για ενδεχόμενες υποχρεώσεις από δικαστικές αποφάσεις	γ	917	497	-	-	-10	17	1.421
Λοιπές προβλέψεις	δ	4.754	7.066	-4.376	3	-68	31	7.410
		20.058	**12.793**	**-5.716**	**277**	**-351**	**755**	**27.816**

	2016	2015
Μακροπρόθεσμες προβλέψεις	22.498	21.481
Βραχυπρόθεσμες προβλέψεις	7.151	6.335
	29.649	**27.816**

Εταιρία

		1 Ιανουαρίου 2016	Προσθήκες χρήσης	Μη χρησιμοποιη-θείσα πρόβλεψη	Επαύξηση προεξόφλησης προβλέψεων	Χρησιμοποιη-θείσα πρόβλεψη	31 Δεκεμβρίου 2016
Προβλέψεις για αποκατάσταση λατομείων	α	2.119	319	-	40	-45	2.433
Πρόβλεψη για ενδεχόμενες υποχρεώσεις από δικαστικές αποφάσεις	γ	-	132	-	-	-	132
Λοιπές προβλέψεις	δ	5.785	6.796	-100	3	-4.736	7.748
		7.904	**7.247**	**-100**	**43**	**-4.781**	**10.313**

		1 Ιανουαρίου 2015	Προσθήκες χρήσης	Μη χρησιμοποιη-θείσα πρόβλεψη	Επαύξηση προεξόφλησης προβλέψεων	Χρησιμοποιη-θείσα πρόβλεψη	31 Δεκεμβρίου 2015
Προβλέψεις για αποκατάσταση λατομείων	α	2.153	73	-87	37	-57	2.119
Λοιπές προβλέψεις	δ	3.750	4.800	-12	3	-2.756	5.785
		5.903	**4.873**	**-99**	**40**	**-2.813**	**7.904**

	2016	2015
Μακροπρόθεσμες προβλέψεις	4.215	2.221
Βραχυπρόθεσμες προβλέψεις	6.098	5.683
	10.313	**7.904**

α. Αντιπροσωπεύει την παρούσα αξία της εκτιμώμενης δαπάνης για αποκατάσταση των λατομείων μετά από την παύση της λειτουργίας τους, καθώς και άλλων παρόμοιων υποχρεώσεων. Η συγκεκριμένη πρόβλεψη αναμένεται να χρησιμοποιηθεί σε διάστημα από 1 έως 50 έτη.

β. Αφορά πρόβλεψη για την κάλυψη μελλοντικών διαφορών από φορολογικούς ελέγχους για λοιπούς φόρους. Η χρησιμοποίησή της αναμένεται να γίνει μέσα στα επόμενα 5 έτη.

γ. Αφορά δαπάνες που ενδέχεται να προκύψουν στο μέλλον για τακτοποίηση δικαστικών διεκδικήσεων από τρίτους έναντι των εταιριών του Ομίλου, κυρίως των θυγατρικών εταιριών του στην Αίγυπτο. Οι δικαστικές αυτές υποθέσεις αφορούν αποζημιώσεις προσωπικού, προνόμια προσωπικού που αποχώρησε σε προηγούμενα έτη, απαιτήσεις αποτίμησης μετοχών κτλ. Η συγκεκριμένη πρόβλεψη αναμένεται να χρησιμοποιηθεί κυρίως στους επόμενους 12 μήνες.

δ. Αφορά διάφορες προβλέψεις για κινδύνους εκ των οποίων κανένας μεμονωμένα δεν είναι ουσιώδης για τον Όμιλο. Για την Εταιρία η συγκεκριμένη κατηγορία προβλέψεων περιέχει μεταξύ άλλων, πρόβλεψη για επιπρόσθετες αμοιβές (bonus) του προσωπικού. Οι συγκεκριμένες προβλέψεις αναμένεται να χρησιμοποιηθούν σε διάστημα από 1 έως 20 έτη.

27. Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

(ποσά σε χιλιάδες €)

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Κρατικές επιχορηγήσεις	4.690	5.059	3.646	3.859
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	1.262	1.513	142	146
	5.952	**6.572**	**3.788**	**4.005**

Η ανάλυση των κρατικών επιχορηγήσεων έχει ως εξής:

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Μακροπρόθεσμες	4.690	5.059	3.646	3.859
Βραχυπρόθεσμες (σημ. 28)	78	-	-	-
	4.768	**5.059**	**3.646**	**3.859**

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Υπόλοιπο έναρξης	**5.059**	**5.357**	**3.859**	**4.312**
Προσθήκες	-	227	-	-
Εκκαθαρίσεις επιχορηγήσεων	-	-231	-	-231
Αποσβέσεις (σημ. 29)	-291	-294	-213	-222
Υπόλοιπο λήξης	**4.768**	**5.059**	**3.646**	**3.859**

Οι κρατικές επιχορηγήσεις καταχωρούνται στην εύλογη αξία τους, όταν υπάρχει η βεβαιότητα ότι η επιχορήγηση θα εισπραχθεί και ο Όμιλος θα συμμορφωθεί με όλους τους σχετικούς όρους.

Οι κρατικές επιχορηγήσεις, που προορίζονται για αγορά ενσώματων ακινητοποιήσεων, καταχωρούνται στις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις και λογίζονται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων με τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης, σύμφωνα με τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής των αντίστοιχων επιχορηγούμενων παγίων.

Οι κρατικές επιχορηγήσεις, που αφορούν δαπάνες, αναβάλλονται και καταχωρούνται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων, όταν καταχωρείται και η επιχορηγούμενη δαπάνη, έτσι ώστε να υπάρχει αντιστοίχιση του εσόδου με τη δαπάνη.

28. Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις

(ποσά σε χιλιάδες €)

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Προμηθευτές	148.530	150.580	23.924	22.726
Υποχρεώσεις σε συνδεόμενα μέρη (σημ. 32)	344	194	10.093	7.873
Λοιπές υποχρεώσεις	15.573	17.776	4.055	4.228
Οφειλόμενο τίμημα για ολοκλήρωση εξαγοράς κοινοπραξίας (σημ. 15)	12.772	-	-	-
Έξοδα χρήσης δεδουλευμένα και αγορές υπό τακτοποίηση	54.367	59.745	750	4.719
Υποχρεώσεις σε ασφαλιστικούς οργανισμούς	3.623	3.350	2.603	2.378
Προκαταβολές πελατών	18.054	16.947	445	670
Μερίσματα πληρωτέα	969	3.697	266	156
Κρατικές επιχορηγήσεις (σημ. 27)	78	-	-	-
Λοιποί φόροι	12.274	13.019	2.303	2.454
	266.584	**265.308**	**44.439**	**45.204**

Οι λοιπές υποχρεώσεις αποτελούνται κυρίως από μεταφορικά τσιμέντου και πρώτων υλών, καθώς επίσης από παρεπόμενες παροχές στο προσωπικό.

Οι όροι και συνθήκες των ανωτέρω χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων έχουν ως εξής:

Οι προμηθευτές δεν είναι τοκοφόρος λογαριασμός και συνήθως διακανονίζεται σε 10-180 ημέρες για τον Όμιλο και την Εταιρία.

Οι λοιπές υποχρεώσεις δεν είναι τοκοφόρος λογαριασμός και συνήθως διακανονίζονται σε ένα μήνα για τον Όμιλο και την Εταιρία.

29. Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Κέρδη μετά από φόρους	127.330	35.296	16.819	60.142
Προσαρμογές των κερδών σε σχέση με τις εξής συναλλαγές:				
Φόροι (σημ. 8)	-63.805	6.848	5.887	3.477
Αποσβέσεις ενσώματων ακινητοποιήσεων (σημ. 11)	109.550	105.171	14.699	13.488
Αποσβέσεις ασώματων ακινητοποιήσεων (σημ. 13)	7.034	8.773	267	275
Αποσβέσεις κρατικών επιχορηγήσεων (σημ. 27)	-291	-294	-213	-222
Δαπάνη απομείωσης στοιχείων ενεργητικού (σημ. 11,13)	10.814	17.045	-	-
Καθαρές ζημίες/(κέρδη) από πώληση ενσώματων ακινητοποιήσεων (σημ. 4)	3.337	2.166	-52	-140
Πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις που χρεώθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων (σημ. 20)	-587	793	-719	-220
Πρόβλεψη για απαξίωση αποθεμάτων (σημ. 19)	122	3.943	-161	3.504
Πρόβλεψη για αποκατάσταση λατομείων (σημ. 26α)	724	2.011	314	-34
Πρόβλεψη για επίδικες απαιτήσεις (σημ. 26γ)	172	497	132	-
Λοιπές προβλέψεις	4.655	5.975	2.092	2.035
Πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω συνταξιοδότησης	4.306	3.362	716	660
Μείωση αξίας επενδυτικών παγίων (σημ. 12)	243	300	335	286
Έξοδα συμμετοχών και χρεογράφων	-	2.805	-	-
Έσοδα συμμετοχών και χρεογράφων	-1.580	-1.565	-107	-134
Έσοδα από μερίσματα	-346	-	-29.272	-55.112
Έσοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας (σημ. 6)	-1.569	-1.767	-24	-52
Έξοδα από τόκους και συναφή έξοδα (σημ. 6)	66.502	65.270	22.041	23.105
Καθαρές ζημίες από χρηματοοικονομικά εργαλεία (σημ. 6)	284	21.921	-	-
Ζημίες/(κέρδη) από συναλλαγματικές διαφορές (σημ. 6)	24.367	-38.097	-1.021	-628
Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών (σημ. 7)	1.620	1.010	1.376	876
Συμμετοχή στα κέρδη συνδεδεμένων εταιριών και κοινοπραξιών (σημ. 15)	-492	-5.815	-	-
Μεταβολές στο κεφάλαιο κίνησης:				
(Αύξηση)/μείωση αποθεμάτων	-5.091	-8.402	13.075	-1.356
Αύξηση απαιτήσεων από πελάτες και λοιπούς λογαριασμούς	-48.341	-5.876	-5.589	-15.367
(Αύξηση)/μείωση λοιπών μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων	-344	-3.128	37	-
Αύξηση/(μείωση) τρεχουσών υποχρεώσεων	36.669	19.399	1.208	-5.226
Εισροές διαθεσίμων από την κύρια εκμετάλλευση	**275.283**	**237.641**	**41.840**	**29.357**

Στην κατάσταση ταμειακών ροών οι εισπράξεις από την πώληση ενσώματων και ασώματων ακινητοποιήσεων και επενδυτικών παγίων υπολογίζονται ως ακολούθως:

Αναπόσβεστη αξία κατά την ημερομηνία πώλησης	4.361	3.471	168	216
Καθαρές (ζημίες)/κέρδη από πωλήσεις (σημ. 4)	-3.337	-2.166	52	140
Εισπράξεις από πωλήσεις	**1.024**	**1.305**	**220**	**356**

30. Συνενώσεις επιχειρήσεων και απόκτηση μη ελέγχουσας συμμετοχής

Ποσά χρήσης 2016

Στις 22 Αυγούστου 2016, ο Όμιλος εξαγόρασε το υπόλοιπο 50% των μετοχών της κοινοπραξίας Adocim Marmara Cimento Beton Sanayi ve Ticaret A.S., με τίμημα €11,7 εκατ.. Από την ίδια ημερομηνία η ανωτέρω εταιρία ενσωματώνεται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου με την μέθοδο της ολικής ενοποίησης αντί της μεθόδου καθαρής θέσης.

Την 1 Σεπτεμβρίου 2016, ο Όμιλος εξαγόρασε έναντι του ποσού των €89,0 χιλ. τις εταιρίες Esha Material DOOEL στην ΠΓΔΜ και Esha Material LLC στο Κόσσοβο με καθαρή θέση €5,0 χιλ., αναγνωρίζοντας υπεραξία ύψους €84,0 χιλ.. Από την ίδια ημερομηνία οι παραπάνω εταιρίες ενσωματώνονται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου με την μέθοδο της ολικής ενοποίησης.

Επιπλέον, ο Όμιλος εξαγόρασε την 1 Σεπτεμβρίου 2016 την βραζιλιάνικη εταιρία Benim Empreendimentos e Patricipacoes S.A. έναντι του ποσού των €2,0 χιλ., που ήταν ίσο με την καθαρή θέση την ημερομηνία εξογοράς της. Στις 2 Σεπτεμβρίου 2016 η παραπάνω εταιρία μετονομάστηκε σε Brazcem Participacoes S.A. και ενσωματώθηκε στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου με την μέθοδο της ολικής ενοποίησης.

Τα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων της Adocim Marmara Cimento Beton Sanayi ve Ticaret A.S., όπως αυτά έχουν αποτιμηθεί κατά την ημερομηνία απόκτησής της, παρατίθονται παρακάτω:

(ποσά σε χιλιάδες €)	**Εύλογη αξία κατά την ημερομηνία εξαγοράς**
Ενεργητικό	
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	26.143
Αποθέματα	1.010
Απαιτήσεις και προπληρωμές	7.006
Διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα	28
Σύνολο ενεργητικού	**34.187**
Υποχρεώσεις	
Βραχυπρόθεσμες τραπεζικές υποχρεώσεις	5.041
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	3.667
Λοιπές υποχρεώσεις και φόροι πληρωτέοι	2.031
Σύνολο υποχρεώσεων	**10.739**
Συνολική αναγνωρίσιμη καθαρή θέση σε εύλογη αξία	**23.448**
Υπεραξία που προκύπτει κατά την εξαγορά (σημ. 13)	2
Συνολικό τίμημα εξαγοράς	**23.450**
Ταμειακές ροές για την εξαγορά	
Αρχικό κόστος συμμετοχής	10.245
Κέρδος από την επανεκτίμηση της αρχικής συμμετοχής στην εύλογη αξία (*)	1.480
Εύλογη αξία του 50% της αρχικής συμμετοχής στην κοινοπραξία	11.725
Τίμημα εξαγοράς για το υπόλοιπο 50% που τακτοποιήθηκε με μετρητά	11.725
Διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα που αποκτήθηκαν κατά την εξαγορά θυγατρικής	-28
	11.697
Συνολικό τίμημα εξαγοράς	**23.422**

(*) Συμπεριλαμβάνεται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων στον λογαριασμό "Εσοδα συμμετοχών και χρεογράφων"

31. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις/απαιτήσεις

Ενδεχόμενες υποχρεώσεις

(ποσά σε χιλιάδες €)

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	2015	2016	2015
Εγγυήσεις σε τρίτα μέρη για λογαριασμό θυγατρικών	-	-	874.835	728.819
Εγγυητικές επιστολές τραπεζών για εξασφάλιση υποχρεώσεων	24.740	45.077	4.499	4.429
Λοιπές εγγυήσεις	7.580	5.831	-	-
	32.320	**50.908**	**879.334**	**733.248**

Επίδικες υποθέσεις στην Αίγυπτο

Α. Υποθέσεις Ιδιωτικοποιήσεων

1. Το 2011, δύο πρώην εργαζόμενοι της θυγατρικής εταιρίας του Ομίλου στην Αίγυπτο Beni Suef Cement Company S.A. (η BSCC) άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου του Καΐρου, με αίτημα την ακύρωση της ιδιωτικοποίησης της εταιρίας, που είχε πραγματοποιηθεί το 1999, μέσω της πώλησης των μετοχών της, μετά από δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό, στην πλειοδότρια γαλλική εταιρία Financiere Lafarge. Σήμερα το 99,98% περίπου της BSCC ανήκει στην εταιρία του Ομίλου TITAN Alexandria Portland Cement Company S.A. (η APCC), η οποία είναι εισηγμένη στο Αιγυπτιακό Χρηματιστήριο. Στις 15 Φεβρουαρίου 2014 το Δικαστήριο εξέδωσε απόφαση, με την οποία απερρίφθη εξ ολοκλήρου το ανωτέρω αίτημα ακύρωσης της πώλησης των μετοχών και ιδιωτικοποίησης της BSCC. Η απόφαση προβλέπει όμως την επαναπρόσληψη εργαζομένων που είχαν αποχωρήσει από την BSCC στα πλαίσια προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου. Κατά της απόφασης ασκήθηκαν εφέσεις ενώπιον του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου τόσο από την BSCC όσο και από τους πρώην εργαζομένους – προσφεύγοντες. Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο με την από 19.1.2015 απόφασή του ανέστειλε την εκδίκαση των εφέσεων μέχρις ότου αποφανθεί το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο επί της συνταγματικότητας του νόμου 32/2014 που προβλέπει τη διαδικασία προσφυγής κατά συμβάσεων του Κράτους με επενδυτές. Η αναστολή της εκδίκασης της υπόθεσης συνεχίζεται μέχρι σήμερα και δεν έχει υπάρξει κάποια εξέλιξη. Κατά την άποψη των δικηγόρων της BSCC η εν λόγω προσφυγή στερείται οιασδήποτε νομικής και πραγματικής βάσης.

2. Τον Ιούνιο 2013, κοινοποιήθηκε στην εταιρία BSCC νέα προσφυγή, η οποία είχε ασκηθεί ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου του Καΐρου και η οποία είχε ως αίτημα, όπως και στην ανωτέρω υπόθεση, την ιδιωτικοποίηση της BSCC και την ακύρωση της πώλησης των μετοχών της στην εταιρία Financiere Lafarge. Στις 25 Ιουνίου 2015, το Δικαστήριο παρέπεμψε την υπόθεση για εκδίκαση στο 7ο Τμήμα του, όπου δεν έχει οριστεί μέχρι σήμερα δικάσιμος για τη συζήτηση της υπόθεσης. Κατά την άποψη των δικηγόρων της BSCC και η εν λόγω προσφυγή στερείται οιασδήποτε νομικής και πραγματικής βάσης.

3. Το 2012, ένας πρώην εργαζόμενος της θυγατρικής εταιρίας του Ομίλου στην Αίγυπτο Alexandria Portland Cement Company SA (APCC) άσκησε προσφυγή ενώπιον των Διοικητικών Δικαστηρίων της Αλεξάνδρειας κατά του Προέδρου της Δημοκρατίας της Αιγύπτου, του Πρωθυπουργού, του Υπουργού Επενδύσεων, του Υπουργού Βιομηχανίας, του Κυβερνήτη της Αλεξάνδρειας, του Διευθυντή των Ορυχείων Salinas Project και του Διευθυντή του Τμήματος Ορυχείων και Λατομείων στην Αλεξάνδρεια, με αίτημα την ακύρωση της πώλησης των μετοχών της APCC προς τον Όμιλο Blue Circle Cement Group, που είχε πραγματοποιηθεί το έτος 1999. Η APCC δεν είχε περιληφθεί στους καθ΄ών η προσφυγή. Η συζήτηση της υπόθεσης έχει επανειλημμένα αναβληθεί και την 31.1.2015 το Δικαστήριο εξέδωσε απόφαση με την οποία ανεστάλη η εκδίκαση της υπόθεσης, αρχικά μέχρι την 28.5.2016 και στη συνέχεια μέχρι την 15.10.2016, υπό την προϋπόθεση, μέχρι την ημερομηνία αυτή να έχει αποφανθεί το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο επί της συνταγματικότητας του νόμου 32/2014 που προβλέπει τη διαδικασία προσφυγής κατά συμβάσεων του Κράτους με επενδυτές. Ήδη η υπόθεση παραπέμφθηκε για εκδίκαση στο Διοικητικό Δικαστήριο του Καΐρου (1ο Τμήμα Επενδύσεων), όπου όμως δεν έχει ορισθεί ακόμα δικάσιμος. Κατά την άποψη των δικηγόρων της APCC η αγωγή στερείται νομικής και ουσιαστικής βασιμότητας.

4. Τον Μάϊο 2013, τρεις πρώην εργαζόμενοι της APCC άσκησαν νέα, παρόμοια με την ανωτέρω προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου της Αλεξάνδρειας, με αίτημα την ακύρωση της πώλησης των μετοχών της APCC στον Όμιλο Blue Circle Cement Group. Η εν λόγω προσφυγή στρέφεται κατά του Πρωθυπουργού της Αιγύπτου, του Υπουργού Επενδύσεων, του Προέδρου της Αιγυπτιακής Εταιρίας Χαρτοφυλακίου για Χημικές Βιομηχανίες, του Προέδρου του Κεντρικού Οργανισμού Ελεγκτών και κατά των νομίμων εκπροσώπων των εταιριών APCC και Blue Circle. Η συζήτηση της υπόθεσης έχει επανειλημμένα αναβληθεί και μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί απόφαση. Κατά την άποψη των δικηγόρων της APCC και η εν λόγω προσφυγή στερείται οιασδήποτε νομικής και πραγματικής βάσης.

31. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις/απαιτήσεις (συνέχεια)

Β. Λοιπές υποθέσεις

1. Ένας κάτοικος της περιοχής όπου βρίσκεται το εργοστάσιο της Alexandria Portland Cement Company SA (APCC) άσκησε προσφυγή ενώπιον των Διοικητικών Δικαστηρίων της Αλεξάνδρειας κατά του Κυβερνήτη της Αλεξάνδρειας, του Διοικητή της Περιφέρειας El–Agamy, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας, του Υπουργού Περιβάλλοντος, του επικεφαλή της Αρχής Περιβαλλοντικών Θεμάτων της Αλεξάνδρειας, του επικεφαλή της Αρχής Βιομηχανικής Ανάπτυξης και της APCC, με αίτημα την ακύρωση της διοικητικής πράξης της αρμόδιας Αιγυπτιακής Αρχής, με την οποία χορηγήθηκε η άδεια λειτουργίας της 5ης γραμμής παραγωγής του εργοστασίου της εν λόγω εταιρίας στην Αλεξάνδρεια, διότι δήθεν εκδόθηκε κατά παράβαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Την 25.5.2014, το δικαστήριο αποφάσισε να παραπέμψει την υπόθεση λόγω έλλειψης αρμοδιότητας στο Διοικητικό Πρωτοδικείο του Καΐρου, ενώπιον του οποίου η υπόθεση έχει επανειλημμένα αναβληθεί. Στις 24.10.2015 το Δικαστήριο παρέπεμψε την υπόθεση προς εκδίκαση σε άλλο τμήμα του. Η συζήτηση της υπόθεσης αναβλήθηκε επανειλημμένα και νέα δικάσιμος ορίστηκε η 3.5.2017. Κατά την άποψη των δικηγόρων της APCC η άδεια λειτουργίας του εργοστασίου έχει εκδοθεί νομίμως και σε πλήρη συμμόρφωση με τους σχετικούς νόμους και κανονισμούς της Αιγύπτου.

2. Το 2007, η θυγατρική εταιρία του Ομίλου στην Αίγυπτο Beni Suef Cement Company S.A. (BSCC), απέκτησε έναντι ποσού 134,5 εκατομμυρίων Αιγυπτιακών λιρών, την άδεια κατασκευής δεύτερης γραμμής παραγωγής μετά από πλειοδοτικό διαγωνισμό που προκήρυξε η Αρχή Εμπορίου και Βιομηχανίας. Στη συνέχεια η Αρχή Βιομηχανικής Ανάπτυξης της Αιγύπτου αποφάσισε μονομερώς ότι το τίμημα της άδειας θα πρέπει να ανέλθει σε 251 εκατομμύρια Αιγυπτιακές λίρες. Η εταιρία από τον Οκτώβριο του 2008, έχει προσφύγει δικαστικώς εναντίον της ανωτέρω Αρχής με αίτημα να της κατακυρωθεί η άδεια έναντι ποσού 500 Αιγυπτιακών λιρών. Επικουρικώς, εφόσον το Δικαστήριο απορρίψει το ανωτέρω αίτημά της, η εταιρία ζητεί το τίμημα κατακύρωσης της άδειας να ανέλθει σε 134,5 εκατομμύρια Αιγυπτιακές λίρες, ποσό το οποίο είχε προσφέρει στο διαγωνισμό. Στις 30.8.2014 το Δικαστήριο αποφάσισε να σταλεί η υπόθεση στον εισηγητή και η συζήτησή της αναβλήθηκε για την 24.5.2017. Κατά την άποψη των δικηγόρων της BSCC η έκβαση της ανωτέρω υπόθεσης εκτιμάται ότι θα είναι θετική.

3. Ο μη κυβερνητικός οργανισμός Nile Agriculture Organization, έχει προσφύγει στα δικαστήρια εναντίον της εταιρίας Beni Suef Cement Company S.A. (BSCC), ζητώντας αποζημίωση ύψους 300 εκατομμύριων Αιγυπτιακών λιρών, ισχυριζόμενος ότι η εταιρία έχει καταπατήσει έκταση ιδιοκτησίας του. Όμως, η διεκδικούμενη έκταση έχει από πολλών ετών παραχωρηθεί νομίμως στην BSCC από την αρμόδια Αιγυπτιακή αρχή New Urban Communities Agency (NUCA) και από το 1988 η BSCC διατηρεί άδειες εκμετάλλευσης των λατομείων που βρίσκονται σε αυτή. Νέα δικάσιμος της υπόθεσης είχε οριστεί η 26.9.2016 και στη συνέχεια αναβλήθηκε για την 27.3.2017. Κατά την άποψη των δικηγόρων της BSCC η πιθανότητα απόρριψης της ανωτέρω προσφυγής είναι μεγάλη.

Δικαιώματα προαίρεσης της μη ελέγχουσας συμμετοχής για πώληση μετοχών της Antea

Ο Όμιλος είχε χορηγήσει στους μετόχους μη ελέγχουσας συμμετοχής και συγκεκριμένα στις European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) και International Finance Corporation (IFC) το δικαίωμα να ζητήσουν την εξαγορά από τον Όμιλο του ποσοστού τους στην ANTEA Cement SHA (Antea), βάσει προκαθορισμένων όρων.

Την 5η Φεβρουαρίου 2015, ο Όμιλος εξαγόρασε το ποσοστό του 20%, που είχε η EBRD στην Antea. Η IFC κατέχει δικαίωμα πώλησης αντίστοιχου ποσοστού, το οποίο έχει εισέλθει σε περίοδο εξάσκησης και η εύλογη αξία του αναγνωρίζεται ως βραχυπρόθεσμη υποχρέωση στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου. Την 31η Δεκεμβρίου 2016 η αξία του ανέρχεται σε €9,7 εκατ. (31.12.2015: €8,3 εκατ.).

Ενδεχόμενες φορολογικές υποχρεώσεις

Οι οικονομικές χρήσεις των εταιριών του Ομίλου, των οποίων δεν έχει διενεργηθεί φορολογικός έλεγχος, παρατίθενται αναλυτικά στη σημείωση 35.

Ενδεχόμενες απαιτήσεις

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Εγγυητικές επιστολές τραπεζών για εξασφάλιση απαιτήσεων από πελάτες (σημ. 20)	20.904	19.486	10.390	8.569
Λοιπές εξασφαλίσεις απαιτήσεων πελατών (σημ. 20)	6.385	8.333	354	2.147
	27.289	27.819	10.744	10.716
Εξασφαλίσεις για λοιπές απαιτήσεις	1.421	2.348	1.421	2.348
	28.710	**30.167**	**12.165**	**13.064**

31. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις/απαιτήσεις (συνέχεια)

Ανειλημμένες υποχρεώσεις

Κεφαλαιουχικές δεσμεύσεις

Οι συμβατικές δεσμεύσεις για κεφαλαιουχικές δαπάνες κατά την ημερομηνία της χρηματοοικονομικής θέσης οι οποίες δεν αναγνωρίστηκαν στις οικονομικές καταστάσεις, έχουν ως ακολούθως:

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	2015	2016	2015
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	702	1.616	-	-

Ανειλημμένες υποχρεώσεις αγορών

Συμβάσεις αγοράς ενέργειας (φυσικό αέριο, ηλεκτρική ενέργεια κλπ.)

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	2015	2016	2015
Έως 1 έτος	600	81.481	-	-
Μεταξύ 1 και 5 έτη	-	402.808	-	-
Από 5 έτη και πάνω	-	368.486	-	-
	600	**852.774**	**-**	**-**

Οι θυγατρικές εταιρίες του Ομίλου στην Αίγυπτο είχαν συνάψει συμφωνίες αγορών συγκεκριμένων ελαχίστων ποσοτήτων αερίου για τα επόμενα έτη. Από το 2014 και ύστερα, η κρατική εταιρία φυσικού αερίου της Αιγύπτου, δεν παρέχει αέριο εξαιτίας έλλειψης αποθεμάτων. Τα δύο αυτά χρόνια οι θυγατρικές εταιρίες του Ομίλου δεν είχαν την υποχρέωση να εξοφλήσουν και δεν εξόφλησαν τις ελάχιστες συμφωνημένες ποσότητες αγοράς. Δεν υπάρχει κάποια ένδειξη ότι η εταιρία φυσικού αερίου θα αποκτήσει την δυνατότητα να παράσχει φυσικό αέριο σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα.

Επίσης, οι θυγατρικές του Ομίλου στις ΗΠΑ έχουν συμφωνήσει να αγοράζουν πρώτες ύλες και υλικά για τις ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας στη Φλόριντα. Το συμβόλαιο προβλέπει την αγορά αδρανών μέσα από μια πολυετή συμφωνία στις επικρατούσες αγοραίες τιμές.

Ανειλημμένες υποχρεώσεις λειτουργικής μίσθωσης - όπου ο Όμιλος είναι ο μισθωτής

Ο Όμιλος εκμισθώνει μεταφορικά μέσα, ενσώματες ακινητοποιήσεις και άλλον εξοπλισμό στο πλαίσιο μη ακυρώσιμων εκμισθώσεων που έχουν συμφωνηθεί. Τα συμβόλαια μίσθωσης εμπεριέχουν διάφορες ρήτρες, διατάξεις καθώς και δικαιώματα ανανέωσης.

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	2015	2016	2015
Έως 1 έτος	9.517	11.760	672	594
Μεταξύ 1 και 5 έτη	25.040	27.916	1.367	1.111
Από 5 έτη και πάνω	7.864	10.322	-	-
	42.421	**49.998**	**2.039**	**1.705**

32. Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Η Α.Ε. Τσιμέντων Τιτάν είναι η μητρική Εταιρία του Ομίλου. Διάφορες συναλλαγές με συνδεόμενες επιχειρήσεις λογιστικοποιούνται από την Εταιρία και τις θυγατρικές της κατά τη διάρκεια του έτους. Οι πωλήσεις και αγορές από και προς συνδεόμενες επιχειρήσεις γίνονται με τους όρους που ισχύουν στην αγορά. Τα υπόλοιπα των λογαριασμών που εμφανίζονται στο τέλος της χρήσης δεν έχουν καλυφθεί με εγγυήσεις και η τακτοποίησή τους γίνεται ταμειακά. Οι συναλλαγές μεταξύ των εταιριών που ανήκουν στον Όμιλο (ενδοομιλικές) απαλοίφονται κατά την ενοποίηση των οικονομικών καταστάσεων τους.

Ακολουθεί συνοπτική περιγραφή των συναλλαγών με συνδεδεμένες επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια του έτους:

(Ποσά σε χιλιάδες €)

	Ποσά κλειόμενης χρήσης 2016			
Όμιλος	Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις
Λοιπά συνδεόμενα μέρη	-	624	-	344
Διευθυντικά στελέχη και μέλη της Διοίκησης	-	-	15	-
	-	**624**	**15**	**344**

32. Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη (συνέχεια)

(Ποσά σε χιλιάδες €)

Εταιρία	Ποσά κλειόμενης χρήσης 2016			
	Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις
Αιολική Ν.Ε.	1	-	-	252
Αλμπασέμ Α.Ε.	2	-	-	-
Ιντερμπετόν Δομικά Υλικά Α.Ε.	19.994	8.024	8.368	4.838
Ιντερτιτάν Εμπορική Διεθνής Α.Ε.	6.543	-	1.265	-
Λατομεία Γουρνών Α.Ε.	3	-	1	-
Adocim Cimento Beton Sanayi ve Ticaret A.S.	2.208	-	7	-
Τιτάν Διεθνής Εμπορική Α.Ε.	2	-	-	-
Fintitan SRL	8.378	-	2.990	-
Cementi Crotone S.R.L.	336	-	84	-
Titan Cement U.K. Ltd	21.358	35	2.499	-
Usje Cementarnica AD	8.239	-	730	-
Beni Suef Cement Co.S.A.E.	1.852	-	3.592	-
Alexandria Portland Cement Co. S.A.E	1.053	11	2.126	-
Cementara Kosjeric AD	937	-	188	-
Zlatna Panega Cement AD	887	-	143	-
Titan America LLC	5.058	7	1.499	2
Essex Cement Co. LLC	34.888	105	1.054	12
Roanoke Cement Co. LLC	2.420	-	299	-
Titan Florida LLC	6.614	-	-	-
ΚΤΗΜΕΤ Α.Ε.	-	2	-	-
Antea Cement SHA	1.617	-	265	-
Titan Global Finance PLC	-	21.490	459	357.996
Sharrcem SH.P.K.	1.476	-	268	-
Titan Beton & Aggregate Egypt LLC	11	-	19	-
Iapetos Ltd	-	-	795	-
Λοιπές θυγατρικές	13	-	3	-
Λοιπά συνδεόμενα μέρη	-	624	-	344
Διευθυντικά στελέχη και μέλη της Διοίκησης	-	-	15	-
	123.890	**30.298**	**26.669**	**363.444**

Οι Απαιτήσεις από συνδεόμενα μέρη περιλαμβάνουν €16.568 χιλ. οι οποίες προέρχονται από πωλήσεις προϊόντων και €6.975 χιλ. από παροχή διοικητικών υπηρεσιών σε θυγατρικές του Ομίλου οι οποίες αποτελούν μέρος των λοιπών απαιτήσεων από συνδεόμενα μέρη (σημ. 20). Οι συναλλαγές με τα συνδεόμενα μέρη πραγματοποιούνται στα πλαίσια εκτέλεσης μεμονωμένων συμβάσεων, είναι βραχυπρόθεσμης φύσης και δεν είναι τοκοφόρες.

Όμιλος	Ποσά προηγούμενης χρήσης 2015			
	Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις
Λοιπά συνδεόμενα μέρη	-	596	-	194
Διευθυντικά στελέχη και μέλη της Διοίκησης	-	-	35	-
	-	**596**	**35**	**194**

32. Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη (συνέχεια)

(Ποσά σε χιλιάδες €)

Εταιρία	Ποσά προηγούμενης χρήσης 2015			
	Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις
Αιολική Ν.Ε.	1	-	-	257
Αλμπασέμ Α.Ε.	2	-	-	350
Ιντερμπετόν Δομικά Υλικά Α.Ε.	20.222	5.025	7.050	755
Ιντερτιτάν Εμπορική Διεθνής Α.Ε.	5.550	-	750	-
Λατομεία Γουρνών Α.Ε.	3	-	1	-
Adocim Cimento Beton Sanayi ve Ticaret A.S.	38	-	-	-
Τιτάν Διεθνής Εμπορική Α.Ε.	2	-	-	-
Fintitan SRL	8.425	-	3.681	-
Cementi Crotone S.R.L.	420	-	-	-
Titan Cement U.K. Ltd	18.015	53	3	-
Usje Cementarnica AD	7.794	-	852	-
Beni Suef Cement Co.S.A.E.	1.869	-	2.758	-
Alexandria Portland Cement Co. S.A.E	1.036	10	1.191	-
Cementara Kosjeric AD	973	4	312	-
Zlatna Panega Cement AD	1.110	-	1.074	-
Titan America LLC	4.621	7	1.506	-
Essex Cement Co. LLC	37.240	57	2.341	-
KTHMET A.E.	-	2	-	2
Antea Cement SHA	1.550	3	284	-
Titan Global Finance PLC	-	22.301	-	307.105
Sharrcem SH.P.K.	1.327	-	403	-
Λοιπές θυγατρικές	34	-	126	-
Λοιπά συνδεόμενα μέρη	-	596	-	194
Διευθυντικά στελέχη και μέλη της Διοίκησης	-	-	35	-
	110.232	**28.058**	**22.367**	**308.663**

Αμοιβές διευθυντικού προσωπικού, μελών Δ.Σ. και επιτροπών

	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Μισθοί και λοιπές βραχυπρόθεσμες παροχές	8.187	6.248	8.187	6.248

Το διευθυντικό προσωπικό περιλαμβάνει μέλη της εκτελεστικής επιτροπής.

Διοικητικό Συμβούλιο	**2016**	**2015**
Εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου	7	7
Μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου	8	8

33. Στόχοι και πολιτικές προγράμματος διαχείρισης χρηματοοικονομικού κινδύνου

Παράγοντες χρηματοοικονομικού κινδύνου

Ο Όμιλος, λόγω της φύσης και της γεωγραφικής διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων του, εκτίθεται σε χρηματοοικονομικούς κινδύνους. Οι παράγοντες χρηματοοικονομικού κινδύνου του Ομίλου διαχειρίζονται από τα τμήματα της Οικονομικής Διεύθυνσης και της Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης του Ομίλου, με στόχο να ελαχιστοποιήσει τις δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των διακυμάνσεων των αγορών στη χρηματοοικονομική απόδοση του Ομίλου. Ο Όμιλος δεν εκτελεί συναλλαγές κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή συναλλαγές που δε σχετίζονται με τις εμπορικές, επενδυτικές ή δανειοληπτικές δραστηριότητές του.

α) Κίνδυνος ρευστότητας

Ο Όμιλος, επιπλέον των λειτουργικών του ταμειακών ροών, διατηρεί επαρκή μετρητά και άλλα ρευστά περιουσιακά στοιχεία, όπως και εκτενείς δεσμευτικές πιστωτικές γραμμές με αρκετές διεθνείς τράπεζες προκειμένου να διασφαλίσει την εκπλήρωση των χρηματοοικονομικών του υποχρεώσεων. Το τμήμα της Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης του Ομίλου ελέγχει την χρηματοδότηση του Ομίλου καθώς και την διαχείριση των ρευστών περιουσιακών στοιχείων του.

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τις ημερομηνίες λήξης των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων την 31η Δεκεμβρίου 2016 & 2015, βάσει των πληρωμών που απορρέουν από τις σχετικές συμβάσεις, σε μη προεξοφλημένες τιμές.

(ποσά σε χιλιάδες €)

Όμιλος	Ποσά χρήσης 2016					
	Λιγότερο από 1 μήνα	1 με 6 μήνες	6 με 12 μήνες	1 με 5 έτη	>5 έτη	Σύνολο
Δανεισμός	100.579	36.979	20.891	848.027	31.172	1.037.648
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	-	-	-	1.262	-	1.262
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	162.378	63.798	4.276	-	-	230.452
	262.957	100.777	25.167	849.289	31.172	1.269.362
	Ποσά χρήσης 2015					
Δανεισμός	29.097	5.545	22.100	794.435	20.182	871.359
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (μακροπρόθεσμα)	-	-	-	924	-	924
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	-	-	-	1.505	8	1.513
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	165.416	62.554	4.937	-	-	232.907
	194.513	68.099	27.037	796.864	20.190	1.106.703

Εταιρία	Ποσά χρήσης 2016					
	Λιγότερο από 1 μήνα	1 με 6 μήνες	6 με 12 μήνες	1 με 5 έτη	>5 έτη	Σύνολο
Δανεισμός	46.881	3.340	5.846	341.721	-	397.788
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	-	-	-	142	-	142
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	25.484	9.197		-	-	34.681
	72.365	12.537	5.846	341.863	-	432.611
	Ποσά χρήσης 2015					
Δανεισμός	16.267	1.472	8.355	325.945	-	352.039
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	-	-	-	138	8	146
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	28.264	6.139	156	-	-	34.559
	44.531	7.611	8.511	326.083	8	386.744

Ο Δανεισμός περιλαμβάνει τα υπόλοιπα των δανείων (ανεξόφλητο κεφάλαιο) συμπεριλαμβανομένων των τόκων με σταθερό και κυμαινόμενο επιτόκιο μέχρι την λήξη τους.

Τα ποσά που περιγράφονται ως "λιγότερο από 1 μήνα" στον δανεισμό αφορούν ως συνήθως άμεσα καταβληθείσες αδέσμευτες βραχυπρόθεσμες γραμμές κεφαλαίου κίνησης και δεδουλευμένους τόκους, καθώς επίσης €87,9 εκατ. ομολογίες λήξης την 19 Ιανουαρίου 2017 και πληρωμές κουπονιών.

β) Κίνδυνος της αγοράς

Ο κίνδυνος της αγοράς αποτελείται από τρεις κύριους κινδύνους: τον συναλλαγματικό κίνδυνο, τον κίνδυνο τιμών, όπως για παράδειγμα τον κίνδυνο τιμών εμπορευμάτων, και τον κίνδυνο επιτοκίων.

Η έκθεση του Ομίλου σε συναλλαγματικούς κινδύνους προέρχεται από υπάρχουσες ή προσδοκώμενες ταμειακές ροές σε ξένο νόμισμα (εισαγωγές/εξαγωγές) καθώς και από επενδύσεις σε χώρες του εξωτερικού.

Η διαχείριση των συναλλαγματικών κινδύνων αντιμετωπίζεται με τη χρήση φυσικών αντισταθμιστικών μέσων, με παράγωγα ανταλλαγής νομισμάτων και με προθεσμιακά συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης σε συνάλλαγμα. Για επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρίες εξωτερικού, που είναι εκτεθειμένες σε συναλλαγματικό κίνδυνο μετατροπής, χρησιμοποιείται ως φυσικό αντισταθμιστικό μέσο ο δανεισμός στο αντίστοιχο νόμισμα των περιουσιακών στοιχείων που χρηματοδοτούνται.

Παρόλα αυτά, μέρος του δανεισμού των θυγατρικών εταιριών του Ομίλου στις Η.Π.Α., Αίγυπτο και Αλβανία, γίνεται σε διαφορετικό νόμισμα (Ευρώ) από το νόμισμα λειτουργίας τους. Ο Όμιλος επανεξετάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα την αναχρηματοδότησή τους σε τοπικό νόμισμα μαζί με συναλλαγές αντιστάθμισης συναλλαγματικού κινδύνου.

33. Στόχοι και πολιτικές προγράμματος διαχείρισης χρηματοοικονομικού κινδύνου (συνέχεια)

Μετά τη χορήγηση πενταετούς δανείου σταθερού επιτοκίου ύψους €177 εκατ. από την Titan Global Finance PLC (TGF) τον Ιούλιο 2014 (χρήση των εσόδων των €300 εκατ. ομολογιών λήξης Ιουλίου 2019), η Titan America LLC (TALLC) προχώρησε στη σύναψη συμφωνιών ανταλλαγής νομισμάτων και επιτοκίων (CCS) με δύο πιστωτικά ιδρύματα, μετατρέποντας ουσιαστικά το ευρω-δάνειο σταθερού επιτοκίου σε δολαριακό δάνειο κυμαινόμενου επιτοκίου βασισμένο σε LIBOR εξαμήνου. Η σύναψη των παραπάνω συμφωνιών εκτελέστηκε με σκοπό την αντιστάθμιση του συναλλαγματικού κινδύνου επί του κεφαλαίου, αλλά και επί των τόκων, που προκύπτει από την ισοτιμία €/$ και συνδέεται με το παραπάνω δάνειο.

Τον Ιούλιο 2016, η TALLC προχώρησε στη σύναψη συμφωνιών ανταλλαγής επιτοκίων (IRS) με δύο πιστωτικά ιδρύματα, μετατρέποντας ουσιαστικά το δολαριακό δάνειο κυμαινόμενου επιτοκίου βασισμένο σε LIBOR εξαμήνου σε δολαριακό δάνειο σταθερού επιτοκίου. Η σύναψη των παραπάνω συμφωνιών εκτελέστηκε με σκοπό την αντιστάθμιση των μεταβαλλόμενων πληρωμών δολαριακών τόκων. Συμπερασματικά, οι όροι των συμφωνιών του CCS και IRS καταλήγουν στην μετατροπή του ευρω-δανείου σταθερού επιτοκίου σε δολαριακό δάνειο σταθερού επιτοκίου με ισχύουσα ημερομηνία 10 Ιανουαρίου 2017. Η συνολική έκθεση (εύλογη αξία και συμφωνία πιστωτικής στήριξης) και των δυο ανωτέρω συμφωνιών στις 31 Δεκεμβρίου 2016 αναγνωρίστηκε ως περιουσιακό στοιχείο στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης με το ποσό των €1.386 χιλ. (31.12.2015: υποχρέωση ύψους €764 χιλ.).

Η TALLC τον Αύγουστο του 2015, προχώρησε στη σύναψη συμφωνίας ανταλλαγής κυμαινόμενων τιμών πετρελαίου σε σταθερή τιμή πετρελαίου σε μηνιαία βάση και μέχρι τον Δεκέμβριο του 2016, με καταληκτική ημερομηνία την 9η Ιανουαρίου 2017. Η σύναψη της παραπάνω συμφωνίας εκτελέστηκε με σκοπό την αντιστάθμιση των μεταβαλλόμενων τιμών του πετρελαίου με τις μεταβαλλόμενες πληρωμές της Αμερικής που αφορούν αγορές του συγκεκριμένου εμπορεύματος. Η εύλογη αξία της ανωτέρω συμφωνίας στις 31 Δεκεμβρίου 2016 αναγνωρίστηκε ως περιουσιακό στοιχείο στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης με το ποσό των €1 χιλ. (31.12.2015: υποχρέωση ύψους €160 χιλ.).

Ανάλυση ευαισθησίας σε μεταβολές συναλλάγματος

Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τις μεταβολές στα κέρδη του Ομίλου προ φόρων και στην καθαρή του θέση, σε πιθανές αλλαγές κυμαινόμενων ισοτιμιών σε: Δολάριο ΗΠΑ, Δηνάριο Σερβίας, Λίρα Αιγύπτου, Λίρα Αγγλίας, Λίρα Τουρκίας, Λεκ Αλβανίας και Ρεάλ Βραζιλίας κρατώντας όλες τις άλλες μεταβλητές σταθερές.

(ποσά σε χιλιάδες €)	Ξένο νόμισμα	Αύξηση/ μείωση ξένου νομίσματος έναντι €	Επίδραση στα κέρδη προ φόρων	Επίδραση στα ίδια κεφάλαια
Ποσά χρήσης 2016	USD	5%	3.517	33.082
		-5%	-3.182	-29.932
	RSD	5%	610	1.647
		-5%	-552	-1.491
	EGP	5%	-1.130	14.674
		-5%	1.023	-13.276
	GBP	5%	86	204
		-5%	-78	-184
	TRY	5%	204	1.973
		-5%	-185	-1.785
	ALL	5%	3	2.333
		-5%	-3	-2.111
	BRL	5%	-152	6.006
		-5%	138	-5.434
Ποσά χρήσης 2015	USD	5%	1.084	24.633
		-5%	-981	-22.287
	RSD	5%	485	1.558
		-5%	-439	-1.410
	EGP	5%	-1.609	37.263
		-5%	1.456	-33.715
	GBP	5%	97	475
		-5%	-88	-430
	TRY	5%	274	1.357
		-5%	-248	-1.227
	ALL	5%	166	2.306
		-5%	-151	-2.086

Σημ.: Ο υπολογισμός της "Επίδρασης στα Κέρδη προ φόρων" βασίζεται στις μεταβολές του μέσου όρου των ισοτιμιών συναλλάγματος της χρονιάς, ενώ ο υπολογισμός της "Επίδρασης στα ίδια κεφάλαια" βασίζεται στις μεταβολές των ισοτιμιών συναλλάγματος κατά την ημερομηνία ισολογισμού.

33. Στόχοι και πολιτικές προγράμματος διαχείρισης χρηματοοικονομικού κινδύνου (συνέχεια)

Η σχέση σταθερών προς κυμαινόμενων επιτοκίων του καθαρού δανεισμού του Ομίλου διαμορφώνεται σύμφωνα με τις συνθήκες αγοράς, τη στρατηγική και τις χρηματοδοτικές ανάγκες του Ομίλου. Περιστασιακά, υπάρχει η δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα επιτοκίου, προκειμένου να μετριασθεί ο σχετικός κίνδυνος και να εξισορροπηθεί ο συνδυασμός σταθερών και κυμαινόμενων επιτοκίων του δανεισμού του Ομίλου.

Μετά την έκδοση των €300 εκατ. ομολογιών λήξης Ιουνίου 2021, οι οποίες αναχρηματοδότησαν πριν τη λήξη τους μέρος των υφιστάμενων ομολογιών σταθερού επιτοκίου με 8,75% κουπόνι, και λαμβάνοντας υπόψη τις συμφωνίες ανταλλαγής επιτοκίων των Cross Currency Swaps , η σχέση σταθερών προς κυμαινόμενων επιτοκίων του δανεισμού του Ομίλου στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχεται σε 62%/ 38% (31 Δεκεμβρίου 2015: 43%/ 57%).

Οι επιπτώσεις των διακυμάνσεων των επιτοκίων στα αποτελέσματα χρήσης και στις ταμειακές ροές των λειτουργικών δραστηριοτήτων του Ομίλου είναι περιορισμένες, όπως αυτό φαίνεται και στην ακόλουθη ανάλυση ευαισθησίας:

Ανάλυση ευαισθησίας των δανείων του Ομίλου σε μεταβολές επιτοκίων

(ποσά σε χιλιάδες €)		**Μεταβλητότητα επιτοκίων (+/-)**	**Επίδραση στα κέρδη προ φόρων (-/+)**
Ποσά χρήσης 2016	EUR	1,0%	187
	USD	1,0%	2.487
	BGN	1,0%	156
	EGP	1,0%	630
	ALL	1,0%	309
	TRY	1,0%	19
Ποσά χρήσης 2015	EUR	1,0%	512
	USD	1,0%	2.412
	BGN	1,0%	117
	EGP	1,0%	1.342
	ALL	1,0%	366

σημ.: Ο παραπάνω πίνακας δεν περιλαμβάνει την θετική επίπτωση των εισπραχθέντων τόκων από τις καταθέσεις.

Οι τάσεις των επιτοκίων και η διάρκεια των χρηματοδοτικών αναγκών παρακολουθούνται προϋπολογιστικά και επομένως, οι αποφάσεις για τη διάρκεια, καθώς και τη σχέση μεταξύ σταθερών και κυμαινόμενων επιτοκίων, λαμβάνονται ξεχωριστά για κάθε περίπτωση.

γ) Πιστωτικός κίνδυνος

Ο Όμιλος δεν αντιμετωπίζει σημαντικούς πιστωτικούς κινδύνους. Οι απαιτήσεις από πελάτες προέρχονται κυρίως από μια μεγάλη, ευρεία πελατειακή βάση. Η χρηματοοικονομική κατάσταση των πελατών παρακολουθείται διαρκώς από τις εταιρίες του Ομίλου.

Όπου κρίνεται κατάλληλο, ζητείται επιπλέον ασφαλιστική κάλυψη ως εγγύηση της πίστωσης. Για ειδικούς πιστωτικούς κινδύνους γίνονται προβλέψεις για ζημίες από απαξίωση. Στις 31 Δεκεμβρίου του 2016, δεν υπάρχει κανένας χρεωστικός ουσιαστικός επισφαλής πιστωτικός κίνδυνος, που να μην καλύπτεται ήδη από κάποια πρόβλεψη επισφαλούς απαίτησης.

Ο πιστωτικός κίνδυνος, που μπορεί να προκύψει από αδυναμία των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους προς τον Όμιλο όσον αφορά τις τοποθετήσεις, τις επενδύσεις και τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών παραγώγων, μετριάζεται κάνοντας χρήση προ-εγκεκριμένων ορίων στο βαθμό έκθεσης σε κάθε μεμονωμένο χρηματοοικονομικό ίδρυμα. Αυτά τα προ-εγκεκριμένα όρια καθορίζονται από τις πολιτικές της Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης του Ομίλου. Στις 31 Δεκεμβρίου του 2016, η πλειονότητα των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και τα χρηματοοικονομικά παράγωγα μέσα διεξήχθησαν με χρηματοοικονομικά ιδρύματα υψηλής επενδυτικής πιστοληπτικής διαβάθμισης.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα του Ομίλου ήταν σε προθεσμιακές καταθέσεις και λογαριασμούς όψεως σε υψηλής πιστοληπτικής διαβάθμισης χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ανάλυση των ταμειακών διαθεσίμων και ισοδύναμων παρατίθεται στη σημ. 21.

33. Στόχοι και πολιτικές προγράμματος διαχείρισης χρηματοοικονομικού κινδύνου

δ) Διαχείριση κεφαλαίου

Ο πρωταρχικός στόχος της διαχείρισης κεφαλαίου του Ομίλου είναι η διατήρηση υγιών δεικτών κεφαλαίου ώστε να υποστηρίζονται οι δραστηριότητες του Ομίλου και να μεγιστοποιείται η αξία των μετόχων.

Ο Όμιλος διαχειρίζεται συντηρητικά την διάρθρωση του κεφαλαίου του με τον δείκτη μόχλευσης, όπως προκύπτει από τη σχέση συνολικών υποχρεώσεων και συνολικών ίδιων κεφαλαίων καθώς και τη σχέση καθαρού δανεισμού και κέρδων προ φόρων, χρηματοδοτικών, επενδυτικών αποτελεσμάτων, αποσβέσεων και απομειώσεων.

Η πολιτική του Ομίλου είναι να διατηρήσει την αναλογία μόχλευσης σύμφωνα με ένα προφίλ υψηλού επιπέδου φερεγγυότητας.

Στον καθαρό δανεισμό, περιλαμβάνονται τοκοφόρα δάνεια μείον ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα.

(ποσά σε χιλιάδες €)	Όμιλος		Εταιρία	
	2016	**2015**	**2016**	**2015**
Μακροπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις (σημ. 24)	710.965	716.766	310.678	300.712
Βραχυπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις (σημ. 24)	129.499	26.313	42.442	9.324
Δανεισμός	**840.464**	**743.079**	**353.120**	**310.036**
Μείον: Διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα (σημ. 21)	179.710	121.733	11.218	8.626
Καθαρός δανεισμός	**660.754**	**621.346**	**341.902**	**301.410**
Κέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών, επενδυτικών αποτελεσμάτων, αποσβέσεων και απομειώσεων	**278.599**	**216.422**	**30.086**	**43.768**
Σύνολο υποχρεώσεων	**1.236.961**	**1.243.462**	**439.968**	**387.754**
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	**1.552.816**	**1.705.285**	**827.269**	**860.544**

34. Επιμέτρηση εύλογης αξίας

Παρακάτω παρουσιάζεται μία σύγκριση, ανά κατηγορία, των λογιστικών και εύλογων αξιών χρηματοοικονομικών μέσων του Ομίλου και της Εταιρίας, τα οποία απεικονίζονται στη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης την 31η Δεκεμβρίου:

(ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος				Εταιρία			
	Λογιστική αξία		Εύλογη αξία		Λογιστική αξία		Εύλογη αξία	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία								
Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία (σημ. 16)	1.065	3.319	1.065	3.319	122	2.281	122	2.281
Λοιπά μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία (σημ. 17)	8.274	10.252	8.274	10.252	2.727	2.768	2.727	2.768
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1.387	-	1.387	-	-	-	-	-
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις								
Μακροπρόθεσμος δανεισμός (σημ. 24)	710.965	716.766	737.873	725.075	310.678	300.712	322.419	305.087
Βραχυπρόθεσμος δανεισμός (σημ. 24)	129.499	26.313	129.843	26.313	42.442	9.324	42.608	9.324
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	924	-	924	-	-	-	-
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις (σημ. 27)	1.492	964	1.492	964	142	146	-	146
Δικαίωμα προαίρεσης (σημ. 31)	9.658	8.315	9.658	8.315	-	-	-	-

Σημείωση: Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα αποτελούνται από προθεσμιακά συμβόλαια ανταλλαγής νομισμάτων και επιτοκίων (CCS), συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων και συμβόλαια ανταλλαγής εμπορευμάτων.

Η διοίκηση εκτίμησε ότι τα ταμειακά διαθέσιμα και οι βραχυπρόθεσμες καταθέσεις, οι πελάτες, οι προμηθευτές, οι τραπεζικές υπεραναλήψεις και οι λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις (με εξαίρεση του δικαιώματος προαίρεσης της μη ελέγχουσας συμμετοχής) προσεγγίζουν τη λογιστική αξία τους, κυρίως λόγω των βραχυπρόθεσμων λήξεών τους.

Ιεραρχία εύλογης αξίας

Ο Όμιλος και η Εταιρία χρησιμοποιούν την παρακάτω ιεραρχία για τον καθορισμό και τη γνωστοποίηση της εύλογης αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων ανά μέθοδο αποτίμησης:

Επίπεδο 1: με βάση διαπραγματεύσιμες (μη προσαρμοσμένες) τιμές σε ενεργές αγορές για όμοια περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις.

Επίπεδο 2: με βάση τις τεχνικές αποτίμησης για τις οποίες όλα τα δεδομένα που έχουν σημαντική επίδραση στην εύλογη αξία είναι ορατά, είτε άμεσα είτε έμμεσα, ενώ περιλαμβάνει και τεχνικές αποτίμησης με διαπραγματεύσιμες τιμές σε λιγότερο ενεργές αγορές για όμοια ή παρόμοια περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις.

Επίπεδο 3: με βάση τις τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιούν δεδομένα που έχουν σημαντική επίδραση στην εύλογη αξία και δεν βασίζονται σε εμφανή δεδομένα της αγοράς.

Ο παρακάτω πίνακας δείχνει την ιεραρχία της εύλογης αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων του Ομίλου και της Εταιρίας στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015.

(ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Εταιρία		Ιεραρχία εύλογης αξίας
	Εύλογη αξία		Εύλογη αξία		
Στοιχεία του ενεργητικού	2016	2015	2016	2015	
Επενδυτικά ακίνητα	9.820	9.548	9.126	9.461	Επίπεδο 3
Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία					
Εισηγμένες μετοχές	-	2.110	-	2.109	Επίπεδο 1
Λοιπά διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία	1.065	1.209	122	172	Επίπεδο 3
Υποχρεώσεις					
Μακροπρόθεσμος δανεισμός	737.873	725.075	322.419	305.087	Επίπεδο 2
Βραχυπρόθεσμος δανεισμός	129.843	26.313	42.608	9.324	Επίπεδο 2
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	924	-	-	Επίπεδο 2
Δικαίωμα προαίρεσης (σημ. 31)	9.658	8.315	-	-	Επίπεδο 3

Κατά τη διάρκεια της χρήσης δεν υπήρξαν μεταφορές εντός και εκτός του επιπέδου 3 για την μέτρηση της εύλογης αξίας.

34. Επιμέτρηση εύλογης αξίας (συνέχεια)

Η εύλογη αξία των επενδυτικών ακινήτων του επιπέδου 3 επιμετράται στον Όμιλο και την Εταιρία από ανεξάρτητους εξωτερικούς ορκωτούς εκτιμητές (σημ. 12).

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων αποτελείται από την αξία στην οποία το μέσο θα μπορούσε να διαπραγματευτεί σε μία τρέχουσα συναλλαγή μεταξύ συναινούντων μερών, διαφορετική από μια αναγκαστική εκκαθάριση ή πώληση. Οι παρακάτω μέθοδοι και παραδοχές χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση των εύλογων αξιών:

Επίπεδο 1

Τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία του επιπέδου 1 αφορούν μετοχές εισηγμένων ελληνικών τραπεζών που απέκτησε το 2015 η Εταιρία μέσω της ανακεφαλαιοποίησής τους, μέρος των οποίων πούλησε εντός της οικονομικής χρήσης του 2015 και το υπόλοιπο μέρος τους το Α' εξάμηνο του 2016.

Επίπεδο 2

Ο μακροπρόθεσμος και βραχυπρόθεσμος δανεισμός του επιπέδου 2 αξιολογείται από τον Όμιλο και την Εταιρία με βάση παραμέτρους όπως επιτόκια, ειδικούς παράγοντες κινδύνου της χώρας, ή τρέχουσες τιμές κατά την ημερομηνία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων. Ειδικότερα για τον μακροπρόθεσμο δανεισμό, χρησιμοποιούνται αξίες που καθορίζονται από την αγορά, ή από τους διαμεσολαβητές για εξειδικευμένα ή παρόμοια χρηματοπιστωτικά μέσα.

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα του επιπέδου 2 αποτελούνται από προθεσμιακά συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων διαφορετικών νομισμάτων (CCS), προθεσμιακά συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων ίδιων νομισμάτων (IRS) και προθεσμιακά συμβόλαια ανταλλαγής τιμών πετρελαίου (σημ. 33).

Ο Όμιλος και η Εταιρία χρησιμοποιούν διάφορες μεθόδους και παραδοχές, οι οποίες βασίζονται στις συνθήκες αγοράς που επικρατούν σε κάθε ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων. Τα εν λόγω συμβόλαια έχουν επιμετρηθεί σε εύλογη αξία χρησιμοποιώντας: α) μελλοντικές συναλλαγματικές ισοτιμίες που διαπραγματεύονται στην ενεργή αγορά, β) προθεσμιακά επιτόκια που προέρχονται από παρατηρήσιμες καμπύλες απόδοσης, γ) προθεσμιακές τιμές πετρελαίου που προέρχονται από παρατηρήσιμες καμπύλες απόδοσης, όπως διαπραγματεύονται στην ενεργή αγορά.

Επίπεδο 3

Τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία του επιπέδου 3 αφορούν κυρίως επενδύσεις σε επενδυτικά κεφάλαια ακινήτων του εξωτερικού, στα οποία ο Όμιλος δεν κατέχει σημαντικό ποσοστό. Η αποτίμησή τους γίνεται με βάση τις οικονομικές τους καταστάσεις, οι οποίες απεικονίζουν τα περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία τους.

Το δικαίωμα προαίρεσης του επιπέδου 3 αποτελείται από το δικαίωμα προαίρεσης πώλησης (put option), που ο Όμιλος έχει χορηγήσει στη μη ελέγχουσα συμμετοχή της θυγατρικής εταιρίας του στην Αλβανία, ANTEA Cement SHA. Το δικαίωμα προαίρεσης επιμετρείται χρησιμοποιώντας ένα μοντέλο προεξόφλησης ταμειακών ροών. Η αποτίμηση απαιτεί από την διοίκηση την υιοθέτηση ορισμένων παραδοχών για τα μη παρατηρήσιμα δεδομένα του μοντέλου. Μερικά από τα σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα συνοψίζονται στον παρακάτω πίνακα:

	2016	2015
Ρυθμός ανάπτυξης μικτού περιθωρίου κέρδους	26,0%	35,4%
Επιτόκιο προεξόφλησης	8,2%	10,6%

Εκτός από τα ανωτέρω, οι προϋπολογιστικές ταμειακές ροές για τα πρώτα πέντε έτη είναι, επίσης, ένα σημαντικό μη παρατηρήσιμο δεδομένο του μοντέλου επιμέτρησης της εύλογης αξίας. Η διοίκηση αξιολογεί τακτικά μια σειρά από ενδεχόμενες εναλλακτικές επιλογές για τα σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα και προσδιορίζει την επίδρασή τους στην συνολική εύλογη αξία.

Η αύξηση τόσο των προϋπολογιστικών ταμειακών ροών, όσο και της μεταβολής του μικτού περιθωρίου τους για τις επόμενες περιόδους θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της εύλογης αξίας του δικαιώματος προαίρεσης πώλησης. Αντίθετα, η αύξηση του επιτοκίου προεξόφλησης, που χρησιμοποιείται στην προεξόφληση των προϋπολογιστικών ταμειακών ροών θα είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της εύλογης αξίας του δικαιώματος προαίρεσης πώλησης.

Τα σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα δεν είναι αλληλένδετα. Η εύλογη αξία του δικαιώματος προαίρεσης πώλησης (put option) δεν παρουσιάζει σημαντική ευαισθησία σε λογικές αλλαγές των προϋπολογιστικών ταμειακών ροών ή του επιτοκίου προεξόφλησης, αλλά παρουσιάζει ευαισθησία σε λογικές αλλαγές της μεταβολής του μικτού περιθωρίου κέρδους, όπως φαίνεται και στον ακόλουθο πίνακα:

Ανάλυση ευαισθησίας σε μεταβολές ρυθμού ανάπτυξης του μικτού περιθωρίου κέρδους:

(Ποσά σε χιλ. €)	Επίδραση στην επιμέτρηση της εύλογης αξίας
Αύξηση κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες του ρυθμού ανάπτυξης του μικτού περιθωρίου κέρδους:	+227
Μείωση κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες του ρυθμού ανάπτυξης του μικτού περιθωρίου κέρδους:	-207

35. Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις

(1) Ανώνυμη Εταιρία Τσιμέντων Τιτάν	2010-2016
(2) Αιολική Ν.Ε.	-
(1) Αλμπασέμ Α.Ε.	2012-2016
(1) Αρκτίας Α.Ε.	2010-2016
(1) Ιντερμπετόν Δομικά Υλικά Α.Ε.	2007-2016
(1) Ιντερτιτάν Εμπορική Διεθνής Α.Ε.	2012-2016
(1) Πορφυρίων Α.Ε.	2010-2016
(1) Λατομεία Βαχού Α.Ε.	2010-2016
(1) Λατομεία Γουρνών Α.Ε.	2010-2016
(1) Λατομεία Κοινότητας Ταγαράδων Α.Ε.	2010-2016
(1) Αιτωλικά Λατομεία Α.Ε.	2010-2016
(1) Σίγμα Μπετόν Α.Ε.Τ.Ε.	2010-2016
(1) Τιτάν Τσιμέντα Ατλαντικού Α.Β.Ε.Ε.	2010-2016
(1) Τιτάν Διεθνής Εμπορική Α.Ε.	2010-2016
(1) ΚΤΗΜΕΤ Α.Ε.	2010-2016
Aemos Cement Ltd	2010-2016
Alvacim Ltd	2010-2016
(3) Balkcem Ltd	2008, 2010-2016
Iapetos Ltd	2007-2016
Rea Cement Ltd	2008-2016
Themis Holdings Ltd	2008-2016
(4) Tithys Ltd	2006, 2008-2016
Feronia Holding Ltd	2007-2016
Vesa DOOL	2006-2016
Trojan Cem EOOD	2010-2016
Dancem APS	2010-2016
Titan Global Finance PLC	2007-2016
Terret Enterprises Ltd	2009-2016
Salentijn Properties1 B.V.	2010-2016
Titan Cement Cyprus Limited	2007-2016
KOCEM Limited	2007-2016
Fintitan SRL	2011-2016
Cementi Crotone S.R.L.	2011-2016
Cementi ANTEA SRL	2010-2016
Colombus Properties B.V.	2010-2016

Holtitan B.V.	2010-2016
Aeas Netherlands B.V.	2010-2016
(2) Titan Cement U.K. Ltd	2015-2016
(5) Titan America LLC	2013-2016
Separation Technologies Canada Ltd	2014-2016
Stari Silo Company DOO	2008-2016
Cementara Kosjeric AD	2006-2016
TCK Montenegro DOO	2007-2016
Double W & Co OOD	2007-2016
Granitoid AD	2007-2016
Gravel & Sand PIT AD	2007-2016
Zlatna Panega Beton EOOD	2008-2016
Zlatna Panega Cement AD	2010-2016
Cement Plus LTD	2014-2016
Rudmak DOOEL	2006-2016
Usje Cementarnica AD	2009-2016
Titan Cement Netherlands BV	2010-2016
Alba Cemento Italia, SHPK	2012-2016
Antea Cement SHA	2015-2016
Sharr Beteiligungs GmbH	2011-2016
Kosovo Construction Materials L.L.C.	2010-2016
Sharrcem SH.P.K.	2011-2016
(2) Alexandria Development Co.Ltd	-
Alexandria Portland Cement Co. S.A.E	2010-2016
Gaea Green Alternative Energy Assets Limited	2007-2016
Beni Suef Cement Co.S.A.E.	2009-2016
East Cement Trade Ltd	2006-2016
Titan Beton & Aggregate Egypt LLC	2010-2016
(2) Titan Egyptian Inv. Ltd	-
Green Alternative Energy Assets EAD	2012-2016
GAEA Zelena Alternative Enerjia DOOEL	2013-2016
GAEA Enerjia Alternative e Gjelber Sh.p.k.	2014-2016
GAEA -Green Alternative Energy Assets	2015-2016
Ecorecovery A.E.	2015-2016
MILLCO-PCM DOOEL	2016

1) Για τις χρήσεις 2011-2013, για τις παραπάνω εταιρίες έχει εκδοθεί Φορολογικό Πιστοποιητικό χωρίς επιφύλαξη από τους Τακτικούς Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές αυτών, σύμφωνα με το άρθρο 82 του Ν.2238/1994. Επίσης, για τις χρήσεις 2014 -2015 έχει εκδοθεί Φορολογικό Πιστοποιητικό χωρίς επιφύλαξη από τους Τακτικούς Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές σύμφωνα με το άρθρο 65Α παρ Ν. 4174/2013.

(2) Υπόκειται σε ειδικό φορολογικό καθεστώς.

(3) Η οικονομική χρήση 2009 έχει ελεγχθεί.

(4) Η οικονομική χρήση 2007 έχει ελεγχθεί.

(5) Οι θυγατρικές εταιρίες του Ομίλου που δραστηριοποιούνται στις ΗΠΑ, ενσωματώνονται στον υπο-όμιλο Titan America LLC (σημ. 14).

36. Αναταξινομήσεις

Τα ποσά των €1.758 χιλ. και €231 χιλ. μεταφέρθηκαν από τον λογαριασμό "ενσώματες ακινητοποιήσεις" στους λογαριασμούς "ασώματες ακινητοποιήσεις" και "λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις" αντίστοιχα και το ποσό των €497 χιλ., μεταφέρθηκε από τον λογαριασμό "λοιπές απαιτήσεις και προπληρωμές" στον λογαριασμό "προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις", στις καταστάσεις χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Εταιρίας την 31.12.2015, έτσι ώστε να είναι συγκρίσιμες με τις καταστάσεις χρηματοοικονομικής θέσης την 31.12.2016.

37. Μεταγενέστερα γεγονότα

Στις 19 Ιανουαρίου 2017, η θυγατρική εταιρία του Ομίλου Titan Global Finance PLC αποπλήρωσε στη λήξη τους τις εγγυημένες ομολογίες ετησίου επιτοκίου 8,75% ύψους €88 εκατ..

Μη Χρηματοοικονομικοί Δείκτες Επιδόσεων

Δήλωση Επαλήθευσης μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων ανεξάρτητου ελεγκτή

Μετάφραση της

Δήλωσης επαλήθευσης ανεξάρτητου ελεγκτή προς την Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ TITAN

Η Εταιρία ERM Certification and Verification Services (ERM CVS) προσελήφθη από την Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ TITAN για να επαληθεύσει την εγκυρότητα των πληροφοριών που παρατίθενται παρακάτω και παρουσιάστηκαν στην Ετήσια Οικονομική Έκθεση Χρήσης 1.1.2016 – 31.12.2016 και στην Ενιαία Ετήσια Έκθεση Απολογισμού 2016 του Ομίλου TITAN. Το παρόν έγγραφο είναι μετάφραση από το πρωτότυπο που συντάχθηκε στην αγγλική γλώσσα.

Σύνοψη Δέσμευσης	
Πεδίο:	1. Κατά πόσον οι μη χρηματοοικονομικές δημοσιοποιήσεις που παρουσιάζονται στην *Ενότητα 1: «Ανασκόπηση μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων»* για την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2016 και οι δείκτες μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων που σημειώνονται με αστερίσκο (*)στην *Ενότητα 7,* στον πίνακα με τίτλο «*Δείκτες μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων σύμφωνα με το WBCSD/CSI*» παρουσιάζονται ορθώς ως προς όλες τις ουσιώδεις πλευρές τους. 2. Κατά πόσον οι δημοσιοποιήσεις των μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων που περιλαμβάνονται στην «*Έκθεση Διαχείρισης Διοικητικού Συμβουλίου*» και στον «*Πίνακα γνωστοποίησης των μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων του Ομίλου για το 2016 κατά τα πρότυπα του GRI G4*» (www.titan-cement.com/gri_index_2016.pdf) και ειδικότερα κατά πόσον η «Αναγνώριση και τα όρια του ουσιωδών θεμάτων» » και η «*Σύμπραξη με τους συμ-μετόχους*» έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τα Πρότυπα G4-17 έως G4-27 των «*Κατευθυντηρίων Οδηγιών Κατάρτισης Απολογισμών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη του GRI G4*» (στο εξής «*Κατευθυντήριες οδηγίες GRI G4*») 3. Κατά πόσον οι σχετικές μη χρηματοοικονομικές επιδόσεις που περιέχονται στην Ετήσια Οικονομική Έκθεση Χρήσης 1.1.2016-31.12.2016 και στην Ενιαία Ετήσια Έκθεση Απολογισμού (http://www.titan-cement.com/integrated_report_2016_EN.pdf) ευθυγραμμίζονται με: α) Το «*Πρωτόκολλο για τον υπολογισμό και τη δημοσιοποίηση των εκπομπών CO_2 και ενέργειας στη βιομηχανία τσιμέντου*» της Πρωτοβουλίας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον Κλάδο Τσιμέντου (CSI) (έκδοση 3.0 Μάιος 2011) β) Τις «*Κατευθυντήριες οδηγίες για την παρακολούθηση και δημοσιοποίηση ατμοσφαιρικών εκπομπών στη βιομηχανία τσιμέντου*» της Πρωτοβουλίας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον Κλάδο Τσιμέντου (CSI) (έκδοση 2 Μάρτιος 2012 για εκπομπές SOx, NOx and σκόνης) γ) Τις «*Κατευθυντήριες οδηγίες για τη μέτρηση και δημοσιοποίηση επιδόσεων σχετικών με την ασφάλεια της εργασίας στη βιομηχανία τσιμέντου*» της Πρωτοβουλίας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον Κλάδο Τσιμέντου (CSI) (έκδοση 4 Μάϊος 2013) δ) Το «*Πρωτόκολλο για τη δημοσιοποίηση επιδόσεων για το νερό*» της Πρωτοβουλίας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον Κλάδο Τσιμέντου (CSI) (έκδοση 2014) 4. Κατά πόσο η Ενιαία Ετήσια Έκθεση Απολογισμού καλύπτει τα κριτήρια του Οικουμενικού Συμφώνου των Ηνωμένων Εθνών που σχετίζονται με το «*προηγμένο επίπεδο Αναφοράς Προόδου*».
Κριτήρια Δημοσιοποίησης	Κατευθυντήριες οδηγίες G4-GRI για την Κατάρτιση Απολογισμών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Κατευθυντήριες οδηγίες των WBCSD/CSI που περιλαμβάνονται στο πεδίο που αναφέρεται παραπάνω Οικουμενικό Σύμφωνο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (UN Global Compact)
Πρότυπο διασφάλισης	Η μεθοδολογία διασφάλισης της ERM CVS, η οποία βασίζεται στο Διεθνές Πρότυπο σχετικά με τις Δεσμεύσεις Αξιοπιστίας (ISAE 3000).
Επίπεδο επαλήθευσης:	Εύλογη διαβεβαίωση
Συναφείς ευθύνες:	Ο TITAN έχει την ευθύνη για την κατάρτιση της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης Χρήσης 1.1.2016-31.12.2016 και της Ενιαίας Ετήσιας Έκθεσης Απολογισμού, καθώς και για τη συγκέντρωση και παρουσίαση των στοιχείων που περιλαμβάνονται σε αυτά. Η ERM CVS' έχει την ευθύνη να παρέχει συμπεράσματα σχετικά με το συμφωνημένο πεδίο επαλήθευσης, βασιζόμενη στις ενέργειες ελέγχου που διενεργούνται και στην εφαρμογή της επαγγελματικής της κρίσης.

Τα συμπεράσματά μας:

Κατά τη γνώμη μας:

- Οι δημοσιοποιήσεις μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων και τα δεδομένα που αναφέρονται παραπάνω λεπτομερώς στο Πεδίο παρουσιάζονται εύλογα ως προς όλες τις ουσιώδεις πλευρές τους, σύμφωνα με τα Κριτήρια Δημοσιοποίησης
- Οι δημοσιοποιήσεις που περιλαμβάνονται στον «*Πίνακα γνωστοποίησης των μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων του Ομίλου για το 2016 κατά τα πρότυπα του GRI G4*» και αφορούν την «Αναγνώριση και τα όρια των ουσιωδών θεμάτων» και την «Σύμπραξη με τους συμ-μετόχους» έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τα πρότυπα αναφοράς G4-17 έως G4-27 των «*Κατευθυντήριων οδηγιών GRI G4*».
- Οι σχετικές μη χρηματοοικονομικές δημοσιοποιήσεις της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης Χρήσης 1.1.2016-31.12.2016 και της Ενιαίας Ετήσιας Έκθεσης Απολογισμού είναι σύμφωνες με :

  α) Το «*Πρωτόκολλο για τον υπολογισμό και τη δημοσιοποίηση των εκπομπών CO_2 και ενέργειας στη βιομηχανία τσιμέντου*» των WBCSD/ CSI (έκδοση 3.0, Μάιος 2011)

  β) Τις «*Κατευθυντήριες οδηγίες της CSI για την παρακολούθηση και δημοσιοποίηση ατμοσφαιρικών εκπομπών στην βιομηχανία τσιμέντου*» (έκδοση 2, Μάρτιος 2012 για εκπομπές SOx, NOx and σκόνης)

  γ) Τις «*Κατευθυντήριες οδηγίες για τη μέτρηση και δημοσιοποίηση επιδόσεων σχετικών με την ασφάλεια της εργασίας στη βιομηχανία τσιμέντου*» της Πρωτοβουλίας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον Κλάδο Τσιμέντου (CSI) (έκδοση 4, Μάιος 2013)

  δ) Το «*Πρωτόκολλο για τη δημοσιοποίηση επιδόσεων για το νερό*» της Πρωτοβουλίας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον Κλάδο Τσιμέντου (CSI) (έκδοση 2014)
- Η Ενιαία Ετήσια Έκθεση Απολογισμού 2016 καλύπτει τα κριτήρια του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ για το προηγμένο επίπεδο Αναφορών Προόδου (COP)

Οι ενέργειες εύλογης επαλήθευσης στις οποίες έχουμε προβεί

Μία διεπιστημονική ομάδα ειδικών στη βιώσιμη ανάπτυξη, το φαινόμενο του θερμοκηπίου και την επαλήθευση μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων πραγματοποίησε τις εξής ενέργειες:

- Έλεγχο των δημοσιευμάτων από μέσα επικοινωνίας και εξωτερικές πηγές πληροφόρησης με στόχο τον εντοπισμό σχετικών θεμάτων βιωσιμότητας κατά την περίοδο αναφοράς.
- Έλεγχο των εσωτερικών κατευθυντήριων οδηγιών, συμπεριλαμβανομένων των συντελεστών μετατροπής, των εκτιμήσεων και των συμπερασμάτων και των σχετικών υποθέσεων.
- Μια αρχική επίσκεψη στα κεντρικά γραφείου του Ομίλου TITAN στην Αθήνα, όπου πραγματοποιήθηκαν:
  - Συνεντεύξεις με το αρμόδιο προσωπικό με σκοπό να κατανοήσουμε τη στρατηγική, τις πολιτικές, τη διαχείριση και τα συστήματα δημοσιοποίησης των μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων.
  - Συνεντεύξεις με το αρμόδιο προσωπικό με σκοπό να κατανοήσουμε και να αξιολογήσουμε τα συστήματα και τις διαδικασίες διαχείρισης δεδομένων (συμπεριλαμβανομένων και των εσωτερικών διαδικασιών ελέγχου) που χρησιμοποιήθηκαν για τη συγκέντρωση και τη δημοσιοποίηση των δεικτών επίδοσης.
- Επισκέψεις στις δραστηριότητες του Ομίλου στην Αλβανία (Antea Cement) και στην Αίγυπτο (Κάιρο και Beni Suef) για να επαληθεύσουμε τις πηγές στοιχείων που αποτελούν τη βάση για τους δείκτες μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων και για να επιθεωρήσουμε τις τοπικές δραστηριότητες που αφορούν τη διαχείριση περιβάλλοντος και ασφάλειας, τα εργασιακά και τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη σύμπραξη με τους συμ-μετόχους και την κοινότητα.
- Αναλυτικό έλεγχο των πρωτογενών δεδομένων που υποβλήθηκαν κατά το τέλος του έτους από όλες τις εγκαταστάσεις και τα οποία περιλαμβάνονται στα ενοποιημένα στοιχεία επιδόσεων, συμπεριλαμβανόμενης και της αξιολόγησης των συμπερασμάτων αναγνωρισμένων τρίτων φορέων επαλήθευσης των εκπομπών αερίων φαινομένου του θερμοκηπίου του Πεδίου 1 οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο του Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών της Ε.Ε. (EU ETS).
- Μια δεύτερη επίσκεψη στα κεντρικά γραφεία του Ομίλου TITAN στην Αθήνα, με σκοπό:
  - Την ανασκόπηση των ενεργειών και των αποτελεσμάτων της σύμπραξης με τους συμ-μετόχους και των στοιχείων τα οποία αποδεικνύουν την επικαιροποιημένη Αξιολόγηση Ουσιωδών θεμάτων του Ομίλου TITAN
  - Την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών ελέγχων σχετικά με την ακρίβεια και την πληρότητα των εταιρικών ενοποιημένων αποτελεσμάτων για τους σχετικούς μη χρηματοοικονομικούς δείκτες
  - Τη συγκέντρωση πρόσθετων στοιχείων μέσω συνεντεύξεων και ελέγχου τεκμηρίων τα οποία υποστηρίζουν τους ισχυρισμούς της διοίκησης οι οποίοι καλύπτονται από την δέσμευσή μας.
- Επισκόπηση επιλεγμένων στοιχείων που σχετίζονται με τον σχεδιασμό, τη συλλογή δεδομένων και την κατάρτιση της Έκθεσης και του Απολογισμού σύμφωνα με τα κριτήρια δημοσιοποίησης.
- Επισκόπηση της παρουσίασης των δημοσιοποιήσεων των σχετικών με το πεδίο εργασίας μας στην Έκθεση και στον Απολογισμό με σκοπό την εξασφάλιση συνέπειας.

Τα όρια της δέσμευσής μας

Η αξιοπιστία των επαληθευμένων στοιχείων υπόκειται σε εγγενείς αβεβαιότητες δεδομένων των διαθέσιμων μεθόδων για τον καθορισμό, τον υπολογισμό ή την εκτίμηση των πληροφοριών που αποτελούν τη βάση τους. Είναι σημαντικό τα συμπεράσματα της επαλήθευσής μας να γίνουν κατανοητά σε αυτό το πλαίσιο. Η Δήλωση επαλήθευσής μας δεν παρέχει

επαλήθευση για τη διατήρηση και την αξιοπιστία της ιστοσελίδας, συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων που χρησιμοποιήθηκαν για να επιτευχθεί, ιδιαίτερα σε οποιεσδήποτε αλλαγές μπορεί να έχουν εμφανιστεί στα στοιχεία από την πρώτη φορά που δημοσιεύθηκαν.

Οι παρατηρήσεις μας

Παραδώσαμε στον Τιτάνα μία ξεχωριστή, λεπτομερή Αναφορά προς τη Διοίκηση. Χωρίς να επηρεάζονται τα συμπεράσματα που παρουσιάζονται πιο πάνω, έχουμε τις εξής βασικές παρατηρήσεις:

- Ο Όμιλος TITAN διαθέτει ένα ολοκληρωμένο σύνολο από πολιτικές και το 2016 ενίσχυσε και αναθεώρησε ορισμένες από αυτές, συμπεριλαμβανόμενων αυτών που αναφέρονται στα Ανθρώπινα Δικαιώματα, στην Καταπολέμηση της Διαφθοράς και στη Συμμόρφωση με τη Νομοθεσία περί Ανταγωνισμού. Ο TITAN θα πρέπει να μεριμνήσει για την ενίσχυση της εφαρμογή των πολιτικών του Ομίλου αναπτύσσοντας πρότυπα επιδόσεων που θα εξασφαλίζουν στις επιχειρήσεις του ένα σύνολο συγκρίσιμων και ελέγξιμων στόχων επίδοσης (πέρα από την τοπική νομοθεσία και τις τοπικές συνθήκες της αγοράς) μέσω των οποίων θα μπορεί να μετρηθεί η ευθυγράμμιση με τις πολιτικές του Ομίλου.
- Ο TITAN αναγνωρίζει την διαφθορά ως στρατηγικό και λειτουργικό κίνδυνο σε ορισμένες από τις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται. Στο πλαίσιο αυτό, λειτουργούν τηλεφωνικές γραμμές που παρέχουν τη δυνατότητα ανώνυμης καταγγελίας στην Ελλάδα και τις ΗΠΑ, ενώ οι εργαζόμενοι σε άλλες χώρες διαθέτουν περιορισμένους μηχανισμούς ανώνυμης αναφοράς πιθανών περιστατικών μη συμμόρφωσης προς τον Κώδικα Δεοντολογίας του Ομίλου και τις σχετικές εταιρικές πολιτικές. Συστήνουμε να δοθεί προτεραιότητα στην επέκταση ενός ανώνυμου συστήματος τηλεφωνικών γραμμών άμεσης επικοινωνίας στην τοπική γλώσσα σε όλες τις χώρες που δραστηριοποιείται ο TITAN με σκοπό να βελτιωθεί η παρακολούθηση εκ μέρους της εταιρίας πιθανών περιστατικών μη συμμόρφωσης με τις πολιτικές του Ομίλου.

Jennifer Iansen-Rogers
Partner, Head of Corporate Assurance
21 March 2017
ERM Certification and Verification Services, London
www.ermcvs.com
Email: post@ermcvs.com

ERM CVS είναι μέλος του Ομίλου ERM. Το έργο που αναλαμβάνει η ERM CVS για τους πελάτες της σχετίζεται αποκλειστικά με δραστηριότητες ανεξάρτητης επαλήθευσης και εκπαίδευσης ελεγκτών. Οι διαδικασίες μας σχεδιάζονται και υλοποιούνται, με σκοπό να διασφαλίσουμε ότι το έργο που αναλαμβάνουμε για τους πελάτες μας είναι αμερόληπτο και δεν υπόκειται σε πιθανότητα σύγκρουσης συμφερόντων. Η ERM CVS και οι εργαζόμενοι που ανέλαβαν το έργο της διασφάλισης δεν παρέχουν σχετικές συμβουλευτικές υπηρεσίες στην Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ TITAN υπό οποιαδήποτε μορφή.

Αρχές και όρια της ανασκόπησης μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων

Οι μη χρηματοοικονομικές επιδόσεις του Ομίλου TITAN που παρουσιάζονται στην Έκθεση Διαχείρισης Διοικητικού Συμβουλίου στην ενότητα «*Ανασκόπηση Μη Χρηματοοικονομικών Επιδόσεων*» αφορούν τα θέματα που έχουν αξιολογηθεί και ιεραρχηθεί ως τα πιο ουσιώδη για τις δραστηριότητες του Ομίλου και τους συμ-μετόχους του. Το πλαίσιο αξιολόγησης των ουσιωδών θεμάτων και αναφοράς των μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων, ακολουθεί την εφαρμογή διεθνών προτύπων και συγκεκριμένα των αρχών και κατευθυντήριων οδηγιών της Πρωτοβουλίας για την Κατάρτιση Απολογισμών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (GRI), τις κατευθυντήριες οδηγίες και τα πρωτόκολλα της Πρωτοβουλίας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον κλάδο Τσιμέντου (CSI), η οποία λειτουργεί στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Επιχειρηματικού Συμβουλίου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (WBCSD) και τα κριτήρια «*προηγμένου επιπέδου*» της Πρωτοβουλίας του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ για την έκδοση Αναφορών Προόδου (Communication on Progress ή «COP»).

Ειδικότερα, οι γνωστοποιήσεις που αφορούν τα ουσιώδη θέματα και τη σύμπραξη με τους συμ-μετόχους παρουσιάζονται σύμφωνα με τις οδηγίες δημοσιοποίησης G4-17 έως G4-27 των κατευθυντήριων οδηγιών του προτύπου GRI G4. Αναπόσπαστο τμήμα του παρόντος Απολογισμού είναι ο Πίνακας γνωστοποίησης των μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων του Ομίλου για το 2016 κατά τα πρότυπα του GRI G4, ο οποίος δημοσιεύεται στην διεύθυνση **www.titan-cement.com/gri_index_2016.pdf**

Οι αναφορές των μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου 2016 έχουν ελεγχθεί και επαληθευτεί σύμφωνα με τα παραπάνω πρότυπα από την εταιρία ανεξάρτητων ελεγκτών ERM CVS (η «*Δήλωση επαλήθευσης μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων ανεξάρτητου ελεγκτή*» βρίσκεται στην παρούσα ενότητα).

Προσδιορισμός περιεχομένου της ανασκόπησης μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων και δεικτών 2016

Το περιεχόμενο της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου 2016 σε ό,τι αφορά τις μη χρηματοοικονομικές επιδόσεις αναφέρεται στα αποτελέσματα της αξιολόγησης ουσιωδών θεμάτων του Ομίλου βάσει των στοιχείων που παρείχαν οι σχετικοί βασικοί συμ-μέτοχοι. Τα ουσιώδη θέματα του Ομίλου παρουσιάζονται με τους τίτλους και τη σειρά που ιεραρχήθηκαν ως αποτέλεσμα της διαδικασίας αξιολόγησής τους. Τα όρια της αναφοράς για κάθε ουσιώδες θέμα καθορίζονται από τις αρχές της ουσιαστικότητας (materiality) και της συμμετοχικότητας (inclusiveness), ώστε τα περιεχόμενα της Έκθεσης να ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των συμ-μετόχων, να παρέχουν επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τις επιδόσεις των προηγούμενων ετών και να διασφαλίζουν συνοχή, ισορροπία και ακρίβεια.

Ανεξάρτητος έλεγχος

Ο Όμιλος TITAN έχει δεσμευθεί και τηρεί αυστηρές προδιαγραφές για τη διασφάλιση της διαφάνειας και της αξιοπιστίας, βελτιώνοντας συνεχώς τη διαδικασία δημοσιοποίησης πληροφοριών προς τους συμ-μετόχους. Για τον λόγο αυτόν από το 2007, η επαλήθευση των ετήσιων απολογισμών του Ομίλου αποτελούν βασικά στοιχεία της στρατηγικής του. Για το 2016, η επαλήθευση των μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων ανατέθηκε στην ERM CVS και η λεπτομερής «*Δήλωση επαλήθευσης*» περιλαμβάνεται στην παρούσα ενότητα. Ο έλεγχος και η επαλήθευση των μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων και δεικτών πραγματοποιήθηκε στο αγγλικό κείμενο .

Αντικείμενο της ανασκόπησης μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων και δεικτών 2016

Η βάση υπολογισμού των μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων περιλαμβάνει όλες τις θυγατρικές του Ομίλου TITAN το τέλος του 2016, εκτός από τη νέα κοινοπραξία στη Βραζιλία.

Η συγκέντρωση στοιχείων και οι δείκτες που αφορούν τις επιδόσεις στον τομέα της περιβαλλοντικής διαχείρισης, και ειδικότερα τις ατμοσφαιρικές εκπομπές και τις εκπομπές CO_2, την άντληση και κατανάλωση νερού, την κατανάλωση ενέργειας, έχουν υπολογιστεί σύμφωνα με τους ορισμούς που παρέχουν οι κατευθυντήριες οδηγίες της Πρωτοβουλίας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον κλάδο Τσιμέντου (CSI) και η βάση υπολογισμού αυτών των δεικτών παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα ως εξής:

Βάση υπολογισμού περιβαλλοντικών δεικτών 2015 – 2016

Περιοχή	Χώρα	Εργοστάσιο	Ποσοστό αναφοράς 2015	Ποσοστό αναφοράς 2016
ΗΠΑ		Pennsuco	100,00%	100,00%
		Roanoke	100,00%	100,00%
Ελλάδα και Δυτική Ευρώπη	Ελλάδα	Ελευσίνα	100,00%	100,00%
		Καμάρι	100,00%	100,00%
		Πάτρα	100,00%	100,00%

Βάση υπολογισμού περιβαλλοντικών δεικτών 2015 – 2016				
Περιοχή	Χώρα	Εργοστάσιο	Ποσοστό αναφοράς 2015	Ποσοστό αναφοράς 2016
		Θεσσαλονίκη	100,00%	100,00%
Νοτιοανατολική Ευρώπη	Αλβανία	Antea	100,00%	100,00%
	Βουλγαρία	Zlatna Panega	100,00%	100,00%
	Π.Γ.Δ. της Μακεδονίας	Usje	100,00%	100,00%
	Κόσοβο	Sharr	100,00%	100,00%
	Σερβία	Kosjeric	100,00%	100,00%
Ανατολική Μεσόγειος	Αίγυπτος	Αλεξάνδρεια	100,00%	100,00%
		Beni Suef	100,00%	100,00%
	Τουρκία	Tokat	50,00%	50,00%
		Antalya	50,00%	50,00%
		Marmara	50,00%	100,00%

Επιχειρηματικές μονάδες του Ομίλου ΤΙΤΑΝ το 2016	**Ελλάδα και Δυτική Ευρώπη**	**ΗΠΑ**	**Νοτιοανατολική Ευρώπη**	**Ανατολική Μεσόγειος**	**Σύνολο**
Εργοστάσια τσιμέντου	3	2	5	3	**13**
Μονάδες άλεσης	1	0	0	2	**3**
Λατομεία	26	6	17	16	**65**
για πρώτες ύλες που χρησιμοποιούν τα εργοστάσια τσιμέντου	*13*	*2*	*16*	*15*	*46*
για παραγωγή αδρανών υλικών	*13*	*4*	*1*	*1*	*19*
Μονάδες έτοιμου σκυροδέματος	27	84	8	6	**125**
Σταθμοί Διανομής	7	15	1	2	**25**
τσιμέντου	*7*	*11*	*1*	*2*	*21*
αδρανών υλικών	*0*	*4*	*0*	*0*	*4*
Μονάδες παραγωγής τσιμεντόλιθων	0	9	0	0	**9**
Μονάδες παραγωγής ξηρών κονιαμάτων	1	0	0	0	**1**
Μονάδες επεξεργασίας ιπτάμενης τέφρας	0	8	0	0	**8**
Υπηρεσίες διαχείρισης αποβλήτων και δευτερογενών καυσίμων	0	0	1	1	**2**
Σύνολο	**65**	**124**	**32**	**30**	**251**

Οι δείκτες μέτρησης των επιδόσεων που αφορούν τους τομείς περιβαλλοντικής διαχείρισης και βιώσιμης ανάπτυξης υπολογίζονται με βάση τα ενοποιημένα αποτελέσματα από τα εργοστάσια παραγωγής και άλεσης τσιμέντου και τα συνδεδεμένα με αυτά λατομεία.

Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο του Κιότο, το έτος αναφοράς για τις εκπομπές CO_2 είναι το 1990. Για όλους τους υπόλοιπους δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων, ως έτος αναφοράς χρησιμοποιείται το έτος 2003, ως το πρώτο κατά το οποίο ο Όμιλος δημοσιοποίησε σχετικές πληροφορίες.

Οι δείκτες κοινωνικών επιδόσεων και επιδόσεων στον τομέα υγείας και ασφάλειας υπολογίζονται στο σύνολο τους και όχι σε αναλογία του ποσοστού συμμετοχής του Όμιλου.

Οι δείκτες που αφορούν την ασφάλεια έχουν επίσης υπολογιστεί σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες

της Πρωτοβουλίας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον κλάδο Τσιμέντου (CSI) και στο σύνολο των δραστηριοτήτων του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων των κοινοπραξιών κατά 100%.

Όλοι οι υπόλοιποι περιβαλλοντικοί και κοινωνικοί δείκτες υπολογίζονται σύμφωνα με τους ορισμούς του διεθνούς προτύπου GRI.

Ο όρος «τοπικός» αναφέρεται στη διοικητική περιφέρεια στην οποία βρίσκεται ένα εργοστάσιο τσιμέντου, μία μονάδα παραγωγής πρώτων υλών, ένα λατομείο, ένας σταθμός διακίνησης, εταιρικά γραφεία ή άλλες εγκαταστάσεις που ανήκουν στον Όμιλο ή μία από τις θυγατρικές του. Τοπικοί προμηθευτές είναι εταιρίες παροχής υλικών, προϊόντων και υπηρεσιών που έχουν την έδρα τους στην ίδια γεωγραφική αγορά με τον αναφέροντα οργανισμό (π.χ. δεν έχουν γίνει διεθνικές πληρωμές προς τον προμηθευτή).

Μεταβολές στη διάρθρωση των περιεχομένων της ανασκόπησης μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων και δεικτών 2016

Η διάρθρωση των περιεχομένων της ανασκόπησης μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων εξελίσσεται συνεχώς ώστε να εξασφαλίζεται η σαφήνεια και πληρότητα στην παρουσίαση των πολιτικών και των επιδόσεων που επιτυγχάνονται διαχρονικά στα ουσιώδη θέματα.

Γνωστοποιήσεις και σχόλια από τους συμ-μετόχους

Η Ανασκόπηση των μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων και η «*Δήλωση επαλήθευσης*» απευθύνεται στους κύριους συμ-μετόχους, ειδικότερα μετόχους, εργαζόμενους, πελάτες, προμηθευτές, κυβερνητικές και ρυθμιστικές αρχές, τοπικές κοινότητες και ΜΚΟ. Επίσης, απευθύνεται σε πιθανούς επενδυτές, αναλυτές και κάθε άλλον ενδιαφερόμενο. Τα σχόλια όλων είναι ευπρόσδεκτα στην ηλεκτρονική διεύθυνση csr@titan.gr

Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα μας www.titan-cement.com ή να επικοινωνήσετε με την Μαρία Αλεξίου, Διευθύντρια Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης Ομίλου TITAN, στην ηλεκτρονική διεύθυνση csr@titan.gr ή στη διεύθυνση Χαλκίδος 22Α, 111 43 Αθήνα, Ελλάδα.

GRI και Οικουμενικό Σύμφωνο του ΟΗΕ

Ο Τιτάνας δηλώνει ότι η ανασκόπηση των μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων του Ομίλου και τα στοιχεία που παρουσιάζονται στον Πίνακα γνωστοποίησης του GRI πληρούν τις αρχές GRI G4 και είναι σε συμφωνία με το «*βασικό επίπεδο Κατάρτισης Απολογισμών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη G4*» (GRI G4 Core). Η αξιοπιστία των περιεχομένων στην Έκθεση αναφορών έχει επαληθευθεί σύμφωνα με τις αρχές του GRI G4 συμπεριλαμβανομένου και του πίνακα γνωστοποίησης, GRI Index 2016 ότι πληροί το βασικό επίπεδο συμφωνίας.

Ο TITAN υιοθετεί τις κατευθυντήριες οδηγίες του GRI από το 2003, όταν εκδόθηκε ο πρώτος Απολογισμός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Ομίλου TITAN. Η εφαρμογή των κατευθυντήριων οδηγιών του GRI έχει συμβάλει σε πολλές βελτιώσεις τόσο στην εσωτερική και εξωτερική επικοινωνία, όσο και στη μέτρηση των μακροπρόθεσμων επιδόσεων και στην επέκταση των στόχων διαβούλευσης με τους συμ-μετόχους.

Επίσης, η παρούσα Ανασκόπηση μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων έχει αξιολογηθεί ότι πληροί τα κριτήρια «*προηγμένου επιπέδου*» του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ, όπως και τις κατευθυντήριες οδηγίες για τη μέτρηση και δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων της Πρωτοβουλίας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον κλάδο τσιμέντου (WBCSD/CSI). Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το αντικείμενο και τα όρια της αξιολόγησης περιλαμβάνονται στη «*Δήλωση επαλήθευσης μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων ανεξάρτητου ελεγκτή*» σε αυτήν την ενότητα.

Ανασκόπηση μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων σύμφωνα με τα κριτήρια του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ

Εφαρμογή των Δέκα Αρχών του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ		
Κριτήριο 1	Η Ανασκόπηση περιγράφει την ενσωμάτωση των αρχών στις εταιρικές λειτουργίες και τις επιχειρηματικές μονάδες	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN GRI Index: G4-1, G4-2, G4-34-55
Κριτήριο 2	Η Ανασκόπηση περιγράφει την εφαρμογή της αλυσίδας αξίας	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN γ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN για προμήθειες GRI Index: G4-1, G4-12-13, G4-41, G4-EC9, Aspect-specific DMA on Supplier Environmental Assessment, G4-EN4, G4-EN17, G4-EN32, G4-EN33, Aspect-specific DMA on Supplier Assessment for Labor practices, G4-LA6, G4-LA14, G4-LA15, G4-HR4, G4-HR6, G4-HR10, Aspect-specific DMA on Supplier Human Rights Assessment, Aspect-specific DMA on Supplier Assessment for impacts on society, G4-SO9, G4-SO10
Πολιτικές και διαδικασίες διαχείρισης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων		
Κριτήριο 3	Η Ανασκόπηση περιγράφει ισχυρές δεσμεύσεις, στρατηγικές ή πολιτικές στον τομέα των ανθρώπινων δικαιωμάτων	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Εταιρικές αξίες του Ομίλου TITAN β. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN γ. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN δ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN για προμήθειες ε. Πλαίσιο Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού του Ομίλου TITAN στ. Υγεία και Ασφάλεια της Εργασίας – όραμα και πολιτική ζ. Καταστατικό του Συμβουλίου για την Υγεία και την Ασφάλεια της Εργασίας του Ομίλου TITAN GRI Index: G4-DMAs on Human Rights, G4-HR1 – G4-HR12, G4-SO1-G4-SO2, G4-SO9 – G4-SO11
Κριτήριο 4	Η Ανασκόπηση περιγράφει αποτελεσματικά συστήματα διαχείρισης για την ενσωμάτωση των αρχών για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Πλαίσιο Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού του Ομίλου TITAN γ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN δ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN για προμήθειες GRI Index: G4-1, G4-DMAs on Human Rights, G4-HR1 – G4-HR12, G4-SO1- G4-SO2, G4-SO9 – G4-SO11
Κριτήριο 5	Η Ανασκόπηση περιγράφει αποτελεσματικούς μηχανισμούς παρακολούθησης και αξιολόγησης της ενσωμάτωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN γ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN για προμήθειες GRI Index: G4-1, G4-DMAs on Human Rights, G4-HR1 – G4-HR12, G4-SO1- G4-SO2, G4-SO9 – G4-SO11
Πολιτικές και διαδικασίες διαχείρισης της εργασίας		
Κριτήριο 6	Η Ανασκόπηση περιγράφει ισχυρές δεσμεύσεις, στρατηγικές ή πολιτικές στον τομέα της εργασίας	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Εταιρικές αξίες του Ομίλου TITAN γ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN

Εφαρμογή των Δέκα Αρχών του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ		
		δ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN για προμήθειες ε. Πλαίσιο Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού του Ομίλου TITAN στ. Υγεία και Ασφάλεια της Εργασίας – όραμα και πολιτική του Ομίλου TITAN ζ. Καταστατικό του Συμβουλίου για την Υγεία και την Ασφάλεια της Εργασίας του Ομίλου TITAN GRI Index: G4-4, G4-11, G4-DMAs on Labor Practices and Decent Work, G4-LA1 – G4-LA16, G4-HR1 – G4-12, G4-SO1 – G4-SO2, G4-EC5, G4-EC6
Κριτήριο 7	Η Ανασκόπηση περιγράφει αποτελεσματικά συστήματα διαχείρισης για την ενσωμάτωση των αρχών για την εργασία	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN β. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN για προμήθειες γ. Πλαίσιο Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού του Ομίλου TITAN δ. Υγεία και Ασφάλεια της Εργασίας – όραμα και πολιτική ε. Πλαίσιο Υγείας και Ασφάλειας της Εργασίας του Ομίλου TITAN GRI Index: G4-4, G4-11, G4-DMAs on Labor Practices and Decent Work, G4-LA1 – G4-LA16, G4-HR1 – G4-12, G4-SO1 – G4-SO2, G4-EC5, G4-EC6
Κριτήριο 8	Η Ανασκόπηση περιγράφει αποτελεσματικούς μηχανισμούς ελέγχου και αξιολόγησης της ενσωμάτωσης των εργασιακών αρχών	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN γ. Πλαίσιο Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού του Ομίλου TITAN δ. Καταστατικό του Συμβουλίου για την Υγεία και την Ασφάλεια της Εργασίας του Ομίλου TITAN ε. Εταιρικό καταστατικό της Πρωτοβουλίας για τη Βιωσιμότητα στον κλάδο Τσιμέντου GRI Index: G4-4, G4-11, G4-DMAs on Labor Practices and Decent Work, G4-LA1 – G4-LA16, G4-HR1 – G4-12, G4-SO1 – G4-SO2, G4-EC5, G4-EC6
Πολιτικές και διαδικασίες περιβαλλοντικής διαχείρισης		
Κριτήριο 9	Η Ανασκόπηση περιγράφει ισχυρές δεσμεύεις, στρατηγικές ή πολιτικές στον τομέα της ορθολογικής περιβαλλοντικής διαχείρισης	Δεσμεύσεις, στρατηγικές ή πολιτικές του Ομίλου α. Εταιρικές αξίες του Ομίλου TITAN β. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN γ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN δ. Εταιρικό καταστατικό της Πρωτοβουλίας για τη Βιωσιμότητα στον κλάδο Τσιμέντου ε. Όραμα και περιβαλλοντική πολιτική του Ομίλου TITAN στ. Στρατηγική Αντιμετώπισης της Κλιματικής Αλλαγής του Ομίλου TITAN GRI Index: G4-1, G4-DMAs on Environment, G4-EN1 – G4-EN34, G4-EC1, G4-EC7
Κριτήριο 10	Η Ανασκόπηση περιγράφει αποτελεσματικά συστήματα διαχείρισης για την ενσωμάτωση των αρχών προστασίας του περιβάλλοντος	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Εταιρικό καταστατικό της Πρωτοβουλίας για τη Βιωσιμότητα στον κλάδο Τσιμέντου γ. Όραμα και περιβαλλοντική πολιτική του Ομίλου δ. Στρατηγική Αντιμετώπισης της Κλιματικής Αλλαγής του Ομίλου TITAN GRI Index: G4-1, G4-DMAs on Environment, G4-EN1 – G4-EN34, G4-EC1, G4-EC7
Κριτήριο 11	Η Ανασκόπηση περιγράφει αποτελεσματικούς μηχανισμούς παρακολούθησης και	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN

Εφαρμογή των Δέκα Αρχών του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ		
	αξιολόγησης για την ορθολογική περιβαλλοντική διαχείριση	α. Στρατηγική Αντιμετώπισης της Κλιματικής Αλλαγής του Ομίλου TITAN β. Εταιρικό Καταστατικό της Πρωτοβουλίας για τη Βιωσιμότητα στον κλάδο Τσιμέντου GRI Index: G4-1, G4-DMAs on Environment, G4-EN1 – G4-EN34, G4-EC1, G4-EC7
Διοικητικές πολιτικές και διαδικασίες για την καταπολέμηση της διαφθοράς		
Κριτήριο 12	Η Ανασκόπηση περιγράφει ισχυρές δεσμεύσεις, στρατηγικές ή πολιτικές στον τομέα καταπολέμησης της διαφθοράς	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Εταιρικές αξίες του Ομίλου TITAN β. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN γ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN δ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN για προμήθειες GRI Index: G4-3 - G4-13, G4-33, G4-56 – G458, G4-DMAs on Society, G4-SO1 – G4-SO11
Κριτήριο 13	Η Ανασκόπηση περιγράφει αποτελεσματικά συστήματα διαχείρισης για την ενσωμάτωση των αρχών καταπολέμησης της διαφθοράς	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN β. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN για προμήθειες GRI Index: G4-3 - G4-13, G4-33, G4-56 – G458, G4-DMAs on Society, G4-SO1 – G4-SO11
Κριτήριο 14	Η Ανασκόπηση περιγράφει αποτελεσματικούς μηχανισμούς παρακολούθησης και αξιολόγησης για την ενσωμάτωση της διαχείρισης καταπολέμησης της διαφθοράς	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN β. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN για προμήθειες GRI Index: G4-3 - G4-13, G4-33, G4-56 – G458, G4-DMAs on Society, G4-SO1 – G4-SO11
Δράσεις υπέρ των ευρύτερων στόχων και προβλημάτων του ΟΗΕ		
Κριτήριο 15	Η Ανασκόπηση περιγράφει βασικές επιχειρηματικές συνεισφορές στη διαχείριση των στόχων και των θεμάτων του ΟΗΕ	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Εταιρικές αξίες του Ομίλου TITAN β. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN γ. Εξαγγελίες και δεσμεύσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης του Ομίλου δ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN ε. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN για προμήθειες GRI Index: G4-1, G4-DMAs on Economic, Environmental and Social (Labor Practices and Decent Work, Human Rights, Society, Product Responsibility)
Κριτήριο 16	Η Ανασκόπηση περιγράφει τη διαχείριση στρατηγικών κοινωνικών επενδύσεων και φιλανθρωπικών δράσεων	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN GRI Index: G4-DMAs on Economic, Environmental and Social (Labor Practices and Decent Work, Human Rights, Society, Product Responsibility)
Κριτήριο 17	Η Ανασκόπηση περιγράφει την δυνατότητα διαβούλευσης και δέσμευσης με τους συμ-μετόχους.	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN GRI Index: G4-1, G4-DMAs on Economic, Environmental and Social (Labor Practices and Decent Work, Human Rights, Society, Product Responsibility)

Εφαρμογή των Δέκα Αρχών του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ		
Κριτήριο 18	Η Ανασκόπηση περιγράφει τη διαχείριση συνεργασιών και συλλογικών δράσεων	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Εταιρικό Καταστατικό της Πρωτοβουλίας για τη Βιωσιμότητα στον κλάδο Τσιμέντου γ. Στρατηγική Αντιμετώπισης της Κλιματικής Αλλαγής του Ομίλου TITAN δ. Πλαίσιο Υγείας και Ασφάλειας της Εργασίας του Ομίλου TITAN GRI Index: G4-DMAs on Economic, Environmental and Social (Labor Practices and Decent Work, Human Rights, Society, Product Responsibility)
Εταιρική διακυβέρνηση και ηγεσία βιωσιμότητας		
Κριτήριο 19	Η Ανασκόπηση περιγράφει τις δεσμεύσεις του Διευθύνοντος Συμβούλου και την ηγεσία	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Εταιρικό καταστατικό της Πρωτοβουλίας για τη Βιωσιμότητα στον κλάδο Τσιμέντου γ. Στρατηγική Αντιμετώπισης της Κλιματικής Αλλαγής του Ομίλου TITAN δ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN GRI Index: G4-1 and G4-2
Κριτήριο 20	Η Ανασκόπηση περιγράφει τη διαχείριση της διαδικασίας επιλογής μελών και εποπτείας του Διοικητικού Συμβουλίου	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN GRI Index: G4-1, G4-34 – G4-55
Κριτήριο 21	Η Ανασκόπηση περιγράφει την διαχείριση της σύμπραξης με τους συμ-μετόχους	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN γ. Πλαίσιο Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού του Ομίλου TITAN GRI Index: G4-1, G4-24 – G4-27
Επιχειρήσεις και ειρήνη		
Κριτήριο 22	Η Ανασκόπηση περιγράφει πολιτικές και πρακτικές που σχετίζονται με τις βασικές δραστηριότητες της εταιρίας σε περιοχές υψηλού κινδύνου που πλήττονται από συγκρούσεις	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN γ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN για προμήθειες GRI Index: G4-1, G4-DMAs on Economic, Environmental and Social (Labor Practices and Decent Work, Human Rights, Society, Product Responsibility)
Κριτήριο 23	Η Ανασκόπηση περιγράφει τη διαχείριση πολιτικών και πρακτικών που σχετίζονται με τις σχέσεις της εταιρίας με κυβερνήσεις σε περιοχές υψηλού κινδύνου ή όπου υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN γ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN για προμήθειες GRI Index: G4-DMAs on Economic, Environmental and Social (Labor Practices and Decent Work, Human Rights, Society, Product Responsibility)
Κριτήριο 24	Η Ανασκόπηση περιγράφει τη σύμπραξη με τοπικούς συμ-μετόχους και τις δραστηριότητες στρατηγικών κοινωνικών επενδύσεων σε περιοχές υψηλού κινδύνου ή σε περιοχές όπου υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων.	Δεσμεύσεις του Ομίλου TITAN α. Πολιτική ΕΚΕ του Ομίλου TITAN β. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN γ. Κώδικας Δεοντολογίας του Ομίλου TITAN για προμήθειες GRI Index: G4-DMAs on Economic, Environmental and Social (Labor Practices and Decent Work, Human Rights, Society, Product Responsibility)

Πολιτικές Ομίλου	Αλβανία	Βουλγαρία	Αίγυπτος	Π.Γ.Δ.Μ.	Ελλάδα	Κόσοβο	Σερβία	Τουρκία	ΗΠΑ
Πολιτική Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, παιδική εργασία)	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Πολιτική για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας και της Διαφθοράς (συμμόρφωση, κρατικές επιχορηγήσεις, δωρεές και συνεισφορές)	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Πλαίσιο Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού (εργασιακά δικαιώματα και ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, ίσες ευκαιρίες)	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (σύμπραξη με συμ-μετόχους, αξιολόγηση ουσιωδών θεμάτων, συμβολή στη βιώσιμη ανάπτυξη)	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Κώδικας Δεοντολογίας Ομίλου (εργασιακά δικαιώματα, ελευθερίες του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι, ίσιες ευκαιρίες, περιβάλλον, συμμόρφωση, ανθρώπινα δικαιώματα, δωρεές, δωροδοκίες και διαφθορά, σύγκρουση συμφερόντων)	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Όραμα και περιβαλλοντική πολιτική	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Στρατηγική αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Πολιτική για την Υγεία και την Ασφάλεια της Εργασίας	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Πλαίσιο Υγείας και Ασφάλειας της Εργασίας του Ομίλου	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Κώδικας Δεοντολογίας και Συμπεριφοράς για Προμήθειες	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Εγχειρίδιο Προμηθειών Ομίλου ΤΙΤΑΝ	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Προτίμηση σε τοπικούς προμηθευτές	-	*	*	-	*	*	*	-	
Προτίμηση σε προσλήψεις κατοίκων της περιοχής	-	*	-	-	-	*	*	-	-
Αναθέσεις σε τοπικούς εργολάβους/υπεργολάβους	-	*	-	-	*	*	*	-	-
Πολιτική του Ομίλου για τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Πολιτική για την Αντιμετώπιση συγκρούσεων συμφερόντων	X	-	-	-	-	-	-	-	X
Πολιτική και Κατευθυντήριες Οδηγίες για τη Συμμόρφωση με τη Νομοθεσία περί	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Πολιτικές Ομίλου	Αλβανία	Βουλγαρία	Αίγυπτος	Π.Γ.Δ.Μ.	Ελλάδα	Κόσοβο	Σερβία	Τουρκία	ΗΠΑ
Ανταγωνισμού (συμμόρφωση, πελάτες και προμηθευτές)									
Πολιτική συμμόρφωσης με τις Διεθνείς Κυρώσεις κατά Προσώπων και Κρατών	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Σημείωση: Οι Πολιτικές του Ομίλου που σημειώνονται με αστερίσκο έχουν ήδη υλοποιηθεί στον Όμιλο, ενώ οι υπόλοιπες είναι καινούργιες.									

Δείκτες μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων σύμφωνα με το WBCSD/CSI

Όμιλος TITAN – Σύνολο δραστηριοτήτων [1]						
WBCSD/CSI	**Περιγραφή**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Φυσικοί πόροι	Εξορυχθείσες πρώτες ύλες	28,0	29,2	29,5	30,3	32,2
	για την παραγωγή τσιμέντου, εκατομμύρια μετρικοί τόνοι (υγρή βάση)	18,5	20,5	18,2	19,0	19,5
	για την παραγωγή αδρανών υλικών, εκατομμύρια μετρικοί τόνοι (υγρή βάση)	9,5	8,7	11,3	11,3	12,7
	Πρώτες ύλες που καταναλώθηκαν					
	για την παραγωγή τσιμέντου, εκατομμύρια μετρικοί τόνοι (ξηρή βάση)	19,0	20,2	18,2	20,0	21,7
	για την παραγωγή έτοιμου σκυροδέματος, ξηρών κονιαμάτων και τσιμεντόλιθων, εκατομμύρια μετρικοί τόνοι (υγρή βάση)[2]	6,0	6,0	6,9	8,0	8,7
	Συνολική κατανάλωση θερμότητας, TJ	41.152	43.907	40.093	44.333	47.316
	Συνολική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, TJ	5.848	6.113	5.698	6.101	6.652
	*Συνολική κατανάλωση νερού, εκατομμύρια m^3	11,1	9,4	8,4	9,1	9,1
	Ανακυκλωμένα (εξωτερικά) απορρίμματα, μετρικοί τόνοι	267.800	248.940	353.600	294.000	413.553
	Επαναχρησιμοποιημένα (εξωτερικά) απορρίμματα, μετρικοί τόνοι					9.683
	Ανακτημένα (εξωτερικά) απορρίμματα, μετρικοί τόνοι					3.438
Άντληση νερού ανά πηγή Εκατομμύρια m^3	Υπόγεια ύδατα	27,7	26,0	27,0	28,0	26,8
	Νερό από δημόσια δίκτυα	1,0	0,9	0,9	1,0	1,0
	Όμβρια ύδατα	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
	Επιφανειακά ύδατα	1,6	1,7	1,0	1,2	1,0
	Χρήση νερού αποστράγγισης λατομείων	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
	Ωκεάνια ή θαλάσσια ύδατα	1,7	1,1	1,3	1,3	1,3
	Υγρά απόβλητα	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
	***Σύνολο**	**32,2**	**29,9**	**30,4**	**31,8**	**30,5**
Απόρριψη νερού ανά προορισμό Εκατομμύρια m^3	Επιφάνεια (ποταμός, λίμνη)	19,2	19,3	20,6	21,3	20,0
	Ωκεανός ή θάλασσα	1,8	1,1	1,3	1,3	1,3
	Επεξεργασία εκτός εγκαταστάσεων	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	Σύνολο	**21,1**	**20,5**	**22,0**	**22,7**	**21,4**

Σημειώσεις :
1) Βλ. Την ενότητα «*Αρχές και όρια ανασκόπησης μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων*»
2) Τα στοιχεία πριν από το 2015 αναθεωρήθηκαν ώστε να παρουσιάζουν μόνο τις φυσικές πρώτες ύλες που καταναλώθηκαν

*** Στοιχεία 2016 που έχουν συμπεριλήφθηκαν στον έλεγχο και την επαλήθευση από την ERM Certification and Verification Services (Η «*Δήλωση επαλήθευσης μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων ανεξάρτητου ελεγκτή* » της ERM CVS βρίσκεται στην παρούσα ενότητα)**

Όμιλος TITAN – Επιδόσεις εργοστασίων τσιμέντου και συνδεδεμένων λατομείων						
WBCSD/CSI	**Περιγραφή**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Κλιματική αλλαγή	*Συνολικές μεικτές άμεσες εκπομπές CO_2, εκατ. μετρικοί τόνοι	9,6	10,2	9,5	10,5	11,4
	*Ειδικές μεικτές άμεσες εκπομπές CO_2, kg/τόνο$_{Προϊόντος}$	658,7	664,3	674,4	706,1	718,0
	Συνολικές έμμεσες [4] εκπομπές CO_2 εκατ. μετρικοί τόνοι	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2
Δευτερογενή καύσιμα και πρώτες ύλες	*Υποκατάσταση με δευτερογενή καύσιμα, %$_{θερμιδικής βάσης}$	2,98	4.30	6,65	6,75	8,58
	*Βιομάζα στο μίγμα καυσίμου, %$_{θερμιδικής βάσης}$	1,86	1,63	2,22	1,57	2,14
	Εναλλακτικές πρώτες ύλες (κλίνκερ και τσιμέντο), %$_{ξηρής βάσης}$	6,0	6,1	7,0	5,5	5,1
	Αναλογία κλίνκερ προς τσιμέντο	0,850	0,844	0,831	0,847	0,844
Άλλες αέριες εκπομπές	*Συνολικό ποσοστό κάλυψης εκπομπών, %	-	-	61,8	75,1	82,5
	*Ποσοστό κάλυψης εκπομπών με συνεχείς μετρήσεις, %	-	-	80,9	53,5	52,8
	*Σύνολο σκόνης, μετρικοί τόνοι	972	524	416	438	316
	*Ειδικές εκπομπές σκόνης, g/τόνο κλίνκερ	83,5	42,2	37,0	35,7	23,9
	*Ποσοστό κάλυψης εκπομπών σκόνης, %	-	-	100,0	92,9	100,0
	*Σύνολο NOx, μετρικοί τόνοι	21.361	22.785	18.088	20.927	22.473
	*Ειδικές εκπομπές NO_x, g/τόνο$_{Κλίνκερ}$	1.835,0	1.832,5	1.610,4	1.705,8	1.702,9
	*Ποσοστό κάλυψης εκπομπών NOx, %	-	-	100,0	100,0	100,0
	*Σύνολο SOx, μετρικοί τόνοι	2.277	2.351	2.969	2.527	2.713
	*Ειδικές εκπομπές SO_x, g/τόνο$_{Κλίνκερ}$	195,6	189,1	264,3	206,0	205,6
	*Ποσοστό κάλυψης εκπομπών SOx, %	-	-	88,9	100,0	100,0
	Σύνολο TOC, μετρικοί τόνοι	-	-	325	394	607
	Ειδικές εκπομπές TOC, g/τόνο$_{Κλίνκερ}$	-	-	29,0	32,1	46,0
	Ποσοστό κάλυψης εκπομπών TOC, %	-	-	89,0	98,7	100,0
	Ειδικές εκπομπές PCDD/F, mg	-	-	366	253	160
	Ειδικές εκπομπές PCDD/F, ng/τόνο$_{Κλίνκερ}$	-	-	32,6	20,6	12,1
	Ποσοστό κάλυψης, %	-	-	81,6	96,7	100,0
	Σύνολο Hg, kg	-	-	514	522	760
	Ειδικές εκπομπές Hg, mg/τόνο$_{Κλίνκερ}$	-	-	45,7	42,6	57,6
	Ποσοστό κάλυψης, %	-	-	91,9	100,0	90,0
	Σύνολο (Cd and Tl), kg	-	-	190	208	351
	Ειδικές εκπομπές (Cd and Tl), mg/τόνο$_{Κλίνκερ}$	-	-	16,9	16,8	26,6
	Ποσοστό κάλυψης, %	-	-	72,2	78,5	82,5
	Σύνολο (Sb, As, Pb, Cr, Co, Cu, Mn, Ni and V), kg	-	-	2.485	5.378	4.804
	Ειδικές εομπές (Sb, As, Pb, Cr, Co, Cu, Mn, Ni and V), mg/τόνο$_{Κλίνκερ}$	-	-	221,3	439,2	364,0
	Ποσοστό κάλυψης, %	-	-	72,2	78,5	82,5
Τοπικές επιπτώσεις	Ενεργά λατομεία με υψηλή αξία βιοποικιλότητας [1,3]	8	8	8	8	8
	Ενεργά λατομεία με σχέδια διαχείρισης βιοποικιλότητας[2,3]	3	3	3	6	6

Όμιλος TITAN – Επιδόσεις εργοστασίων τσιμέντου και συνδεδεμένων λατομείων

WBCSD/CSI	Περιγραφή	2012	2013	2014	2015	2016
	Ενεργά λατομεία με σχέδια διαχείρισης βιοποικιλότητας[2,3], %	37,5	37,5	37,5	75,0	75,0
	Εγκαταστάσεις με σχέδια σύμπραξης με την τοπική κοινότητα, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Ποσοστό λατομείων με σχέδια αποκατάστασης[3], %	65,0	79,0	80,0	82,0	87,0
	Ενεργά λατομεία (πλήρους ιδιοκτησίας) με ISO 14001 ή παρόμοιο, %	88,0	94,0	94,0	96,0	93,0
Φυσικοί πόροι	Συνολική κατανάλωση θερμικής ενέργειας, TJ					
	*Εργοστασίων τσιμέντου, συνδεδεμένων και συνεργαζόμενων λατομείων	40.765	43.497	39.506	43.965	46.855
	Εργοστασίων παραγωγής και άλεσης τσιμέντου, συνδεδεμένων και συνεργαζόμενων λατομείων	40.768	43.504	39.512	43.970	46.862
	*Ενεργειακή απόδοση, $kcal/kg_{κλίνκερ}$	836,1	835,5	840,1	856,0	848,0
	Σύνολο δευτερογενών καυσίμων, μετρικοί τόνοι	68.050	89.170	122.790	127.665	163.537
	Συνολική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, GWh					
	*Εργοστασίων τσιμέντου και συνδεδεμένων λατομείων	1.536	1.581	1.481	1.600	1.751
	Εργοστασίων τσιμέντου, συνδεδεμένων και συνεργαζόμενων λατομείων	1.536	1.581	1.481	1.600	1.752
	*Συνολική κατανάλωση νερού, εκατομμύρια m^3	3,9	4,3	3,8	3,9	3,8
	*Ειδική κατανάλωση νερού, $lt/τόνο_{τσιμέντου}$	300,0	315,5	305,4	287,1	255,1
	Κατανάλωση πρώτων υλών, μετρικοί τόνοι					
	Σύνολο εξορυχθεισών πρώτων υλών	19,0	20,2	18,2	20,0	21,7
	Σύνολο εναλλακτικών πρώτων υλών	1,2	1,3	1,4	1,2	1,2

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1) Ενεργά λατομεία που περιέχουν ή βρίσκονται εντός ή πλησίον περιοχών υψηλής αξίας για την βιοποικιλότητά τους ,
2) Ενεργά λατομεία με υψηλής αξίας βιοποικιλότητα όπου υλοποιούνται ειδικά σχέδια διαχείρισης της βιοποικιλότητας.
3) Από το 2011, τα ενεργά λατομεία που ανήκουν εξ ολοκλήρου στον Όμιλο έχουν επεκταθεί ώστε να περιλαμβάνουν τόσο τα λατομεία που είναι συνδεδεμένα με τα εργοστάσια τσιμέντου όσο και τα λατομεία για παραγωγή αδρανών.
4) Οι έμμεσες εκπομπές CO_2 σχετίζονται με τις εκπομπές που προκαλούνται κατά την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνεται στις εγκαταστάσεις μας. Για τον υπολογισμό αυτών των εκπομπών, χρησιμοποιούνται παράγοντες εκπομπής που παρέχονται από τους προμηθευτές ενέργειας ή άλλες δημόσιες πηγές. Σε περίπτωση που σχετικά δεδομένα δεν διατίθενται, χρησιμοποιούνται τα πιο πρόσφατα δεδομένα που διαθέτει η Πρωτοβουλία CSI.

*** Στοιχεία 2016 που έχουν συμπεριλήφθηκαν στον έλεγχο και την επαλήθευση από την ERM Certification and Verification Services (Η «*Δήλωση επαλήθευσης μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων ανεξάρτητου ελεγκτή*» της ERM CVS βρίσκεται στην παρούσα ενότητα)**

Όμιλος TITAN – Επιδόσεις συνόλου δραστηριοτήτων						
WBCSD/CSI	**Περιγραφή**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Υγεία και Ασφάλεια	*Αριθμός θανατηφόρων ατυχημάτων εργαζομένων	1	0	0	1	0
	*Αναλογία θανατηφόρων ατυχημάτων εργαζομένων	1,92	0,00	0,00	1,80	0,00
	*Αριθμός θανατηφόρων ατυχημάτων εργολάβων	0	1	1	1	0
	Αριθμός θανατηφόρων ατυχημάτων τρίτων μερών	0	1	1	0	1
	*Ατυχήματα που οδήγησαν σε Απώλεια Χρόνου Εργασίας Εργαζομένων (LTI)	14	5	18	23	22
	*Δείκτης Συχνότητας Ατυχημάτων που οδήγησαν σε Απώλεια Χρόνου Εργασίας Εργαζομένων (LTIFR)	1,38	0,47	1,65	2,00	1,92
	*Αριθμός χαμένων εργάσιμων ημερών εργαζομένων	1.117	191	1.481	1.624	897
	*Δείκτης Σοβαρότητας Ατυχημάτων που οδήγησαν σε Απώλεια Χρόνου Εργασίας Εργαζομένων	110,3	17,8	135,6	141,4	78,2
	*Ατυχήματα που οδήγησαν σε Απώλεια Χρόνου Εργασίας Εργολάβων (LTI)	16	7	8	11	7
	Δείκτης Συχνότητας Ατυχημάτων που οδήγησαν σε Απώλεια Χρόνου Εργασίας Εργολάβων (LTIFR)	1,91	0,76	0,87	1,10	0,73

Όμιλος TITAN – Επιδόσεις δραστηριοτήτων παραγωγής τσιμέντου						
WBCSD/CSI	**Περιγραφή**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Υγεία και Ασφάλεια	*Αριθμός θανατηφόρων ατυχημάτων εργαζομένων	1	0	0	1	0
	*Δείκτης Συχνότητας Ατυχημάτων εργαζομένων	2,69	0,00	0,00	2,68	0,00
	*Αριθμός θανατηφόρων ατυχημάτων εργολάβων	0	1	1	1	0
	Αριθμός θανατηφόρων ατυχημάτων τρίτων μερών	0	1	1	0	0
	*Αριθμός ατυχημάτων που οδήγησαν σε Απώλεια Χρόνου Εργαζομένων (LTIs)	8	2	8	13	11
	*Δείκτης Συχνότητας Ατυχημάτων που οδήγησαν σε Απώλεια Χρόνου Εργασίας Εργαζομένων (LTIFR)	1,13	0,28	1,10	1,75	1,54
	*Αριθμός χαμένων εργάσιμων ημερών εργαζομένων	905	110	494	936	313
	*Δείκτης Σοβαρότητας Ατυχημάτων που οδήγησαν σε Απώλεια Χρόνου Εργασίας Εργαζομένων	127,7	15,3	67,6	126,0	43,8
	*Ατυχήματα που οδήγησαν σε Απώλεια Χρόνου Εργασίας Εργολάβων (LTI)	12	6	8	7	2

*** Στοιχεία 2016 που έχουν συμπεριλήφθηκαν στον έλεγχο και την επαλήθευση από την ERM Certification and Verification Services (Η «*Δήλωση επαλήθευσης μη χρηματοοικονομικών επιδόσεων ανεξάρτητου ελεγκτή*» της ERM CVS βρίσκεται στην παρούσα ενότητα)**

Συμμετοχές σε οργανισμούς και συνεργασίες 2016

Συμμετοχές σε οργανισμούς και συνεργασίες 2016		
Χώρα	**Επωνυμία**	**Ιστοσελίδα**
Αίγυπτος	Αιγυπτιακή Αρχή Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας (EFSA)	www.efsa.gov.eg
	Αιγυπτιακή Ένωση Επιχειρηματιών (EBA)	www.eba.org.eg
	Αιγυπτιακή Ένωση Νέων Επιχειρηματικών (EJBA)	www.ejb.org.eg
	Αιγυπτιακή Υπηρεσία Περιβαλλοντικών Υποθέσεων	www.eeaa.gove.eg
	Αιγυπτιακό Αμερικανικό Επιμελητήριο	www.amcham.org.eg
	Αιγυπτιακό Δίκτυο Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ (UNGC)	www.gcnetworkegypt.com
	Αιγυπτιακός Δικηγορικός Σύλλογος	www.baegypt.org
	Γενική Αρχή Επενδύσεων και Ελεύθερων Ζωνών (GAFI)	www.gafi.gov.eg
	Δίκτυο ΕΚΕ Αιγυπτιακής Ένωσης Επιχειρηματιών	www.aba.org.eg
	Επιτροπή Ενέργειας της Ομοσπονδίας Αιγυπτιακών Βιομηχανιών	www.fei.org.eg
	Επιχειρηματικό Συμβούλιο Ελλάδας-Αιγύπτου	-
	Ινστιτούτο Εθνικής Αστρονομικής Έρευνας	www.nriag.sci.eg
	Ινστιτούτο Μεταλλουργικών Μελετών Tabbin	www.tims.gov.eg
	Κέντρο Βιωσιμότητας για την Ανάπτυξη (SCD)	-
	Ομοσπονδία Αιγυπτιακών Βιομηχανιών	www.fei.org.eg
	Πρωτόκολλο Συνεργασίας μεταξύ της Ένωσης Τσιμεντοβιομηχανιών Πόρτλαντ της Αλεξάνδρειας και Αράβων Εργολάβων	-
	Σύμφωνο Συνεργασίας με το Τεχνικό Πανεπιστήμιο Βερολίνου και το Ίδρυμα Sawiris για την Κοινωνική Ανάπτυξη, σχετικά με το πρόγραμμα Ετήσιας Χορηγίας του Τιτάνα στην Αίγυπτο για τη στήριξη των αποφοίτων των Πανεπιστημίων της Αλεξάνδρειας και του Beni Suef στις μεταπτυχιακές τους σπουδές.	www.campus-elgouna.tu-berlin.de
Αλβανία	Αλβανικό Δίκτυο ΕΚΕ	www.albaniancsrnetwork.org
	Αλβανικό Ινστιτούτο για την Εταιρική Διακυβέρνηση	www.cgi-albania.org
	Αμερικανικό Εμπορικό Επιμελητήριο	www.amcham.com.al
	Εθνική Υπηρεσία Φυσικών Πόρων	www.akbn.gov.al
	Ελληνο-Αλβανική Ένωση Επιχειρήσεων	www.hbaa.al
	Ένωση Αλβανικών Δρόμων	www.aace.al
	Ένωση Αλβανικών Τραπεζών	www.aab.al
	Ένωση Ξένων Επενδύσεων	www.fiaalbania.al
	Επιθεώρηση εργασίας	www.inspektoriatipunes.gov.al
	Ινστιτούτο Διακρίβωσης	www.dpm.gov.al
	Ολλανδική πρεσβεία	www.albania.nlembassy.org
	Παιδικά χωριά SOS	www.soskd.org.al
	Πανεπιστήμιο Γεωργίας	www.ubt.gov.al
	Περιφερειακή Υπηρεσία Περιβάλλοντος	www.albania.rec.org
	Πολυτεχνείο Τιράνων	www.upt.al
	Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (UNDP)	www.undp.org.al
	Σωματείο Επιχειρηματικότητας Νέων Αλβανίας	www.junior-albania.org/
Βουλγαρία	Αμερικανικό Βουλγαρικό Επιμελητήριο Εμπορίου και Βιομηχανίας	www.amcham.bg
	Βουλγαρική Ομοσπονδία Βιομηχανικών Καταναλωτών Ενέργειας	www.bfiec.org
	Βουλγαρικό Επιμελητήριο Μεταλλείων και Γεωλογίας	www.bmgk-bg.org

Συμμετοχές σε οργανισμούς και συνεργασίες 2016		
Χώρα	**Επωνυμία**	**Ιστοσελίδα**
	Ελληνικό Βουλγαρικό Επιχειρηματικό Συμβούλιο	www.hbcbg.com
	Ένωση Παραγωγών Αδρανών Υλικών Βουλγαρίας	www.bapim.org
	Ένωση Τσιμεντοβιομηχανιών Βουλγαρίας	www.bacibg.org
Ελλάδα	Αντιμετώπιση Παιδικού Τραύματος	www.pedtrauma.gr/el
	Αραβο-Ελληνικό Επιμελητήριο Εμπορίου και Αναπτύξεως	www.arabhellenicchamber.gr
	Βρετανικό Συμβούλιο για την Ασφάλεια	www.britsafe.org
	ΔΙΑΖΩΜΑ	www.diazoma.gr
	Ελληνική Εταιρία Αξιοποίησης-Ανακύκλωσης ΑΕ (ΕΕΑΑ)	www.herrco.gr
	Ελληνική Εταιρία Διοικήσεως Επιχειρήσεων (ΕΕΔΕ)	www.eede.gr/
	Ελληνική Εταιρία Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων	www.eedsa.gr
	Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης	www.eepf.gr/
	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία	www.ornithologiki.gr
	Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη	www.csrhellas.org
	Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ)	www.eliamep.gr
	Ελληνοαμερικανικό Εμπορικό Επιμελητήριο	www.amcham.gr
	Ελληνογερμανικό Εμπορικό Επιμελητήριο	www.griechenland.ahk.de/gr/
	Ελληνογραλλικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο	www.ccifhel.org.gr
	Ελληνοτουρκικό Επιμελητήριο Βορείου Ελλάδος	www.grtrchamber.org
	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών ΕΒΕΑ	www.acci.gr
	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης	www.ebeth.gr
	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πειραιώς	www.pcci.gr
	Ένωση Βιομηχανικών Εξαγωγικών Επιχειρήσεων Μήλου (ΕΒΕΕΜ)	N/A
	Ένωση Βιομηχανιών Καταναλωτών Ενέργειας (ΕΒΙΚΕΝ)	www.unicen.gr
	Ένωση Εισηγμένων Εταιριών	www.eneiset.gr
	Ένωση Τσιμεντοβιομηχανιών Ελλάδας	Under Construction
	Επαγγελματικό Επιμελητήριο Πειραιώς	www.eep.gr
	Επιχειρηματικό Συμβούλιο Ελλάδας-Σερβίας	N/A
	ΙΒΕΠΕ-ΣΕΒ Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης: Ινστιτούτο Βιομηχανικής και Επιχειρησιακής Επιμόρφωσης και Κατάρτισης-ΣΕΒ	www.ivepe.gr
	Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ)	www.iobe.gr
	Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων	www.pse.gr
	Πρωτοβουλία Sustainable Greece 2020	www.sustainablegreece2020.com
	ΣΕΒ Συμβούλιο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΣΕΒΒΑ)	www.sevbcsd.org.gr
	Συμμαχία για την Ελλάδα	www.symmaxiagiatinellada.gr
	Σύνδεσμος Ανωνύμων Εταιριών και ΕΠΕ	www.sae-epe.gr
	Σύνδεσμος Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος (ΣΒΕ)	www.sbbe.gr
	Σύνδεσμος Βιομηχανιών και Επιχειρήσεων Ανακύκλωσης και Ενεργειακής Αξιοποίησης Αποβλήτων (ΣΕΠΑΝ)	www.sepan.gr
	Σύνδεσμος Βιομηχανιών Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας	www.sevpde.gr
	Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ)	www.sev.org.gr
	Σύνδεσμος Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων Ελλάδας (ΣΜΕ)	www.sme.gr

Συμμετοχές σε οργανισμούς και συνεργασίες 2016		
Χώρα	**Επωνυμία**	**Ιστοσελίδα**
	Σωματείο Επιχειρηματικότητας Νέων Ελλάδας	www.senja.gr
Η.Π.Α.	Αμερικανικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτόνων	www.aia.org
	Διεθνής Ένωση Επιχειρηματικής Επικοινωνίας	www.IABC.org
	Εθνική Ένωση Αδρανών	www.NSSGA.org
	Εθνική Ένωση Έτοιμου Σκυροδέματος (NRMCA)	www.nrmca.org
	Εθνική Ένωση Σκυροδέματος	www.ncma.org
	Ένωση Αμερικανικών Τσιμεντοβιομηχανιών (PCA)	www.cement.org
	Ένωση Κατασκευαστών Κατοικιών της Βιρτζίνια	www.hbav.com
	Ένωση Κατασκευαστών Κατοικιών της Φλόριντα	www.fhba.com
	Ένωση Λατόμων της Φλόριντα	www.myflai.org
	Εταιρία Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού	www.shrm.org
	Οργανισμός Δημοσίων Σχέσεων ΗΠΑ	www.prsa.org
	Συμβούλιο για τα Πράσινα κτίρια Αμερικής	www.usgbc.org
	Συμβούλιο Οικοσυστημάτων Άγριας Φύσης	www.wildlifehc.org
	Συμμαχία για δροσερές πόλεις στο Roanoke (MKO)	www.rvccc.org
Κόσοβο	LAB	www.lab-ks.org
	Αμερικανική Γεωργική Σχολή	www.afs.edu.gr
	Αμερικανική Υπηρεσία για τη Διεθνή Ανάπτυξη	www.usaid.gov
	Γαλλική Πρεσβεία	www.ambafrance-kosovo.org
	Γερμανική Πρεσβεία	www.pristina.diplo.de
	Διεθνής Οργανισμός Χρηματοδότησης (IFC)	www.ifc.org
	Δίκτυο ΕΚΕ Κοσόβου	www.csrkosovo.org
	Εμπορικό Επιμελητήριο Γερμανίας-Κοσόβου	www.kdwv.eu
	Εμπορικό Επιμελητήριο Κοσόβου	www.oek-kcc.org
	Ένωση των Υπηρεσιών Περιφερειακής Ανάπτυξης	www.arda-kosovo.eu
	Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Επενδυτών (EIC)	www.eic-ks.eu
	Κοινότητα Hani i Elezit	www.kk.rks-gov.net/hanielezit
	Πανεπιστήμιο Mitrovica	www.umib.net
	Πανεπιστήμιο Pristina	www.fna.uni-pr.edu
	Πανεπιστήμιο Επιχειρηματικότητας και Τεχνολογίας	www.ubt-uni.net
	Περιφερειακό Περιβαλλοντικό Κέντρο Κοσόβου	www.kos.rec.org
	Πρωτοβουλία για τη Γεωργική Ανάπτυξη του Κοσόβου	www.iadk.org
	Τράπεζα ProCredit	www.procreditbank-kos.com
	Τράπεζα Raiffeisen	www.raiffeisen-kosovo.com
Όμιλος	Δίκτυο Οικουμενικού Συμφώνου ΟΗΕ (UN Global Compact)	www.ungc.org
	Ευρωπαϊκή Ένωση Τσιμεντοβιομηχανιών (Cembureau)	www.cembureau.be
	Ευρωπαϊκή Στρογγυλή Τράπεζα Βιομηχάνων	www.ert.eu
	Ευρωπαϊκό Δίκτυο ΕΚΕ	www.csreurope.org
	Κίνηση Πλοίων	www.marinetraffic.com/gr
	Οικουμενικό Σύμφωνο ΟΗΕ (UN Global Compact)	https://www.unglobalcompact.org/

Συμμετοχές σε οργανισμούς και συνεργασίες 2016		
Χώρα	**Επωνυμία**	**Ιστοσελίδα**
	Οργάνωση Νέων Προέδρων (YPO)	www.ypo.org
	Παγκόσμιο Επιχειρηματικό Συμβούλιο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (WBCSD)	www.wbcsd.org
	Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WEF)	www.weforum.org
Π.Γ.Δ. της Μακεδονίας	Αμερικανικό Εμπορικό Επιμελητήριο Π.Γ.Δ.της Μακεδονίας	www.amcham.com.mk
	Δίκτυο Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ Π.Γ.Δ.της Μακεδονίας	www.konekt.org.mk/web
	Εμπορικό Επιμελητήριο Π.Γ.Δ.της Μακεδονίας	www.mchamber.org.mk
	Ένωση Υγείας και Ασφάλειας της Π.Γ.Δ.της Μακεδονίας (MOSHA)	www.mzzpr.org.mk
	Ερυθρός Σταυρός της Π.Γ.Δ. της Μακεδονίας	www.ckrm.org.mk
	Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών της Π.Γ.Δ. της Μακεδονίας	www.aiam.org.mk
	Μη Κυβερνητική Οργάνωση Ανταλλαγής Φοιτητών για τεχνική πρακτική άσκηση στο εξωτερικό (IAESTE)	macedonia@iaeste.org
	Οικουμενικό Σύμφωνο του ΟΗΕ	www.unglobalcompact.org
	Οργανισμός BEST	www.best.org.mk
	Οργανισμός Τυποποίησης της Π.Γ.Δ. της Μακεδονίας	www.isrm.gov.mk
	Οργάνωση των Εργοδοτών Π.Γ.Δ.της Μακεδονίας	www.orm.org.mk
	Σύλλογος Ανθρώπινου Δυναμικού της Π.Γ.Δ.της Μακεδονίας	www.mhra.mk
	Συμβούλιο Ξένων Επενδυτών Π.Γ.Δ.της Μακεδονίας	www.mchamber.org.mk
Σερβία	Αμερικανικό Επιμελητήριο Σερβίας	www.amcham.rs
	Δίκτυο Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ στη Σερβία	www.ungc.rs
	Εθνική Συμμαχία για την Τοπική Οικονομική Ανάπτυξη	www.naled-serbia.org/en
	Ελληνική Ένωση Επιχειρήσεων στη Σερβία	www.en.hba.rs
	Ένωση Τσιμεντοβιομηχανιών Σερβίας	www.cis.org.rs/en
	Συμβούλιο Ξένων Επενδυτών Σερβίας	www.fic.org.rs
	Φόρουμ Υπεύθυνης Επιχειρηματικότητας	www.odgovornoposlovanje.rs
Τουρκία	Εμπορικό Επιμελητήριο Κωνσταντινούπολης	www.ito.org.tr
	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Corlu	www.eng.corlutso.org.tr
	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Samsun	www.samsuntso.org.tr
	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Sivas	www.sivastso.org
	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Tokat	www.tokattso.org.tr
	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Zile	www.ziletso.org.tr
	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο στην Antalya	www.atso.org.tr
	Ένωση Εξαγωγέων Κεντρικής Ανατολής	www.oaib.org.tr/en
	Ένωση Εργοδοτών Τσιμεντοβιομηχανίας	www.ceis.org.tr
	Τουρκική Ένωση Έτοιμου Σκυροδέματος	www.thbb.org/Default.aspx?language=EN
	Τουρκική Ένωση Τσιμεντοβιομηχάνων	www.tcma.org.tr

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Ενοποιημένη Έκθεση πληρωμών προς Κυβερνήσεις
(σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 145 του ΚΝ 2190/20 και 6 του Ν.3556/2007)

Κατά τη χρήση 2016, εταιρίες του Ομίλου TITAN, προέβησαν σε πληρωμές σε κυβερνήσεις και λοιπές δημοτικές και περιφερειακές αρχές κρατών μελών της ΕΕ και τρίτων χωρών, λόγω της εξορυκτικής δραστηριότητας τους, συνολικού ποσού 18.802.717,01 €, όπως παρατίθεται αναλυτικά κατωτέρω:

ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΟΜΙΛΟΥ	ΕΔΡΑ	ΕΙΔΟΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ	ΠΟΣΟ
ΑΕ Τσιμέντων TITAN	ΕΛΛΑΔΑ	ΜΙΣΘΩΜΑΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΩΝ	654.058,10€
		ΤΕΛΗ ΥΠΕΡ ΟΤΑ	145.951,71€
ΙΝΤΕΡΜΠΕΤΟΝ Δομικά Υλικά Α.Ε.	ΕΛΛΑΔΑ	ΜΙΣΘΩΜΑΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΩΝ	2.374.458,65€
		ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ / ΦΟΡΟΙ	396.932,99€
Alexandria Portland Cemment Co	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	ΤΕΛΗ ΑΡΓΙΛΟΥ	2.155.294,00€
		ΛΑΤΟΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	528.412,00€
Beni Suef Cement Co	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	ΤΕΛΗ ΑΡΓΙΛΟΥ	3.664.259,00€
		ΛΑΤΟΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	158.332,00€
Cementi Antea Sha	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΞΟΡΥΞΗΣ	198.197,00€
TITAN America LLC	ΗΠΑ	ΤΕΛΗ ΕΠΙ ΠΩΛΗΣΕΩΝ	7.547.272,56€
SHARRCEM SH.P.K.	ΚΟΣΟΒΟ	ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΞΟΡΥΞΗΣ	327.079,00€
TITAN Cementarnica Usje A.D.	ΣΚΟΠΙΑ	ΤΕΛΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ	182.588,00€
TITAN Cementara Kosjeric A.D.	ΣΕΡΒΙΑ	ΤΕΛΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ	115.917,00€
ADOCIM A.S.	ΤΟΥΡΚΙΑ	ΛΑΤΟΜΙΚΑ ΤΕΛΗ	353.965,00€
		Συνολικά	**18.802.717,01€**

Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ
Χαλκίδος 22Α
11143 Αθήνα, Ελλάδα
Τηλ: + 30 210 2591111
www.titan-cement.com